

DİYALEKTİK MATERYALİZMİN VE MARKSİST DEVRİM ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ... FELSEFEDE DEVRİM!..

Münir Aktolga
Ağustos 2016
-İlk yayınlanma tarihi 2009-

İÇİNDEKİLER:

GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM:	4
DİYALEKTİK MATERYALİZMİN, YA DA, MARKSİST DEVRİM ANLAYIŞININ ESASLARI.....	4
KAPİTALİZMDEN MODERN SINIFSIZ TOPLUMA GEÇİŞİN DİYALEKTİĞİ... ..	11
SINIF MÜCADELESİ NEDİR?.....	14
“ZİTLİK”-“ÇELİŞKİ” NEDİR-“ZİTLARIN BİRLİĞİ VE MÜCADELESİ” NEDİR?.....	15
TEKRAR, A İLE B ARASINDAKİ „ÇELİŞKİ“ VE B ‘NİN A ‘YI „ALTETMESİ“ ÜZERİNE!...	19
BİR DURUMDAN BİR BAŞKA DURUMA GEÇİŞ NASIL GERÇEKLEŞİYOR?.....	21
İKİNCİ BÖLÜM:	23
MODERN SINIFSIZ TOPLUMA GİDEN YOLDA BİLİMDE VE FELSEFEDE DEVRİM!...	23
SİSTEM ÖRGÜTLÜ BİR BÜTÜNDÜR.....	24
SİSTEM, MADDELEŞMİŞ BİLGİDİR	25
HER SİSTEMİN BİR MERKEZİ VARDIR.....	29
SİSTEM MERKEZİ, SİSTEMİN İÇİNDEKİ “DOMİNANT UNSUR” TARAFINDAN TEMSİL OLUNUR!... ..	31
SİSTEM BİLİMİ AÇISINDAN MARKSİST-LENİNİST DEVLET ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ.....	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:	38
BATI'DAN FARKLI BİR ÖRNEK OLARAK TÜRKİYE'DE VE ARAP ÜLKELERİNDE DEVİRİMCİ DÖNÜŞÜM DİYALEKTİĞİ.....	38
EK:	43
NASIL BİR DÜNYADA YAŞIYORUZ-KÜRESEL DÜNYA SİSTEMİNİN DOĞUŞU.....	43

Bu çalışma ile amacım bir taşla iki kuşu birden vurmaktır!... Bir yanıla, bu bir Marksizm-ve onun dünya görüşü olarak Diyalektik Materyalizm eleştirisi olacak; ama diğer yanıla da, genel olarak doğada ve toplumda hüküm süren en genel evrensel oluşum yasalarını ele almak, bir durumdan diğerine nasıl geçiliyor bu konu üzerinde yoğunlaşmak istiyorum. Bu arada, antika Devletçi yapıdan burjuva demokratik sisteme geçiş sürecinde Türkiye, Mısır, Suriye ve Tunus'u ele alarak, Türkiye'de gerçekleşmekte olan devrimci dönüşüm sürecinin diyalektiğini Arap ülkelerindeki dönüşüm süreçleriyle karşılaştırmaya çalışacağım. Bu yanıla çalışma, salt teorik bir çalışma olmanın ötesine geçerek „nerede bulunuyoruz“, „ne yapmalı“ sorularına da cevap arayacak...

GİRİŞ

„Avrupa'da bir hayalet dolaşüyor-komünizm hayaleti“!...

„Komünist Parti Manifestosu“ Böyle başlıyordu!...

Bugün, aradan yüz elli yıldan fazla zaman geçtikten sonra kapitalizm halâ egemen o „Avrupa’da“ ve artık „komünizm hayaleti“ diye birşey de kalmadı ortalıkta! Şimdi başka tür sorunlarla boğuşuyor Avrupa!... Artık, 20.yy kalıntısı kabuklarından kurtularak 21.yy’a nasıl ayak uydurabilirim diye çabalıyor!... „Devrimci proletaryaya“ gelince, „komünizm hayaletinin“ öznesi olmak bir yana, o da artık, bir yandan gelişmekte olan ülkelerin sunduğu ucuz işgücü, diğer yandan da, her geçen gün daha yoğun bir şekilde hayata giren robotlar karşısında, güneşin altındaki kar gibi eriyerek yok olma korkusuyla „tir tir titrer“ hale geldi!...

Avrupa’dakiler bir yana ama, haklarını yememek lazım, bu arada Marksizme-Leninizme ve de Diyalektik Materyalizme en sadık kalan gene bizdeki „solcular“ oldu (O da tabi Kürtler, Kürt milliyetçileri sayesinde (!) Baktılar ki, tek başına „solculuk“ artık işe yaramıyor, hayatta kalabilmek için, eski paradigmaya sadık kalarak hemen Kürt milliyetçiliğiyle karışık bir jöntürk-jönkürt „solculuğu“ icat ediverdiler!...)

Fakat bütün bunlar sonucu değiştirmiyor tabi; çünkü, işçi sınıfının delikanlılık döneminin dünyaya bakış açısı anlamına gelen „Diyalektik Materyalizmin“ tanımladığı o eski „savaş“ bitti artık! 2. Dünya Savaşının bittiğinden habersiz olarak dağlarda saklanan Japon askerlerini taklit etsen ne fayda! Kürt milliyetçiliğinden alınan hayat öpücüğüyle hala 20.yy ruh haliyle kendi dünyanda yaşayarak kendini tatmin edebilirsin tabi; bu arada „yerli-milli“ antika kabuklarla boğuşurken kendini yeniden üretmeye de çalışmış oluyorsun, bu konuda bir engel yok önünde!!... Ne de olsa, onlar varsa sen de varsın, bunu çok iyi biliyorsun!!... Ama nereye varılabilir ki artık bu türden çabalarla?...

Şuraya bakın, uğruna ölümlere gittiğimiz-milyonlarca insanın gözünü kırpmadan canını verdiği- son yüz elli yıla damgasını vuran o meşhur “devrim” anlayışına bakın:

“Devrim, işçi sınıfının öncülüğünde, halkın devrimci girişimiyle-aşağıdan yukarıya- mevcut devlet cihazının parçalanarak politik iktidarın ele geçirilmesi ve bu iktidar aracılığıyla-yukardan aşağıya-daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesidir”...

Dikkat edin, burada yeni üretim ilişkilerinin eskinin içinde gelişmesi ve bu gelişmenin belirli bir aşamasında eski üretim ilişkileri sisteminin artık yeni gelişmekte olan için yetersiz kalması falan yok!... Sanki kapitalist üretim ilişkileri feodal sistemin içinde gelişerek ortaya çıkmamışlar, sanki, feodal sistemi giderekten bu yeni üretim ilişkileri sistemini temsil eden güçler altetmemişler gibi, sanki, önce serfler ayaklanarak “politik devrim yapıp” iktidarı almışlar da, sonra da bu devrimci köylü iktidarı yukardan aşağıya doğru kapitalist üretim ilişkilerini yerleştirmiş gibi (!!), kapitalizmden sosyalizme geçilirken bambaşka bir devrim anlayışı benimseniyordu. Önce, “aşağıdan yukarıya devrimci bir hareketle iktidar alınarak eski devlet mekanizması parçalanmalıymış” da, sonra da “işçi sınıfının bu devrimci iktidarı yukardan aşağıya doğru mülksüzleştirmeler yoluyla kapitalist üretim ilişkilerini ortadan kaldırarak onun yerine toplumsal mülkiyeti-pratikte devlet mülkiyetini-inşa edecekmiş”!!...

Felsefi olarak o kadar “güzel ve mantıklı” bir şekilde açıklanıyordu ki herşey, “bakış açın” değişmediği taktirde hiçbir şey diyemezdin! Hem sonra, “feodal sistemin içinde kapitalist üretim ilişkilerinin geliştiği gibi, “kapitalist sistemin içinde sosyalist üretim ilişkileri gelişemezdi”ki!!... “Üretici güçler kapitalizm altında eskiye göre-feodal topluma göre- daha fazla gelişmiş oldukları için”, feodal sistem içinde serflerin yapamadığını pekala artık işçi sınıfı yapabiliirdi! Önce burjuvazi ve kapitalist sistem alaşağı edilerek, daha sonra, “yukardan aşağıya” doğru yeni üretim ilişkilerini inşa etme yoluna girilebilirdi!... “Herşey, kendi içinde kendi zittini yaratıp sonra da ona dönüşerek varolmuyor muydu”? Diyalektik materyalizm böyle söylemiyor muydu?...

Nasıl ki, kapitalist toplumu temsil eden burjuvazi ise, sosyalist toplumu temsil eden de işçi sınıfı idi. Bu nedenle, işçi sınıfı pekala özel mülkiyete son vererek üretim araçlarının mülkiyetinin bütün topluma-toplum adına da tabi devlete-ait olduğu kendi sistemini inşa edebilirdi!...

“Nasıl oluyor böyle şey” falan demeyin! Olmuştu bile!! Diyalektik Materyalizme göre doğada ve toplumda şeyler-nesneler “objektif mutlak gerçeklikler olarak” varolmuyorlar mıydı? Nesnelere, “kendi içlerinde kendi diyalektik zıtlarını yaratıyor” olsalar bile, onlar, son tahlilde “kendinde şey”-“objektif-mutlak” gerçeklikler değiller miydi?...

Düşünün, milyonlarca insanın canı pahasına aynen bu “devrim” anlayışına uygun olarak koskoca bir “Sosyalist Sistem” kuruldu bu dünyada!... Sonuç mu?... “Solcular” hariç herkes biliyor o “sonucu”; sil baştan geriye dönen bu “sosyalist” ülkeler-başta Rusya olmak üzere- bugün hala yarım kalan burjuva demokratik devrimlerini tamamlamaya çalışıyorlar!!... Ve de bir tek sen (kendine “solcu” diyen 20.yy kalıntısı ihtiyar(!)!), bütün bu olup bitenlere gözlerini kapayarak bugün hala o eski paradigmaya dayanarak “devrim yapmaya” çalışıyorsun!... Kolay gelsin!...

Ergenlik çağınızı hatırlar mısınız? Ya da ergenlik çağında çocuğunuz falan var mı? Toplumlar da aynen tek tek insanlara benzerler özünde, onlar da doğarlar, çocukluk, ergenlik çağlarını yaşarlar... Olgunluk çağına gelene kadar özünde aynı aşamalardan geçerler... İşte bizim, „işçi sınıfının dünya görüşü“ olarak benimsediğimiz bakış açısı da böyle birşeydi; işçi sınıfının ergenlik çağının dünyaya bakış açısını yansıtıyordu!... Ama tabi hala ergenlik aşamasında kalanlar-kalmak isteyenler- bütün bunları anlayamazlar... Niye anlasınlar ki aslında!!... Ne güzel, biraz nostalji, biraz kendini feda etmişlik duygusu, biraz da „kefen giymişlik“, ya da „kurbanlık“ psikolojisi!... İnsanlık durumunun hedefi nasıl olsa „kendi varlığında yok olmak“ değil midir? İster „cennete gitme“ hayaliyle son ver yaşantısına, ister uyuşturucu almış gibi ideolojilerin bireyi yok ettiği o büyülü dünyaya hapsed kendini, ne farkedebilir ki... İster „hu“çek, ister „ideolojik mücadele“ yürüterek kendini tatmin et, ne farkedebilir!...

Hey gidi günler hey! İnsan, şöyle bir düşününce, şu son yüz elli yılda köprülerin altından akan suları daha iyi farkediyor! Herşey bir yana, yetmiş yıl ayakta kaldıktan sonra „Diyalektik Materyalist“ felsefenin harikası koskoca Sosyalist Sistem bile çöktü gitti bu arada!... Ama halâ bütün bunları, muazzam bir hızla değişen dünyayı anlamayanlar var; bozuk bir plak gibi, kaybolan o eski günlerin özlemi içinde yanıp tutuşanlar, o eski günlerin geri gelebileceğini bekleyenler var!...

Bundan kırk yıl önce biri deseydi ki bana, „bir gün gelecek böyle bir çalışmayı kaleme alacaksın“, sadece gülüp geçmekle kalmazdım, aynı zamanda büyük bir tepki de gösterirdim herhalde! Nasıl olurdu da Diyalektik Materyalizm eleştirilebilirdi! Ama hayat böyle işte, hiç hesapta yokken, Marksist Felsefe'nin özünü oluşturan Diyalektik Materyalizmin eleştirisini yazmak da bana nasip oldu sonunda!...

Bu çalışmayı, bilgi toplumuna-modern komünal topluma¹ giden yolda, toplumsal diyalektiğin doğurgan kutbu-ana rahmi-olan işçi sınıfının delikanlılık döneminin-o dönemdeki dünya görüşü olan Marksizmin- eleştirisi olarak düşünürken, hem kendi delikanlılığımızı hatırlayalım, ama hem de nerelerden geçerek bugün nereye gelmiş olduğumuzun altını çizelim!...

¹ Burada bilinçli olarak „komünist toplum“ kavramını kullanmıyorum! Çünkü, modern komünal toplum, belirli bir ideolojinin-bu ideoloji komünizm bile olsa- önderliği altında, yukardan aşağıya doğru pozitivist anlamda „devrimci“ yöntemlerle yaratılabilecek „ideolojik bir toplum“ olmayacaktır! Kapitalizmin gelişmesi sürecinde olduğu gibi, üretici güçlerin gelişmesinin kaçınılmaz sonucu olarak, aşağıdan yukarıya doğru gelişen bir sürecin ürünü olacaktır o da.

BİRİNCİ BÖLÜM:

DİYALEKTİK MATERYALİZMİN, YA DA, MARKSİST DEVRİM ANLAYIŞININ ESASLARI...

Manifesto'dan² alıntılarla devam ediyoruz:

„Ortaçağın serflerinden, ortaya, ilk kentlerin ayrıcalıklı kentlileri çıktı. Bu kentlilerden de burjuvazinin ilk ögeleri gelişti“...

„Amerika'nın keşfi, Ümit Burnu'nun dolaşılması, ortaya çıkmakta olan burjuvazi için yeni alanlar açtı. Doğu Hindistan ve Çin pazarları, Amerika'nın sömürgeleştirilmesi, sömürgelerle ticaret, değişim araçlarındaki ve genel olarak metalardaki artış, ticarete, gemiciliğe, sanayie o güne dek görülmemiş bir atılım, ve böylelikle, çöküş halindeki feodal toplumun devrimci ögesine de hızlı bir gelişim getirdi.

Sınai üretimin kapalı loncalar tarafından tekelleştirildiği feodal sanayi sistemi, yeni pazarların büyüyen gereksinmelerine artık yetmiyordu. Onun yerini manüfaktür sistemi aldı. Lonca ustaları imalatçı orta sınıf tarafından bir kenara itildiler; farklı lonca birlikleri arasındaki işbölümü, tek tek her atelye içindeki işbölümü karşısında yok oldu.

Bu arada, pazarlar durmaksızın büyümeye, talep durmaksızın yükselmeye devam etti. Manüfaktür bile artık yeterli değildi. Bunun üzerine, buhar ve makine, sınai üretimi devrimcileştirdi. Manüfaktürün yerini dev modern sanayi, sanayici orta sınıfın yerini, sanayici milyonerler, tüm sanayi ordularının önderleri, modern burjuvazi aldı“...

„Burjuvazi tarihte son derece devrimci bir rol oynadı, üstünlüğü ele geçirdiği her yerde bütün feodal, ataerkil, romantik ilişkilere son verdi“...

„Burjuvazinin kendisini onlara dayanarak güçlendirdiği üretim ve değişim araçları, feodal toplum içerisinde yaratılmışlardır. Bu üretim ve değişim araçlarının gelişiminin belirli bir aşamasında, feodal toplumun üretimde ve değişimde bulunduğu koşullar, tarımın ve imalat sanayiinin feodal örgütlenmesi, tek sözcükle, feodal mülkiyet ilişkileri, gelişmiş bulunan üretici güçlere artık ayak uyduramaz hale geldiler; bir o kadar ayakbağı oldular. Bunlar kırılmalydılar; kırıldılar“...

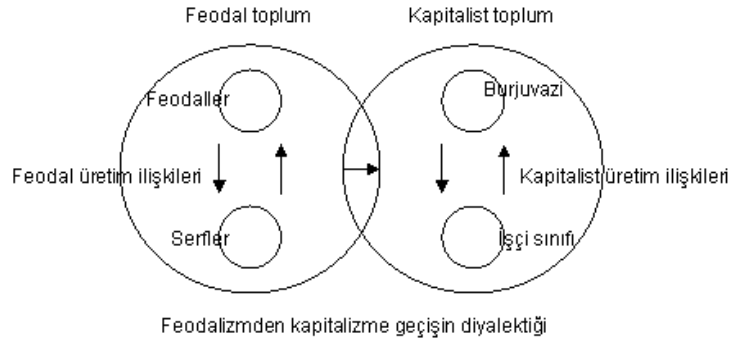
İşte, Manifesto'da Feodal toplumdaki kapitalist topluma geçiş süreci böyle ele alınır- açıklanır...

Şimdi, önce burada biraz durarak bütün bu söylenenlerin bir özetini çıkarmaya çalışalım:

Ortada „feodal toplum“ adını verdiğimiz, kapitalizm öncesi bir toplum var. Bir sistem olarak ele aldığımız zaman, esas itibarıyla feodal üretim ilişkileriyle birbirlerine bağlı olan iki sınıftan (feodaller ve serfler) oluşan bir toplum bu. Öyle ki, bu iki sınıf birbirlerinin varlık şartı; yani, biri olmadan diğeri varolması da mümkün değil; bunlar, feodal üretim ilişkileri içinde birbirlerini yaratarak varoluyorlar...

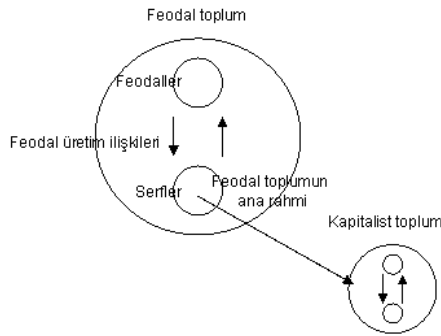
Sonra, bu sistemin içinde, bir başka üretim ilişkisine denk düşen başka bir sistem gelişmeye başlıyor: İşçi sınıfı ve burjuvaziden oluşan kapitalist sistem. Kapitalist üretim ilişkileriyle birbirlerine bağlı olan, birbirlerini yaratarak, birbirlerinin varlık şartı olarak gerçekleşen bu iki sınıfın oluşturduğu yeni bir sistem. Bütün bunları şöyle gösterelim:

² K.Marx F.Engels, Seçme Yapıtlar, Sol Yayınları, 1976 baskısı..

Bu tabloya bir noktayı daha ilave etmemiz gerekir aslında:

Manifesto’da, „Ortaçağın serflerinden, ortaya, ilk kentlerin ayrıcalıklı kentlileri çıktı, bu kentlilerden de burjuvazinin ilk ögeleri gelişti“ deniyor ya, burada “kentliler” deyince bundan çoğu zaman sadece burjuvalar anlaşılır; aslında bu, burjuvazinin kentin egemen sınıfı olmasındandır; yoksa, o „kentlerde“ işçi sınıfı da gene aynı sürecin içinde ortaya çıkıyor. Yani onlar da kente doluşan feodal toplumun serflerinden oluşuyor... Şöyle gösterelim:

Burada altının çizilmesi gereken en önemli nokta şudur: Feodal toplum ve kapitalist toplum iki ayrı sistemdir-toplum biçimidir- İki ayrı üretim ilişkisidir (bu ilişkilerle kayıt altında tutulan iki ayrı bilgi temelidir) bunları karakterize eden. Ve dikkat ederseniz, feodal toplumdaki serflerin feodalleri altetmesiyle geçilmiyor!...

„Köylü savaşları“ ve kapitalizme geçiş...

Feodallerle serfler-köylüler-arasındaki sınıf mücadeleleri, en fazla, sistemin kendi içindeki „köylü savaşlarına“ neden oluyor. Evet bunlar da önemlidir; feodal kabuğun çatlamasında, feodal sömürü zincirinin kırılmasında bunlar da vazgeçilmezdir; ama tarihte köylü ayaklanmalarıyla, köylülerin feodalleri altederek iktidarı ele geçirmeleriyle kapitalizme geçildiği de hiç görülmemiştir!. Çünkü kapitalizm, feodallerin karşıtı bir sınıf olan köylülerin feodal sömürden kurtulmak için feodalleri zorla altederek iktidara egemen oldukları bir toplum değildir. Kapitalizmi karakterize eden, onun ayrı bir üretim biçimi-ilişkisi olmasıdır; öyle ki o, feodal-toplumun içinde, onun diyalektik anlamda inkârı-zıttı- olarak gelişir. Yeni toplumu inşa edecek olan sınıflar da, bu sürecin ürünü olacaklardır...

„Karşıtlık“ ve „zıtlık“ kavramları neyi ifade ederler?...

Dikkat ederseniz burada iki ayrı ilişki arasındaki farkın altını çizmek için “karşıtlık” ve “zıtlık” kavramlarını kullandık. Feodallerle serfler, ya da, burjuvalarla işçiler arasındaki, birbirinin varlık şartı olarak aynı sistemin içinde bulunmaktan kaynaklanan “karşıtlık” ilişkisiyle, feodalizm ve kapitalizm gibi iki farklı sistem arasındaki ilişkinin („zıtlık“) farklı olduğunun altını çizmek istedik...

Evet, feodalizmden kapitalizme geçiş olayı böyle...

Olayı, felsefi olarak da şöyle açıklayabiliriz: Feodal toplum ve kapitalist toplum; bunlar iki „zıt“ kutup olarak (biri diğerinin içinde, onun diyalektik anlamda inkârı olarak) gelişen birbirinden farklı sınıflı toplumlardır. „Zıtların birliği ve mücadelesi“ dediğimiz zaman bundan anlaşılması gereken de, özünde, bu iki toplumsal sistem arasındaki birlik-birlikte varolmak-ve çelişki, yani birbirini diyalektik anlamda yok etmek için mücadeledir.

Evet, „birlik“ ve „çelişki“, „zıtların birliği ve çelişkisi“...

Eskiden beri varolan sistem-feodal toplum- kendi içinde-ana rahminde-yeni bir sisteme hamile kalıyor... Bu andan itibaren bu iki sistem birbirlerinin içinde, bir arada-„birlik“ içinde- varolmaktadırlar. Neden „birlik“? Çünkü, doğum olana kadar „yeni“-yeni üretim ilişkileri sistemi-tıpkı ana karnında gelişen o çocuk gibi ortalıkta görünmez. O, „eskinin“ içindedir (yani, bu süreç boyunca iki birdir!...), onunla „birlik“ ilişkisi içindedir! Ama aradaki ilişki aynı zamanda bir „çelişkidir“ de- „zıtlık“ ilişkisidir-neden? Çünkü, biri diğerinin içinde geliştikçe bu gelişme diğerinin inkârı-diyalektik anlamda yok olması- anlamını taşır da ondan!...

Bu, aynen, ana karnında bir çocuğun varoluşu, gelişmesi gibidir (burada, sürecin sonunda doğumla birlikte yok olan, kadının hamilelik halidir!); ya da, bir yumurtanın içinde bir civcivin gelişmesi olayı gibidir. Çünkü, toplumlar da, son tahlilde, kendi kendini üreten canlı sistemlerdir. Her yeni toplum, önce, „eskinin“-eski üretim ilişkileri sisteminin- içinde gelişmeye başlar. Öyle ki, „yeninin“ gelişmesinin yolunu açan, başlangıçta, bizzat „eskinin“-varolan sistemin kendisi olur. Ama sonra, üretici güçlerin (yani „yeniyi“ oluşturan güçlerin) gelişmesi artık eski üretim ilişkilerince belirlenen mevcut sistemin içinde sürdürülemez hale gelince de devrim olur, „yeni“, „eskinin“ kabuğunu kırarak „doğar“!...

Dikkat ederseniz, eskiden beri varolan sistemin içinde gelişen üretici güçler belirli bir noktaya kadar mevcut sisteme ait unsurlar olarak kalırlarken, bunlar, aynı anda, „eskinin“ içinde gelişen bir sonraki sisteme ait potansiyel güçler rolünü de oynuyorlar!...

Şimdi, gene Manifesto'ya dönerek, bu kez burada-Manifesto'da-kapitalizmden sosyalizme geçişin nasıl ele alındığına bakıyoruz:

„Kendi üretim, değişim ve mülkiyet ilişkileri ile modern burjuva toplumu, böylesine devasa üretim ve değişim araçları yaratmış bulunan bu toplum, ölümler diyarının, büyüleriyle harekete geçirdiği güçleri artık kontrol edemeyen büyücüsüne benziyor... Burjuvazinin feodalizmi yerle bir ettiği silahlar, şimdi, burjuvazinin kendisine karşı çevrilmiştir. Ama burjuvazi kendisine ölüm getiren silahları yaratmakla kalmamış; bu silahları kullanacak insanları da varetmiştir-modern işçi sınıfını-proleterleri...

Üstünlüğü ele geçirmiş bundan önceki bütün sınıflar, toplumu büyük ölçüde kendi mülk edinme koşullarına boyun eğdirerek, zaten edinmiş oldukları konumlarını pekiştirmeye bakmışlardır. Proleterler ise bütün mülk edinme biçimlerini ortadan kaldırmadıkça, toplumsal üretici güçleri ele geçiremezler. Kendilerine ait korunacak ya da pekiştirilecek hiç bir şeyleri yoktur; görevleri özel mülkiyetin o güne kadarki bütün güvencelerini ve korunaklarını yok etmektir...Yukarıda gördük ki, işçi sınıfının devrimde atacağı ilk adım, proletaryayı egemen sınıf durumuna getirmek, demokrasi savaşını kazanmaktır... Proletarya, siyasal egemenliğini, tüm sermayeyi burjuvaziden derece derece koparıp almak, bütün üretim araçlarını devletin, yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde merkezileştirmek için, ve üretici güçlerin tamamını olabildiğince çabuk arttırmak için kullanacaktır“...

Buradaki „devrim“ anlayışı bambaşkadır!...

“Devrim, işçi sınıfının öncülüğünde, halkın devrimci girişimiyle-aşağıdan yukarıya- mevcut devlet cihazının parçalanarak politik iktidarın ele geçirilmesi ve bu iktidar aracılığıyla-yukardan aşağıya-daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesidir”... Manifesto'nun-bir bütün olarak Marksist-Leninist devrim anlayışının özü budur... Önce başta proletarya olmak üzere bütün ezilenler elele verip burjuvaziden iktidarı alacaklar, sonra da devlet mekanizmasını kullanarak yukardan aşağıya doğru yeni-sosyalist-üretim ilişkilerini inşa edeceklerdir!... İşin özü budur!...

Bu „devrim“ anlayışının ortaya çıktığı dönemin objektif koşulları...

Manifesto'nun yazıldığı tarih 1847. Bu tarihlerde, bir yanda, feodal kabuğun parçalanmasına paralel olarak, dizginlerinden boşanmış bir at gibi dört nala koşuran bir burjuvazi var ortalıkta, diğer yanda ise, burjuva devrimine katılarak Dimyad'a pirince gitmeye çalışırken sonunda evdeki bulgurdan da olurcasına korkunç bir sömürü altında inim inim inleyen bir işçi sınıfı... Yavaş yavaş kendi bilincine varan, sömürüye, baskıya karşı sınıf mücadelesi bayrağını açarak daha iyi bir dünya arayışı içinde olan bir işçi sınıfı var. İşte tam bu noktada şöyle denir Manifesto'da:

„Serflik döneminde serf kendisini komün üyeliğine yükseltmiştir (buradaki komün feodal toplumun içinde-onun ana rahminde-gelişmeye başlayan kent-burjuva-toplumudur MA), tıpkı küçük burjuvanın, feodal mutlakiyetçiliğin boyunduruğu altında bir burjuva haline gelmeyi becerdiği gibi. Modern emekçi ise, tersine, sanayi gelişmesiyle yükseleceği yerde, gittikçe daha çok kendi sınıfının varlık koşullarının altına düşüyor. Sadakaya muhtaç bir kimse oluyor“...

İşte Marksizm, „işçi sınıfının, içine düştüğü“ bu duruma karşı isyanıdır... Ergenlik çağına varan, kendi bilincini geliştirmeye başlayan işçi sınıfının, baskıya sömürüye karşı isyanının bilincidir!..

İşçi sınıfının temsilcileri, feodal toplumun bağrında kapitalizm nasıl gelişmiş diye bakıyorlar, “serften komün üyesi bir işçi, bir burjuva nasıl çıkmış“ ona bakıyorlar. Sonra bir de kendi durumlarına bakıyorlar, „gittikçe işlerin kötüye gittiğini, baskının, sömürünün gittikçe daha da arttığını“ görerek, „yok“ diyorlar, „feodalizmden kapitalizmin çıkması gibi, bu kapitalizmden de başka birşey-sınıfsız bir toplum falan- çıkmaz, bu nedenle, tek çözüm yolu onu ele geçirecek yok etmektir“!

İşte „Diyalektik Materyalizm“ böyle ortaya çıkıyor!...

İşte, işçi sınıfının-proletaryanın-önce aşağıdan yukarıya bir kalkışma ile iktidarı ele geçirip burjuvaziyi yok etmesinin, sonra, buna bağlı olarak da, işçi sınıfı devleti aracılığıyla üretim araçlarının mülkiyetinin bütün bir topluma-toplum adına da işçi sınıfı devletine- ait olduğu başka bir toplumun-„sosyalist toplumun“-yaratması anlayışının bilinci-dünya görüşü olarak ortaya çıkan Marksist diyalektik, „Diyalektik Materyalizm“ böyle ortaya çıkıyor!...

O andan itibaren, kapitalist toplum, burjuvaziden ve işçi sınıfından oluşan bir sistem olarak görülmemeye başlanır artık!... Bu iki sınıf, birbirlerinin KARŞITI olarak-birbirini tamamlayan- birbirlerini yaratarak varolan-birinin varlığının diğerine bağlı olduğu- iki üretici güç olarak görülmemeye başlanır. Kapitalist toplum eşittir burjuva toplumu denilirken, işçiler de, „modern köleler“ olarak, onun içinde-onun „ZİTTİ“ olarak- gelişen başka bir toplumun temsilcileri olarak görülmeye başlanırlar!... Çünkü köle, bir üretim aracı olduğu için, içinde bulunduğu toplumun doğal bir parçası-üretici gücü- değildir özünde³...

„Üretici güç“ nedir?...

Marksist terminolojide „toplumsal üretici güçlerden“ bahsedilince bundan sadece üretim araçları, bilim, teknik, sanayi ürünleri, fabrikalar vs. anlaşılır. Bu arada tabii insan faktörü de sayılır, ama bu da gene diğerleri gibi-„teknik“ vb.- bir unsur olarak düşünülür o kadar. Halbuki bir toplumda esas üretici güç insan olup (insan-doğa sistemi söz konusu olunca burada üretici güçler insan ve doğadır) kapitalist toplumun-sistemin iki temel üretici gücü de bu açıdan burjuvazi ve işçi sınıfıdır. Bunlardan biri, neyin nasıl üretileceğine karar vererek, üretimin planlanması işini yaparken, diğeri de sistemin motor unsuru olarak onu gerçekleştirir. Bütün diğer unsurlar, aletler, teknik vs. bunların hepsi insana bağlı olan şeylerdir...Örneğin, feodal sistemin içinde ortaya çıkan kapitalist sistemin üretici güçleri olarak burjuvazinin ve işçi sınıfının gelişmesi, bunların giderekten mevcut feodal üretim ilişkilerinin içine sığamaz hale gelmeleri burjuva devrimine neden olmuştur...

Bu bakış açısı, dünya görüşü, kaçınılmaz olarak kendi felsefi temelini de birlikte yaratır tabii. İşçi sınıfının kendisini-kendi benliğini-temel alan koordinat sistemine göre şekillenen dünya görüşü, onun evrene, evrendeki bütün diğer süreçlere bakışını da belirler. Diyalektik materyalizm böyle ortaya çıkar...

Şöyle özetleyelim: Bu evrende varolan “şeyler”-bütün nesnelere- “objektif mutlak” gerçekliklerdir. Ancak, her biri, önceden „kendinde şey“ olarak („bağımsız mutlak bir gerçekliği“ temsil ederek) varolan bu nesnelere, aynı zamanda, kendi içlerinde kendi zıtlarını da yaratarak onunla birlikte varolurlar. Bu nedenle, bu iki instanz arasındaki „birlik“ ve „çelişki“ zemini evrensel varoluşun temelidir...

Aslında olay apaçık ortada! İşçi sınıfı, hayata-evrene kendi varlığını-nefsini, duygusal kimliğini-temel alan bir koordinat sisteminden bakınca der ki, „kapitalist toplum, burjuvazi tarafından temsil edilen ‚objektif bir gerçeklik‘, ‚kendinde şey‘ bir oluşumdur. Benim bu toplumun içinde bir geleceğim yoktur; bu toplumun içinde, giderekten, bir köle, sadakaya muhtaç bir varlık haline geliyorum... Çünkü ben, bu toplumun kendi içinde yarattığı „zıttını“ temsil eden, ondan ayrı objektif bir gerçekliğim. Bu nedenle,

³ „Bilişsel Tarih ve Toplum Bilimlerinin Esasları“, <http://www.aktolga.de/t5.pdf>

benim kurtuluşum, burjuvaziyi temel alan kapitalist toplumun yerine, emeği temel alan onun zıttı başka bir toplumu YARATMAK, onun için mücadele etmektir“...

Dikkat ederseniz, o andan itibaren artık hem terminoloji, hem de kavramların içeriği değişiyor! „Diyalektik evrimden-gelişmeden“ (ve de „DEVİRİMDEN“) bahsedince bundan anlaşılacak şey artık, tıpkı feodalizmin içinde doğup gelişen kapitalizmin sonra onun içinden çıkıp gelişi gibi, kapitalizmin içinden de, onun diyalektik anlamda inkâr-zıttı- olarak başka bir sistemin (modern sınıfsız toplumun) doğuşu ve gelişimi OLMUYOR! Bunun yerini, artık kendisini „objektif mutlak-kendinde şey“ bir gerçeklik olarak kabul eden bir sınıfın („kendisi için sınıf“ haline gelen bir sınıfın) birlikte var oldukları partnerini-burjuvaziyi yok ederek, kendisinin egemen sınıf olarak var olmaya devam edeceği başka bir sistemi YARATMASI (pozitivist toplum mühendisliği) anlayışı alıyor!...

Burada iki nokta var altı çizilmesi gereken: Birincisi, „ZITLIK“ ve „KARŞITLIK“ kavramları arasındaki farkla ilgili. Örneğin, feodalizmle kapitalizm arasındaki çelişki-bir „zıtlık“ („uzlaşmazlık“) ilişkisidir. Aynı şekilde feodal sınıfla burjuvazi arasındaki ilişki de böyledir. Çünkü bunlar iki farklı üretim biçimini temsil ederler. Ama örneğin, her ikisi de feodal toplumun-feodal üretim biçiminin- içindeki sınıflar olan feodallerle serfler arasındaki ilişki böyle değildir, bunların her ikisi de birbirlerinin varlık şartı olduklarından, bunların arasındaki ilişkiye „KARŞITLIK“ diyoruz (daha uygun bir kavram bilen varsa o da kullanılabilir, kelimeler üzerinde tartışmak istemiyorum!). Aynı şekilde, burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki ilişki de böyledir; yani, bu da gene aynı üretim ilişkisi içinde birlikte varoluşu içeren bir „karşıtlık“ ilişkisidir...

Buna doğadan bir örnek vermek gerekirse de, eksi ve artı yükler arasındaki ilişkiyi gösterebiliriz. Buradaki ilişki de gene bir „zıtlık“ değil bir „karşıtlık“ ilişkisidir (bu konuyu daha sonra tekrar ele alacağız)...

Evet, doğadaki ve toplumdaki şekliyle bu konuyu daha sonra tekrar ele alacağız dedik ama, yeri gelmişken burada olayı anlaşılması güç-karmaşık-hale getiren noktanın altını çizmeye çalışalım:

Tamam, feodallerle serfler arasındaki-ya da burjuvaziyle işçi sınıfı (veya bir elektronla proton) arasındaki ilişki özünde bir karşıtlık-yani, birbirinin varlık şartı olma, birbirini tamamlama-ilişkisidir dedik; ama, her durumda „yeni“ daima „eskinin“ içinde, onun ana rahminde geliştiği için, feodal toplum söz konusu olunca serfler, kapitalist toplum söz konusu olunca da işçi sınıfı (elektron-proton ilişkisinde ise elektron), tıpkı bir anne gibi kendi içinde yeniye de barındırdığından, kendi içindeki bu „YENİDEN“ DOLAYI („yeni“ adına verilen mücadelelerden dolayı) sistemin egemen kutbuyla olan ilişkiler pratikte sanki bir „ZITLIK-ÇELİŞKİ-uzlaşmazlık“ ilişkisiymiş gibi görünür. (Örneğin, bu durumda, serflerle feodaller arasındaki ilişki, aynı sistemin içindeki bir „karşıtlık“ ilişkisi olmanın ötesine taşarak bir „zıtlık“ görünümünü alırken, aynı şekilde, işçi sınıfı da, gene kendisinden dolayı değil, kendi içinde-ana rahminde-taşıdığı-modern komünal toplum bebeğinden dolayı burjuvazinin „zıttı“-bu anlamda „devrimci“- bir sınıf konumuna sahip olur! İşte, feodallerle serfler, veya burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki ilişkinin pratikte „karşıtlığın“ ötesine geçerek bir „zıtlık“ ilişkisiymiş gibi görünmesinin nedeni budur. Bu nedenle, nasıl ki tarihte serflerin yaptığı bir devrimden ve kurdukları yeni bir toplumdaki-yeni bir üretim ilişkileri sisteminden-bahsedilemezse, aynı şekilde, işçi sınıfının da, kendisi için bir sınıf olarak „devrim yaparak“ yeni bir toplumu-yeni bir üretim ilişkileri sistemi olarak „sosyalist“ bir toplumu-inşa etmesinden bahsedilemez!...

Feodal toplum söz konusu olunca „devrimden“ anlaşılması gereken nasıl ki feodal toplumun içinde gelişen maddi üretici güçlerin sonunda kapitalizmi yaratması ise,

kapitalist toplum söz konusu olduğu zaman da, „devrim“ gene üretici güçlerin gelişmesi sürecine bağlı olarak sistemin içinde onun diyalektik anlamda inkârı olarak modern komünal toplumun doğuşu, gelişmesi ve giderekten kapitalizmi tüketerek onun yerini almasıdır...

Burada-her iki durumda da- yumurtanın içinde civcivin gelişmesi olayıyla (ya da ana rahminde çocuğun gelişmesi olayıyla) yumurtanın kabuğunun kırılması (veya doğumun gerçekleşmesi) olayını birlikte düşünmek ve anlamak gerekir. Yani, herhangi bir şekilde içinde doğuma hazır bir civciv olmayan bir yumurtanın kabuğunu kırarak devrim yapmış olmazsınız!!... Gerçek anlamda bir devrim söz konusu olduğu zaman, yumurtanın kabuğunu kıran bizzat yumurtanın içindeki o civcivdir...

Öyle bir diyalektik ki bu; o kabuklar belirli bir noktaya kadar civciv için koruyucu bir unsur iken, bir noktadan sonra civcivin onu kırmaya başlamasının nedeni artık onun içine sığamaz hale gelmesidir. Civcivin gelişmek için muhtaç olduğu duvarlar, sürecin belirli bir noktasından itibaren onun için artık bir hapisane duvarı haline geliyor! Olay budur! Yani, devrim olayı basit bir mühendislik, ya da duvar kırıcılığı olayı değildir!!...

„İsyan“-reaksiyon ve devrim; bunlar farklı şeylerdir!...

Bu noktada „Marksist-Leninist devrim“ anlayışına ilişkin olarak altını çizmemiz gereken en önemli nokta, Marksist devrim anlayışında diyalektik inkârın yerini, „yeni bir toplum yaratmak“ için özü isyana-reaksiyona dayanan toplum mühendisliği anlayışına bırakmasıdır. Ki, buradan da, sonunda, sırtını pozitivist anlamda bir „bilimselliğe“ dayayan, sübjektif idealist bir ideoloji olarak „işçi sınıfının dünya görüşü“ ortaya çıkar!... İşte, senelerce peşindan koştuğumuz o ideolojik paradigmanın kaynağı budur! (Bu satırları yazarken nasıl içim sızlıyor biliyor musunuz! Ama, ergenlik çağını yaşamadan olgunlaşan bir insan, ya da toplum gösterebilir misiniz bana!!... Marksizm bizim anamız ise, biz de onun diyalektik anlamda inkarı olan çocuklarıyız!...)

İki farklı „devrim“ anlayışı demiştik!...

Bu dünya görüşüyle (yani kapitalizmden sosyalizme geçişi konu edinen „sosyalist devrim“ anlayışıyla), feodalizmden kapitalizme geçişi açıklayan bakış açısı-devrim anlayışı- arasında dağlar kadar fark vardır, öyle değil mi! Çünkü bu durumda (yani Marksist-Leninist „sosyalist devrim“ anlayışında), kendisi de mevcut sistemin-kapitalist üretim ilişkilerinin içinde, onun bir ürünü olarak varolan bir sınıfa- işçi sınıfına-aynı sistemin diğer egemen kutbunu aldederek yeni bir sistemi oluşturma görevi veriliyor!... Feodalizmden kapitalizme geçerken feodal sistemin-feodal üretim ilişkilerinin- içindeki bir sınıf olan serflere verilmeyen misyon (yeni bir toplumu inşa görevi) işçi sınıfına verilmiş oluyor!... Feodal sistemin içinde gelişen bir başka sistemi temsil ettiği için burjuvaziye biçilen rol, gene aynı sistemin (kapitalist sistemin) içindeki bir sınıf olduğu halde, işçi sınıfına da verilmiş oluyor!... Diyalektik materyalist felsefe de bu durumu açıklayan-legalize eden felsefi temel olarak ortaya çıkıyor!... Öyle ki, buna göre, bu iki sınıf (yani burjuvazi ve proletarya) birbirlerinin „zıttı“ oldukları halde „özünde birbirlerinden bağımsız objektif-mutlak gerçeklikler oldukları için“, yani, birinin varlığı diğerine bağlı olmadığı için (bunlar birbirinden niteliksel olarak farklı iki sistemi temsil ettikleri için) burjuvaziyi yok ettikten sonra da

varolmaya devam edebilen bir işçi sınıfı, kapitalizmin içinde gelişen yeni toplumun-sosyalist toplumun- belirleyici unsuru olarak varlığını sürdürmeye devam edebiliyor!...

Devrim bir toplumsal „altüstlük“müdür?...

Bu durumda (yani, işçi sınıfı „devrim yaparak“ iktidarı ele aldığı zaman) aslında sistem bir yerde altüst olmuş- tersine çevrilmiş oluyor! Özel mülkiyete dayanan tipik kapitalist toplumun yerine, üretim araçlarının mülkiyetinin işçi sınıfı devletine ait olduğu, mülkiyete tasarruf yetkisini elinde tutan yeni tip bir devlet sınıfının egemenliğinde, anti kapitalist-devletçi bir toplum ortaya çıkıyor!...

Marksizm, işçi sınıfının delikanlılık döneminin (ergenlik çağının) dünya görüşüdür demiştik. O, bu dönemde, işçi sınıfının kendi kimliğini yaratmaya çalışırken baskıya sömürüye karşı duygusal anlamda başkaldırışıdır, isyanıdır. Ama görüyorsunuz, isyan etmek yetmiyor işte! Bir şeyin yerine ondan daha ileri yeni bir şeyi koyabilmek de gerekiyor. Yeni ve daha ileri olan ise, sadece kafada yaratılmıyor; o ancak, eskiden beri varolan maddi gerçekliğin içinde, onun kendi kendisini üretmesi sürecinin sonucu olarak ortaya çıkıyor. Yani, baskıyı, sömürüyü ortadan kaldırıyorum diyerek yukardan aşağıya doğru sübjektif idealist-iradi bir çabayla niteliksel anlamda yeni bir toplum yaratmak mümkün olmuyor!...

Peki nedir bu işin sırrı, kapitalizmden modern sınıfsız topluma nasıl geçecektir insanlık? Bu süreci de aynen feodalizmden kapitalizme geçişe benzer bir şekilde mi ele almamız gerekiyor; eğer öyleyse, modern komünal toplumun şu an kapitalist toplumun içinde, onun diyalektik zıttı-inkârı olarak gelişimi sürecini nasıl açıklayacağız?...

KAPİTALİZMDEN MODERN SINIFSIZ TOPLUMA GEÇİŞİN DİYALEKTİĞİ...

“Kapitalizmin temel çelişkisi, üretim araçlarının özel mülkiyetiyle üretimin toplumsal karakteri arasındaki çelişkidir” diyor Marks. İşte bütün mesele bu cümlede! Bu cümlenin ne anlama geldiğini doğru kavramakta yatıyor!. Çünkü, 19. ve 20.yy'lara damgasını vuran Marksist devrim anlayışının özü-esası, çıkış noktası, bu “temel çelişki” kavramının yorumuna dayanıyor. Bu yüzden konuyu biraz açalım:

Önce üretmek-üretim ne demektir onu görelim. Çevreden-doğadan alınan madde-enerjinin-informasyonun (hammaddenin) toplumsal olarak sahip olunan bilgiyle işlenerek bir ürün haline getirilmesidir üretim. Ürün bir sentezdir yani. Üretici güçler olarak doğa-toplum sisteminin, etkileşmesinin sentezidir. Daha başka bir deyişle, bir çocuk gibidir ürün. Babası doğa ise, anası da toplum olan bir çocuk! Doğadan alınan hammaddenin (madde-enerjinin-informasyonun), toplumun sahip olduğu bilgiyle işlenerek ürünün oluşturulmasıyla, anneden ve babadan gelen DNA'ların etkileşerek çocuğa ilişkin orijinal DNA yapısını oluşturması aynı diyalektiğe tabidir...

Burada altı çizilmesi gereken en önemli nokta, doğa'dan-çevre'den gelen madde-enerjiyi-informasyonu değerlendiren-işleyen bilginin daima toplumsal bir karaktere sahip olmasıdır. Çünkü, insan toplumsal bir varlıktır. Bu nedenle, insanların sahip oldukları bilgi de toplumsal olarak üretilen bir üründür. Bireysel bilgi, bireysel olarak sahip olunan bilgi diye birşey olmaz! Olur, ama bu, olayın, bilgi üretimi sürecinin yüzeysel olarak baktığımız zaman görünen yüzüdür.

Üretim faaliyeti, görünürde tek bir birey tarafından yapılıyor olsa bile, o özünde gene de toplumsal bir olaydır. Çünkü, bizim „birey“ olarak ifade ettiğimiz insanın kendisi zaten varoluş koşullarına bağlı olarak toplumsal sistemin bir elementidir. Bu nedenle,

görünüştaki bireyselliğin ötesinde ürünü değerlendirerek işlerken bireyin kullandığı bilgi toplumsaldır. Ama, bu bilgi tek tek insanların beyninde muhafaza edildiği için, birey ona sahip çıkar. Toplumsal olarak üretilmiş olan ve toplumsal olarak sahip olunan bilgi “bireyin bilgisi” haline dönüşür!... Ve bütün bunlar, “farkında olmadan”, son derece tabii bir evrim süreci içinde gerçekleşir. Çünkü, ilkel komünde, daha sonraki anlamıyla „sahip olma“ bilinci-duygusu diye birşey yoktur. Zaten „ben“ olayı da, komün üyeleri „bireysel emekleriyle“ üretebilir hale gelince oluşuyor. Komün malına sahip çıkma-mülkiyet bilinci-duygusu da bununla birlikte doğuyor...

Üretim aslında her zaman toplumsal bir olaydır...

Özetlersek, bilgi toplumsal bir ürün olduğu gibi, üretim faaliyeti de aslında her zaman toplumsal bir olaydır. Çünkü insanın kendisi toplumsal bir varlıktır. Ama, emeğin üretkenliği artıp da insanlar doğayı “bireysel emekleriyle” işleyerek üretebilir hale gelince, bu süreç içinde, üretim araçlarına ve ürettikleri ürüne sahip çıkarak, “benim” demeye, birey olarak “varolmaya-gerçekleşmeye” başlıyorlar...

Ancak, sınıflı toplumun ürünü olan birey, kendini, varlığı kendinden menkul “objektif-mutlak bir gerçek” olarak gördüğü için, varoluşunun izafiliğine ilişkin bu yazılanları anlayamaz! Anlar hale geldiği zaman da zaten o artık sınıflı toplumun bireyi olmaktan çıkmaya başlıyor demektir! İşte bu yüzden ki, modern komünal topluma geçiş, ancak gelişmiş, kendini bilerek toplumsal varlığın içinde tekrar “yok olmaya” başlamış bireylerle olacaktır. İlkel komünde “birey” diye birşey yoktu demiştik, modern komünal toplum ise, kendi bireysel varlığının bilincine vararak („kendini bilerek“) „kendi varlığında yok“ olan bireylerden oluşacaktır. Bu haliyle ben ona „bilinçli doğa“ diyorum; çünkü o artık yarı biyolojik, yarı computer bir varlıktır!...

Tekrar Marks’a dönersek...

“Kapitalizmin temel çelişkisi, üretim araçlarının özel mülkiyetiyle üretimin toplumsal karakteri arasındaki çelişkidir” diyordu Marks. Marks’a göre, yukardaki örnekte “bireysel üretici” diye andığımız bir çoban, ya da çiftçi, veya günümüzde tek başına işyeri sahibi olan bir insan, işi büyütüp de, yanında çalıştırmak için başka insanları da işe aldığı zaman, yapılan üretim artık “bireysel” olmaktan çıkmış, toplumsal bir karaktere sahip olmuş oluyor. Marks’ın “üretimin toplumsal karakterinden” bahsederken altını çizdiği olay budur. Çünkü bu durumda, üretim faaliyeti sadece işyeri sahibinin bireysel emeğiyle değil, onunla birlikte orada çalışan bütün insanların kolektif faaliyetiyle de, “toplumsal olarak” yapılmış oluyor. **Bu andan itibaren, yani bir kişi bile olsa işçi “çalıştırmaya” başlanıldığı andan itibaren, üretimin toplumsal karakteriyle üretim araçlarına-ve ürüne- bireysel olarak sahip çıkma arasındaki çelişki sistemin temel çelişkisi olarak ortaya çıkıyor. Çünkü, yapılan iş-üretim faaliyeti- toplumsal olduğu halde, üretim araçlarının mülkiyeti bireysel olarak kalıyor.**

İşte, Marks’a göre, sistemi devrime götüren, işçi sınıfını burjuvaziye altetmeye götüren temel çelişki budur. Bu çelişki, üretimin yoğunlaşmasıyla-tekelci kapitalizmle birlikte daha da keskinleşir. Öyle ki, bir gün, üreten insanlar, yani işçiler burjuvaziye ortadan kaldırarak üretimin toplumsal karakterine uygun yeni bir üretim ilişkileri sistemi olarak sosyalizmi kurarlar ve kapitalizmin temel çelişkisini bu şekilde çözmüş olurlar. Üretim araçlarının mülkiyetinin bütün üretenlere-topluma ait olduğu yeni bir toplum, “sosyalist toplum” doğmuş olur! Marksist devrim anlayışı budur...

Bir soru:

Bugün çok sık raslanılan bir olayı ele alalım, ve örneğin, bin kişinin çalıştığı bir fabrikada işçilerin yarısının işten çıkarıldığını, onların yerine robotların kullanılmaya başlandığını

düşünelim. Bu rakamı arttırabiliriz de. Örneğin, Toyota'nın ürettiği Lexus marka otomobiller birkaç işçinin dışında tamamen robotlar tarafından üretiliyormuş. Şimdi bu, üretimin toplumsallaşması yönünde bir gelişme midir, yoksa tersi yönde mi? Olayı biraz daha abartarak şöyle de formüle edebiliriz: Eskiden, 19-20.yy'larda, 10.000 kişinin çalıştığı bir fabrikanın 2025 yılında bir kaç işçiyle çalıştığını, geri kalan bütün işleri robotların yaptığını düşünürsek nasıl değerlendireceğiz bu gelişmeyi? Eğer "toplumsallaşmadan", "yoğunlaşmadan" kasıt, üretimin gittikçe artan sayılarda işçiler tarafından yapılmasıysa, açıktır ki bu durumda üretim artık toplumsallaşmıyor!!... Ki bu da, üretici güçler geliştikçe kapitalizmin "temel çelişkisini" kendi kendine çözdüğünün ve kendini ölümsüzleştirdiğinin ispatı olurdu!!...

Kapitalizmin (onu modern komünal sınıfsız topluma götüren) temel çelişkisi, azami kâr yasasıyla üretici güçlerin gelişmesi arasındaki çelişkidir... Bu nedenle, üretim araçlarının özel mülkiyetiyle üretimin toplumsal karakteri arasındaki çelişkiyi de bu esasa uygun olarak anlamak gerekir. Yani, üretici güçler geliştikçe, daha önce çok sayıda insanın yaptığı işi artık makinelerin, robotların yapar hale gelmesi, üretim faaliyeti içindeki aktif durumda olan insan sayısının azalıyor olması, üretimin toplumsal karakterinin azaldığı anlamına gelmez! Tam tersine, üretim faaliyetinin daha da toplumsallaştığının, geliştiğinin bir göstergesidir bu! Çünkü, üretici güçlerin gelişmesi demek, özünde insanın bilgi üretimi sürecinin gelişmesi demektir. İnsanlar daha önce bizzat yaptıkları işi artık robotlara yaptırabiliyorlarsa, bu, toplumsal bilgi üretimi sürecinin bir sonucudur. Kısacası, üretimin toplumsallaşması demek, çok sayıda işçinin fabrikalarda biraraya gelmesi demek değildir!...

Biraz daha açalım:

Kapitalist sistemin ve kapitalistlerin tek amacı daha çok kâr elde edebilmektir. Buna kapitalizmin azami kâr yasası diyoruz. Ama bunun için de, rekabet mücadelesinde kapitalistlerin daima daha iyi kalitede ve daha ucuza mallar üretebilmeleri gerekmektedir. Çünkü, ancak bu durumdadır ki, rakiplerini geride bırakarak daha çok satabilirler, daha çok kâr elde edebilirler. Daha iyi kalitede ve daha ucuza mallar üretebilmenin yolu ise, son tahlilde, daha çok bilgiye sahip olabilmekten geçiyor, ve bu da üretici güçlerin gelişmesi anlamına geliyor. Daha ileri makineler, robotlar, daha ileri teknoloji, bütün bunlar daha çok bilgi üretiminin sonuçlarıdır. İşte, azami kâr peşinde koşan kapitalistleri günün birinde artı değerden, dolayısıyla da azami kâr'dan mahrum bırakacak sürecin diyalektiği budur! Kendini inkâr sürecinin diyalektiği budur...

Şöyle ifade edelim:

Bilim ve teknik-üretici güçler- geliştikçe, adım adım, eskiden işçilerin yaptığı işleri makineler-robotlar yapmaya başlarlar. Burjuvazi, rekabet mücadelesinde daima daha iyi kalitede ve daha ucuza mallar üretebilmek için bu yola girmeye mecbur kalır. Üretim maliyetini düşürmek için daima daha az işçi, daha çok robot!... Gelişmenin doğrultusu budur! Bu nedenle, insanlığı modern komünal topluma götüren "üretim sürecinin toplumsallaşması" olayı, işçi sayısının ne kadar fazla olduğuyla, "yoğunlaşmanın boyutlarıyla" ilgili bir olay değildir! Tam tersine, bu, üretim faaliyetinin ne ölçüde robotlar tarafından yapıldığıyla, üretim süreci içinde kullanılan bilgi seviyesiyle ilgili bir olaydır...

Modern komünal toplumda insanlar üretim sürecinin içinde sadece bilgiyle, beyin gücüyle yer alırlar. Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin ortadan kalkmasına gelince; üretim faaliyeti işçiler yerine robotlar tarafından yapılır hale geldikçe, ortada artı değer elde edecek-sömürecek kimse kalmamaya başlar! İşte burjuvaziyi ve genel olarak özel mülkiyeti ortadan kaldıracak olan süreç budur. Eski işçilerin yan gelip yattığı bir ortamda (şaka tabii!) üretim araçlarının özel mülkiyeti ne işine yarayacak ki işverenlerin! Robotlarla birlikte eski işçilerini beslemek için mi çalışacak işverenler!!...

SINIF MÜCADELESİ NEDİR?...

Peki ya sınıf mücadelesi? Sınıf mücadelesi, kapitalizmin gelişme sürecinde iç dinamiği harekete geçiren, daha ileri-gelişmiş durumlara uygun yeni dengelerin kurulmasını sağlayan, bu sürecin sonunda da sistemin kendi diyalektik inkârını gerçekleştirerek modern komünal topluma geçişi-yani çocuğun doğuşunu-sağlayan mekanizmadır...

Kapitalistler, “üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip oldukları için”, üretim faaliyetinin sonunda, toplumsal bir çabayla üretilmiş olan ürüne de tek başlarına sahip çıkarlar. Bu yüzden de, azami kâr yasası işledikçe, kapitalistler daha da zenginleşir, daha üst yaşam seviyelerine çıkarlarken, işçiler, üretimin ilk başladığı durumlarında kalırlar. Aradaki denge-toplumsal uzlaşma (bu anlamdaki “karşılıklı”-partnerlik ilişkisi) bozulmuştur. Ama kapitalistler hiçbir zaman kendiliklerinden tutup da “bak biz şu kadar kazandık, sizin ücretlerinizi de artırıyoruz” demezler işçilere! Azami kâr yasasına aykırı olurdu böyle birşey! İşte tam bu noktada başlıyor “zıtlık”-“çelişki” ve sınıf mücadelesi. Burjuvazi “ilk durumdan” daha ileri bir duruma yükselmiştir, ama işçiler halâ o “ilk durumdaki” konumlarını muhafaza etmektedirler. Yeni duruma uygun yeni bir dengenin kurulabilmesi için arada mücadele başlar. Ve normal koşullarda, bir üst seviyede tekrar bir uzlaşma-denge sağlanır (tıpkı o bir üst kuantum seviyesine çıkan hidrojen atomunda olduğu gibi!..); sistem (kapitalist sistem), kendi içindeki evrim sürecinde bir basamağı daha geride bırakmış olur. Bu basamaklar, üretici güçlerin gelişmesine uygun olarak, aynı mekanizmanın çalışmasıyla adım adım çıkılır.

Eğer hiç sınıf mücadelesi olmasaydı (hiç zıtlık, çelişki olmasaydı), hiç ilerleme de olmazdı!...

Bir an için düşününüz, işçilerin ağız var dili yok! Yani hiç bir talepte bulunmuyorlar, ne ücretlerine zam istiyorlar, ne de daha iyi çalışma koşulları, demokratik haklar vs!. Ne olurdu bu durumda? İşçilerin yaşam seviyeleri, satın alma güçleri aynı yerde kalırdı. Peki, hal böyle olunca, azami kâr yasası nasıl işleyecektir, pazarı nasıl genişletecektir burjuvalar, kime satacaklar mallarını? İşçilerin satın alma güçleri artacak ki burjuvazi de daha çok mal satabilsin onlara. Pazarın genişlemesi olayının mekanizması budur. Yani, sınıf mücadelesi, işçilerin ekonomik ve demokratik hakları için mücadele etmeleri, burjuvazi için de zorunludur! Hiç grev olmasaydı, bundan işçiler kadar işverenler de zarar görürdü!

Şöyle özetleyelim:

1-Kapitalistler, daha çok kâr elde edebilmek amacıyla üretici güçleri geliştirmenin mekanizmasını harekete geçirirler.

2-Üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip oldukları için, ürüne ve artı değere de sahip olan kapitalistler, zenginleşirler, bir üst seviyeye çıkarlar. Böylece, eski dengeyi inkâr etmiş-bozmuş olurlar.

3-İşçiler de, üretilen yeni zenginlikten pay alarak, bir üst basamağa geçmek isterler.

4-Ama kapitalistler mevcut durumu temsil eden konumda oldukları için, buna yanaşmazlar. Sahip oldukları yeni zenginliği eski denge durumunun içinde muhafaza etmek isterler.

5-Üretici güçlerin gelişmişlik seviyesine uygun bir üst basamağa geçilmesi için işçiler sınıf mücadelesine başlarlar.

6-Herkes gücünü burada, sınıf mücadelesi ortamında tartar. Ve eğer sistem bir üst basamağa geçiş için yeterli enerjiye sahipse, yeni bir toplumsal sözleşme yapılarak bu geçiş gerçekleştirilir.

Dikkat edilirse, bu şekilde, sistemin evrimi (üretici güçlerin gelişmesi) sürecinde atılan her adımla birlikte, hem mevcut sistem-yani kapitalizm gelişmiş oluyor, hem de, onun içinde, potansiyel anlamda, onun diyalektik inkârı olarak yeni bir sistem-modern komünal toplum geliyor. Örneğin, robotların üretim sürecine katılması oranı, bir yandan kapitalizmin içinde üretici güçlerin ne oranda geliştiğini gösterirken, diğer yandan da, modern komünal toplumun kapitalist toplumun ana rahminde ne oranda geliştiğini gösterir.

Bütün bunları (bu diyalektiği), feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde de görmüştük. Feodalizmi kendi inkârını yaratmaya götüren süreç, feodallerin daha çok gelire sahip olmak, daha da güçlenmek için ticareti geliştirmek, yeni kentler kurmak yolunda gösterdikleri çabalardı. İşte bu çabalardır ki, kaçınılmaz olarak, üretici güçleri geliştiren de-dolayısıyla feodal sistemin sonunu getiren de- bunlar olmuştur!... Burjuvazinin ve işçi sınıfının ortaya çıkışının, feodal sistemin kendini inkâr edişinin diyalektiği budur...

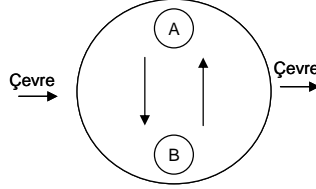
“ZITLIK”-“ÇELİŞKİ” NEDİR-“ZITLARIN BİRLİĞİ VE MÜCADELESİ” NEDİR?..

Daha önce şöyle demiştik: “Herhangi bir sistemde, varlıkları birbirine bağlı olan (yani, her biri kendi varlığını yaratırken, karşıtını ve bir bütün olarak sistemi de yaratan), sistemin yapısal-fonksiyonel anlamda iki temel karşıt kutbu olarak A ve B arasındaki bütün ilişkiler iki karşıt madde-enerji alanının-potansiyel kuvvetin birliği zemininden doğarlar”. Bütün mesele bu cümleyi iyi kavrayabilmekte yatıyor!...

Evet, tekrar soralım, ne demektir bu? Ortada, A ve B gibi, birbirinden “bağımsız”, her biri “kendinde şey” “objektif-mutlak gerçeklik” iki güç-unsur var da, bunlar tıpkı bir ipi biri o yana, diğeri bu yana çeker gibi “mücadele” halinde mi oluyorlar!? Bu şekilde mekanik iki unsurun-kuvvetin “birliğinden”-bir aradalığından mı- bahsedilmektedir burada? Sistem gerçekliği “zıtların birliğidir” derken kastedilen bu mudur-A ile B arasındaki bu türden bir ilişki midir?...

Hayır değildir! Herşeyden önce, bir A-B sisteminin iki temel parçasını-yapısal ve fonksiyonel birimini- oluşturan unsurlar olarak A ve B arasındaki ilişki, niteliksel olarak birbirinden farklı iki ayrı sistem arasındaki ilişkisi değildir! Bunlar, bir ve aynı sistemin yapısal ve fonksiyonel anlamda birbirlerini tamamlayan unsurlarıdır. Biri (sistemin dominant unsuru olarak A) aradaki ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi

kullanarak sistem adına ne yapılacağını belirlerken, diğeri de (B), sistemin motor gücü olarak sistem adına bunu hayata geçirmektedir. A-B sisteminin çevreyle ilişkileri-etkileşmesi bu görev bölümüyle gerçekleşmekte, sistem, birbirini tamamlayan “karşıtlık” ilişkisi içindeki belirli bir görev bölüşümü sayesinde varlığını sürdürebilmektedir.

O zaman nedir mesele, “çelişki”-“zıtlık” nerede burada, ve neden sistem gerçekliği “zıtların birliğidir” diyoruz?

En başa, yani, bir A-B sisteminin oluştuğu o ilk “an”a dönüyoruz! Bilindiği gibi, aslında öyle “o ilk an” diye, sistemin “statik-mutlak-kendinde şey bir gerçeklik olarak varolduğu” bir zaman dilimi falan yoktur ortada; hepsi izafi kavramlardır bunların! Sistem gerçekliği dinamik bir gerçeklik- olay-süreç olduğu için, o, daha o ilk varoluş “an”ından itibaren, dış dünyayla-çevreyle etkileşme sürecinde kendini inkâr ederek gerçekleşir. Yani öyle, “bir an” için bile olsa, “kurulu-mutlak bir denge” hali (buna ilişkin “kendinde şey” bir gerçeklik) söz konusu olmaz hiçbir zaman. O ilk “an”, aynı zamanda, sistemin, dışardan-çevreden gelen ve mevcut denge durumunu etkileyerek onu bozma eğilimi gösteren bilgiyi-kendini kendi içindeki bilgiyle değerlendirerek ona karşı bir cevap hazırlamaya başladığı “an”dır da. Bir sistemin bu “ilk oluşum anı”yla, onun, izafi-objektif bir gerçeklik olarak kendini (kurulu dengeyi) inkar süreciyle birlikte varoluşu arasında bir zaman dilimi olmadığını altını çizdikten sonra devam edelim:

Nasıl işliyordu mekanizma: Önce, sistemin içindeki bilgi kullanılarak, dışardan gelen madde-enerjinin-informasyonun nasıl işleneceği belirleniyor (yani, sistemin dışardan gelen hammaddeyi nasıl işleyeceğine, onu nasıl bir ürün haline getireceğine dair bir “reaksiyon-eylem planı”- modeli hazırlanıyor), sonra da hazırlanan bu plan sistemin motor gücüne verilerek onun bu planı gerçekleştirmesi sağlanıyordu. Örneğin, eğer sistem bir hücre, dışardan gelen “etken” de bir molekülse, önce DNA lardaki bilgi taranılarak buradan söz konusu molekülün nasıl işleneceğine dair bilgiler çıkarılıyor, sonra da bunlar, mesaj taşıyıcı RNA’lar tarafından Ribozomlara götürülerek burada, bu “mesleki bilgilere” göre çalışacak işçi-proteinler yetiştiriliyor, dışardan gelen hammaddenin bu işçi proteinler tarafından işlenilmesinin-bir ürün haline getirilmesinin- koşulları hazırlanıyordu. Bu mekanizma, bütün sistemler için geçerli olan evrensel varoluş-kendi kendini üretim mekanizmasıdır (elbette ki her sistem bunu kendince hayata geçirmektedir)... <http://www.aktolga.de/t1.pdf>

İşte, bu mekanizmanın sonucu olaraktır ki, bir A-B sisteminde (bu evrende varolan her varlık son tahlilde bir A-B sistemi olarak ele alınabilir), dışardan gelen hammaddeyi, hazırlanan üretim planına göre işleyerek onu bir ürün haline getirmeye çalışan motor sistem unsurları (hücre söz konusu olunca bunlar proteinlerdir, kapitalist toplumda ise işçiler bu rolü üstlenirler), daima, ürünün oluşmasında doğurgan bir anne-ana rahmi- rolünü de oynarlar. Çünkü, her ürün (çıktı-output), babasının A, annesinin de B olduğu, o sisteme özgü bir çocuktur-sentezdir!...

Bir fabrikada çalışan işçileri düşününüz: İşçiler, işveren ve onun görevlendirdiği kişiler-mühendisler vs.-tarafından hazırlanan üretim planını hayata geçiren sistemin motor gücü unsurları değil midir? Aynen o proteinler gibi yani! Ellerindeki üretim planına göre hammaddeyi işleyerek onu ürün haline getirmeye çalışandır onlar! Öyle ki, onlar-yani işçiler- kendi toplumsal kimliklerini de bu süreç (ürünü gerçekleştirme süreci) içinde oluşturduklarından, bir yerde, ürünle bütünleşirler. Ürün, onlar için sanki

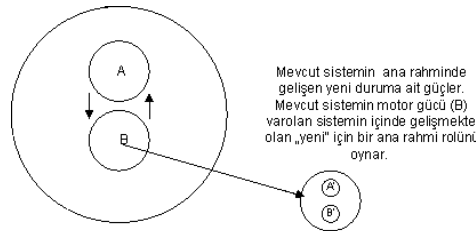
ana rahminde büyüttükleri-oluşturdukları kendilerinin bir parçası-kendi çocukları haline gelir. Bu şekilde, üretim sürecinin her adımında, aslında sistemin kollektif ürünü olan o çocuk, işçilerin ana rahminde biraz daha büyür-gelişir. Ve sonuçta onlar (yani işçiler ve ürün), tıpkı bir anneyle çocuğu arasındaki ilişki gibi, birbirleriyle bütünleşmiş olarak doğarlar. Yani, üretim faaliyeti sona eripte ürün ortaya çıktığı zaman, işçiler de onunla birlikte aynı duruma (state-Zustand) çıkmış-ürünle birlikte onlar da kendilerini üretmiş olurlar.

Ama aynı şey, sisteme ait bilgiye sahip çıkarak üretim planını hazırlayan-hazırlatan-sistemin dominant kutbu burjuvazi için söz konusu değildir! O, mevcut sistemin temsilcisi olarak onu muhafaza etmekle de yükümlü olduğu için, sonuçta, elde edilen ürüne de varolan sistemin-çerçevenin- içinde sahip çıkmak ister. Yani o, kendi varoluş fonksiyonu-koşulu-gereği, ürünle birlikte bir üst denge durumuna çıktığını göremez-kabul edemez. Kendi ATALETİ, mevcut durumu koruma görevi buna engel olur. Motor gücün, ürünle birlikte- onu yaratırken, kendiliğinden bir üst denge durumuna çıkma yeteneği onda yoktur.

İşte bu yüzden ki, üretim süreci, mevcut denge halinin inkarı süreci olduğu kadar, ürünün oluşmasına paralel olarak, yeni bir denge durumunun eskinin içinde oluşması sürecidir de.

Evet, “zıtların birliği ve mücadelesinden” neyin anlaşılması gerektiğini tartışıyorduk!

Her şeyden önce, bir kere daha altını çizelim ki, “Zıtların birliği ve mücadelesi” olgusu, esas olarak, bir sistemin “yapısal ve fonksiyonel anlamda iki temel parçası” olan A ile B arasındaki ilişkiyi ifade eden-tanımlayan bir olgu değildir. Değildir, çünkü bu iki temel unsur arasındaki ilişki hiçbir şekilde bunların kendilerinden kaynaklanan bir “zıtlık”-“çelişki” ilişkisiyle açıklanamaz. “Zıtların birliği ve mücadelesi” kavramı- ya da “çelişki” kavramı- semantik özünü-yani içeriğini- iki sistem arasındaki (bir bütün olarak A-B sistemi ile bu sistemin içinde onun diyalektik anlamda inkârı olarak gelişen yeni-yavru- sistem) arasındaki ilişkiden alır. **AMA;**

- 1- Eskinin içinde gelişmekte olan yeni (bunu da A'-B' olarak gösterirsek) daima onun (yani, A-B sisteminin) ana rahminde (ki bunu B temsil eder) geliştiği için;
- 2- Ve de, eskiden beri varolan A-B sistemini sistemin dominant kutbu olan A temsil ettiği için:

Sürece dışardan bakınca biz olup bitenleri (yani A ile B arasındaki ilişkiyi) bir “çelişki”- “birlik ve mücadele” olarak görürüz; çünkü, doğum olupta A'-B' bebeği kendi nefsiyle ortaya çıkana kadar o henüz daha ortalıkta görünmez. Ortalıkta görünen ve birbirlerini yok etme pahasına kıyasıya mücadele edenler A ve B gibidir-böyle görünür! İşte, A ve B arasındaki ilişkinin, aynı anda, hem bir

KARŞITLIK-partnerlik-ama hem de bir ZITLIK-çelişki ilişkisiymiş gibi görünmesinin-anlaşılmasının açıklaması budur...

Örnek mi istiyorsunuz; gene feodalizmle, onun içinden çıkıp gelmekte olan kapitalizm arasındaki mücadeleyi göz önüne getirelim. Burada “zıtların birliği ve mücadelesi”, birbiriyle içiçe olan bu iki sistem-bu iki sistemi temsil eden feodallerle burjuvazi arasındaki ilişkiyi tanımlar. Feodallerle serfler, ya da, burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki mücadeleler-ilişkiler- ise aynı sistemin içindeki “karşıtlık” ilişkilerdir. Ama, süreç sona eripte kapitalizm bebeği feodal sistemin içinden çıkarak gözle görülür hale gelene kadar “zıtların birliği-mücadelesi” şeklinde ifade olunan ilişki sanki feodallerle serfler arasındaki ilişkiymiş gibi algılanır. Feodallerle serfler arasındaki mücadeleler-örneğin köylü savaşları-aslında feodallerle, kendi içinde kapitalizm bebeğine hamile olan köylülük arasındaki ilişkiden kaynaklanır. Köylülüğü feodallere karşı mücadeleye yönelten potansiyel onun kendi içindeki bu gizli dinamikle ilgilidir.

Aynı şekilde, kapitalist toplum söz konusu olduğu zaman, buradaki çelişki, ya da “zıtların birliği mücadelesi” anlayışı da sistemin iki unsuru olarak burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki ilişkiyi değil, bir sistem olarak kapitalizmle onun içinde (işçi sınıfının ana rahminde) sistemin diyalektik anlamda inkârı olarak gelişmekte olan modern komünal bilgi toplumu bebeği arasındaki ilişkiyi tanımlar. Ama, süreç boyunca çocuk ana rahminde (ki bunu temsil edenin işçi sınıfı olduğunu söylemiştik) olduğu için ortalıkta görünmediğinden, biz olup bitenleri (yani sınıf mücadelesini) hep burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki ilişkiyle açıklamaya çalışırız. O zaman da ne olur tabi, “burjuvazi kapitalizmle özdeşleşerek onu temsil ettiği” için, “işçi sınıfı da bununla uzlaşmaz çelişki içinde olan sosyalist toplumla özdeşleşerek onun temsilcisi olmuş olur. Sonuç ortadadır: Bu mantığın-“diyalektiğin”(!) sonucunda, işçi sınıfı burjuvaziyi yok ederek kendi sistemini kurar!!... Alın işte size son 150 yılda olup bitenlerin özü!...

“İnkârın inkarı” kapısı nasıl açılıyor?...

Dikkat ederseniz, işin başında, aslında A, yani sistemin dominant unsuru (yukardaki örnekte burjuvazi) açıyor inkârın (üretim sürecinin) kapısını! Sisteme dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu sistem adına içeriye buyur eden (alan) o oluyor! Sistemin sahip olduğu bilgiyi kullanarak onu değerlendiren ve bir üretim (inkâr) modelini (hammaddenin nasıl işleneceğini) hazırlayarak, gerçekleştirmesi için bunu sistemin motor gücüne (gene yukardaki örnekte, işçiler) ileten o oluyor. B, yani motor unsur da bunu gerçekleştiriyor. Bunu yaparken onun yaptığı sadece A ,nın inkârını gerçekleştirmektir. Ama, bu inkârın sonucunda meydana gelen ürün, ilk durumdan itibaren başlayan sürecin amacı (ulaşmak istediği hedef, “son durum”)

olduğu için, o aynı zamanda, yeni bir düzen-düzenlilik anlamında “inkârın inkârı” olarak da gerçekleşmektedir. Yani ürünü yaratmakla aslında A ve B onun varlığında yok olmakta, örneğin A-B den farklı bir A'B' olarak kendilerini yeniden üreterek-yeniden doğmuş olmaktadır (anne-baba, çocuk ilişkisi)...

Çok basit bir örnek verelim: Şu an kalkıp mutfağa kadar giderek su içmek istiyorsunuz diyelim! Bu istek ilk önce beyinde (A) nöronal bir etkinlik şeklinde oluşur. Sonra da organlara iletilerek gerçekleştirilir. Su içme eylemini gerçekleştiren organlarınızın (B) faaliyetlerini düşününüz, bunlar bütün bu faaliyetlerini en son duruma kadar (yani su içilene kadar) suyun içilmesi süreciyle bütünleşmiş olarak yerine getirirler. En sonunda su içildiği zaman da, organlarımız bir durumdan bir başka duruma (suyun içilmesiyle birlikte oluşan yeni duruma) çıkmış olurlar. Dikkat ederseniz, en sonda ulaşılan durum (suyu içtiğimiz zaman ulaştığımız durum) en baştan itibaren adım adım motor sistemimizi oluşturan organlarımızın faaliyetiyle içiçe, onların faaliyetlerinin sonucu olarak gerçekleşmektedir. Yani, en sonda ulaşılan yeni durum sürecin en başından itibaren motor sistemin faaliyetlerine bağlı olarak (tıpkı ana rahmindeki bir çocuk gibi) adım adım oluşmaktadır. Su bardağını elimize alıp içene kadar attığımız her adım bu gerçeği ifade etmektedir.

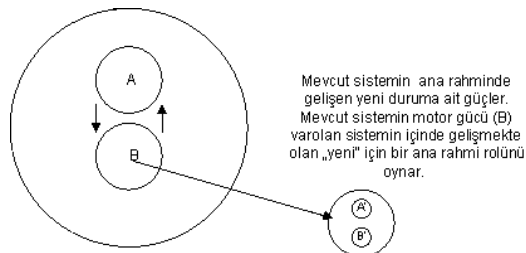
Ama beynimizdeki faaliyetler açısından (nefs-benlik) durum bu kadar basit olmaz! O, yani beyin (A), hem su içme isteğini organlara ileterek mevcut denge durumunun değişmesi için düğmeye basandır (dengenin inkarı, ama hem de, mevcut durumu temsil ettiği için, atalet direnciyle mutfağa kadar gidişe direndir (biz buna “üşenmek”, “tembellik” deriz!). Hani başka birisi suyu getiripte önümüze koyuverse diye geçer içimizden!! Sonra mecbur kalınca da kalkıp gideriz tabii!...

Şimdi burada, organizmayı bir A-B sistemi olarak düşündüğümüz zaman, beyinle (A) diğer organlar (B) arasındaki ilişki, işin özü itibariyle bir „zıtlık“ ilişkisi-bir „çelişki“ olmadığı halde, su içmek için harekete geçildiği andan itibaren, eskiden beri varolanın (organizmanın) içinde gelişmekte olan yeni organizmal durumdan (bir A'-B' sistemi olarak) dolayı (bu yeni durumu temsil eden, yaratan B olduğu için) A ile B arasındaki ilişki (birbirini tamamlayan bir „karşıtlık“ ilişkisi olduğu halde) sanki bir „zıtlık-çelişki“ imiş gibi görülür!...

Bütün sistemler için geçerli bir kural olarak şöyle toparlayalım:

Her durumda, bir A-B sisteminin varoluş süreci, aynı zamanda, onun kendi kendini üreterek bir A'B' haline gelme süreci de olduğu için, daha A-B sisteminin o ilk oluşma “anından” itibaren başlayan bu varoluş sürecinin kendi içinde kendi zıttını (A'B' olarak kendi inkarını) barındırdığını söyleriz. “Sistem gerçekliği, zıtların birliği ve mücadelesinden ibarettir” sözünün anlamı buradan gelir. „Birlikten ve mücadeleden“ kasıt, her A-B sisteminin, her an, kendi içinde bir A'-B' ile birlikte-ve onunla mücadele halinde varolmasıdır...

TEKRAR, A İLE B ARASINDAKİ „ÇELİŞKİ“ VE B 'NİN A 'YI „ALTETMESİ“ ÜZERİNE!...

Evet, tekrar „işçi sınıfının dünya görüşüne“- „Diyalektik Materyalizme“ ve Marksist-Leninist „devrim“ anlayışına dönüyoruz:

“Devrim, işçi sınıfının öncülüğünde, halkın devrimci girişimiyle-aşağıdan yukarıya- mevcut devlet cihazının parçalanarak politik iktidarın ele geçirilmesi ve bu iktidar aracılığıyla-yukardan aşağıya-daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesidir”...

Şimdi anlıyor musunuz bu „devrim anlayışının“ nereden-ve nasıl ortaya çıktığını?... İşçi sınıfının ergenlik dönemi bakış açısına göre, burjuvazi ve işçi sınıfından oluşan mevcut A-B sistemini (yani kapitalist toplumu) temsil eden sınıf burjuvazi (A) olduğu için, bu sistemin içinde onun „zıttı“ olarak gelişen sosyalist sistemi (A'B' yi) temsil görevi de işçi sınıfına (B) düşer. Bu durumda, sürece mekanik-yüzeysel olarak bakınca, varolan sistemin içinde bütün olup bitenler A ile B arasındaki ilişkiye indirgenerek denilir ki, A mevcut sistemi, B de onun „zıttı“ olarak onun içinde gelişen başka bir sistemi temsil ettiği için, gelişmenin belirli bir aşamasında („devrim“ aşamasında) „yeniyi“ temsil eden B, „aşağıdan yukarıya“ bir hamle ile A 'yı ve onun temsil ettiği „eski“ sistemi yok ederek onu yerine kendisinin temsil ettiği „yeni“ olarak sosyalist sistemi egemen kılacaktır”!... Ve tabii denir ki, bir kere A yok edildikten sonra artık yol açılmış olacağı için, B, ele geçirdiği devlet aygıtının yardımıyla yukardan aşağıya doğru yeni-sosyalist-üretim ilişkilerini inşa edecek, böylece eskinin içinden yeninin çıkışı süreci tamamlanmış olacaktır...

İşte, bütün o mekanik-materyalist (isterseniz “diyalektik materyalist” deyin) “devrim anlayışlarının” çıkış noktası-felsefi temeli budur!...

“Marksizm işçi sınıfının ergenlik çağı ideolojisidir” derken ne demek istediğimiz şimdi herhalde daha iyi anlaşılıyor olsa gerek!...

Evet, Marksizm, işçi sınıfının “kendisi için bir sınıf” olmaya başladığı dönemin-yani ergenlik döneminin- ideolojisidir... Ama o dönem artık çoktan sona erdi!... İşçi sınıfı, burjuvazinin inkârını gerçekleştirirken, kendisinin de içinde bulunduğu eski durumun-sistemin topyekün inkârına neden oldu. İçinde yaşadığımız 21.yy artık kapitalizmin modern sınıfsız toplumu-Bilgi toplumunu yaratma-doğurma dönemidir. Bu dönem, burjuvazinin yerini bilgiyi-beyin gücünü temsil eden “bilgi-insanlarının”, işçilerin yerini de, adım adım robotların almaya başladığı bir dönem olacaktır. Kapitalizmden modern sınıfsız topluma geçiş, bilginin demokratikleşmesi süreciyle birlikte, üretici güçlerin gelişmesine ve sivil toplumun gücünün artmasına bağlı olarak gerçekleşecektir...

Öğrenmek, değiştirirken değişerek gerçekleşiyor!...

Evet, bilmek-öğrenmek çabası gerçekten devrimci bir çabadır. Ama değiştirirken değişerek öğrendiğimiz için, bu yolda-öğrenme sürecinde- önümüzdeki en büyük engel değişime direnme anlamına gelen içimizdeki öğrenme-bilme korkusudur. Öğrenmekten, bilmekten korkarız, çünkü, öğrendikçe yok olacağımızı sanırız! Belirli bir anın içinde kendimizi üretmemize temel olan bilgiler, o anın içindeki atalet direncimizin de zeminini oluştururlar. Hani öyle, “kopar o zincirlerini, onlardan başka kaybedecek bir şeyin yok” demekle de olmuyor bu iş! Ne kadarını bilmek istiyorsan, yaşamı devam ettirme mücadelesi ne kadarını bilmeni gerektiriyorsa o kadarını öğreniyorsun ve bu sana yetiyor! Daha fazlasını öğrenmek ise, lüzumsuz bir iş haline gelmenin ötesinde

insanı rahatsız edici bir çaba haline dönüşüyor!... (bu paragrafı, hiç değişmeden kalarak geri kalan hayatını delikanlılık döneminin nostaljik dünyasının o büyülü havasının içinde sürdürmek isteyen eski yol arkadaşlarına ithaf ediyorum!!...)

BİR DURUMDAN BİR BAŞKA DURUMA GEÇİŞ NASIL GERÇEKLEŞİYOR?...

Bir durumdan bir başka duruma geçiş, yani „devrim“ dediğimiz olay, sadece, bir dış kuvvetin sistemi etkileyerek onu zorla değiştirmesi olayı olmadığına göre (!), bir durumdan bir başka duruma geçiş nasıl gerçekleşiyor?..

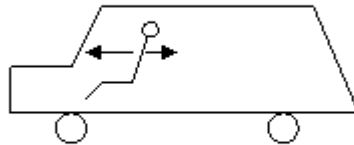
Her durumda, gene ister bir atom, bir insan, ya da bir toplum söz konusu olsun, bütün sistemlerde, dış kuvvetler (dış dinamik), daima, sistemin iç yapısını oluşturan unsurlar (iç dinamik) aracılığıyla, onlarla bütünleşerek, etkide bulunurlar...

Bu iş doğada, örneğin bir atomda nasıl oluyor; atomda bir üst kuantum seviyesine çıkışın-yani devrimin - diyalektiği nedir?...

Örneğin, bir atomun belirli bir kuantum seviyesinden bir üst seviyeye çıkması için gerekli olan dış etken (girdi) daima amaca uygun bir foton olarak gelir ve önce mevcut sistem tarafından içeri alınarak onunla bağlaşır, onun içinde değerlendirilerek-işlenir ve sistemin içinde bir ürün, potansiyel yeni bir durum olarak ortaya çıkar. Öyle ki, artık sistemin bulunduğu enerji seviyesinin sınırları bu yeni durumu-enerji kapasitesini muhafaza edemez hale gelir. Bir üst seviyeye geçişin ön koşulu budur. Ve mevcut durumun içinde oluşan yeni sistemin güçleri, onun çerçevesini- sınırlarını aşarak, kendi enerji kapasitelerine uygun yeni bir seviyeye (kuantum seviyesine) çıkarlar. Olay budur. Yoksa öyle mekanik bir geçiş olamaz. Dışardan bir foton geliyormuşda , atom bir üst seviyeye çıkıyormuş... Tamam, ama nasıl oluyor bu iş? Gelen o foton önce nereye geliyor? Enerji yoğunlaşması nerede oluyor? Mevcut sistemin içinde bu girdi nasıl işleniyor? Ortaya çıkan reaksiyon nedir? Yeni bir durum olarak yeni bir kuantum seviyesi nasıl oluşuyor? Ancak bu sorulara cevap verdikten sonradır ki problemi çözülmüş olarak görebiliriz. Neden ve nasıl sorularını atlayarak yapılacak açıklamalar eksik kalmaya mahkumdur. Bir problem, ancak İnformasyon İşleme Bilimi zemininde açıklanarak çözüldüğü zaman tam olarak (bilişsel anlamda) çözülmüş kabul edilebilir...

Şimdi isterseniz, bir infomasyon işleme sisteminin nasıl çalıştığını, bir durumdan bir başka duruma nasıl geçildiğini daha iyi kavrayabilmek için aşağıdaki örnek üzerinde düşünelim:

Öne doğru gaz verince arabanın içinde oturmakta olan insanın üzerine bir kuvvetle etkide bulunulmuş olur.

Arabanın içinde oturmakta olan insan ise o an atalet direnciyle buna karşı koyarak. Geriye doğru itildiğini hisseder.

Şekilde "İlk durum" arabanın hareketsiz hali olsun. İkinci durum, arabanın saatte 20 km. hızla, 3. durum da saatte 50 km. hızla gittiği aşamalarıdır (böyle kabul ediyoruz). Son durumda da arabanın 90 kilometre hıza eriştiğini düşünürüz...

İlk durum halindeyken, gaz vererek arabayı ikinci duruma çıkarmaya çalıştığınız zaman, arabanın içinde oturmakta olan sürücü olarak hemen geriye doğru "itildiğinizi" hissedersiniz, neden? Çünkü, gaz vermekle öne doğru hareket etmesine neden olduğunuz araba, atalet haliyle uyum içinde bulunan sizin üzerinizde mevcut durumu değiştirici bir faktör-kuvvet-olarak etkide bulunur. Ve siz de buna bağlı bir "reaksiyon" olarak, bunu dengelemek için buna zıt bir "kuvvetle" (aslında bu gerçek bir kuvvet değildir, atalet direncidir) geriye doğru itildiğinizi hissedersiniz. Aslında arabayı harekete geçiren "siz" olduğunuz halde, koltukta geriye doğru kayılarak genede eski-mevcut durumu muhafaza etmeye çalışırsınız. Ama araba 20 km.lik sabit bir hıza eriştiği zaman bu kuvvetlerin ikisi de bir anda ortadan kaybolurlar. Çünkü artık yeni bir denge kurulmuştur. Erişilen bu yeni "durumda" araba ve arabanın içinde oturmakta olan insan herhangi bir kuvvetin etkisi altında olmaksızın yollarına devam ederler...

Burada, arabanın içinde oturmakta olan insanın durumu-davranışı, mevcut sistemi-dengeyi, ataleti-temsil eden sistemin dominant kutbunun (kapitalist toplum söz konusu olunca bu burjuvazidir) durumuna-davranışına benzer! Araba ise, son tahlilde, insanın organlarının bir devamı gibidir. Üretim süreci boyunca, elindeki üretim planına göre hammaddeyi işleyerek ürünü yaratan ve ürünle birlikte bir durumdan bir başka duruma yükselen-çıkan işçiler, üretim ilişkisinin de yeni duruma uygun olarak yeniden düzenlenmesini isteyince (toplu sözleşme vs.) onların bu isteği burjuvazi tarafından tepkiyle karşılanır. Burjuvazi, atalet direnciyle buna karşı koyar (aynen arabanın içinde oturan insanın geriye doğru kayılması gibi!). Sonunda tabi bir "uzlaşmaya" varılır; "toplu sözleşmeyle" "yeni durumun" neresi olduğu belirlenerek, ilişkiler bu yeni duruma uygun olarak yeniden düzenlenir ve bu şekilde bir durumdan bir başka duruma çıkılmış olunur. Sistemin kendi içindeki gelişme diyalektiği bu şekilde işler...

İşte bu süreç (yani, bir A-B sisteminin, kendi içinde hamile kalıp kendi kendini üreterek A'-B' haline gelmesi süreci), daha A-B sisteminin o ilk oluşma "anından" itibaren başlayan bir süreç olduğu içindir ki, A-B 'nin, ilk oluştuğu (varolduğu) andan itibaren, kendi içinde kendi zıttını (A'-B' olarak kendi inkarını) barındırarak varolduğunu söyleriz. "Sistem gerçekliği zıtların birliği ve mücadelesinden ibarettir" sözünün anlamı buradan gelir. "Birlikten" ve "mücadeleden" kasıt, her A-B sisteminin, her an, kendi içinde bir A'-B' ile birlikte-ve onunla mücadele halinde varolmasıdır ...

Demek ki, her yeni sistem, önce eskinin içinde bir yoğunlaşma (gelişme diyelim buna) olarak oluşuyor. Ve ancak bu yoğunluk, eski, yani mevcut sistemin sınırları içinde taşınamaz hale gelince doğum olayı gerçekleşiyor.

İşte bu basit gerçektir ki, sırf bu "basit gerçeği" kavrayabilmek için geçti bir ömür! Çünkü, bu çalışmanın ilk hareket ettirici, itici gücü, bu sorunun cevabını aramaktı! Yani, bu mekanizmayı kavrayabilmek için çıkmıştık yola! Eski, mekanik dünya görüşüyle-"zıtların birbirine dönüşümü" anlayışıyla, yani, mevcut sistem içindeki unsurlardan birinin diğerini yok etmesi olarak anlaşılan mekanik "devrim" anlayışıyla, yukarda ifadesini bulan anlayış arasında dağlar kadar fark vardır! Biri, işçi sınıfının delikanlılık dönemine denk düşüyorsa, diğeri de olgunluk çağının bakış açısıdır bunların! Aradaki dağları (buradaki dağ, nefstir) aşmak kolay olmadı!...

MARKSİST-LENİNİST DEVLET ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ...

Geliyoruz şimdi devlet olayına... Marksist-Leninist devlet anlayışına, devlet teorisine: Devlet nedir? Sınıflı bir toplumda sistemin merkezi varoluş instanzı olan örgütün gerçekliği nedir? O, Marksist Devlet teorisinde ifade edildiği gibi, basit bir şekilde, "hakim sınıfın bir örgütü-baskı

aracı" mıdır?... Neye göre, nasıl cevap vereceğiz bu soruya?... Sınıflı bir toplumda sistemin merkezi varoluş instanzından bahsediyoruz, sistem bilimine başvurmadan bu soruya cevap vermek mümkün müdür?...

Bu nedenle, işte tam bu noktada bir parantez açarak sistem bilimine, "varoluşun genel izafiyet teorisine" girme ihtiyacı duyuyoruz. Sonra gene kaldığımız yerden devam edeceğiz...

İKİNCİ BÖLÜM:

MODERN SINIFSIZ TOPLUMA GİDEN YOLDA BİLİMDE VE FELSEFEDE DEVRİM!...

"Sistem Teorisi'nin Esasları- Varoluşun Genel İzafiyet Teorisi" 2004'te yayınlandı, <http://www.aktolga.de/t4.pdf> şöyle başlıyordu:

"Kendi aralarında bağlaşım-ilişki halinde olup, birbirlerinin varlık şartı olan; yani ancak bu bağlaşımın-ilişkinin sonucu olmaktadır ki, birbirlerini yaratarak, birbirlerine göre bir varlığa sahip olabilen gerçekliklerin (ki, bunları biz, PARÇA ya da ELEMENT olarak tanımlıyoruz) meydana getirdiği bütüne bir SİSTEM denilir".

1-"Bu evrende var olan her şey, kendi içinde A ve B gibi yapısal ve fonksiyonel anlamda iki temel parçadan oluşan bir A-B sistemi iken (buradaki A ve B rasgele-sembolik ifadelerdir), aynı anda, bir dış unsurla etkileşmeye bağlı olarak sistem merkezinde ortaya çıkan izafi varlığıyla, bir başka A-B sisteminin içinde de yer alır (gene, bu sisteme göre bir A ya da B olarak) gerçekleşir- var olur".

En basit örnek olarak bir insanı ele alalım: Eğer insanı bir sistem olarak ele alırsak, onu, A:Beyin ve B:Organlardan oluşan bir A-B sistemi olarak ifade edebiliriz. Dikkat ederseniz bu ifade sadece organizmanın bir sistem olarak iç yapısına işaret etmektedir. Burada Ahmet, Hasan, ya da Elif vb yoktur henüz ortada. Bir insanın kendi nefsiyle-kimliğiyle varlığı onun başka insanlarla-sistemlerle ilişkileri içinde gerçekleşir-ortaya çıkar. İnsanı, bir an için, bütün dış dünyadan soyutlayarak düşünecek olursak, o, iç yapısı bakımından sistem merkezindeki sıfır noktasında gerçekleşir-varolur (onun "kendi varlığında yok olan" hali diyoruz biz buna!). Kendi nefsiyle-benliğiyle insan, aynı anda, sistem merkezi diye tanımladığımız bu sıfır noktasında, çevreyle etkileşmeye bağlı olarak gerçekleşen-ortaya çıkan- izafi bir varlıktır-oluşumdur. **Bu durumda organizma, ilişki içinde olduğu nesnelere göre, her seferinde başka bir A-B sisteminin içinde A ya da B olarak gerçekleşerek izafi bir varlığa sahip olmakta, kendini yeniden üretmektedir. Örneğin "ben"-benim varlığımı temsil eden benliğim- ilişki içinde olduğum her nesneye göre beynimde yeniden oluşan nöronal bir aktivite modeliyle temsil edilerek gerçekleşen izafi bir varlığım-gerçekliğim-siz de öyle; öyle bütün nesnelere göre varlığı değişmeyen mutlak gerçeklikler, varlıklar yoktur bu evrende!-**

Aynı şekilde, örneğin bir atom da gene, A: Atomun çekirdeği ve B: Elektronlardan oluşan bir A-B sistemidir... Yok eğer, söz konusu olan Güneş sistemiyse, bu da gene, A: Güneş ve B: Gezegenlerden oluşan bir A-B sistemi olarak ele alınabilir... Ancak, her iki durumda da (bir an için soyutlama yaparak) sistemi gene sadece iç yapısı bakımından düşünürsek, bütün bir sistemin sistem merkezinde oluşan o sıfır noktasında temsil olunduğunu görürüz. Örneğin bir proton ve bir elektrondan oluşan bir Hidrojen atomu sistem merkezinde oluşan sıfır noktasında elektriksel olarak nötrdür. Güneş sistemi söz konusu olunca da bu sıfır noktası sistemin kütle merkezinde gerçekleşir. Atomun atom olarak, ya da Güneşin Güneş olarak varlığı, ancak bunların bir dış unsurla ilişkisi-etkileşmeleri esnasında gerçekleşip-anlam kazanacaktır. **Yani öyle, ne varlığı kendinden olan bir Ahmet, Hasan vb.vardır, ne de "kendinde şey" bir atom, ya da Güneş vb!... Herşey, kendi içinde bir A-B sistemi olarak sistem merkezinde bulunan sıfır noktasında gerçekleşirken, gene aynı anda, aynı noktada, bir dış unsurla ilişkisi-etkileşmesi esnasında, buna bağlı olarak, kendi**

nefsiyle de gerçekleşerek (örneğin, Hasan, Hidrojen atomu, Dünya vb.olarak) varolur ve bilinir. Dikkat edin, iç diyalog açısından sistem merkezi olarak ifade edilen sıfır noktası, aynı anda, bir dış unsurla etkileşmeye bağlı olarak sistemin kendi nefsiyle gerçekleştiği nokta oluyor! İşte size o Kaf Dağı (nefs) ve onun ardında saklı olan o evrensel sıfırın (Hak'kın) gerçekliği!...

2-Ama bitmedi! Buraya kadar varoluşun sadece bir yanını, yani yapısal yanını ele aldık ve şeyleri-varlıkları kendi içlerinde bir sistem olarak düşünmeye çalıştık. Peki, nasıl çalışıyor bu sistem? Yani öyle A, B, C falan gibi statik unsurlardan mı oluşuyor evrensel oluşum dediğimiz şey? Tabii ki hayır! Kendi içinde A ve B gibi iki temel yapısal-fonksiyonel unsurdan oluşan her sistem, "dışardan"-çevreden-gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içinde sahip olduğu bilgiyle-bilgi temeliyle- (bilginin daima iki temel birim arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulduğunun altını çizelim) değerlendirerek işlerken, dışardan gelen etkiye karşı bir cevap-reaksiyon oluşturarak varolur; bu etkiye-informasyona kaynak teşkil eden nesneyle birlikte oluşturulan başka bir A-B sisteminin içinde, bu sistemin bir parçası şeklinde izafi bir gerçeklik olarak ortaya çıkar. İşte size herşeyin bilimini ifade eden o büyük tablo! İşte, Kaf Dağı'nın ardına gizlenmiş olan o sır, doğanın bilincinin-biliminin anahtarı!...

Örneğin "siz", şu an bu satırları okurken, benimle ilişki içine girmiş, bu ilişkiyi temsil eden bir A-B sisteminin içinde bana göre izafi bir varlığa sahip olmuş oluyorsunuz. Neden mi izafi diyorum, çünkü şu an sizin varlığınızı temsil eden beyninizdeki nöronal model-self- bu etkileşime göre şekilleniyor da ondan; yani, etkileştiğiniz her şeyden bağımsız bir varlık olarak "siz" diye birşey yoktur ortada; her an, etkileştiğiniz-ilişki halinde olduğunuz-nesneye göre şekillenen-gerçekleşen bir varlıksınız "siz"! Yani, "siz"-bütün diğer nesnelere de-her an yeniden yaratırken yaratılarak varolmaktasınız. Her anın içinde hiç değişmeden varolan tek şey değişimin kendisidir!...

Yukardaki tanımdan da anlaşılacağı gibi, Sistem Teorisi-Bilimi daha çok evrensel oluşumun yapısal yanıyla ilgilenirken, onu hayata bağlayan, ona ruh veren de İnfomasyon İşleme Teorisi-Bilimi'dir. Aslında bu iki teori-bilim birbirini tamamlıyor. Çünkü, sistem gerçekliği, dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek bir çıktı-ürün oluşturan, bununla da dışarıyı etkileyen interaktif bir oluşumdur...

Bu anlamda, HERŞEYİN TEORİSİ, Sistem Teorisi'nin ve İnfomasyon İşleme Teorisi'nin birlikte oluşturdukları en üst bir teorik çerçeve olarak ortaya çıkıyor. Fizik, kimya, biyoloji, astronomi, toplum bilimi de dahil olmak üzere bütün bilimler, her biri kendi alanında, sistem gerçekliğini kendine özgü biçimleriyle kavrayıp, bu zemin üzerinde infomasyon işleme mekanizmasının nasıl çalıştığını açıklamaya çalışırlar. Kuantum Teorisi'nden, Evrim Teorisi'ne, Genel İzafiyet Teorisi'nden, elektromagnetizme, hatta ve hatta, klasik fiziğe-Newton'un Hareket Yasaları'na kadar bütün bilimsel çalışmaların hepsini kucaklayan evrensel oluşum yasasıdır Herşeyin Teorisi"...

SİSTEM ÖRGÜTLÜ BİR BÜTÜNDÜR...

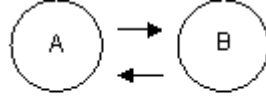
"Bir sistemin daha küçük alt kısımlara bölünemeyen temel birimleri olan elementleri bir araya geliyorlar, parça, ya da organ adını verdiğimiz alt grupları oluşturuyorlar. Bu alt grupların birlikteliği de bir bütün olarak sistem gerçekliğini oluşturuyor..

Ama, bu bir "örgüt" tanımı değil midir!

Elbette ki bir örgüt tanımıdır! Çünkü, bizim “sistem gerçekliği” diye tanımlamaya çalıştığımız şey bir örgüttür!

Peki örgüt nedir o zaman? Ve neden örgüt?

Her sistem (her örgüt), çevreden-dışardan gelen madde-enerjiyi-informasyonu değerlendirerek işleyebilmek için gerekli olan parçaların toplamı olan bir bütündür. Ve bu işlevini yerine getirirken, getirebildiği sürece var olur. Çünkü, var olmak demek, çevreye uyum sağlayabilmek için, çevreden gelen etkileri kendi içinde değerlendirip işleyerek ona karşı bir cevap-bir tepki oluşturabilmek demektir. Madde-enerjinin-informasyonun her özgül var oluş biçimi (yani her sistem), dışardan gelen etkilere karşı bir tepki oluşturabilmek için gerekli olan örgütlenmeden ibarettir. Örgütlü olarak var olmanın gerekçesi, varlığını sürdürebilmek için gerekli olan tepkiyi-cevabı ancak bir örgüt olarak gerçekleştirebilmenin mümkün olmasıdır. Çünkü, çevrenin etkilerini değerlendirerek bunlara karşı bir reaksiyon oluşturabilmek için gerekli olan bilgiye ancak bir örgüt sahip olabilir. Bilgi, her durumda, bir örgütün parçaları-elementleri-üyeleri arasındaki ilişkilerle temsil edilerek kayıt altında tutulur (store, speichern).

Bilgi A ve B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulur.

Bütünü oluşturan her alt grup, yani parça, sistemin dışardan gelen madde-enerji-informasyonu kendi içindeki bilgiyi kullanarak işleme sürecinde belirli bir işte uzmanlaşmış bir organıdır. Bu organlar, kendi içlerinde, belirli bir görevi yerine getirmekle uzmanlaşmış elementlerden oluşurlar. Bir organın çıktısı, bütün bu elementlerin örgütlü kolektif faaliyetlerinin sonucu olurken, organların (parçaların) kolektif faaliyetleri de sistemin bütününe çıktısını oluşturur. Örgüt içinde örgüt yani! İşte evrensel var oluşun sırrı budur!

Örneğin, organizma örgütlü bir sistemdir. Organlarımız bu sistemin madde-enerji-informasyon işleme sürecinde uzmanlaşmış alt uzmanlık grupları iken, hücrelerimiz de, hem organizmamızın temel yapı taşlarıdır, hem de aynı zamanda, içinde buldukları organa göre, her biri belirli gen açılım faaliyetine sahip olan uzmanlaşmış unsurlardır. Organizmanın temel yapı taşları olarak hepsi de aynı DNA yapısına sahiptirler. Ama her birinin, içinde buldukları organa ve faaliyete göre “gen açılım örnekleri” farklıdır (gen expression pattern).

Başka bir örnek de toplumdur. Toplamlar da organizma gibi örgütlü bir bütündür-sistemdir. Bu bütünü-örgütün parçalarını ise toplumsal kurumlar oluştururlar. Sistemin elementleri de insanlardır. “Her insan, içinde yaşadığı toplumun bir ürünüdür” derken anlatılmak istenilen şey, tek tek insanların yaşam bilgilerinin, kolektif hafızada yer alan sistemin bütününe ait bilgilerin (ki bunlara, toplumsal sistemin DNA’ları olarak kültür diyoruz) bir parçası olduğunun altını çizmektir. İnsanlar, toplumda içinde buldukları yere göre, bu hazineden-bilgilerden bir kısmını kullanarak kendi kişiliklerini oluştururlar. Aynen, bir hücrenin organizma içindeki yerine göre, belirli bir gen açılım örneğine sahip olabilmesi gibi...

SİSTEM, MADDELEŞMİŞ BİLGİDİR

Öte yandan, bir örgütün-bir sistemin-oluşabilmesi için en azından iki elemente-kişiyeye ! ihtiyaç vardır (A ve B gibi). Tek kişilik örgüt-sistem olmaz! Neden mi olmaz?...

Önce, iki kişi neden biraraya geliyor onu görelim⁴: Evet, neden bir araya gelir iki kişi? Ortak bir amacı gerçekleştirmek için mi? O halde, ortak bir amacı gerçekleştirmek için görev bölümü yapmaya dayanıyor işin özü. Görev bölümü ise, bir işin nasıl yapılacağıının belirlenmesi ve sonra da bunun hayata geçirilmesinden ibarettir.

İşte size varoluşun sırrı! Bu kadar basit! Adına ister örgüt, ister sistem deyin, bütün varlıklar kendi içlerinde, son tahlilde, belirli bir fonksiyonun (varoluş fonksiyonunun) yerine getirilebilmesi için yapılan bir görev bölümünden ibarettir! Her durumda esas olan, madde-enerji-informasyon şeklinde dışardan-çevreden gelen bir etkiye karşı, ya o an sahip olunan dengenin (varoluş halinin) korunması, ya da, bir üst denge durumuna çıkarak çevreyle ilişkilerde yeni bir denge halinin oluşturulması olduğundan; önce, dışardan gelen etki değerlendirilerek ona karşı bir reaksiyon modeli oluşturulur, sonra da, hazırlanan bu reaksiyon modeli gerekli davranış biçimleri şeklinde hayata geçirilir. Varoluşun amacı budur, bu fonksiyonun yerine getirilebilmesidir; görev bölümü denilen şey de zaten bunun için yapılır. Canlıların “yaşamı devam ettirebilme mücadelelerinin” esası da budur. Yani, varoluş fonksiyonunu yerine getirebilmek için yapılan bir görev bölümüne dayanmaktadır herşey. Bu iş yapılırken de varolunmuş olunuyor zaten...

Peki neden en az iki elemente ihtiyaç duyuluyor bunun için, neden tek kişilik örgüt-sistem olmuyor? Neden “kendinde şey varlıklar”-“mutlak gerçeklikler” yoktur bu evrende?

1-Çevreden gelen etkileri-informasyonları değerlendirerek bunlara cevap verebilmek için bilgiye ihtiyaç vardır.

2-Bilgiye sahip olabilmek-kendi içinde belirli bir bilgiyi kayıt altında tutabilmek- için ise bir ilişki zemininde varolmak gerekir. Çünkü bilgi, ancak bir ilişkiyle temsil olunarak kayıt altında tutulabilir. İlişki olmadan bilgi de olmaz. En basit ilişki ise, ne türden olursa olsun, iki element-kişi arasındaki bağıdır. Şöyle ifade edelim:

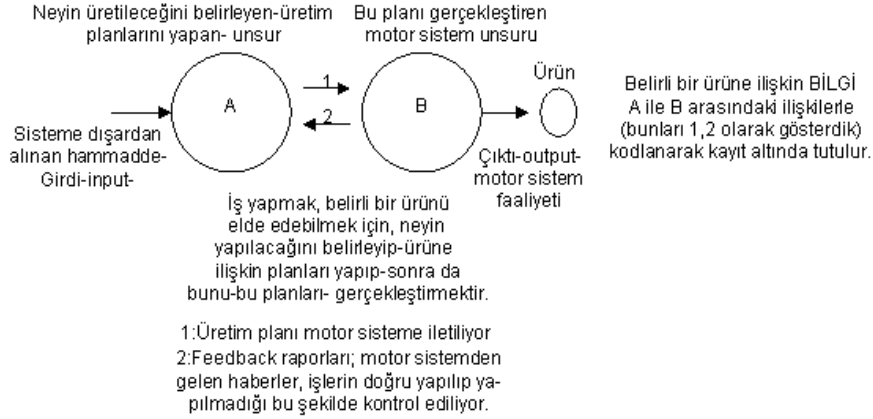
SİSTEM=A+B (aradaki o “+” işaretidir ki, A ile B arasındaki ilişkileri-bağı- ve bu ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi temsil eden de odur)

Yani, her durumda, bir A ile bir B’yi, bir biçimde birbirine bağlayan-bu iki unsuru birbiriyle ilişki haline getiren- şeydir bilgi. Ortaya çıkan sonuca da bir sistem, ya da örgüt diyoruz biz. Çünkü bir sistem-örgüt olarak varolan her şey belirli bir bilgiyi temsil eden bir yapıdır...

Biraz açalım ve bir örnek verelim: Aşağıdaki şekil, belirli bilgilere sahip bir sistemin yeni bilgileri nasıl ürettiğini gösteriyor.⁵

⁴Bir insan, kendi içinde, milyarlarca elementten (üyeler) oluşan bir örgüttür; ama dış dünyanın karşısında o tek başına hiçbirşey ifade etmez (yani böyle-“kendinde şey” bir varlık söz konusu değildir). O, yani “insan”, ancak, diğer insanlarla, ya da çevreyle ilişkilerine bağlı olarak oluşan belirli ilişkilerin-örgütlerin içinde, onların üyesi olarak izafi bir varlığa sahip olabilir. Aynı şey bütün diğer varlıklar için de geçerlidir. Bu evrende, “tek başına”, varlığı kendinden olan-“kendinde şey-mutlak gerçeklikler”-varlıklar yoktur. Herşey, başka şeylerle ilişkileri içinde, bu ilişkiler içinde kazandığı izafi varlığıyla bir şeydir. Herşey, yaratırken yaratılarak varolur-bir şey olur...

⁵ İşin özü bütün sistemlerde aynıdır. Yani her durumda, bir sistem-bir ilişki-bir örgüt- ve bu ilişkiyle temsil olunan bir bilgi vardır ortada. Çevreden gelen informasyonlar bu bilgiyle değerlendirilirler. Bu değerlendirmenin sonuçları da gerekli davranış biçimleri olarak ortaya çıkarlar. Sistem bu şekilde çevreyi etkiler.

Her durumda, çevrenin etkisine karşı belirli bir cevap oluşturabilmek (yani varolabilmek) için önce bu etkinin-mesajın ne olduğunun anlaşılması gerekir. Çünkü, ne anlama geldiğini bilemediğiniz bir etkiye-mesaja karşı tepki-cevap da oluşturamazsınız. Bu ise, belirli bir bilgiyi gerektirir. Eğer Almanca yazılmış bir mektup aldıysanız, bu mektubu okuyabilmeniz için Almanca bilginizin olması gerekir. Bu bir!

Ama bu yetmez! Mesajı alıp onun içeriğini öğrendikten sonra, onu değerlendirerek ona karşı bir cevap oluşturulabilmeniz de gerekir. Mevcut denge halini-yani kendi varlığını- devam ettirebilmenin başka yolu yoktur. Fakat, bu da gene belirli bir bilgiyi zorunlu kılar. Dış dünyadan gelen mesajın içeriğini değerlendirerek ona karşı cevap oluşturabilmek için, bu konuda, ya da buna benzer konularda, daha önceden bir ön bilgiye sahip olmak gerekir. Karşıdan gelen bir hayvanın tehlikeli olabileceği değerlendirmesini yapabilmek için, daha önceden bu hayvana ilişkin (dispozisyonel de olsa) bir ön bilgiye ihtiyaç vardır. Ne olduğunu bilmediğiniz bir şeye karşı belirli bir davranış biçimi geliştirmeniz mümkün değildir. En basit bir "refleks agent" bile nasıl reaksiyon göstereceğine ilişkin dispozisyonel olarak belirli bir bilgiye sahiptir⁶. **Bu nedenle, varolabilmek için, mutlaka, kendi içinde belirli bir bilgiyi kayıt altında tutan bir örgüt-bir sistem olmak gerekir. Dışardan gelen informasyonların nasıl değerlendirileceğine-bunların nasıl işleneceğine dair bir ön bilgiye (bilgi temeline) sahip olmadan varolmak düşünülemez. "Öğrenmek" vs. bunlar daha sonraki işler. Hiç ön bilgi olmadan öğrenmek de olmaz⁷.**

O halde var olmak, bir ön bilgiye sahip olarak doğmak demektir! Daha başka bir deyişle, var olmak demek, belirli bir bilginin kendine özgü bir madde-enerji yoğunluğu (yapı) olarak gerçekleşmesi demektir. Bunu, her yapı, belirli bir bilginin kendine özgü bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde gerçekleşmesidir diyerek de ifade edebiliriz.

Evet, bilgi yapıyla gerçekleşir ve daima yapıyı oluşturan unsurlar-elementler arasındaki ilişkilerle kodlanarak kayıt altında tutulur.⁸ Yapı, belirli bir bilginin bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde kodlanarak gerçekleşme biçimi iken, bu kodlama işlemi de yapıyı oluşturan elementleri birarada tutan ilişkilerle oluyor. Buradan, bir A-B sistemi olarak gerçekleşen herhangi bir nesnenin-varlığın, A ile B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan belirli bir bilginin bir madde-enerji yoğunluğu şeklinde ortaya çıkış-varoluş biçimi olduğu sonucu çıkar.

⁶ Dispozisyonel olarak sahip olunan bilgi, varoluşun zemini olan yapıdan dolayı otomatik olarak sahip olunan-gizli, saklı- bilgidir. Örneğin, bir sandalyede otururken bir çekiçle dizinizin altına hafifçe vurursanız hemen ayağınız yukarı doğru kalkar. Bu bir refleksdir. Bu reaksiyonun gerçekleşmesi için gerekli olan bilgi ise mevcut yapının içinde onunla birlikte kayıt altındadır. Böyle bir şeyi sonradan öğrenmenize gerek yoktur! Aynen, bir elektrik süpürgesinin, düşmesine basınca belirli bir fonksiyonu yerine getirmesi gibi! Burada da gene, mevcut yapı belirli bir bilgiyi temsil etmektedir...

⁷ www.aktolga.de, 6. Çalışma, "Öğrenmek Nedir, Neden Öğreniyoruz, Nasıl Öğreniyoruz"...

⁸ Bir binayı düşününüz, burada da böyle değil midir... Mevcut yapı-bina-mimarın çizdiği plandan, mühendisin sahip olduğu bilgilere, hatta, işçilerin mesleki bilgilerine kadar, inşaat faaliyeti boyunca sahip olunan bütün bilgilerin hayata geçmiş halini temsil eden bir ürün değil midir...

Bütün bunları bir örnekle daha anlaşılır hale getirmeye çalışalım: Beynimizde bir trilyon (10^{12}) civarında nöron var. İki nöron arasında belirli bir bilgiye ilişkin informasyonu temsilen oluşan bağlantıya ise "sinaps" deniyor (her bağlantı-sinaps, özel olarak üretilen proteinler tarafından oluşturulan bir yapıdır). Her nöronun başka bir nöronla 1.000-10.000 arası sinaptik bağlantıya sahip olduğunu da düşünürseniz, beyin denilen bilgi deposunun nasıl bir yapı olduğu daha iyi anlaşılır.

Şimdi, belirli bir anda, organizmaya ait bilgileri temsil eden-beyin- bu yapıyla-bunu A olarak ifade edersek- dış dünyada-çevrede-yer alan herhangi bir B nesnesi arasındaki ilişkinin ne anlama geldiğini görelim:

B nesnesiyle ilişki başlamadan önce, A ve B birbirleri için potansiyel gerçekliklerdir. Yani öyle, ilişki öncesinde, A ve B diye birbirlerinden bağımsız olarak (ama birbirlerine göre de) varolan objektif mutlak gerçeklikler yoktur!⁹ Bu haliyle A (B ye göre) $10^{12} \times 10^3 = 10^{15}$ bilgiyi temsil eden potansiyel bir yapıdan-gerçeklikten başka birşey değildir. A'nın bu potansiyel varoluş halini [A] olarak gösteriyoruz. Aynı anda B de A için [B] olarak ifade edebileceğimiz başka bir potansiyel gerçekliktir (diyelim ki potansiyel olarak varolan bir elmadır)! Bu durumda, [A] ile [B] ilişki içine girdikleri an, A'nın içinde B ye (yani elmaya) ilişkin bilgileri temsil eden sinapslar hemen aktif hale gelirler ve A, o andan itibaren A'nın içinde aktif hale gelen bilgilerin-sinapsların- temsil ettikleri bir yapı-objektif bir gerçeklik- haline gelir. **Buradan, organizmanın, her anın içinde, başka bir nesneyle gerçekleşen ilişkiye göre yeniden varolduğu sonucu çıkar. Her anın içindeki objektif gerçeklik olarak organizma, çevreden gelen bir etkiye karşılık olarak beyinde aktif halde bulunan sinapsların temsil ettiği bir yapıdan başka birşey değildir. Belirli bir anın içinde çevreden gelen etkiyi Ç_i , organizmayı da O_i olarak gösterirsek, O_i , o anın içindeki bütün varoluş fonksiyonlarıyla (kalp atışlarından, mide faaliyetine, bütün diğer organların faaliyetlerine kadar) A'nın içinde aktif halde bulunan sinapslarca temsil edilen bir yapıdır.**

Başka bir örnek olarak da, bir protonla bir elektron arasındaki ilişkiyle oluşan bir hidrojen atomunu düşünelim. Burada da gene aynıdır. Sistemin-hidrojen atomunun-kendi içinde sahip olduğu bilgiyi kayıt altında tutan burada da gene aradaki ilişkidir (bu kez bu ilişki elektriksel-magnetik bir ilişkidir). E elektronu, P de protonu temsil ediyorsa, $H=E+P$ bu atomun belirli bir kuantum seviyesinde iken zamana bağlı olmayan potansiyel varlığına-gerçekliğine- ilişkin temel hareket denklemdir. E ve P ile temsil edilen iki madde-enerji alanının-iki uzayın- içiçe geçmesiyle (+ bu ilişkiyi sembolize etmektedir) oluşan bir potansiyel "varlıktır"-sistemdir bu. Ne zaman ki bu sisteme dışardan bir etkide bulunulur (örneğin bir foton gelir ve onu etkiler), işte o an, aynen bir refleks agent gibi, sistem gelen fotonun madde-enerji-informasyon muhtevasını değerlendirerek ona karşı bir cevap oluşturmaya çalışırken objektif bir gerçeklik haline gelir! E ve P de bu sürecin içinde objektif birer gerçeklik şeklinde ortaya çıkarlar-dışardan gelen etkinin kaynağına ve birbirlerine göre izafi objektif bir varlığa sahip olurlar. Sonra, yeni bir denge kurulduğu zaman herşey gene eski potansiyel gerçeklik dünyasına dönecektir¹⁰. **Bu nedenle, belirli bir anda objektif bir gerçeklik olarak varolan bir elektron, o anın içindeki ilişkiye-etkileşmeye göre dalga denkleminin (etkileşme öncesinde elektronun potansiyel gerçekliğini temsil eden E' nin) içinde dispozisyonel olarak mevcut olan varoluş hallerinden-değerlerinden-bazılarının objektif bir gerçeklik şeklinde ortaya çıkmasıyla oluşan izafi bir varlıktır.**

Kuantum fiziğinin o meşhur denkleminin dile getirilmeye çalışılan gerçeklik de bu değil midir? "Bilmek ölçmekle gerçekleşir, ölçmek ise etkileşmektir; ama etkileşince de değiştirdiğiniz için, ölçerek

⁹ Mekanik-makroskobik dünyanın günlük yaşamda işimize yarayan kabullerini şu an bir yana bırakıyoruz...

¹⁰ Bu konuyu bütün ayrıntılarıyla www.aktolga.de 3. Çalışma'da ele aldık, isteyen oraya bakabilir...

bildiğiniz nesnelere, ölçme işlemi esnasında etkileşerek size göre yarattığınız nesnelere”. Öyle, ölçme işleminden önce de varolan “kendinde şey” “objektif mutlak gerçeklikler” söz konusu değildir!..

Her durumda, madde-enerjinin her yoğunlaşma biçimi, belirli bir bilgiyi temsil eden bir yapı olarak ortaya çıkıyor. Daha başka bir deyişle, madde-enerjinin yoğunlaşması dediğimiz olay, belirli bir bilginin temsil edilmesi olayıdır. İşte bu anlamdadır ki, bilgiyle madde-enerji bir bütündür. Belirli bir madde-enerjiyle temsil edilmeyen bir bilgi olamayacağı gibi, belirli bir bilgiyi temsil etmeyen-kodlamayan- bir madde-enerji de olamaz. Nasıl ki, madde-enerji devamlı şekil değiştirerek var oluyorsa, bilgi de aynıdır. Bu nedenle, madde-enerji gibi, hiç bir bilgi de mutlak anlamda yok olmaz ve yoktan varolmaz. Buna da bilginin korunumu yasası diyoruz.

HER SİSTEMİN BİR MERKEZİ VARDIR...

Yukardaki tabloya ilave etmemiz gereken çok önemli bir nokta daha kaldı: Evet, her A-B sisteminde, sisteme “dışardan” gelen madde-enerjinin-informasyonun işlenmesi A ve B’nin kollektif çabalarının sonucu olur. Ama, bu süreci sistemin dışından izleyen birisi olayı böyle değerlendirmeyecek! Çünkü, A-B sisteminin içinde olup bitenler onun sorunu değildir. Onun için önemli olan ortaya çıkan sonuçtur. O, bu sonuca bakarak, bunu, A-B’nin dışardan gelen bir etkiye cevap verirken, sistem merkezindeki varlığıyla tek bir vücut olarak gerçekleşmesi olayı olarak değerlendirir. Yani, bir A-B sistemi, kendi içinde olup bitenlerin ötesinde, dışarıya karşı, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla tek bir vücut olarak temsil olunur-gerçekleşir. Evet, onun bu “varlığı”, dışardan gelen etkinin-mesajın sistemin içinde işlenmesi sonucunda oluşmaktadır; ama, sistemin içindeki üretim süreci tamamlanıpta ürün-output oluştuğu an, bu, A-B’nin bir dış etkiye karşı tek bir vücut olarak gerçekleştirdiği cevap olarak bilinir. Her durumda, bir A-B sistemiyle, bizim “dış unsur” olarak ifade ettiğimiz çevre arasında böyle bir ilişkinin mevcut olacağını da dikkate alırsak, ortaya çıkan sonucu şöyle ifade edebiliriz: Her şey, kendi içinde bir A-B sistemi iken, aynı anda, sistem merkezinde temsil olunan varlığıyla, başka bir A-B sisteminin içinde de var olur, gerçekleşir. Bir A-B sistemi için “dış unsur” olan-“çevre” olan şey, aynı anda, A-B’nin sistem merkezindeki varlığıyla içinde yer aldığı başka bir A-B sisteminde A, ya da B dir.

“Sistem merkezi” deyip duruyoruz, peki, bir sistemin içinde, o “sistemin merkezini” temsil eden bir “nokta”-instanz var mıdır gerçekten?

Cevap, “hayır yoktur” olacaktır! Evet, her sistem, sistem merkezindeki “sıfır noktasında” temsil edilir, ama, böyle bir “noktaya” bir varlık izafe etmek, sıfıra uzay-zaman içinde maddi bir varlık izafe etmek demektir ki, bu da saçmadır! Sıfır “yokluğu” temsil eder. Bu nedenle, olmayan bir şeyin uzayda bir “noktayla” temsili de mümkün değildir! Ama gene de biz deriz ki, “her sistem, sistem merkezindeki sıfır noktasında temsil olunur”! Böyle deriz, çünkü ona- sıfır noktasına- izafe ettiğimiz bu “varlık”, aynı zamanda, bütün sistemlerin-varlıkların mutlak gerçeklikler olarak varolmadıklarını, şeylerin, kendi varlıklarında yok olan izafi gerçeklikler olduğunu da ifade eder!

Bu o kadar önemli bir sonuçtur ki, bunu kavramadan, yani sıfırın bu sanal-potansiyel gerçekliğini-fonksiyonunu kavramadan başka hiç bir şeyi kavramak da mümkün değildir!

Biraz açalım:

Güneş sistemi gibi astronomik bir sistem söz konusu olunca, “sistem merkezi”nin ne anlama geldiğini fizik kitaplarından biliyoruz. “Kütle merkezi” deniyor buna. Ne demektir bu şimdi? Dünyanın merkezinde böyle bir “merkezi” (“kütle çekim merkezini”) temsil eden bir sıfır noktası mı vardır? Tabii ki hayır! Ama gene de biz belirli bir “kütle çekim merkezinden” bahsederiz. Çünkü, elinizden bıraktığınız kalem yerin merkezine doğru düşmektedir! Ama bu, “yerin merkezinde”, herşeyi kendisine doğru çeken “sıfır noktası” adlı bir sihirbazın bulunduğu anlamına gelmez!

Sistem merkezi kavramı, her durumda, söz konusu sistemin niteliğine göre, buna uygun bir şekilde yeniden tanımlanmalıdır. Örneğin, bir sistem olarak organizmanın sistem merkeziyle, toplumun sistem merkezinin ne anlama geldiği, her özgül durumda, madde-enerjinin o anki yoğunlaşma biçimine ait bilgiyle ve dille tanımlanmalıdır. Ama gene de, bu konuda, bütün sistemler için geçerli olabilecek bazı açıklamalar yapmak mümkündür. Şöyle ki:

Varolmak, “dışardan”-“çevreden”- gelen etkilere karşı reaksiyon gösterebilmektir, bu yüzden de daima, çevreyle etkileşme süreci içinde-esnasında-bir anlama sahip olur demistik. Bu nedenle, herhangi bir A-B sisteminin içindeki unsurlar olarak A ve B açısından, sistem merkezini temsil eden bir (x) noktasının hiçbir maddi varlığı söz konusu olamaz. A-B’nin sistem merkezini temsil eden (x) noktası, ancak bir dış unsurla etkileşme esnasında maddi bir gerçeklik olarak ortaya çıkar. İsterseniz biraz daha açalım:

A-B sistemine dışardan bir etki-informasyon geldiği zaman ne oluyordu? Bu etki-informasyon önce sistemin içindeki bilgiyle değerlendirilerek (bu bilgi A ve B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgidir) bir cevap-reaksiyon modeli-oluşturuluyor, sonra da hazırlanan bu reaksiyon modeli gerçekleştiriliyordu. Burada olay çok açıktır! Bu durumda, A ve B açısından sistemin içinde yapılması gereken iki esas görev-iki fonksiyon- vardır. Bunlardan birincisi gelen etkiye karşı verilecek cevabın hazırlanması, ikincisi de bunun gerçekleştirilmesidir. Bunun dışında yapılan başka bir iş -varoluş fonksiyonu- yoktur sistemin içinde. Bu görev bölüşümü ortamında A ve B açısından varolmak da bu iki fonksiyondan birini gerçekleştirmektir. Sürece A ve B açısından bakınca, sistemin içinde “sistem merkezi” diye üçüncü bir işlevsel “noktaya” yer yoktur!

Ama aynı anda, A-B sisteminin dışında bulunan bir C unsuru açısından durum farklıdır. Bu durumda C, ya A-B’yi etkileyendir, ya da A-B tarafından etkilenen. A-B’nin varolabilmesi, A ve B nin yukarda ifade edilen fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için, bir dış unsur tarafından sistemin etkilenmesi gerekir. Ama AB’ nin, bir sistem-bir bütün- olarak varolabilmesi için, onun aynı zamanda, dışardan gelen etkiye karşı hazırladığı reaksiyonla dış unsuru etkileyebilmesi de gerekir. Ancak bu durumdadır ki, A-B den gelen etki, dış unsur olarak C için, A-B nin sistem merkezinde temsil olunan varlığına ilişkin bir mesaj özelliğine sahip olur. C için bu mesajın nasıl hazırlandığı önemli değildir. A, mesajın nasıl olacağını hazırlamışta, B de bunu gerçekleştirmiş, bu değildir onun için önemli olan. C için önemli olan, bu mesajın-etkinin- A ve B tarafından, birlikte, A-B adına hazırlanmış olmasıdır. C açısından A ve B’nin fonksiyonları A+B olarak bütünleşerek-süperpozisyon yaparak-tek bir mesaj-etken haline gelir.

İşte tam bu anda, C açısından, A-B den gelen etkinin-mesajın- A-B içindeki temsil edildiği izafi “noktaya” A-B sisteminin sistem merkezi diyoruz. Bu andan itibaren artık C ile A-B’nin temsil edildiği (x) noktası arasında yeni bir sistem ilişkisi oluşmuştur ve yukarda söylenenlerin hepsi bu yeni sistem için de geçerlidir...

SİSTEM MERKEZİ, SİSTEMİN İÇİNDEKİ “DOMİNANT UNSUR” TARAFINDAN TEMSİL OLUNUR!...

Sistem gerçekliğinin kendi içinde örgütlü bir bütün olduğunu söylemiştik. Bu arada, “örgütlü olmaktan” ve “görev bölüşümünden” ne anlaşılması gerektiğinin de altını çizmiş bulunuyoruz. Şimdi, bu görev bölüşümü olayını biraz daha yakından ele alacağız.

Her sistem, her örgüt, “dışardan” gelen madde-enerjiyi-informasyonu kendi içindeki bilgiyle değerlendirip işleyerek (processing) bir ürün-output-çıkıtı oluşturmuyor mu; bir sistemin, ya da örgütün bütün fonksiyonlarının özü, sistemin içinde yapılan bütün işlerin esası bu değil mi? Elbette! Görev bölüşümü dediğimiz olay da, bu süreç esnasında, ürünü-çıkıtıyı- gerçekleştirilebilmek için yapıyor zaten. Önce, nasıl bir reaksiyon oluşturulacağı belirleniyor-bu konuda bir karar veriliyor, buna ilişkin bir model, bir plan oluşturuluyor, sonra da, motor sistem aracılığıyla bu planı- modeli hayata geçirmek için çaba sarfediliyor. Bütün o varoluş çabalarının-üretim olayının da esası budur!. Her sistemin-örgütün içinde var olan ve bizim görev bölüşümü dediğimiz, yapılan işe, fonksiyona göre, biribirini tamamlayarak var olma olayının esası budur!..

Şimdi soru şu; sistemin içinde, “sen şu işi”, “sen de bunu yap” diye görev dağıtan bir instanz- “merkez” (bu anlamda bir orkestra şefi) olmadığına göre, nasıl gerçekleşiyor bu görev bölüşümü? Kimin hangi görevi yapacağı nasıl belirleniyor?..

Cevap çok basit, ama basit olduğu kadar da çarpıcı! Çünkü, görev bölüşümünü belirleyen, bilgiyi işleme-varoluş mekanizmasının kendisidir! Bu ise, nedeni niçini olmayan bir süreçtir! Evrensel oluşumun-varoluşun doğal mekanizmasıdır! Biraz açalım:

İnformasyonu alıyor musun? Evet! Niye alıyorsun olur mu! Etkileşme olayı bu! Karşı taraf dışardan geliyor, seni etkiliyor! Sen de, kendi varlığını korumak-onu yeniden üretebilmek için bu etkiyi değerlendirerek ona karşı bir reaksiyon oluşturmak zorunda kalıyorsun. Yani, “hayır bütün bunlar beni ilgilendirmez” diyerek dış dünyayla arana mutlak bir sınır çizemezsin! Çünkü, her türlü etkiye kapalı bir şekilde, bütün diğer varlıklardan “bağımsız” olarak mutlak anlamda varolan “kendinde şey” varlıklara yer yoktur bu evrende!

Peki, nasıl yapacaksın bu işi, nasıl koruyacaksın içinde kendi varlığını da ürettiğin o denge durumunu? Ya da, bir üst denge durumuna nasıl ulaşacaksın? Bunun için neye ihtiyaç var? Bilgiye değil mi! Önce, dışardan gelen informasyonun-etkinin- ne olup olmadığını anlayarak onu değerlendirmek için, sonra da, ona karşı bir eylem-reaksiyon-davranış biçimi geliştirebilmek için bilgiye ihtiyaç vardır. İşte, bir sistemin içinde, sistemin içindeki bilgiyi kullanarak dışardan gelen informasyonu değerlendirme işinde uzmanlaşan bir unsurun-instanzın- ortaya çıkmasına neden olan süreç budur. Sistemin içindeki ilişkilerle (toplum söz konusu olunca bu ilişkiler üretim ilişkileridir) kayıt altında tutulan bilgi, aslında sistemin bütününe ait olduğu halde, görevi gereği-yani varoluş fonksiyonu olarak- merkezde temsil edilen bütüne ait bu bilgiyi kullanarak sistem adına dışardan gelen informasyonları değerlendirmek durumunda olan instanz- unsur, sistemin bütününe ait bilgiyi sürekli tasarruf eder konumda olduğu için, onunla-bilgiyle- adeta özdeşleşir; sahip olduğu fonksiyon onu adeta “bir bilen” konumuna sokar; bu da ona sistemin içindeki bütün etkinliklerde sanki belirleyici-karar verici- durumunda olan oymuş gibi bir görüntü kazandırır. İşte, “dominant” (baskın, belirleyici) olmanın, “sistem merkezinin sistemin içindeki dominant unsur tarafından temsil ediliyor olmasının” anlamı budur. Bütün

mesele, A ve B arasındaki ilişkilerle kayıt altında tutulan sisteme ait bilginin kollektif karakteriyle (yani bütüne ait olmasıyla), görevi-varoluş fonksiyonu-gereği, bu bilgiye adeta tek başına tasarruf etmek durumunda olan “değerlendirici” unsurun kendine özgü fonksiyonu arasındaki “çelişkide” yatıyor. Ve öyle oluyor ki, kollektif bir ürün olan bilgiye, görevi gereği bireysel olarak tasarruf etme konumu, sistemin içindeki bu “değerlendirici”-“planlayıcı” kutbu, tasarrufu altındaki bilgiden dolayı sanki sistem merkezini de o temsil ediyormuş konumuna sokuyor; ve bu da onu ilişkilerde “dominant” durumuna getiriyor!..

Getiriyor, çünkü ilişkinin karşı tarafında yer alan “motor sistem” unsurlarının fonksiyonu, sistem adına hazırlanmış olan reaksiyon modelinin uygulanmasından-hayata geçirilmesinden ibarettir. Bunun da gene ayrıca bir nedeni yoktur! Ya, dışardan gelen etkinin bozduğu dengeyi yeniden kurabilmek için, ya da, bir üst düzeyde yeni bir denge içinde varlığını devam ettirebilmek için gerekli reaksiyon-davranış biçimlerini göstermek zorundasın!. Bu da senin varoluşunun bir sonucu-gereği. Bu işi yaparken de, sisteme özgü reaksiyonu gerçekleştiren unsur-motor güç-olarak gerçekleştiriyorsun. Olay bu kadar basittir.

Görüldüğü gibi, görev bölüşümünün altında yatan neden, bilgiyi işleme mekanizmasının kendisi oluyor. Bütün sistemler, bu mekanizma işlerken, işlediği için varolduğundan, tek bir hücrenin de, çok hücreli bir organizmanın da, bir toplumun da varoluş mekanizması aynıdır. Bütün sistemleri hareket ettiren ve sistemin içinde izafi bir varoluş diyalektiğine yol açan “çelişkinin” kaynağı da budur: Sisteme-bütüne-ait bilgiye sistemin içindeki bir unsurun, görevi gereği de olsa, bireysel olarak tasarruf etme durumu, onu, sistem merkezini temsil eder konumuna sokarken, bu durum, sistemin içindeki çelişkinin ve bu çelişkiden kaynaklanan izafi varoluş hallerinin de (hatta, gelişmenin-ilerlemenin, bir durumdan bir başka duruma geçişin de) kaynağı olur.

Bir örnek olarak organizmayı düşünelim: Organizmanın da bir A-B sistemi olduğunu, bir yanda beyin (A), diğer yanda da motor sistem unsurları olarak diğer organlardan (B) oluştuğunu söylemiştik. Bu neden böyledir peki? Beyinle diğer organlar arasında ne fark var ki, beyin de bir organ değil midir son tahlilde? Elbette öyledir; ama biz gene de, organizmayı, beyin ve diğer organlar arasındaki ilişkiden oluşan bir bütün olarak ele alırız. Çünkü beyin, sisteme-organizmaya ait olan bilgilerin kayıt altında tutulduğu yerdir-organdır. O, dışardan-çevreden gelen informasyonları organizmaya ait olan bu bilgileri kullanarak değerlendirmekte ve buna bağlı olarak da organizma adına bir reaksiyon modeli oluşturmaktadır. Diğer organların gerçekleştirdikleri faaliyetler hep beyin tarafından hazırlanan bu nöronal reaksiyon modelinden onların kendi paylarına düşen kısmın hayata geçirilmesinden ibarettir. Yani, bütün diğer organların ne yapacaklarını sisteme ait bilgiyi kullanarak beyin belirliyor; diğer organlar sadece beynin hazırladığı davranış biçimlerini hayata geçiriyorlar. İşte, beyinin bilgiye tasarruf etme konumuna bağlı olarak gerçekleşen bu belirleyici fonksiyonudur ki, ona, diğer organlarla olan ilişkilerde “dominant” bir özellik-bir ayrıcalık- kazandıran da budur. **Öyle olur ki, biz onu, organizmanın merkezi varoluş instansı olarak, benliğimizi temsil eden unsur olarak görürüz.** Aslında, elimiz, ayağımız, midemiz ne ise beynimiz de bunlar gibi bir organdır tabi. Bütün organların hepsi, aynı orkestranın aynı müziği çalan enstrümanları gibidir pratikte. Ama, bal tutan parmağını yalar hesabı, bilgiye tasarruf etme durumu beyini (bize göre!!) “ayrıcalıklı” (!) konuma sokuyor! Beyindeki sinapslarda kayıt altında tutulan bilgiler bütün bir sisteme-organizmaya- ait oldukları halde, görevi gereği bu bilgilere tasarruf ederek dışardan gelen informasyonları değerlendirmekle, bunlara karşı organizma adına bir reaksiyon modeli oluşturmakla meşgul olan beyin, bu fonksiyonundan dolayı bütün bir organizmayı-sistem merkezini- temsil eden “dominant” unsur olarak ortaya çıkıyor. “Dominant” diyoruz, çünkü, bütün diğer organların yaptığı, beyinde hazırlanan nöronal

reaksiyon modellerini hayata geçirmekten ibarettir. Yani, neyin yapılacağını belirleyen oluyor o. Diyeceksiniz ki, “diğer organlar olmadan beyin de olamaz, bu nedenle, dominantlık neresinde bunun”!... Bu da doğrudur! Aslında, sınıflı toplum insanları olarak bizim anladığımız gibi bir “dominantlık” değildir bu! Bütün mesele, bilgiye tasarruf olayında yatıyor. Bu tasarrufu, “sahip olmak”, “egemen olmak” şeklinde anlayan biziz, biz sınıflı toplum insanlarıyız. Yoksa gerçekte, bu anlamda bir üstünlük hiyerarşisi yoktur arada, doğal bir görev bölüşümüdür varolan.

İşin bir de, “mevcut durumu”-denge halini korumaktan-muhafaza etmekten kaynaklanan yanı var tabi.

Evet, denge, son tahlilde, A ve B tarafından birlikte oluşturuluyor. Bu yüzden de, mevcut durumun muhafazasından son tahlilde her ikisi de sorumludur bunların. Ama, dışardan gelen bilgiyle-etkiyle birlikte dengenin bozulması söz konusu olduğu zaman, sistem bir yandan mevcut halini-dengeyi-korumaya çalışırken, diğer yandan da, zorunlu olarak, bir durumdan bir başka duruma geçmeye çalışır. Öyle ki, birbiriyle çelişen bu iki süreç, sistemin içinde, mevcut durumu-denge halini temsil eden A ile, bir başka duruma geçişe önyak olan B arasında bir çelişkinin ortaya çıkmasına neden olur. Ama dikkat edilirse, bu çelişki, motor sistem unsuru olarak B'nin, sadece kendi görevini yaparak sistem adına belirli bir reaksiyon modelini hayata geçirmesinden kaynaklanmıyor; dışardan gelen hammadde mevcut durumun içinde, B'nin ana rahminde şekillendiği için, B, kendisinden dolayı değil, ana rahminde taşıdığı ürüne-yeniye ilişkin bu potansiyelden dolayı yeni bir duruma geçişin temsilcisi konumuna giriyor. A ile B arasındaki çelişkinin kaynağı da işte tam bu noktada ortaya çıkıyor. Bütün bu söylenenleri hemen bir örnek üzerinde somutlaştıralım:

Bir sistem olarak toplumu ele alıyoruz!

Toplumu bir sistem yapan nedir? O toplumun neyi nasıl ürettiği değil midir? Elbette!.. Peki, bir toplumda, üretim sürecine ve toplumsal yaşama ait bilgiler-yani toplumun bilgi temeli- nerede ve nasıl kayıt altında tutulmaktadır; insanlar arasında kurulan ilişkiler-üretim ilişkileri- değil midir bu bilgilerin kayıt altında tutulduğu yer? İşte bütün mesele burada yatıyor! Hangi toplum biçimi olursa olsun, o topluma ait temel yaşam bilgileri üretim ilişkileri tarafından temsil edilir. Bu nedenle, toplumsal üretim sürecinde bu ilişkileri-bu ilişkilerle kayıt altında tutulan bilgiyi temsil eden, bu bilgileri kullanarak üretim sürecini planlayan, neyin nasıl üretileceğini belirleyen unsur- instanz- daima o toplumda toplumsal sistem merkezini de temsil ediyor olarak görünür. İşte, sisteme-bütün topluma-ait bilgilere toplumun içinde bir kesimin bu şekilde tasarruf etme-sahip çıkma- fonksiyonudur ki, bütün toplum biçimlerinde, toplumsal planda temel çelişkinin kaynağını oluşturan da budur. Toplumsal-tarihsel evrim sürecinin diyalektiğini harekete geçiren çelişki bu çelişkidir.

İçinde yaşadığımız kapitalist toplumu ele alalım: Burjuvaziyle işçi sınıfı-çalışanlar- arasındaki ilişkiden oluşmuyor mu bu sistem? Peki nedir bu ilişkinin adı, kapitalist üretim ilişkisi değil midir? Kapitalizme ait bilgiler de iki sınıf arasındaki bu ilişkilerle temsil edilmiyor mu? Kim temsil ediyor peki bu ilişkileri? Burjuvazi değil mi? Kapitalist üretim ilişkisi sermayeyle maddi bir gerçeklik haline gelmiyor mu; burjuvazi de, sermayeye-üretim araçlarına “sahip” olduğu için sistemin egemen-dominant unsuru değil mi?. Burjuvazinin, mevcut durumu-sistemi-koruma-onu muhafaza etme görevi de buradan kaynaklanmıyor mu?...

Peki, işçi sınıfının “ilericiliği-devrimciliği” nereden kaynaklanıyor?

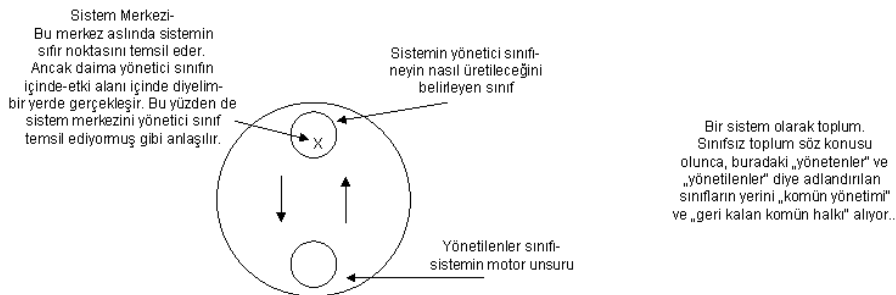
İşçi sınıfı, sistemin motor gücü olarak, kendisinden dolayı-kendi işini yaptığı için değil, sistem adına hazırlanan üretim planlarını hayata geçirirken-ürüne şekil verirken, tıpkı bir annenin ana rahmindeki çocuğunu geliştirmesi-onu büyütmesi gibi, varolan sistemin içinde gelişen yeninin taşıyıcısı olduğu için devrimcidir. Bütün kavga, ortaya çıkan ürünün nasıl paylaşılacağından-nereye konulacağından- kaynaklanıyor! Ürünü, o ünlü deyişteki “minareye” benzetirsek, minare, zorla da olsa, artık içine sığamadığı mevcut kılıfının içinde mi tutulacaktır, yoksa, yeni duruma uygun yeni bir kılıf-ilişkiler mi oluşturulacaktır? İşte, mevcut durumu temsil eden burjuvaziyle, işçi sınıfı arasındaki çelişkinin kaynağı budur.

İlkel komünal toplumu ele alalım. Sistemi bir arada tutan bilgi temeli nedir burada, “kan anayasasındaki” bilgiler değil midir bunlar; peki nerede ve nasıl kayıt altında tutulmaktadır bu bilgiler, komünal ilişkiler değil midir bu bilgilerin temsil edildiği yer. Gelelim komün üyeleriyle komün şefi arasındaki ilişkiye: Komün şefi bütün komün üyelerince seçiliyor, onlarla eşit haklara sahip biri o da. İlişki, aynen beyinle organlar arasındaki ilişki gibi. Yani, şefin hiçbir üstünlüğü yok diğer insanlardan. Ama ne oluyor, komün üyelerinin kendi aralarından seçtikleri-sistem merkezini temsil eden- bu instanz, bu göreve geldikten sonra, görevi gereği, komüne ait bilgi temeli olan kan anayasasını temsil eden unsur haline geliyor. Dışardan-çevreden gelen informasyonların-etkilerin değerlendirildiği bilgilere tasarruf etme, bu bilgileri toplum adına temsil etme-kullanma durumu da onu-komün şefini-zamanla dominant unsur haline getiriyor. İşte, bütün sınıflı toplumlarda, bir sistem olarak toplumsal varlığın-benliğin (self, selbst) temsil edildiği, sistemin merkezi varoluş instanzı olan örgütün-devletin-ortaya çıkış diyalektiğinin altında yatan budur.

Evet, sıra geldi şimdi DEVLET olayına!...

SİSTEM BİLİMİ AÇISINDAN MARKSİST-LENİNİST DEVLET ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ...

Devleti “sınıflı bir toplumda sistemin merkezi varoluş instanzı” olarak tanımlamıştık. Peki bu durumda onu, basit bir şekilde, “hakim sınıfın bir örgütü-baskı aracı” olarak ele alabilir miyiz?...

Yukardaki şekil olayı apaçık ortaya koyuyor aslında. Bütün mesele, “mutlak gerçeklik” anlayışıyla- “kendinde şey” olarak varolmayı temel alan anlayışla-dünya görüşüyle-“varoluşun izafi gerçekliği”, ve bu zeminde yükselen modern “sistem anlayışı” arasındaki farkta yatıyor... Zaten, devlet olayına girmeden önce “sistem bilimine” ilişkin bir parantez açmamızın nedeni de bu olmuştur...

Özünde materyalist bir zeminden-“kendinde şey mutlak gerçeklik” anlayışından yola çıkan Marksist-Leninist varoluş ve sistem anlayışı aslında Newton Fizikinin-Klasik Bilim’in varoluş- sistem anlayışıdır. Buna göre, bütün nesnelere, “önce”, “mutlak bir uzay-zaman” içinde, varlığı, “varoluşu başka hiçbir nesneye, varlığa bağlı olmaksızın” “kendinde şey” olarak varolan unsurlardır (aynen bir patates çuvalının içindeki

patatesler gibi!... Çuvalı “evren”, patatesleri de bunun içindeki “varlıklar” olarak düşünürseniz, klasik materyalist evren-varlık anlayışına ulaşırsınız!...) Ancak daha sonradır ki, “kendinde şey” olarak varolan “mutlak gerçeklik” bu varlıklar kendi aralarında da etkileşmeye başlarlar...

Ya “Diyalektik Materyalizm”?...

Buraya kadar buna “kaba, mekanik materyalizm” deniyor. Marksist felsefe bu zemine bir de “diyalektik” kavramını ekleyerek “Diyalektik Materyalizmi” tanımlar. Bu durumda, “herbiri gene önceden”-“mutlak”-“kendinde şey” gerçeklikler olarak varolan varlıklar, daima, gene kendileri gibi “mutlak gerçeklik” konumunda olan “kendi zıtlarını yaratarak onunla birlikte varolurlar, ve zamanla yarattıkları bu “zıtları” tarafından altilererek “kendi zıtlarına dönüşmüş” olurlar!... “Doğada ve toplumda yeralan bütün süreçlerin özü esas budur”!... “Zıtların birliği ve mücadelesi” anlayışının, “şeylerin kendi zıtlarına dönüşerek” evrimin-ilerlemenin yolunu açması anlayışının özü budur!...

Bir örnek olarak kapitalist toplumu ele alırsak,

Diyalektik Materyalist felsefeye göre buradaki sınıflar da -burjuvazi ve işçi sınıfı- gene herbiri, özünde bir diğerdinden bağımsız olan “mutlak gerçeklikleri” temsil ederler. Evet, kendi zıttı olan işçi sınıfını yaratan burjuvazidir, ama buna rağmen bunlar son tahlilde birbirlerinden bağımsız olarak varolan unsurlardır... Varoluşları özünde karşılıklı ilişkiye bağımlı değildir-bu anlamda izafi gerçeklik değildirlir.

Böyle olunca tabi ne oluyor, örneğin kapitalist toplum burjuvazinin temsil ettiği “kendinde şey”-mutlak gerçeklik bir sistem olarak anlaşılıyor. İşçi sınıfı ise, “kendinde şey” bu sistemin içinde, “özünde ondan bağımsız- onun zıttı” olarak varolan ve gelişen başka bir sistemi-“sosyalist sistemi”-temsil etmiş oluyor. Zaten bu yüzden de, daha sonra, işçi sınıfının temsil ettiği, kapitalist sistemin-zıttı olan bu sistem kapitalist sistemi altilererek-onu yok ederek- onun yerini alabiliyor!...

Görüldüğü gibi Marksist devrim anlayışının özünü Marksist-Leninist sistem-varoluş anlayışı oluşturuyor...

Bu durumda, sistemin-“kapitalist toplumun- bir bütün olarak merkezi varoluş instanzını”, yani onun kimliğini, benliğini temsil eden örgüt olarak tanımladığımız DEVLET de tamamen sistemin hakim sınıfı olan burjuvazinin bir örgütü olarak ortaya çıkar. Çünkü, bu durumda artık, sistemin “herbiri birbirinden bağımsız kendinde şey” olan iki sınıfın toplamı olmanın ötesinde başka bir varlığı söz konusu değildir. Bu nedenle, devlet olayını tanımlarken, “varolan sınıfların ötesinde sistemin merkezini-sıfır noktasını- temsil eden instanz” diye bir şeye yer kalmaz!... Çünkü artık, tıpkı o patates çuvalının içindeki patatesler gibi, herbiri “kendinde şey” olarak varolan iki sınıf ve bunların temsil ettiği iki ayrı sistem vardır ortada... Devlet de, “egemen sınıfın temsilcisi” olan “kendinde şey” bir varlık-örgüt oluyor. Burjuvaziyle özdeş olan kapitalist sistemi “burjuva-kapitalist devlet” temsil ederken, işçi sınıfıyla özdeş olan sosyalist sistemi de “sosyalist devlet” temsil etmiş oluyor o kadar, olay bundan ibarettir!...

Kafa karışıklığına neden olan nokta nerede-nasıl ortaya çıkıyor?...

Şimdi, Marksist devlet anlayışını bir yana bırakıyoruz!... Biz nasıl tanımlamıştık devleti; “devlet, sınıflı bir toplum söz konusu olduğu zaman, bir sistem olarak

toplumsal varlığın merkezi varoluş instanzını temsil eden örgüttür” dememiş miydik... Ama sonra, hemen buna ilave olarak da dedik ki; “sisteme içerden bakınca-sistemin içinde, öyle sıfır noktası diye varlığı kendinden menkul-uzay zaman içinde ayrıca temsil edilen-bir nokta bulunmadığı için, bu merkez daima sistemin yönetici unsurunca-onun varoluş alanı içinde bir yerde temsil ediliyor görünür”!...

Denilebilir ki, e, ne farkediyor, ha öyle demişsin ha böyle, pratikte farkedene birşey var mıdır?...

Vardır, hem de çok!... Yoksa bu kadar kafa patlatmak ne için sanıyorsunuz!!.. Aradaki fark pratikte kendini “devrim anlayışında” ortaya koyuyor!.. E, bu da az şey olmasa gerek, öyle değil mi!!..

Evet, o halde şimdi “pratiğe” bakalım!.. Batı’da ve bizde devlet...

Toplum, “yönetenler” ve “yönetilenler”den oluşan bir sistem olarak tasavvur ettiğimiz zaman, ilk anda hemen klasik Batı toplumları geliyor gözümüzün önüne. Örneğin, kapitalist toplum. Ve hemen diyoruz ki, buradaki sınıflar burjuvazi ve işçi sınıfıdır... Bir de tabii, yukarıda açıklamaya çalıştığımız gibi, sistem merkezinde gerçekleşen-bizim devlet adını verdiğimiz-merkezi varoluş instanzını düşünüyoruz... Bu şema, köleci toplumdaki feodal topluma, oradan da kapitalist topluma kadar bütün Batı toplumları için geçerlidir. Örneğin, feodal bir toplum, feodaller adı verilen yönetenlerle, serfler-köylüler adı verilen yönetilenlerden oluşurken, feodal sistemi temsil eden devlet de gene sistem merkezinde “oturan” bir kral tarafından temsil olunur. Benzer bir durum köleci toplum için de söz konusudur. **Ama dikkat edin, bütün bu toplumların hepsi de, barbarlığın yukarı aşamasından sonra bir şekilde toprağa yerleşip tarımsal faaliyette bulunarak üretim faaliyetine başlayan ve bu süreç içinde kendilerini üretirken devletleşerek sınıflı toplum haline gelmiş olan toplumlardır. Yani, bu toplumlarda “yönetenler” ve “yönetilenler” daima üretim faaliyeti içinde gerçekleşirler. Devlet de, “sistemin merkezi varoluş instanzı” olarak bu süreci-üretim faaliyeti içinde gerçekleşen bu sistemi- temsil eden örgüt olarak ortaya çıkar...**

Ama, bizim gibi barbarlığın orta aşamasında iken fetih yoluyla-başka ülkeleri, toplumları fethederek bu süreç içinde yukarıdan aşağıya doğru devletleşen toplumlarda, sınıflar ve devlet üretim faaliyeti içinde ortaya çıkmazlar...

Bu durumda devlet, fethedilen toprakları-ülkeleri yönetebilmek zorunluluğu içinde yukarıdan aşağıya doğru askeri-idari bir örgüt olarak oluşmakta, fetihlerde elde edilen ganimetin beşte birine sahip olan fatih yöneticinin (etrafındaki silahlı-silahsız kişilerle birlikte) temsil ettiği (toplanan vergilere-haraçlara el koyan) silahlı bir örgüt olarak ortaya çıkmaktadır. Öyle ki, bu yönetici-daha sonra Sultan- aşiretten çıkma sistemin yapısı ve dünya görüşü gereği, otomatikman, “sistem merkezindeki sıfır noktasında oturduğu kabul edilen Tanrı adına bütün mülkün ve üretim araçlarının sahibi” durumunda olan bir instanz haline dönüşür. Dikkat edilirse, burada yönetenler sınıfı, feodaller ya da burjuvalar falan gibi öyle aşağıdan yukarıya doğru, üretim faaliyeti içinde, üretim araçlarıyla ilişkilerine bağlı olarak ortaya çıkmıyor. Burada otomatikman “Tanrı adına bütün mülkün sahibi durumunda olan” bir devlet ve onu temsil eden Sultan ile, onun etrafında mülkiyete tasarruf yetkisini kullanan bir DEVLET SINIFI vardır...

Peki ne oluyor bu durumda? Batı toplumlarında “yönetenler” sınıfıyla sistem merkezi-devletin oturduğu yer- arasında herşeye rağmen gene de bir mesafe bulunurken-yani bunlar bir ve aynı şey değilken- fetih yoluyla devletleşen, barbarlığın orta aşamasından-aşiret toplumundan çıkma Osmanlı gibi toplumlarda sıfır noktasıyla (yani “Tanrının oturduğu” sistem mekeziyle) Sultan-yönetici devlet sınıfı- arasında hiçbir mesafe kalmıyor!!... Eski aşiret-komün şefinin yerine oturan yeni sınıfın temsilcisi Sultan, bu şekilde, komün şefinin temsil ettiği sıfır noktasının-yani Tanrının da temsilcisi (“yeryüzündeki gölgesi”) haline gelmiş oluyor!... Ortaya çıkan tabloyu şöyle formüle edelim:

Sultan=Devlet=Tanrının yeryüzündeki gölgesi...

İşte, bizdeki Devlet sınıfı olayının özü-varoluş gerekçesi ve fonksiyonu budur¹¹. Dikkat ederseniz bu durumda devlet artık varolan sınıflardan göreceli olarak bağımsız hale gelmiş bir örgüt değildir. Bizzat kendileri bir sınıf olan (“Devlet sınıfı”) “yöneticilerden” oluşan bir örgüttür (Çoban-Sürü ilişkisi). Sistemin merkezi varoluş instanzıyla yönetici sınıfın varoluş instanzının-benliğinin, (self'inin) hemen hemen bir ve aynı şey haline gelmiş olduğu bir durumdur bu!...

Peki bu durum, sadece bizde olduğu gibi barbarlığın orta aşamasından sonra fetih yoluyla devletleşen toplumlarda mı böyledir; yani “Devlet sınıfı” olarak karşımıza çıkan instanz sadece bize özgü bir gerçeklik midir?...

Hayır! Alın o eski “Sosyalist toplumları”, nedir şimdi buralardaki o “İşçi Sınıfı Devleti”? Resmen burada da gene bir “Devlet sınıfı” olayıyla karşı karşıya değil miyiz? Niye mi? Üretim faaliyeti içinde ortaya çıkan iki sınıf var mı bu toplumlarda, yok!... Biri diğerini “yok etmiş”! Ne var peki? “Yönetenler sınıfı”- “Devlet sınıfı”- direkt olarak parti üyelerinden oluşuyor. En tepede parti şefi, onun altında da parti üyelerinden oluşan yönetenler sınıfı!...

Alın bugünkü Çin’i, nasıl bir sistemdir bu şimdi? Gene aynı değil mi!.. “Komünist Partisi” adı altında örgütlü bir “yönetenler sınıfı” var orada da. “Devleti” bunlar elde tutuyorlar! Peki ya Çin burjuvazisi ve işçi sınıfı? Onlar da aynen bizdekinlere benziyorlar! Nasıl ki bizde, Devlet sınıfının temsil ettiği eskiden kalma Devletçi sistemin yanı sıra, bir de, bunun diyalektik anlamda zıttı-inkarı durumunda olan kapitalist bir sistem varsa, Çin’de de durum buna benziyor!.. Hatta, bu açıdan baktığınız zaman biz Çin’den çok daha ilerdeyiz!.. Bizde kapitalist sivil toplum daha 1950’lerden itibaren iki adım ileri bir adım geri iktidara gelmeye başlıyor!! Ve bugün artık Devlet sınıfı iyice tükenmeye yüz tutmuş durumda (en azından onun Kemalist ve

¹¹ Buradaki Devlet anlayışının-Devletin ortaya çıkış sürecinin- Asya Tipi Üretim Tarzı’nın geçerli olduğu ülkelerdeki devlet olayıyla-anlayışıyla alâkası yoktur!. ATÜT’ün geçerli olduğu toplumlar, büyük sulama kanalları, ya da bentler gibi hiç kimsenin tek başına yapamayacağı işlerin söz konusu olduğu köleci toplumlardır. Evet, antika “bitkisel-ırmaksal medeniyetlerin” (Mezopotamya, Çin, Hint gibi) ortaya çıktığı bu türden toplumlarda da devlet tanrısal bir güç halindedir. Ve bu yüzden de arada bir benzerlik vardır, ama işin diyalektiği-ortaya çıkış süreci farklıdır buralarda...

FETÖ'cü kanatları için doğrudur bu!!...) Ben size söyleyeyim, yarın Çin'de de (hatta Rusya'da falan da) buna benzer süreçler yaşanacaktır! Nasıl ki bugün bir "Arap Baharı"ndan bahsediyoruz, yarın bir de Çin Baharı başlayacaktır! Komünist Partisi'nin temsil ettiği sisteme-Devlete- karşı Çin sivil toplumu ayağa kalkacaktır! Bunun ne zaman, nasıl olacağı falan tabii ayrı bir konu. Her ülkenin kendi tarihsel gelişimi belirliyor işin bu tarafını...

Bütün mesele şudur: Sınıflar-ve de tabii yönetici sınıf- üretim faaliyeti içinde mi ortaya çıkıyor, yoksa, yukardan aşağıya doğru oluşan bir yönetici sınıf mı toplumu yönetmeye başlayarak sistemi şekillendiriyor. Ve de, buna bağlı olarak, devlet adı verilen örgüt, üretim faaliyeti içinde gerçekleşen bir sistemin merkezi varoluş instansı olarak mı ortaya çıkıyor, yoksa, yukardan aşağıya doğru önceden varolan bir instanz mıdır o? Bu noktada, bütün o İttihatçı-Kemalist Devlet anlayışlarını getirin gözünüzün önüne, olayı daha iyi kavrayınız!.. Önceden varolan bir Devlet kendine bir toplum-millet-ulus yaratmaya çalışmıyor mu bizde? Daha önceki şekliyle Osmanlı'da da böyle değil miydi olay? "Memleketi yaratan Devlet" değil miydi orada da?!..

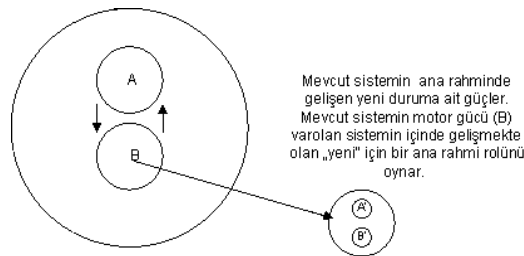
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

BATI'DAN FARKLI BİR ÖRNEK OLARAK TÜRKİYE'DE VE ARAP ÜLKELERİNDE DEVRİMCİ DÖNÜŞÜM DİYALEKTİĞİ...

Osmanlı'nın devamı olarak kurulan Türkiye Cumhuriyeti, devraldığı mirasın ruhuna uygun bir şekilde egemen **Devlet Sınıfının** yönetiminde yeniden örgütlenen, aynı binada oturan farklı etnik, dini-mezhepsel kökenlere sahip insanların ancak merdivenlerden inip çıkarken karşılaşarak selamlaştıkları antika bir yapı idi. Sonra buna, bir de "Yönetenlerin" "Yönetilenleri" yeniden şekillendirmeye çalıştıkları (buna "yeni bir ulus yaratma" çabası deniliyordu) bir toplum mühendisliği çabası da eklendi... Aslında bu da yeni birşey değildi. Devralınan mirasın içindeki bir dinamikti! İnsanlara yeni olarak tanıtılmaya çalışılan, eskinin kılık değiştirmiş-ve bu anlamda biraz daha gelişmiş- halinden başka birşey değildi!

Peki ne oldu sonra? Sonra, herşeye rağmen, varolan o kabukların içinde, zamanla (tıpkı bir yumurtanın içindeki civciv gibi) kapitalist üretim ilişkileri zemininde yeni bir sistem, bir toplum şekillenmeye-oluşmaya başladı. 1950 lerden itibaren gün yüzüne çıkmaya başlayan ve günümüze kadar zamana yayılarak gelen bir süreçti bu. Türkiye toplumunun tarihsel gelişimine uygun orijinal bir burjuva devrimi süreci... Cumhuriyeti Batı medeniyetini-kültürünü egemen kılmaya çalışan bir tarihsel devrim olayı olarak görürsek, aşağıdan yukarıya doğru gelişen Anadolu kapitalizmi de bunun diyalektik inkarı oluyordu...

Türkiye'de gelişen burjuva devriminin diyalektiği...

Kemalist Cumhuriyeti, "Yönetenler" ve "Yönetilenler"den oluşan bir A-B sistemi olarak ele aldığımız zaman, buradaki "Yönetenler" (A) "Atatürkçü-laikçi" Devlet sınıfı,

“Yönetilenler” de (B) bunun dışında kalan “Halk”ı ifade ediyor. Sistemin içinde, onun diyalektik anlamda zıttı-inkârı olarak gelişen yeni-burjuva-kapitalist Türkiye ise, tıpkı ana rahminde gelişen o çocuk gibi “Yönetilenler” sınıfının, yani “Halk”ın içinden- ana rahminden- çıkıp gelen “Anadolu kapitalizmi” oluyor...

Burada en önemli nokta, (B) ile gösterilen “Yönetilenler” sınıfıyla, bu sınıfın ana rahminde, onun diyalektik inkârı olarak gelişen yeni Türkiye-“Anadolu kapitalizmi” arasındaki ilişkidir. Sürecin diyalektiği açısından bu ilişki anne ile çocuğu arasındaki ilişkiye benzer!..

“Yönetilenler”, Osmanlı artığı Reaya'nın Cumhuriyet dönemindeki uzantılarıdır. Bunlar “Türktür”, “Kürttür”...(diğer halkların soyu zaten geniş ölçüde Osmanlı zamanında kurutulmuştu), “Alevidir”, “Sünnidir”... İslam kültürüyle yoğrulmuş geniş halk kitleleridir. Yeni Türkiye'nin temsilcisi olan güçler ise, Osmanlı'nın Reaya'sı diyebileceğimiz bu potansiyelin içinden bilişsel üst kimlikleriyle onun diyalektik inkârı olarak çıkmaya çalışanlardır.. (Aynen bir yumurtanın içinden çıkmaya çalışan o civciv gibi!). Nasıl ki bir çocuğun kendi kişiliğiyle annesinden bağımsız bir unsur olarak gelişebilmesi için biraz zamana ihtiyaç varsa, aynı şey toplumsal düzeyde de geçerlidir. Hele hele Türkiye gibi antika Devletçi bir sistemin egemen olduğu ülkelerde bu süreç daha da karmaşık bir hal alıyor...

“İki aşamalı” devrim teorisinin diyalektiği...

Unutmayalım, burada adımlar “Tanrının yeryüzündeki gölgesi” sayılan Osmanlı artığı antika Devletçi bir sisteme karşı atılıyor (Aynı durum Osmanlı artığı bütün o Arap ülkeleri için de geçerlidir!) Bu nedenle, Tanrının yeryüzündeki gölgesi-temsilcisi olarak bilinen, kendini yüzyıllarca böyle-bu şekilde kabul ettirmiş bir sisteme karşı ilk aşamada işe, kendisine gene Tanrısal güç atfedilen bir mesih yaratıp ona biad ederek, bir reaksiyonla- Devleti ele geçirme hareketi olarak- başlanıyor. Ya da bir süre sonra zorunlu olarak süreç bu yöne evriliyor. Bütün bunları daha önce şöyle açıklamışız:

“Açın bakın, tarihimiz boyunca Devlete karşı direnişlerin nasıl oluştuğuna ve geliştiğine bakın; eğer vaktiniz yoksa da, şu an yaşadığımız olaylara, sürece, etrafınıza bir bakın, sonra da biraz düşünün tabi, nedir bütün bunların anlamı diye! Babai İsyanlarından şeyh Bedreddin olayına, Şah Kulu'ndan Erdoğan'a kadar bizde sisteme karşı bütün muhalefet hareketleri daima kendine MESİYANİK bir lider yaratarak, onun açtığı bayrağın altında gelişmişlerdir (“bizde” derken buna sadece Türkleri değil, Kürtleri de dahil ediyorum, anlaşılıyor her halde!..)

NEDEN Mİ diyorsunuz? Çok açık aslında: Kendisini ‘Tanrı’nın yeryüzündeki gölgesi’, Tanrı adına bütün mülkün-„kul“ adı verilen insanlar da dahil-„sahibi“ olarak gören katı merkezietçi bir sisteme karşı ancak gene Tanrısal bir güce dayanarak mücadele edilebilirdi. İşte, bu nedenledir ki, bizde Devlete karşı yürütülen bütün mücadelelerin hepsi de, daima, Tanrı tarafından gönderilen bir MESİH'in açtığı bayrağın altında gelişmişlerdir!.. Bunun başka yolu yoktur!.. Liderin egosuyla falan da alakası yoktur bunun (Erdoğan'ı ve Öcalan'ı kastettiğimi anlıyorsunuzdur her halde!..) Çünkü o lider istemese dahi birlikte hareket ettiği insanlar bir süre sonra onu-onun da iradesinin dışında-bir MESİH olarak algılamaya başlayacaklardır. Bu, onların varolan sistemin kutsallığına olan inançlarından kaynaklanan bir olaydır. Çünkü, kutsal-Tanrısal olarak varolan birşey, gene ancak Tanrı'nın emriyle, onun tarafından gönderilen bir „kurtarıcının“ etrafında toplanarak değiştirilebilirdi (eğer bir Erdoğan'ın, ya da Öcalan'ın gücünü, etki alanını anlamak istiyorsanız, bu satırları daha bir dikkatli okumanız gerekecektir!)...

Sistemin kendi içindeki muhalefetin nabzı böyle attığı için, sistemin içinde onunla etle tırnak usulü birlikte gelişmeye çalışan sivil toplum potansiyeli de bu kültürün etkisi altında büyür ve gelişir... Çünkü, bir noktaya kadar bu onlar için de bir avantaj gibidir

aslında!.. Kendisini, „değiştirilmesi mümkün olmayan Tanrısal bir güç“ olarak gören bir sistemi, gene Tanrısal bir araçla değiştirmek fırsatına kim hayır diyebilirdi!..” Evet, işte şu ana kadar yaşanan sürecin diyalektiği bu olmuştur; ama artık bu sürecin sonuna geldik-geliyoruz. Çünkü, bundan sonra yaşanacakları artık devrimin ikinci aşaması çerçevesi içinde ele almak gerekecektir...

Bütün bunları kendi inkârını gerçekleştirme sürecine bağlı olarak filizlenen bir tohum metaforuyla kıyaslarsak, 10 Ağustos'a kadar olan sürecin anlamı tohumun çatlayarak filizlenmesi olayına benziyordu!.. Toplumsal diyalektikte bu, Kemalist Devlet sınıfının bütün kurumlarıyla birlikte iktidardan indirilmesine, geniş bir halk koalisyonu tarafından Devletin ele geçirilmesine denk düşüyordu!..

“DEVLET”, “PARALEL DEVLET”, SİVİL TOPLUM-YENİ TÜRKİYE DİYALEKTİĞİ!..

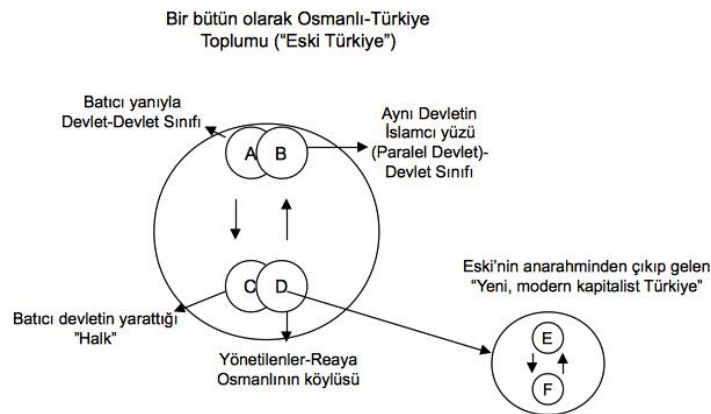
Anasını sattığım öyle bir Devlet ki bu, antika bir ahtapot mübarek!!... Ya da yedi kocalı bir Hürmüz!!... Tam diyorsun ki, tamam, artık Kemalist Devlet sınıfı iktidardan indirilmiştir, Türkiye yeni Türkiye'yi inşa sürecine girmiştir, bir de bakıyorsun, aynı Devletin **FETÖ** adı altında başka bir kolu çıkıyor karşına! Ve az kalsın sil baştan geriye... nakavt!... „Osmanlı'da oyun çoktur“ lafı boşuna çıkmamış anlaşılmalı!..

Evet, özünde yeni Türkiye'nin eskinin içinden onu yara yara çıkması olayı bu! Ve bu kez Pandoranın Kutusu tam açıldı anlaşılmalı ve sistem bütün o “Paralel” yapılarıyla birlikte bir kere daha gözler önüne serildi!..

Nasıl mı diyorsunuz?..

İşte “Devlet”, işte “paralel Devlet”, işte “sivil toplum”, ve işte bir kere daha Yeni Türkiye!..

Aşağıdaki şekil bütün bunların hepsini bir arada gösteriyor. Bir tür siyasi pusula gibi!.. Kim nerede duruyor, piyasadaki aktörleri yerine oturttuk burada açıkça görebilirsiniz!.. Tabii bu arada siz kendinizi de bulacaksınız bu şekilde!.. Nerede durduğunuzu belirleyin yeter!..

Türkiye'de iki yüz yıldır bir kültür ihtilali süreci yaşanıyor demiştik.

Devlet, kendini ve toplumu “batılılaştırıp değiştirerek kurtarma” güdüsüyle bir toplum mühendisliği faaliyetine soyunmuş!.. Yukardaki şekilde ortaya koymaya çalıştığımız tablo bunun ürünü. Birbiriyle içiçe iki toplum, iki Devlet “iki Türkiye” gerçeği bu sürecin sonunda ortaya çıkmış. Devlet de, “paralel Devlet” denilen o illegal potansiyel-hayalet Devlet de hepsi var bu tabloda! Ama bütün bunların yanı sıra, varolan o eski Türkiye'nin diyalektik anlamda inkarı olarak onun içinden-onun ana rahminden çıkıp gelen yeni Türkiye gerçeği

de var!.. Az önce “iki Türkiye” gerçeğinden bahsetmiştik, alın işte size bir Türkiye daha!; aynen o matruşkalara benziyor durum!!..

Evet, yukardaki tablo Türkiye toplumunun tarihsel gelişme çizgisi içinde bugün geldiği yere işaret ediyor, onun altını çizmeye çalışıyor; ama peki bu tablo sadece Türkiye'ye mi özgü?..

Arap baharından, Arap ülkelerinde gelişen burjuva demokratik devrimi süreçlerinden bahsettiğimi anlamışsınızdır sanırım...

Sürecin diyalektiği üç aşağı beş yukarı buralarda da aynı. Çünkü, ne de olsa buralar da son zamanların moda deyimiyle “eski Osmanlı toprağı”(!), aynı tarihsel diyalektik işlemiş buralarda da!.. Ama arada, sürecin gelişme aşamalarına ilişkin bazı farklar da var tabii...

Evet, buralarda da “Yönetenler” özünde aynı kökten gelen bir Devlet sınıfı!.. Buralarda da Devlete bağlı bir kapitalizm ve Devletçi bir burjuvazi yaratılmaya çalışılmış. Ve “Yönetilenler” de üç aşağı beş yukarı gene aynı buralarda da, modern-kul-“reaya” statüsüne sahip bir halk kitlesi. Ve, buralarda da gene, sürecin diyalektiğine uygun olarak, aşağıdan yukarıya doğru “halkın” içinden çıkıp gelmeye çalışan bir burjuvazi var ortada. Ve de yaşanan, gene, bu burjuvazinin başı çektiği-çekemediği- bir burjuva demokratik devrim süreci!..

Ancak, Türkiye'deki gelişmelerle kıyaslanınca, bu burjuvazi henüz daha zayıf buralarda. Anne rolünü oynayan İslamcı gövde sürecin içinde Türkiye'ye oranla daha dominant. Bu anlamda bir Mursi'yi, daha çok, bir Erdoğan'la değil de bir Erbakan'la falan kıyaslayabiliriz belki!..

Ama buradan yola çıkarak hemen, “Erbakan, asker höt deyince aldı şapkasını gitti, bak Mursi direniyor” demeye kalkmayın!.. Burada belirleyici olan dış dinamiktir- dünya konjontürüdür, şu ana kadar kuvvetli bir şekilde esen küresel demokratik devrim rüzgarıdır. Mursi'ye ve İhvan'a cesaret veren, onları direnmeye yönlendiren bu rüzgarlar olmuştur... Aslında, Suriye örneğinde muhalefeti cesaretlendiren de bu rüzgarlardı. Ama sonra, o rüzgarlar yön değiştirmeye başlayınca Mısır'ın ve Suriye'nin halini görüyorsunuz...

Buradan çıkarılacak ders, her ne kadar küreselleşme döneminde dış dinamik çok daha güçlü bir etken haline gelmişse de, bir ülkenin kaderini belirleyen, gene de, son tahlilde iç dinamikler oluyor...

Eğer iç dinamik yeteri kadar gelişmiş değilse dışardan esen rüzgarda azıcık değişme olunca süreç ilerleyemiyor. Bu durumda, bir süre sonra gemi sürüklenmeye başlıyor... Nitekim de Suriye örneğinde gemi karaya oturdu!.. Karşı yönden esen 20.yy'a özgü ulusalçı rüzgarlar küresel demokratik devrim rüzgarlarına galebe çalmaya başlayınca, bu işin sadece “cesarete” ve “isteğe” bağlı bir iş olmadığı, çocuğun ana rahmindeki olgunlaşma süreciyle-yani iç dinamiklerin gelişme seviyesiyle- bağlantılı olduğu kadar, dış dinamiğe ilişkin konjontürle de ilgili olduğu ortaya çıktı!..

Düşünsenize, Türkiye'de girişilen son darbe girişimi neden başarıya ulaşamadı? Dikkat edin, bugüne kadar bütün darbelerin arkasında yer alan Devletçi büyük burjuvazi desteklemiyor artık darbeciliği... Neden? Çünkü artık Özal'dan bu yana içe kapalı Devletçi bir sistem yerine küresel süreçlerle bütünleşmenin daha avantajlı olduğunu onlar da anladılar... Darbeye karşı Erdoğan'ın halkı sokağa dökülmeye çağıran demecinin CNN-Türk'ten yayınlandığını unutmayın... Bütün o TUSİAD burjuvazisinin darbenin karşısında yer aldığını unutmayın...

Ve de tabii, AK Parti iktidarıyla birlikte herşeye rağmen “biz de varız” diyerek ortaya çıkan Anadolu burjuvazisinin son yıllarda elde ettiği mevzileri muhafaza etme kararlılığını, Türkiye’nin “Siyah Türkleri” denilen geniş halk kitlelerinin ikinci sınıf insan olmaktan kurtulmanın verdiği kendine güven duygusuyla kazanılan mevzileri kaybetmeme kararlılığını unutmayın... Başka türlü bu insanları tankların önüne çıkararak darbecilerin karşısına dikmek mümkün olabiliyordu...

İşte, Türkiye’nin farklılığı, Türkiye’de kapitalizmin diğer “Osmanlı ülkelerine” göre daha fazla gelişmiş olmasının anlamı –Türkiye’nin iç dinamiklerinin daha gelişmiş olmasının anlamı- burada ortaya çıkıyor...

Öyle görünüyor ki, Arap ülkelerinde dış dinamiğin yanıtıcı etkisi altında ana rahminden biraz erken çıkmaya çalışan çocuk gelişmesini tamamlayana kadar bir süre daha kuvözte tutulacak!..

Hep diyoruz ki, “bak gördünüz mü, Mısır halkı kahramanca direniyor, bir Mursi de, öyle bir Menderes veya Erbakan, ya da Demirel gibi yapmadı, askeri görünce şapkasını alıp gitmedi, aslanlar gibi direniyor”!..Tamam, iyi güzel de, olay sadece bir kahramanlık olayı mı? Yani, Mısır halkı Türkiye halkından daha cesur, onların liderleri de daha yürekli olduğu için mi böyle farklı geliyor süreç? Buradan yola çıkarak Türkiye halkının ve örneğin bir Menderes’in, ya da, en azından 12 Mart’ta bir Demirel’in ne kadar korkak olduğu sonucunu mu çıkarmamız gerekecektir!?..

Elbette ki hayır! Olay tamamen konjunktürle ilgilidir. Eğer uzunca bir zamandır esen o küresel demokratik devrim rüzgarları Arap devrimcilerini bu kadar cesaretlendirmeseydi, eğer Türkiye’de başlayan süreç, Tunus’tan, Libya’ya, Yemen’e, oradan da Suriye üzerinden Mısır’a doğru gelişmeseydi olayların akışı çok farklı olurdu...

Peki, bu arada ne oldu da birden o dış dinamiği etkileyen konjunktür değişiverdi?

Daha dün kadar ağızdan bal akan bir Obama ABD’sine ve “Kopenhag Kriterleri” deyip başka birşey demeyen o AB’ye ne ne oldu, neden bunlar birden darbeye darbe deyip dememe tartışmasına başladılar!! Ne oldu, nasıl oldu da bir FETÖ Darbesinin arkasında yer alma gafletine düştüler?..

Tam bu noktada, aşağıda linkini verdiğim çalışmayı okumanızı öneririm. Çünkü, daha dün kadar demokratikleşme sürecini destekleyen batılı ülkelerin-ABD ve AB’nin-neden böyle birden politika değiştirdiklerini anlamadan bugün buralarda (Suriye’de, Mısır’da, hatta Türkiye’de) olup bitenleri anlamak mümkün değildir. <http://www.aktolga.de/m61.pdf>

Mısır halkı Suriye örneğinden çok şey öğrendi-öğrenmiş olması gerekir!.. Devletin açtığı provokasyon yoluna girmeden barışçı bir şekilde kahramanca direnmeyi denedi-deniyor!.. Aslında darbeciler direnişi kırmak için onların da silaha başvurmalarını çok istiyorlar-dı, ama şu ana kadar bunda başarılı olamadılar!.. İnşallah bundan sonra da olamazlar. Peki ama o zaman nereye varacak bu işin sonu?

Öyle görünüyor ki, Türkiye’de olduğu gibi burada da gene Tunus da Gannuşî’nin açtığı yola uygun bir “tarihael uzlaşma” çıkacak işin sonunda. Dışardaki konjunktürün bu kadar tersine döndüğü bir ortamda hiç kimse “haklı, onurlu” bir ölüm için Türkiye ve Mısır halklarına gaz vermeye kalkmasın! Hiç kimse kahramanlık edebiyatıyla devrimci mücadeleyi birbirine karıştırmamasın! Halklar (o “bağcı” bağı zorla işgal etmiş biri bile olsa) onunla kavga ederek şerefli bir ölüm için değil, üzümü yemek için ayağa kalkarlar-kalkmalıdırlar.

Bakın, böyle durumlarda bizim halkımızın geliştirdiği çok kuvvetli bir silahı vardır: Geri çekilir gibi yapar, ama hiç teslim olmaz, bu arada da usul usul karşı tarafın altını oymaya devam eder; öyle ki, bir de bakarsınız karşı taraf en güçlü olduğunu sandığı bir anda boşlukta kalıvermiş!..

EK:

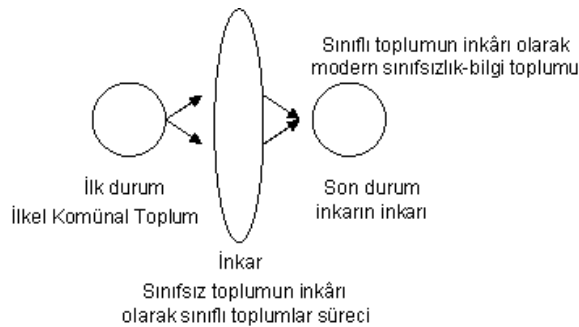
NASIL BİR DÜNYADA YAŞIYORUZ-KÜRESEL DÜNYA SİSTEMİNİN DOĞUŞU...

Marksizm işçi sınıfının delikanlılık döneminin ideolojisidir diyoruz; peki, dünden bu yana ne değişti dünyada, kapitalizmin gelişme sürecinde bir değişiklik mi oldu bu arada, işçi sınıfının olgunluk döneminden ne anlıyoruz?..

Bugün herkes “küreselleşmeden”, “bilgi toplumu’ndan” bahsediyor. “Dünyanın teklediğinden”, “tek bir dünya sisteminin” doğmakta olduğundan bahsediyor. “Ulusal sınırların kalkmakta olduğu” söyleniyor. Açıkça ifade edilemese de, tek bir dünya toplumuna doğru gidildiği söyleniyor. 20.yy’a özgü eski-klasik Marksist sol’un ise, artık küreselleşmeye karşı ulusalcı bir siyaset haline geldiği söyleniyor¹². Nedir bütün bunların anlamı, nedir bu sürecin diyalektiği, nereden, nasıl geldik bu noktaya? Biz Türkiye’de halâ daha Osmanlı artığı bir Devlet’le-Devletçi sistemle- uğraşırken, demokratik cumhuriyeti kurma mücadelesi verirken, atı alan Üsküdarı geçmiş de bizim bu olup bitenlerden haberimiz mi yok! “Bilgi toplumuyla” demokratik cumhuriyet arasındaki ilişki nedir, ya da var mıdır böyle bir ilişki?..

ÖNCE TEKRAR BÜYÜK TABLOYA BİR GÖZ ATALIM...

Büyük tabloya bakmak ve onu okuyabilmek, insanlığın evrimi-gelişimi sürecini bir bütün olarak görebilmek demek. Sadece kendi ihtiyacı kadarını üretebilen ilkel komünal toplumla başlayan sürecin, barbarlığın orta aşamasından itibaren, hayvanları ehlileştirme bilgisinin üretilmesine paralel olarak, kendi inkârını yaratmaya başladığını görebilmek demek. Artık, komünal-toplumsal üretimin yerini bireysel üretimin almaya başladığını, buna bağlı olarak da, komünal varoluşun yerine bireyin-bireysel varoluşun geçmekte olduğunu görebilmek demek. İnsanların birey olarak gerçekleşmedikleri, toplumsal varlığın esas olduğu komünal toplum kendini inkârı süreci diyoruz biz buna. Bu andan itibaren içine girilen sınıflı toplumlar süreci toplumsal ve bireysel düzeyde “ben” bilincinin gelişmesi sürecidir...

Ama her süreç gibi, bu süreç de gene kendi içinde kendi inkârıyla birlikte gelişiyor. Fakat bu ikinci inkâr (inkârın inkârı), tekrar en başa, ilkel komüne dönüş anlamına gelmiyor artık! Bireyin kendini bilerek, kendi nefsinin bilincine vararak, bir üst düzeyde bütünün (dünya insanlığının) içinde erimesi anlamına geliyor. Bu, bir anlamda, insanın artık modern komünal

¹² Bu sonuncu iddia bana ait!.. Bunun ne anlama geldiğini anlamak isteyenler Türkiye sol’unun tarihine ve bugününe baksınlar. Gerçi diğer ülkelerde de durum farklı değil ya!.. Zaten bu yazının amacı da bu nedenle sol’u yeniden tanımlamaktır...

bir dünya toplumunun üyesi olarak, onun içinde, varlığı onun varlığıyla bütünleşmiş olarak varolması demektir¹³...

Peki, hepsi bu kadar mı?..

Hayır! Bu süreç aynı zamanda insanın-insanlığın “kendi varlığında yok olması” sürecidir de demiştik!.. Çünkü, modern komünal dünya insanı, aynı zamanda, kendi içinde, “bilinçli doğa” bebeğine hamile bir oluşumdur. Onun, hem var, hem yok oluşunun diyalektiği buradan gelir. Doğanın kendi bilincine vardığı bir “insana” bizim bildiğimiz anlamda ne kadar “insan” denir ki artık? O artık “bilinçli doğadır” o kadar!..

Şimdi, az önce çizdiğimiz bu büyük tablo beynimizde bir kenarda dururken, biz gözümüzü ondan hiç ayırmadan, tablonun parçalarına (puzzel’in parçalarına) dönelim ve tek tek bunları yerine koyarak bu büyük tabloyu nasıl elde ettiğimizi-edeceğimizi görmeye çalışalım...

HER İNKÂR SÜRECİ KENDİ İNKÂRIYLA BİRLİKTE GELİŞİR DEMİŞTİK...

İnsanların, barbarlığın orta aşamasından itibaren, hayvanları ehlileştirme bilgisini üreterek bireysel üretime başlamasına paralel olarak, komünal toplumsal varlığın inkârı sürecinin de başladığını söylemiştik. Şimdi buna, bu inkâr sürecinin kendi içinde kendi inkârıyla birlikte geliştiğini de ilâve ediyoruz. Yani, ilkel komünün inkârı süreci de (sınıflı toplumların gelişmesi süreci) kendi içinde kendi inkârıyla birlikte gelişiyor. Bütün bunları şöyle anlatalım:

Toplumsal tarihsel gelişme sürecini içiçe geçmiş sanal-geçirgen iki su bardağının dolmasına benzetirsek, her bardak bir önceki bardağın içinde dolmaya başladığı için, belirli bir anda, bardağın suyla dolması, bir yandan, eskiden beri varolan sistemin ömrünün tükenmesi anlamına gelirken, diğer yandan da bu, eskinin içinden yeni bir sistemin doğması anlamına geliyor. Belirli bir noktaya gelene kadar aslında görünürde tek bir bardak var ortada. Ancak biz, her adımda, onun yerini, onu da kendi içinde taşıyan yeni bir bardağın aldığını biliyoruz.

Bir örnek verelim ve feodal toplumun içinde kapitalist toplumun gelişmesini ele alalım. Feodal toplumun içinde üretici güçlerin gelişmesi feodal toplum bardağının suyla dolmasıysa, bu, aynı zamanda, daha sonra feodal toplumun yerini alacak olan kapitalist toplum bardağının da eskinin içindeki gelişmesi-suyla dolması- süreci oluyor!

Feodal toplumun bağrında gelişen kent toplumunu düşünelim. Bu, bir yanıyla, feodal toplum içindeki üretici güçlerin gelişmesi sürecinin sonucudur. Ama o aynı zamanda, feodal toplumun kendini inkârı, yani kapitalizmin gelişmesi sürecidir de...

Nereye kadar sürüyor peki bu içiçe bardakların dolması süreci?.. İnsanı doğa'nın kendi bilincine varması olarak bir bardak gibi düşünürsek, bu bardak iyice dolana kadar!..Önce, ilkel komünal toplum insanının bardağı doluyor. Ama bu dolarken onun içinde sınıflı toplum insanının bardağı da dolmaya başlamış oluyor. Ve bu süreç modern komünal toplum insanına kadar devam ediyor.

Nedir bu bardaklara dolan o “su” peki? Bilgidir! Çünkü, üretici güçlerin gelişmesi süreci, bilgi üreterek insanın doğayı bilme sürecidir. İnsan kendi bilincine vardığı zaman ise artık bardak da suyla-bilgiyle iyice dolmuş oluyor. Ve o an artık insan, insan olmaktan çıkarak, kendi varlığında yok oluyor; çünkü o an “insan” artık evrenselleşmiş, “bilinliç doğa” haline gelmiştir. İşte, “büyük tablo”da anlatılanlar bunlardır...

¹³ Bu, „dünya vatandaşlığı“ndan ayrı bir varoluş halidir. Çünkü, “vatandaş” kavramı kendi içinde halâ birey olarak varoluşu içerir. Modern komünal dünya insanı ise birey olarak gerçekleşmez. O, bütünün içinde erimiş, birey olarak yok olmuştur artık. Bütün bunları, birey olarak gelişmemiş sınıflı toplum insanının anlaması zor olabilir. Ama gerçek budur.

KÜRESELLEŞME VE BİLGİ TOPLUMUNUN DOĞUŞU NE ZAMAN BAŞLIYOR?..

Önce şu gerçeğin altını birkere daha çizelim: Aslında bütün toplum biçimleri, her aşamada toplumsal olarak sahip olunan bilginin yeniden üretilmesi sürecidir. İnsanlar arasında oluşan üretim ilişkilerini belirleyen de bu bilgiden başka birşey değildir. Neyin üretileceğini ve nasıl üretileceğini belirleyen budur. Bu anlamda bütün toplum biçimleri de belirli bir bilginin gerçekleştiği bir “bilgi toplumu”dur!..

Barbarlığın orta aşamasından önceki toplumları bir yana bırakıyoruz... (Çünkü, daha önce bu konuyu yeterince inceledik¹⁴. Ama bütün bu toplum biçimleri aslında aynı kurala uyarlar. Doğayla etkileşirken hep belirli bir bilgiyi kullanarak kendilerini de üretirler, varolurlar...)

Sonra, hayvanları ehliştirmeyi öğreniyor insanlar. Nedir bu şimdi? Bu da bir bilgi değil midir?.. Ve insanlar bu bilgiyi yeniden üreterek, ilk kez ihtiyaçlarından daha fazlasını üretmeye başlıyorlar.

Tarımsal faaliyeti öğrenmek de öyle değil midir, o da gene yeni bir bilgi üretiminin sonucu değil midir?.. Daha sonra kapitalist toplumun doğuşu da keza...

Peki ya “küreselleşme”?..

“Küreselleşme” dediğimiz olay öyle bir anda ortaya çıkan “yepyeni” bir şey değildir aslında! Barbarlığın orta aşamasıyla birlikte insanlar ihtiyaçlarından daha fazlasını üretmeye başladıkları için, bunu çevredeki diğer toplumlarla değiştirme işine de başlamış oluyorlar. Yani ticaret doğuyor. Bu nedenle, ticaretle uğraşan tüccarlara ilk küreselleştirmeciler gözüyle bakabiliriz! Tabi bu iş başlangıçta önce en yakın çevreyle yapılabiliyor. Sonra adım adım geliyor; büyük ticaret kervanları dünyanın dörtbir yanıla bağlantılar kuruyorlar. Yani, dünyayı, dünya pazarlarını bütünleştirmek yolunda her dönemde gücü oranında elinden geleni yapıyor insanlar. Antik çağın ticaret kervanları sadece mal taşımıyorlardı. Bununla birlikte bilgi de taşınıyordu-haberleşme de geliyordu.

Ve öyle oldu ki, Doğu’nun ana medeniyetleriyle Batı’yı birbirine bağlayan büyük ticaret yolları oluştu. Ve sonra da, bu ticaret yollarını kontrol altında tutarak cihan imparatorlukları kurmak isteyen cengâverler çıktı ortaya! Dünyayı bütünleştirebilmek, dünya pazarlarında hakim olabilmek için birbirini yedi insanlar, çok kanlar döküldü, nice medeniyetler doğdu ve battı...

Peki ne idi insanların zoru bütün bu işleri yaparken? Tek bir şey! “Zenginleşmek”, yaşam seviyelerini hep daha yükseklere çıkarmak! O halde gelişmenin, ilerlemenin motoru-motivasyonu budur. Daha iyi yaşamak, yaşam seviyesini hep daha yükseltmek. Yaşamı devam ettirme mücadelesi öyle birşey ki, durmak yok bu süreçte, durdun mu düşüyorsun! Aynen bisiklete binerken olduğu gibi!..

ULUS DEVLETLERİN DOĞUŞU...

Ortaçağ Avrupasına geri dönüyoruz... Feodal beylerle krallar “kent kurucuları” olarak birbirleriyle yarışıyorlardı demiştik, neden? Kendi bölgelerinde ticaret merkezleri yaratmak istiyorlardı da ondan. Çünkü ticaret demek dünyanın başka bölgeleriyle bağlanmak-etkileşmek demektir. Kendi ürünlerini başkalarına satabilmek, onların ürünlerini satın alabilmek demektir. Tek başına ele alındığı zaman yeni bir değer yaratmıyordu belki ticaret, yani üretici bir çaba değildi. Ama, ülkeler ve toplumlar arasında bağlantılar kurarak, üreticilerin kendi dar kabuklarının dışına çıkmalarını, evrenselleşmelerini sağlıyordu. Toplumlar arası etkileşmenin mekanizması ticaretle gerçekleşiyordu. Toplumlar ancak bu etkileşmelerle-ticari ilişkilerle birbirlerine bağlanıyorlardı. Karşılıklı ilişkileri içinde birbirlerine

¹⁴ www.aktolga.de 5. Çalışma

göre varolur-gerçekleşir hale geliyorlardı. Dünyanın bütünleşmesine, tek bir sistem haline gelmesine giden yol buralardan geçiyordu...

Bir feodal beyliğin sınırları içinde gelişen bir kenti düşününüz.

Feodal beylik yerel bir sistem, bu yüzden de statik. En yakın çevresiyle ilişkileri içinde varoluyor. Üretici güçleri son derece sınırlı. Feodaller, üretici güçleri geliştirmenin değil, kentten sağlayacakları verginin peşindeler! Bir de, çeşitli ihtiyaçlarını giderebilecekleri bir araç olarak görüyorlar kenti. Kent ise dinamik. Ticari ilişkileri sayesinde çok uzak yerlerle bile bağlantı halinde. Daha başka bir deyişle, üreticiler arasındaki bağlantı kayışı gibi. Bu bağlantılar sayesinde ki, üreticiler kendilerinden çok uzaklardaki pazarlar için de üretim yapabiliyorlar. Pazar genişledikçe daha çok üretiyorlar, ürettikçe de daha da zenginleşiyorlar, güçleniyorlar...

İşte, bu sürecin adı, üretici güçlerin gelişmesi sürecidir; bu gelişmenin belirli bir noktasından itibaren de feodal sınırlar ona dar gelmeye başlar artık; üretici güçlerin gelişme düzeyine uygun yeni üretim ilişkilerinin kurulması zorunlu hale gelir. Ama öte yandan, yeni üretim ilişkileri demek yeni bir toplumsal sistem demektir. Kent toplumuyla feodal sistem arasındaki çatışmaların ortaya çıktığı nokta işte tam bu noktadır. Ve gene tam bu noktada Krallarla feodal beyler arasındaki çelişkilerin imdada yetiştiğini görüyoruz. Çünkü, feodal beylere karşı krallarla işbirliği yapmak biraz olsun soluk alma olanağı sağlar kentlere. Gerçi, krallar da feodaldirler, onların egemenlik alanında da feodal ilişkiler egemendir, ama feodal beylerin dar sınırlarının ötesini de temsil ediyorlardı onlar. İşte, bu ittifaktır ki, kentler için, içinde buldukları kabuğu kırarak daha geniş ufuklara açılma yolunda bir ilk adım olur...

Daha sonra, ikinci adımda, bu kez de kentlerle krallar arasındaki çelişkilerin ön plana çıktığını görüyoruz.

Kralın kendisi de bir feodaldi demiştik. Yerel feodallere göre daha geniş bir çevreye hükmetmeler de, onlar da gene kentleri kendi kontrolleri altında tutmak istiyorlardı. Kent toplumunun içinde gelişmeye başlayan üretici güçler ise, artık bu genişletilmiş feodal kabuğun içine de sığamaz hale gelmişlerdi. Tek çözüm yolu, kent kozası içinde palazlanan kapitalist toplumun kapitalist üretim ilişkileri zemininde örgütlenecek yeni tip bir devlet yaratarak kendi ayaklarının üzerinde durabilir hale gelmesiydi. Ama nasıl?

Bu arada da birçok ticari birlikler kuruluyor, kentler arasındaki ticari ilişkiler alabildiğine geliyordu. Bu ilişkiler, aynı zamanda, ticari rekabeti de birlikte getiriyordu tabii. Kentler arasında pazara hakim olma mücadeleleri de başlıyordu.

İşte,“ulus devletin” ortaya çıkışı bütün bu etkenlerin sonucu oldu...

Feodal devlet-krallık kabuğu altında gelişen ve geliştikçe de, rekabetin artmasıyla birlikte çıkarları farklılaşmaya başlayan kentler-burjuvazi- kendilerine yeni bir kimlik arayışı içine girmişlerdi. Öyle ki, bu yeni kimlik onları hem eski feodal kimlikten ayırdetmeliydi, hem de rekabet halinde oldukları diğer kentlere göre kendi farklılıklarını ortaya koymalı, kendi varoluş-egemenlik alanlarını belirlemeliydi. Ekonomik varlıkları-çıkarları onları kimliklerini bu zemin üzerinde yeniden tanımlamaya zorluyordu. “Ulus devlet” bu arayışın sonucu oldu. Farklı kentlerin içinde gelişmiş olsalar da, kültürel olarak aynı değerlere-kent kültürüne- sahip olan, farklı dilleri konuşuyor olsalar da kentler arasındaki ilişkilere-egemen kent kültürüne bağlı olarak zamanla aynı dili de konuşur hale gelen, en önemlisi de, ekonomik yaşantı birliği içine girmiş olan, bu zemin üzerinde bir beraberlik-birlikte varoluş duygusu geliştirmiş olan insanların birliği olarak doğdu uluslar. Ulus devletler de bu ulusların

örgütlü toplumsal varlığını temsil ettiler. “Başkent” ise ulus devlet olarak biraraya gelen kentler içinde başı çeken kent oldu.¹⁵

Aslında, burada belirleyici olan, ekonomik yaşantı birliğiydi, yani pazarın birliğiydi. Yoksa, kimin hangi aşiret kökeninden geldiği değildi burjuvaziye ilgilendiren! Ekonomik yaşantı birliği, yani, insanların üretim ilişkileri içinde birbirlerine bağlı olmaları sistemin birliğini sağlamaya yetiyordu. Duygusal birlik, ulusal bilinç vs. hep bu zemin üzerinde geliyordu. Kültürel birlikten kasıt da, özünde ekonomik yaşantı birliğinin oluşturduğu yeni yaşam tarzının birliğiydi. Yoksa eski aşiret kültürünün, ya da feodal kültürün peşinde değildi burjuvazi. Tam tersine, kapitalist kültürün yerleşmesi için bu eski kültürel alışkanlıkların, değerlerin değişmesi gerekiyordu.

(Ulusal bilinci ve ulus devlet gerçeğini ırk temeline-aşiret kökenine indirgemek faşizmle birlikte daha sonra ortaya çıktı! İnsanları, kendi uluslarının diğerlerinden daha üstün olduğuna inandırarak diğer uluslara hakim olma ideolojisi, kapitalist genişlemenin, dünya pazarlarına hakim olma hırslarının-tekelci kapitalizmin sonucu oldu...)

Şimdi önce, kapitalizm altında üretici güçlerin gelişmesinin ne anlama geldiğini görelim. Bu gelişmenin kendi zıttına dönüşmesini ve serbest rekabetin yerini tekelciliğin almasını daha sonra ele alacağız...

KAPİTALİZM NASIL GELİŞİYOR...

Kapitalist toplumu bir sistem (bir A-B sistemi)¹⁶ olarak ele alırsak, buradaki A, sistemin, neyin nasıl üretileceğini belirleyen dominant kutbu olarak burjuvaziye, B 'de, bu üretim modelini gerçekleştiren motor güç-unsur olarak işçi sınıfını, emekçileri temsil etmektedir. Burjuvazinin sistemin dominant kutbu olması, onun, üretim araçlarının özel mülkiyetine sahibi olması nedeniyle üretim sürecinde karar verici konumda olmasından, gerçekleştirilmesi gereken üretim modelini hazırlayıcı-hazırlatıcı- konumda olmasından dolayıdır. Onun, sistemi- sistem merkezini temsil etme durumu da gene tamamen bu fonksiyonuyla ilgilidir. Mevcut olana-varolana-sahip olma durumu, ona, izafi bir temsil etme insiyatifini sağlar. Ama öte yandan, üretim faaliyeti kolektif bir faaliyettir. Yani tek başına burjuvalar üretmezler ürünü. Neyin nasıl üretileceğini belirlemek kadar, ürünü hayata geçirmek, gerçekleştirmek de önemlidir. İşte, kapitalizmin temel çelişkisi buradan kaynaklanıyor. Üretimin kolektif yapısıyla üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki “çelişki”, sistemin hareket ettirici temel çelişkisi burada ortaya çıkıyor.

“Çelişki” deyince, bazıları bununla hemen, sistemin birarada durmasını engelleyici, sistemin dağılmasına yol açıcı faktörün kastedildiğini sanırlar! Halbuki tam tersine, bu “çelişki” (kapitalizmin temel “çelişkisi”), sistemin iç dinamiğini belirleyen, onun kendini inkârı sürecinin motoru, itici gücü, enerji kaynağıdır. Bir an için böyle bir “çelişkinin” ortadan kaldırıldığını düşününüz, ortada kapitalist sistem diye birşeyin kalmadığını görürsünüz! Kapitalizme de ne lüzum var, o olmadan da olur mu diyorsunuz? Kapitalizm öyle, pozitivist mühendislik faaliyetiyle sonradan bulunan, uydurulan bir sistem değildir!.. İnsanlığın-sınıflı toplumların- gelişme diyalektiğinin ürettiği bir “işletme sistemidir” o. İlkel komünal toplumdan çıkan bireyin gelişebilmesi süreci yaratmıştır onu. Başka türlü modern komünal bir topluma ulaşmak mümkün değildir...

¹⁵ Bizdeki Başkent’le bunu kıyaslayınız, sadece bu bile iki tarihsel gelişme çizgisi arasındaki farkı açık-lamaya yeter!.. Hiç aklınıza geldi miydi bugüne kadar „başkent“ nedir diye düşünmek?

¹⁶ „Sistem Teorisi’nin Esasları“, www.aktolga.de 4.Çalışma

Kapitalist neden üretir? Kâr elde etmek için değil mi! Kâr nedir peki? Bir ürünün değeriyle maliyeti arasındaki farktır kâr. Bir ürünün-malın değerini onun üretilmesi için harcanılan toplam emek oluşturuyor. İşverenler, işçilerin işgücünü belirli bir ödeme yaparak satın aldıktan sonra, hammadde vs gibi diğer girdiler için yapılan masrafları da hesaba katarak, üretilen değerle arada kalan farkı kâr olarak cebe indirirler. Yani, işverenin işçilere ödediği ücret hiç bir zaman onların emeğinin değeri-karşılığı olmaz. Eğer öyle olsaydı, kâr diye birşey olmazdı. Kâr olmayınca da kapitalistin üretmek için motivasyonu olmazdı, yani kapitalizm olmazdı. Bir malın-ürünün maliyeti ne kadar az olursa işverenin kazancı da o kadar fazla olur. Yani, hammadde ucuz ve bolsa, işgücü de pahalı değilse, işveren o kadar çok kazanır. Daima, azami-daha çok- kâr peşinde koşan işverenler, bunun için mümkün olduğu kadar maliyeti düşük tutmaya çalışırlar...

Ama hepsi bu kadar değil! Çünkü bir ürün, sadece bir işyerinde üretilmez, birçok işyeri aynı üründen üretirler. Bu yüzden de, belirli bir ürünü kim daha ucuza üretiyorsa ve kimin malı daha kaliteliyse, onun malı daha çok alıcı bulacağı için onun kazancı daha fazla olacaktır. Aynı toplumun içindeki birbirine rakip firmaların, aynı malı daha ucuza ve daha iyi kalitede üretebilmelerinin yolu ise, son tahlilde daha çok bilgiye sahip olmaktan geçer. Örneğin, bir malı daha gelişmiş bir makine kullanarak daha ucuza üretebilirsiniz. Ama bunun için de önce o daha gelişmiş makineye ilişkin bilgiye sahip olmanız gerekir...

Burada bir noktanın daha aydınlatılması lazım. Nedir bu, “kapitalizmin geliştirdiği üretici güçler”? Kim üretiyor bir malı? Makine mi, teknik mi? Üretici güç insandır. Bütün o makineler, teknik vs. bunlar hep insanın uzantılarından başka birşey değildir. Bir işçi hammaddeyi eliyle de işleyebilir, bir makineyle de. İşin özü, yani işleme olayı-üretim olayı- değişmiyor bununla. Ama, makine kullanarak üretince daha hızlı, daha çok üretebiliyorsunuz. Ya da, makine kullanarak, elle yapamayacağınız işleri de yapabiliyorsunuz. Ancak, son tahlilde, işi yapan insandır. Üretici güçlerin gelişmesi de insanın gelişmesidir.

Peki insan nasıl gelişiyor? Daha çok bilgiye sahip olarak. O halde, üretici güçlerin gelişmesinden kasıt, üreten insanların daha çok bilgiye sahip olmalarıdır. Daha ileri düzeyde üretebilme olayının özü, insanların çevreden-doğadan alınan madde-enerjiyi-informasyonu sahip oldukları daha ileri düzeydeki bilgiyle değerlendirerek işleyebilmeleridir. Teknik vs. bunların hepsinin altında yatan bilgidir. Teknik havadan gelmez. Daha ileri tekniği daha çok bilgiye sahip insanlar yaratır. O teknik denilen şey de bir üründür aslında. Ve ürün hammaddenin bilgiyle işlenilmesi sonucunda oluşur.

Şimdi geldik sistemin-kapitalist sistemin üretici güçleri nasıl geliştirdiğine: Üretici güçlerin gelişmesi insanın gelişmesidir, insanın gelişmesi ise, onun bilgi seviyesinin yükselmesidir dedik. Peki insanların bilgi seviyeleri nasıl yükseliyor?

İnsan, çevreyle-doğayla etkileşerek varlığını üretir. Bir mücadele bu. İnsanın doğayla mücadelesi. Bu mücadelede ayakta kalabilmenin, daha iyi yaşam koşullarına sahip olabilmenin yolu ise doğayı-çevreyi bilmekten geçiyor. Yani ne kadar biliyorsan o kadar insansın ve o kadar “iyi” yaşam koşullarına sahip olabiliyorsun. Bilme sürecinin arkasında yatan motivasyon budur. İşte, daha çok kâr elde etmek için daha çok bilgiye sahip olmak gerektiğinin bilincinde olan kapitalistler de, insanın bu temel varoluş güdüsünü kullanıyorlar. Daha iyi yaşam koşullarına sahip olabilmeleri için daha çok bilgi üretmeleri gerektiğine ikna ediyorlar insanları. Gerekirse bu süreci finanse de ediyorlar, teşvik ediyorlar. Çünkü, biliyorlar ki, o bilgiyi üreten bireylerin, ellerinde

sermaye olmadan bu bilgileri üretim sürecine sokarak kendilerine rakip hale gelmeleri mümkün değildir (bu en azından şimdiye kadar böyleydi).

Kısacası, azami kâr peşinde koşan kapitalistlerin, rekabet ortamında, bir malı daha ucuza ve daha iyi kalitede üreterek rakiplerine karşı üstünlük kazanabilmelerinin yolu daha çok bilgiye sahip olmalarından geçiyor. İşte, kapitalizmin azami kâr yasasıyla, onun üretici güçleri geliştirmesi arasındaki ilişki budur. Yani kapitalistler, azami kârı elde etmek için üretici güçleri geliştiriyorlar. Kapitalizmin serbest rekabetçi döneminin esası budur.

Dikkat edilsin, burada altı çizilen sadece kaba mekanik bir rekabet değildir, serbest rekabettir! Yani, gelişmeyi, ilerlemeyi sağlayan özgür-serbest rekabettir; bilgiye, daha çok bilgiye sahip olmayla, gelişme, ilerleme ve daha çok kâr elde edebilme arasında kurulan paralelliktir...

Ama bu hep böyle devam etmez! Bu gelişme-ilerleme belirli bir noktaya ulaştığı zaman kendi içinde kendi zıttına dönüşmeye başlar, serbest rekabet tekelleri doğurur. Serbest rekabetçi kapitalizmin yerini tekelci kapitalizm almaya başlar. Nasıl ve neden mi?..

SERBEST REKABETTEN TEKELE...

Nasıl oluyor da, azami kâr elde etmenin yolu serbest rekabetten, daha çok bilgiye sahip olmaktan geçerken, bu süreç zamanla kendi zıttına dönüşebiliyor? Serbest rekabet nasıl oluyor da tekelliliği doğuruyor? Azami kâr elde etmek için daha çok bilgiye sahip olmanın yerini nasıl oluyor da güç ve egemenliğe dayalı tekel zorbalığı alıyor?..

Üretimin yoğunlaşması kapitalizmin gelişmesinin temel yasalarından biridir. Daha 1900'lerin başlarında "Almanya'da toplam işletme sayısının %1'inden azı, toplam buhar gücünün ve elektrik enerjisinin ¼'ünden fazlasını elde bulundurmaktadır. Buna karşılık, beşten fazla işçi çalıştırmayan ve toplam işletme sayısının %97'sini meydana getiren 2.970.000 işletme, toplam buhar, elektrik ve çekim gücünün yalnızca %7'sine sahiptir". "Çağdaş kapitalizmin ilerlemiş olduğu bir başka kapitalist ülkede, ABD'de, üretimin yoğunlaşması daha da hızlıdır..Ülkedeki toplam üretimin hemen hemen yarısı, toplam işletmelerin yüzde biri tarafından yapılmaktadır. Ve bu üç bin dev işletme 258 sanayi dalına yayılmaktadır. Buradan da anlaşılıyor ki, yoğunlaşma gelişmenin belirli bir düzeyine ulaştığı zaman, kendiliğinden, doğruca tekele götürüyor. Çünkü, yirmi otuz dev işletme kendi aralarında kolayca anlaşmaya varabiliyor; öte yandan, rekabetin gitgide güçleşmesi ve tekele gidiş eğilimi, açıkça bu işletmelerin büyüklüklerinden doğmaktadır".. "Almanya'da sanayi yüksek gümrük tarifeleriyle korunduğu için, bu ülke, özel bir kategori içinde ele alınmış görünmektedir. Ne var ki, bu durum, sanayiin yoğunlaşmasını ve karteller, sendikalar gibi tekeli işveren birliklerinin oluşumunu ancak hızlandırmıştır. Serbest ticaretin yurdu olan İngiltere'de de yoğunlaşmanın, biraz geç ve belki başka bir biçim altında da olsa, tekele yol açtığını saptamak çok önemlidir".

"Avrupa için, yeni kapitalizmin eskisinin yerini kesinlikle aldığı tarih, oldukça belirgin bir biçimde gösterilebilir. 20.yy'ın başıdır bu". "1860 öncesi döneminde birkaç kapitalist tekel örneğine raslanır; şimdi artık iyice ortak nitelikler kazanmış olan biçimlerin tohumlarını orada bulabiliriz: ama, bunlar kartellerin yalnızca tarih-öncesi biçimleridir. Modern tekeller gerçek anlamda 1860-1870 yılları arasında ortaya çıkmaya başlamıştır. Gelişmelerinin ilk önemli dönemi, 1870'lerin uluslararası sanayi bunalımı ile başlar ve 1890-1900 döneminin başına değin sürer... Sorunu Avrupa çapında ele alırsak, serbest rekabetin gelişmesinin 1860-1880 yılları arasında doruğuna vardığını görürüz".

“Tekellerin tarihindeki başlıca evreler şöyle belirleniyor: 1- Serbest rekabetin gelişmesinin en yüksek noktaya eriştiği 1860-1880 yılları. Tekeller, ancak farkedilir tohumlar halindedir. 2- 1873 bunalımından sonra kartellerin gelişme dönemi; ama bunlar gene de istisna halindedir. Oturmuş bir durumları yoktur. 3- 19.yy’ın sonundaki ilerleyiş ve 1900-1903 bunalımı: bu dönemde karteller baştan başa iktisadi yaşamın temellerinden biri haline geliyor. Kapitalizm emperyalizme dönüşmüştür. Karteller, satış, ödeme vb durumlar üzerinde anlaşılıyorlar. Pazarı bölüşüyorlar. Fiyatları olduğu gibi, imal edilecek ürünlerin miktarını da saptıyorlar. Kârları çeşitli işletmeler arasında bölüşüyorlar vb”.

“Borsa, gitgide menkul kıymetlerin dolaşımı ve bütün iktisadi yaşam için pek gerekli olan niteliğini; yani yalnızca en doğru ölçen alet olma özelliğini değil, aynı zamanda, kendine yönelen bütün iktisadi hareketlerin otomatik düzenleyicisi olma özelliğini de yitirmektedir. Başka bir deyişle, eski kapitalizm, serbest rekabet kapitalizmi, mutlak ve vazgeçilmez düzenleyicisi Borsa ile birlikte ortadan ebediyen kaybolmaktadır”¹⁷.

Serbest rekabetin yerini tekel egemenliğine bırakması, kapitalizmin gelişme sürecinde esasa ilişkin çok önemli bir olaydır. Azami kâr elde etmeyle daha çok bilgiye sahip olma arasındaki bağlantının sona erdiğini gösteriyordu bu. Kapitalizm altında üretici güçlerin artık gelişemez hale geldiğini, gelişmenin, ilerlemenin durduğunu gösteriyordu . Yeni bilgilerin üretilmesinin, yeni ve daha ileri teknolojilere sahip olmanın, daha iyi, daha ileri kalitede mallar üretmenin anlamsız hale geldiği bir ortamda ne gelişme olurdu ne de ilerleme. Daha çok bilgiye sahip olmayla rekabet mücadelesi ve azami kâr elde etme arasındaki ilişki koptuğu an herşey bitiyordu. Daha çok bilgiye sahip olmak artık geriden gelenlere bir üstünlük sağlayamıyordu, çünkü o bilgiyi üretime sokarak en büyüklerle rekabet edebilecek kadar gücü yoktu küçüklerin. En büyüklerin ise umurunda değildi! Onlar zaten tekel egemenliği sayesinde- ele geçirdikleri ulus devlet aygıtını da kullanarak- istedikleri fiyatı ve kaliteyi piyasaya dikte ettirebiliyorlardı. Onlar için daha çok kâr elde etmenin yolu artık daha çok bilgiye sahip olarak daha iyi kalitede mal üretmekten değil, başka alternatifi olmayan tüketicilere ellerindeki malı dayatmaktan geçiyordu. Yeni bilgilere sahip olarak bunları üretim sürecine sokmanın motivasyonu kalmamıştı ortada. Çünkü, yeni bilgiler demek yeni üretim teknikleri demektir. Eski makinelerin vs.yerine yenilerinin konulması demektir. Ortada zorlayıcı bir neden yokken tutarda buna yanaşır mıydı tekelciler! Onlar nasıl olsa satıyorlardı mallarını. Rekabet de yoktu ortada! Çok bilen de bildiği varsın kendisinde kalsındı umurunda mıydı tekelci kapitalistlerin!.. Ya da, her ihtimale karşı gene de, belki birisi bu bilgileri kullanarak kendisine rakip çıkar diye, bastırıyorlar bir miktar parayı ve satın alıyorlardı o bilginin patent hakkını da; sonra da atıyorlardı çekmecelerine!..

“Bütün tekeller gibi kapitalist tekel de şaşmaz bir biçimde bir durgunluk ve çürüme eğilimine yolaçar. Tekel fiyatlarının, geçici olarak bile olsa sabit tutulması, bir noktaya kadar ilerlemedeki itici öğeleri yokeder, bunun sonucu olarak da bütün ilerlemeleri frenler. Ayrıca teknik ilerlemeyi yapay olarak frenleme yolunda ekonomik birtakım olanaklar da doğurur. Bir örnek verelim: Amerika’da, Owens adında biri, şişe yapımında devrim yapacak bir makine icat etmişti. Alman şişe fabrikatörleri karteli, Owens’in patentini satın aldı; ama kullanacakları yerde çekmeceye atıp sakladılar”(a.g.e).

¹⁷ “Emperyalizm”, Lenin, Sol Yayınları...

Bütün bir 19. yy'la ve 20. yy'la damgasını vuran sürecin özü, esası budur. Şimdi, bu sürecin nasıl geliştiğini ve dünyayı nereye götürdüğünü kavrayabilmek için tabloda eksik kalan yerleri de tamamlayalım...

MALİ SERMAYENİN DOĞUŞU-SERMAYE İHRACI...

Üretimin yoğunlaşması sadece sanayide yoğunlaşma ve tekelleşmeyle sınırlı kalmıyordu. Bankalarla büyük ticari-sınai işletmeler arasında hisse senetleri alımı yoluyla bir kaynaşma, içiçe geçme, bütünleşme süreci de yaşanıyordu. Sınai ve ticari işletmelerin, bankaların yönetim kurulları üyeleri bir ve aynı kişiler haline gelmeye başlıyorlardı. Yani, ucu kişisel bütünleşmelere kadar varan bir süreç yaşanıyordu. Banka, sanayi ve ticaret sermayeleri büyük tekellerin bünyesi içinde içiçe geçiyorlardı. Bu sürece bir süre sonra siyaset de eklendi. Büyük tekellerin yöneticileriyle ulus devletinin yöneticileri de içiçe geçmeye başladılar. Tekel egemenliği sistemin tek gerçeği haline geldi.

“Üretimin yoğunlaşması, bunun sonucu olarak tekeller; sanayi ve bankaların kaynaşması ya da içiçe girmesi-işte mali sermayenin oluşum tarihi ve bu kavramın özü”..”Kapitalizmin özelliği, genel olarak sermaye sahipliğini, bu sermayenin sanayide uygulanışından; nakdi sermayeyi sınai ya da üretken sermayeden; yalnızca nakdi sermayeden elde ettiği gelirle yaşayan rantiyeyi, sanayiciden ve sermayenin yönetimi ile doğrudan ilgili herkesten ayırır. Bu ayrılma geniş ölçülere ulaştığı zaman, mali sermayenin egemenliği, ya da emperyalizm, kapitalizmin en yüksek aşaması çizgisine gelir. Mali sermayenin bütün öbür sermaye çeşitlerinden üstünlüğü rantiyenin ve mali oligarşinin egemenliği anlamını da taşır; mali yönden güçlü birkaç devletin bütün öbür devletler karşısındaki üstün durumunu da açıklar”..”İngiltere, ABD, Fransa ve Almanya, bu dört ülke dünya mali sermayesinin %80'ine sahiptir. Dünyadaki öbür ülkelerin hemen hemen hepsi bu uluslararası banker ülkelere, dünya mali sermayesinin bu dört direğine, az ya da çok borçlu durumdadır”(a.g.e).

Bu süreç önce kapitalizmin anavatanı olan İngiltere'de başlamıştı. Ama sonra kapitalizmin geliştiği diğer ülkelerde de tekrarlandı.

SERMAYE İHRACI

“İlk kapitalist ülke olan İngiltere, 19.yy'ın ortalarına doğru serbest ticareti kabul ederek, bütün dünyanın atelyesi olmak, bütün ülkelere, aldığı hammadde karşılığında mamul eşya vermek iddiasındaydı. Ancak İngiltere, 19.yy'ın son çeyreğinde bu tekel durumunu yitirmeye başlamıştır; çünkü kendilerini koruyucu gümrük tarifeleriyle savunan diğer ülkeler de gelişerek bağımsız kapitalist ülkeler haline gelmişlerdir. 19.yy'ın eşliğinde ayrı bir tekel türünün kurulduğu görülüyor; ilkin bütün gelişmiş kapitalist ülkelerde (ulusal düzeyde, içerde) tekelci kapitalist birleşmeler; sonra, sermaye birikimi dev ölçülere ulaşmış çok zengin bazı ülkelerin (dünya üzerinde) kurduğu tekel durumu”.

“İlerlemiş ülkelerde muazzam bir sermaye fazlası meydana gelmiş bulunuyordu”..”Kapitalizm, kapitalizm olarak kaldıkça, sermaye fazlası, belli bir ülkede yığınların yaşam düzeyini yükseltmeye değil-çünkü bu durumda kapitalistlerin kazançlarında bir azalma söz konusudur- dış ülkelere, geri kalmış ülkelere sermaye ihracı yoluyla bu kârları arttırmaya yönelir. Geri kalmış ülkelerde kâr her zaman yüksektir; çünkü buralarda sermaye pek az, toprak fiyatı nisbeten düşük, ücretler az, hammaddeler ucuzdur”(a.g.e). Kapitalizmin serbest rekabetçi aşaması meta ihracına dayanıyordu, tekelci aşamasında ise sermaye ihracı öne çıktı.

DÜNYANIN PAYLAŞILMASI

Ulusal düzeyde bardak dolmuş su dışarıya taşmaya başlamıştır. Ulus devletle içiçe geçmiş tekelci sermayenin dünyaya açılma zamanı gelmiştir.

“İngiltere için sömürge fetihlerinin arttığı dönem 1860-1880 arasına raslar; özellikle 19.yy’ın son yirmi yılı içinde bu artışın daha da hızlandığını görüyoruz. Fransa ve Almanya için ise genişleme daha çok bu yirmi yıl içinde olmuştur. Yukarda, tekel öncesi kapitalizmin, serbest rekabetin egemen olduğu kapitalizmin gelişme sınırına 1860-1870 yılları arasında vardığını görmüştük; şimdi ise, sömürge fetihleri konusundaki olaganüstü “ilerleyişin” tam bu dönemden sonra olduğunu, dünyanın paylaşılması amacıyla yürütülen savaşımın gitgide daha sert hale geldiğini görüyoruz. Yani kapitalizmin tekeli evresine, mali sermaye evresine geçişi ile dünyanın paylaşılması için yürütülen savaşımın ağırlığı birbirine bağlıdır”. “1876’dan sonra sömürge edinme olayı, dev ölçüler içinde yayılıyor: 1876’da 40 milyon km² den 1914’de 65 milyon km² ye, yani birbuçuk katına yükseliyor”(a.g.e).

EMPERYALİZM

“Emperyalizm, genel anlamda, kapitalizmin bazı özelliklerinin gelişimi ve doğrudan doğruya devamı olarak ortaya çıkmıştır. Ama, kapitalizm, kapitalist emperyalizm haline ancak gelişmesinin belirli ve çok yüksek bir düzeyinde, kapitalizmin esas özelliklerinden bazıları kendi karşıtlarına dönüşmeye başladığı zaman; kapitalizmin yüksek bir iktisadi ve toplumsal yapıya geçiş döneminin bazı öğeleri bütün gelişme çizgisi boyunca biçimlenip belirlediği zaman gelebilmiştir. **Bu süreç içinde iktisadi yönden en önemli olay, kapitalist serbest rekabetin yerine kapitalist tekellerin geçmesidir.** Serbest rekabet, kapitalizmin ve genel olarak meta üretiminin temel niteliğidir; tekel ise serbest rekabetin tam karşıtı oluyor; ama, serbest rekabetin, büyük üretime geçerek, küçük üretimi safdışı bırakarak, büyüğün yerine daha büyüğünü geçirerek, üretimdeki ve sermayedeki yoğunlaşmayı tekellerin doğduğu ya da tekelleri doğuran bir noktaya değin götürerek, gözlerimizin önünde nasıl tekel durumuna dönüştüğünü daha önce görmüştük; işte karteller, sendikalar, tröstler; işte milyarları çekip çeviren on kadar bankanın onlarla birleşip kaynaşan sermayeleri. Aynı zamanda şunu da görüyoruz: tekeller, kendisinden çıkmış oldukları serbest rekabeti yoketmiyor; onun üstünde ve yanında varoluyor; böylece de iyice keskin, şiddetli sürtüşmelere, çatışmalara yolaçıyor”.

“Emperyalizmin olanaklı en kısa tanımını yapmak gerekseydi şöyle derdik: emperyalizm, kapitalizmin tekeli aşamasıdır. Bu tanımlama da, temel öğeyi kapsamış olurdu; çünkü, bir yandan, mali sermaye, birkaç tekeli büyük banka sermayesinin, tekeli sanayi gruplarının sermayesiyle kaynaşmasının bir sonucudur; öte yandan, dünyanın paylaşılması olayı da, herhangi bir kapitalist devletçe elkonulmuş bölgelere kolayca yayılan sömürge politikasından, tamamıyla paylaşılmış yeryüzü topraklarının, tekellerin mülkiyetine geçmesi için uygulanan sömürge politikasına geçişi ifade etmektedir”...

“Emperyalizmin, aşağıdaki beş temel özelliğini kapsayan bir tanımını yapalım: “1- Üretimde ve sermayede görülen yoğunlaşma öyle yüksek bir gelişme derecesine ulaşmıştır ki, iktisadi yaşamda kesin rol oynayan tekelleri yaratmıştır; 2- banka sermayesi sınıai sermayeyle kaynaşmış ve bu mali sermaye temeli üstünde bir mali oligarşi kurulmuştur; 3- sermaye ihracı, meta ihracından ayrı olarak, özel bir önem kazanmıştır; 4- dünyayı aralarında bölüşen uluslararası tekeli kapitalist birlikler kurulmuştur; 5- en büyük kapitalist güçlerce dünyanın toprak bakımından bölüşülmesi tamamlanmıştır. Emperyalizm, tekellerin ve mali sermayenin egemenliğinin kurulduğu; sermaye ihracının birinci planda önem kazandığı; **dünyanın uluslararası tröstler arasında paylaşılmasının başlamış olduğu ve dünyadaki bütün toprakların en büyük kapitalist ülkeler arasında bölüşülmesinin tamamlanmış bulunduğu bir gelişme aşamasına ulaşmış kapitalizmdir”(a.g.e).**

EMPERYALİZM EGEMENLİKTİR, SAVAŞÇI OLMAYI GEREKTİRİR

“Emperyalizm bir ilhak eğilimidir”..”Emperyalizmin ayırıcı özelliği sınıai sermayede değil, ama tümüyle mali sermayededir”..”Emperyalizm, yalnızca tarım bölgelerini değil, hatta en yüksek ölçüde sanayileşmiş bölgeleri de ilhak etmek istemesiyle belirlenmektedir (örneğin,

Belçika'nın Almanya'nın iştahını kabartması, Lorraine'in Fransa'nın ağızını sulandırması böyledir); **çünkü, birincisi, dünyanın paylaşılmasının tamamlanmış olması, yeni bir paylaşma durumunda, her çeşit toprağa el atılmasını gerektirmektedir; ikincisi, emperyalizm için başta gelen şey egemenlik için çalışan büyük güçler arasındaki rekabettir; yani doğrudan doğruya kendisi için değil, rakipleri zayıflatmak, onların egemenliklerini sarsmak için de toprak ilhak edilmektedir** (Belçika İngiltereye karşı bir destek noktası olarak Almanyayı ilgilendirmektedir; İngiltere'nin Bağdat'a ihtiyaç duyması, buranın Almanya'ya karşı bir destek noktası olarak kullanılmasındaki elverişliliği vb.)

“Kapitalist düzen içinde nüfuz bölgelerinin, çıkarların, sömürgelerin paylaşılması konusunda, paylaşmaya katılanların gücünden, bunların genel iktisadi, mali, askeri vb. gücünden başka bir esas düşünülemez. Oysa paylaşmaya katılanların gücü aynı şekilde değişmemektedir, çünkü kapitalist düzende farklı girişimlerin, tröstlerin, sanayilerin, ülkelerin eşit şekilde gelişecekleri düşünülemez. Almanya, yarım yüzyıl kadar önce kapitalist gücü o zamanki İngiltere'nin gücüyle kıyaslandığında, zavallı, önemsiz bir ülkeydi; Rusyayla kıyaslandığı zaman Japonya da aynı durumdaydı. On ya da yirmi yıllık bir süre içinde emperyalist güçlerin nispi kuvvetlerinin değişmeden kalacağını söyleyebilirmiyiz? Kesinlikle söyleyemeyiz. Bu koşullar içinde barışçı ittifaklar savaşımlardan doğarlar ve yeniden savaşımları hazırlarlar. Egemenlik, ilhak ve üstünlük üzerine kurulu emperyalist politikanın esası budur”(a.g.e).

İşte, birinci ve İkinci Dünya Savaşları, tekelci kapitalist ulus devletlerin dünyayı yeniden paylaşmak için çıkardıkları iki büyük savaş, bu zemin üzerinde gerçekleşti. Rusya'da 1917 ihtilâli de öyle; o da bu sürecin bir ürünü oldu. Devrim, “emperyalist zincirin en zayıf halkası” olduğu için Rusya'da gerçekleşti. Buna, daha sonra dünyanın kapitalist ve sosyalist olarak ikiye bölünmesini de ekleyebiliriz. Çünkü o da aynı sürecin bir sonucu oldu. “Emperyalist zincir zayıf olduğu halkalarından” teker teker kopmaya başlamıştı. Bütün bunları, “emperyalist dönemin devrim anlayışını” daha ayrıntılı olarak ele alacağız ama, biz şimdi önce, bu süreci Sistem Teorisi açısından ele alarak işe başlayalım.

19 VE 20.YY'LARIN DÜNYASI NASIL BİR DÜNYAYDI

Bu bölüme başlarken küreselleşme sürecinin, daha barbarlığın orta aşamasından itibaren, sınıflı topluma geçişle birlikte, ticaretin ortaya çıkışıyla birlikte başladığını söylemiştik. Bu doğrudur. Ama bunun ne anlama geldiğini iyi kavramak gerekiyor. Buradan hemen, ticaret kervancılığı yoluyla dünyanın farklı bölgeleri arasında kurulan bağlantıların dünyayı tekleştirdiği, dünyada küresel bir sistemin oluştuğu sonucu çıkmaz! Bununla sadece, bu sürecin ne zaman ve nasıl başladığına işaret edilmektedir o kadar. Bu dönemde toplumlar henüz daha belirli bir küresel sistemin elementleri durumunda değillerdir! Her toplum, çevreyle ve diğer toplumlarla olan ilişkilerini yakın çevresi içindeki ilişkilerine-etkileşmelere göre düzenlemektedir. Dünyada henüz daha bütün toplumları kucaklayan ortak bir bilgi temeli-sistem oluşmamıştır. Küresel boyutta bu türden yeni bir sistemin ortaya çıkması için daha beklemek gerekecektir!..

SİSTEM TEORİSİ AÇISINDAN 19-20. YY'LAR

Ulus devletin doğuşunu, kapitalizmin serbest rekabetçi dönemini, daha sonra da tekelleşmeyi ayrıntılı olarak inceledik. Tekellerle ulus devletin nasıl bütünleştiklerini gördük. Şimdi bütün bunları Bilişsel Toplum Bilimi- Sistem Bilimi açısından yerli yerine oturtmaya çalışalım:

Kapitalist toplumu bir an için bir bilgisayar olarak düşünürsek, bu bilgisayarın “hardware'ini”, yani onun yapısal olarak zorunlu olan varlığını-parçalarını- işverenler ve işçiler oluştururlar! Kapitalizm ise bu bilgisayarın “işletme sistemi”dir (Betriebssystem); yani sistemin çevreden

aldığı madde-enerjiyi-informasyonu kendi içinde nasıl işleyeceğini belirleyen mekanizmadır. Üretim ilişkileri dediğimiz ilişkiler de buna dahildirler, çünkü onlar da bu sürecin-işleyişin içinde kururlar ve onu belirlerler. Toplumsal hayatın çeşitli alanlarının kapitalist işletme sistemi içinde nasıl gerçekleşeceğini belirleyen yasalar-kurallar-programlar ise bilgisayarımızın “software’ini” oluştururlar!..

Ulus devlet ve demokratik cumhuriyete gelince, bunlar, kapitalist işletme sistemiyle çalışan, kendini üreten sistemin kimliğine-benliğine ilişkin özellikler olarak ortaya çıkıyorlar. Bir bilgisayar kendisi için bir varlık olmadığından tabii onun böyle bir benliği-kimliği yoktur! Bu durumda onun yerine bilgisayarı kullanan kişinin benliği-kimliği geçiyor...

Kapitalizmin serbest rekabetçi döneminde (yani, işletme sisteminin serbest rekabetçi kapitalizm olduğu dönemde), sistemin merkezi temsil instanzı-kimliği, benliği- orkestral bir faaliyetin sonucunda, sistemin içinde faaliyet gösteren bütün birimlerin fonksiyonlarını temsilen ortaya çıkarken, “işletme sistemi” tekeli kapitalizm haline gelince durum değişiyor. Tekel egemenliği altında, tekellerin dikte ettikleri bir ortamda gerçekleşen toplumsal varoluş süreci, sistemin merkezi temsil instanzının da (kimliğinin de) tekellerle bütünleşmesi sonucunu veriyor...

Serbest rekabetçi kapitalist bir toplumun devletiyle (“bırakınız yapsınlar, bırakınız etsinler”ci devletle), tekeli kapitalist devlet arasındaki fark işte tam bu noktada ortaya çıkıyor. Serbest rekabetçi kapitalist devlet özgürlükçü olmak zorundadır. Çünkü, ekonomik özgürlükleri savunuyor olması, siyasal anlamda da onu demokrat olmaya doğru iter. Tekeli kapitalist devlet ise, bırakınız demokrat olmayı bir yana, yapısı gereği bir diktatörlüktür, hem de savaşçı bir diktatörlük. Tekellerin dünyayı paylaşmaları mücadelesini, emperyalist ülkelerin-ulus devletlerin dünyayı paylaşmaları mücadelesi olarak ifade ederken bu gerçeğin altını çizmiş oluyoruz. **Çünkü tekeller dünyayı ulus devletin silahlı koruyucu gücüyle açtığı yoldan yürüyerek paylaşıyorlardı. Tekellerin sömürdüğü sömürge ve yarı sömürgeler de emperyalist devletin silahlı gücüyle yarattığı “nüfuz bölgeleri idiler. Bu dönemde, arkasında emperyalist tekeli devlet gücü olmayan bir mali sermaye-tekeli egemenliğinden bahsetmek mümkün değildi. Tekeli kapitalist “işletme sistemiyle” tekeli devlet ve tekeli devlet politikası bir ve aynı şey haline gelmişti.**

İşte, 19 ve 20.yy lar dünyasıyla 21.yy’ın küresel dünya sistemi arasındaki fark tam burada ortaya çıkıyor.

Gerçi bu konuyu daha sonra ayrıntılı olarak tekrar ele alacağız, ama yeri gelmişken hemen taşı gediğine koyuverelim! 19. ve 20.yy’larda ulus devlet kozasının içinde oluşan, dünyayı, içinde geliştiği bu ulus devlet kozasıyla birlikte fethetilen sermaye-mali sermaye- kurtçuğu, 21.yy’la birlikte, artık, tıpkı o kozasını delerek uçup giden kelebek gibi, ulus devlet kabuğunu delerek, ona bağlı olmadan, onun koruyucu kanatlarına ihtiyaç duymadan, kendi kanatlarıyla uçarak dünyanın dörtbir yanına gidiyor, böylece, yeni küresel kapitalist bir dünya sisteminin ortaya çıkmasına neden oluyordu. İşte, ulus devletle büyük sermaye arasındaki bu ayrışmadır ki, 21.yy’ı diğerlerinden ayıran en önemli özellik bu idi. Bu nedenle, bu olayı kavramadan, ne 19-20.yy’ları, ne de 21.yy’ı kavramak mümkün değildir.

Şimdi, 21.yy’ı daha sonraya bırakarak tekrar bıraktığımız yere dönelim...

Tekellerin-tekeli kapitalist ülkelerin- dünyayı kendi aralarında paylaşmaları sürecinin insanlığı, dünyamızı nerelere sürüklediğini hepimiz biliyoruz. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları bu sürecin ürünü oldular. 1917 İhtilâli de bu sürece bağlı olarak gerçekleşti. “Emperyalist zincirin halkaları nerede zayıfsa zincir oralarda kopmaya başlamıştı”! Bu sürecin sonucu olarak dünya, “kapitalist ve sosyalist dünya” şeklinde ikiye bölündü.

“EMPERYALİST ZİNCİRİN ZAYIF HALKALARI”- 19-20. YY’LARIN DEVRİM ANLAYIŞI...

19. ve 20.yy’lar dünyasını, Bilişsel Toplum Bilimi zemininde masaya yatırarak biraz ayrıntıyla girelim:

Dünyayı bir alan-saha olarak düşünelim. Toplumlar-ülkeler de bu alanın dörtbir yanına dağılmış oyuncular olsunlar. Bunlardan bir kısmı, tekelci kapitalist-emperyalist ülkeler, diğer bir kısmı da, bu emperyalist ülkelerin sömürge, ya da yarı sömürge haline getirmiş olduğu ülkeler olsun. Önce gelişmiş kapitalist ülkelerden başlıyoruz:

Devrim nedir?..

Bir sistem olarak tekelci kapitalist ülkelerin kendi içindeki durumu daha önce ele aldık. Tekel egemenliğiyle birlikte üretici güçlerin gelişmesi de durmuştu. Yani, mevcut sistem içinde üretici güçler artık gelişemez hale gelmişlerdi. Peki ne olacaktı bu durumda? Devrim mi? Nedir devrim? Eğer “devrim” deyince bundan, “üretici güçler artık mevcut sistemin içinde gelişemez hale geldikleri zaman, sistemin içindeki karşıt kutbun egemen sınıfı alaşağı ederek iktidarı ele geçirmesini” anlıyorsanız, evet şartlar gerçekten de bu “devrim” için olgun hale gelmişti!

Üretim araçlarının özel mülkiyetiyle üretimin toplumsal karakteri arasındaki çelişki keskinleşmiştir, çünkü, üretimin yoğunlaşması süreci biryandan tekelleşmeyi yaratırken, diğer yandan da “üretimi toplumsallaştırmıştır”. “Daha büyük işletmelerin ortaya çıkmasıyla işçi sınıfı da güçlenmiş, devrim için hazır hale gelmiştir”. Öte yandan, “tekelleşmeyle, mali sermayenin doğuşuyla birlikte burjuvazi zaten üretim sürecinden kopmuştur”. “Onların görevlerini de artık çalışanlar-müdürler vb. yapmaktadır”. “Burjuvazi, üretim süreci içinde hiçbir fonksiyonu kalmadığı halde, üretim araçlarının mülkiyetini halâ elinde tutan asalak bir sınıf haline gelmiştir”. Bu durumda devrim, “çürümüş, toplumun sırtında asalak haline gelmiş olan bu sınıfın bir kenara itilerek, üretimin toplumsal karakterine uygun yeni-toplumsal bir üretim ilişkileri sisteminin kurulmasından” ibarettir. “Bu çelişkiyi çözecek olan da işçi sınıfıdır tabii”. “Üreten insanlardır”.

Herşey bu kadar basitti o dönemin koşulları içinde! Marksist-Leninist devrim anlayışı işte bu koşulların ürünü olmuştur...

Lenin bütün bunlara bir noktayı daha ilave etti ve dedi ki, “devrim, önce, kapitalizmin en çok geliştiği ülkelerde değil, emperyalist zincirin en zayıf olduğu yerlerde, zincirin zayıf halkalarında gerçekleşecektir”. Yani, emperyalistler kendi aralarında savaşırlarken zincirin hangi halkası zayıf düşerse orada...

Çok geçmedi, 1917’de “işçi sınıfı iktidara geldi”, “devrim” oldu, ve “sınıfsız toplumun kurulmakta olduğu” ilan edildi!..

Sonrasını biliyoruz!..Yetmiş iki yıl sonra sil baştan!..

Marks-Engels, Lenin yaşasalar da, içinde yaşadığımız bu günleri, yani, işçi sınıfının yok olmaya başladığı 21. yy’ı, işçilerin yerine robotların üretim yapmaya başladıkları, küresel bir sistem haline gelen günümüzdeki kapitalizmi görebilselerdi ne düşünürlerdi acaba?.. Devrimin beyni-motor gücü olarak gördükleri proletaryanın güneşin altındaki kar gibi eriyip kaybolmaya başladığını, onun yerini robotların almaya başladığını görselerdi ne düşünürlerdi?.. Büyük işletmelerde çok sayıda işçinin biraraya gelmesine bakarak, bu süreci “devrim için objektif şartların olgunlaştığının” kanıtı olarak değerlendiren “bilimsel sosyalizmin” kurucuları bütün bu gelişmeleri görselerdi ne düşünürlerdi?..

Marksizm nedir?..

Marksizm, işçi sınıfının delikanlılık (bluğ) çağının, onun, kendisi için bir sınıf haline gelme çağının ideolojisidir demiştik... İşçi sınıfının topluma, dünyaya-evrene kendisini-yeni gelişmekte olan benliğini-(self) temel alan bir koordinat sisteminden baktığı zaman görünenlerin “bilimidir” Marksizm demiştik. İşçi sınıfının, baskıya, sömürüye, eşitsizliğe karşı sınıf mücadelesi silahını kullanmayı öğrendiği dönemin duygusal bilincidir o demiştik. Kendisi de kapitalist toplumun içinde bir sınıf olan işçi sınıfı, bu silahı (Marksizmi) baskıya sömürüye karşı “duygusal reaksiyon” süreci içinde keşfeder. Sonra da, bu reaksiyonu temel alarak, “kendi kurtuluşunun” ideolojisini yaratır. İşte Marksizmin ve “işçi sınıfının devrim anlayışının” esası budur...

PEKİ O HALDE, 1917'DE OLAN NE İDİ?

Bu kadar açıklamadan sonra 1917'nin ne anlama geldiği de apaçık ortada değil mi?..

Tekelci kapitalizmin ortaya çıkışıyla birlikte, gelişmenin, ilerlemenin kaynağı olan, sistemin kendi kendini üretmesini sağlayan, kapitalizmin temel gelişme yasası işleme hale gelmişti. Yani artık azami kâr elde etmek için üretici güçlerin geliştirilmesine gerek yoktu. Tekel egemenliği yetiyordu bunun için. Evet, sistemin içindeki üretici güçler gelişmediği için pazar da büyümüyordu bu durumda ve bu, azami kâr elde etme sürecinin önünü tıkayan bir engel gibiydi; ama, aradaki farkı dış ülkelerden, sömürgelerden elde edilen tekel kârlarıyla kapatıyordu kapitalistler. Yani içerde üretici güçlerin gelişmesi durduğu halde, kapitalistler halâ azami kâr elde etme olanaklarını elde tutabiliyorlardı. Fakat bu, sistemin kendi iç evrimini harekete geçiren bir itici güç haline gelmiyordu. İçerden baktığınız zaman sistem donmuştu, taşlaşmıştı; burjuvazi, kendini üretemeyen, hantal, rantiye, asalak bir sınıf haline gelmişti. Bir an için, “küçük bir azınlık haline gelen bu asalak sınıfı ortadan kaldırdığınızı” düşündüğünüzde, “toplumun bundan hiçbir kaybı olmayacak, tam tersine, üretim sürecinin tıkanan yolu açılmış olacaktı”... Zaten ortada bunun dışında başka hiçbir çözüm yolu da görünmüyordu. Ne yapılmalıydı? İşte Marksist-Leninist devrim anlayışı bu koşulların ürünü, bu çelişkinin çözümü oldu; işçi sınıfına devrim yapma misyonunun yüklenmesi bu şartların sonucu oldu...

Tekelci kapitalizm ve antika köleci sistem... “Tarihsel Devrimlerin” maddi temeli...

Bu durum, antika-köleci toplumların içine girdiği çıkmaza benziyordu. Burada da köleci sistem artık üretici güçleri geliştirmiyordu. Çünkü, köle sahiplerinin daha fazla kazanç elde etmeleri için buna gerek yoktu. Daha fazla kazanç için daha çok köle yeterliydi. Sistemi olduğu yerde donup kalmaya mahkum eden bu mekanizmanın kırılması, üretici güçlerin, yani iç dinamiğin bu donmuşluktan kurtulabilmesi için ortalıkta hiçbir umut ışığı da yoktu. Kölelerin ayaklanarak sınıf mücadelesi yoluyla bu mekanizmayı parçalamaları da imkansızdı. Çünkü köle bir “üretim aracıydı”! Tek çözüm, dışardan gelerek bu düğümü çözecek bir barbar akınıydı. Ve nitekim de barbar geliyor, üretici güçleri geçici de olsa boğulmaktan kurtarıyordu...

Ama, 19. ve 20.yy'larda artık tarihsel devrimler çağı kapanmıştı. Dışardan gelip de bu düğümü çözecek bir barbar yoktu artık! İşte, bu tıkanmışlık durumudur ki, işçi sınıfına “durumdan vazife çıkarma” yetkisini

veren de bu olmuştur! Ve işçi sınıfı, adeta bir tarihsel devrim gücü gibi ortaya çıkarak, bir barbar gibi düğümü keser atar! 1917 budur!..

“Tarihsel Devrim” diyalektiği, gücünü, insanlığın tarihsel gelişme sürecine bağlı olarak, barbarlarla antika köleci medeniyetler arasındaki çelişkiden- aşağıdan yukarıya doğru oluşan doğal dinamikten- alırken, “işçi sınıfı devrimciliği” ideolojik zeminden kaynaklanan pozitivist anlamda bir toplum mühendisliği faaliyetinden alıyordu...

“Devrim”, bir reaksiyonla sistemin tersine çevrilmesi olayı değildir!

İdeolojik söylem açısından “işçi sınıfı devrimi” olarak adlandırılan “devrim”, Bilişsel Toplum Bilimi açısından bir reaksiyon, sistemin- ve üretim ilişkilerinin- tersine çevrilmesi olayıdır! Yani, 1917’de işçi sınıfının iktidarı almasıyla birlikte toplum sanki kendi antimaddesine dönüşmüştür!.. Ama tabii pratikte durum hiç bir zaman böyle olmaz! Çünkü bu mümkün değildir! Anti toplum diye bir şeyin oluşması mümkün değildir!! Eğer böyle bir şey mümkün olsaydı, o zaman dünyada kan gövdeyi götürürdü! Madde-anti madde çatışması bütün bir insanlığı yok eder-bitirirdi!..

“Anti kapitalist” toplumun-sistemin vardığı yer...

1917’de sistemi tersine çevirmeye, bir anti toplum oluşturmaya yönelik “devrim” dalgası, en tepe noktaya varınca burada nitelik değiştirir ve sistem, tepenin öte yanına, üretim araçlarının mülkiyetine toplum adına sahip olan (“tasarruf eden”) yeni tipten bir devlet sınıfının egemenliğinde, devletçi-bürokratik bir toplum biçimi olarak ulaşır! İşte, devrim sonrası Sovyet Toplumu’nun diyalektiği budur. Yani, “devrim” sonrasında “işçi sınıfı devriminden” geriye kalan, bürokratik devletçi bir diktatörlüktür!

Bizim senelerce “sosyalizm”-“sınıfsız toplum” diye özendiğimiz rejimin- pozitivist anlamda bir toplum mühendisliği harikası olan o rejimin- özü malesef budur! Bunları yazarken hüzün duyuyorum, elim yazmaya varmıyor, ama gerçek bu, ve tarihsel gelişme süreci de bunun böyle olduğunu doğrulamıştır. Ha, siz bu gerçeği ister kabul edersiniz, ister etmezsiniz, o sizin sorunuz; herkesin kendi sübjektif dünyasında istediğı gibi rüyalar görme hakkı vardır!..

“Sosyalist sistem” neden yıkıldı?..

Öyle, “kapitalizmden daha ileri bir üretim ilişkileri sistemine sahip” olacaksın da, sonra da, üretici güçleri geliştirmede kapitalizmle rekabet edemediğin için yıkılıp gideceksin, böyle birşey sözkonusu olabilir mi?! Bırakınız “daha ileri bir üretim ilişkileri sistemi” olmayı bir yana, tam tersine, üretici güçlerin gelişmesini engelleyen devletçi bir sistem olduğu için yıkıldı “Sosyalist Sistem”. Ama, buradan hemen, sanki “devletçi olmasaydı yıkılmazdı” sonucu çıkarılmamalıdır!! Çünkü, “devletçi” olmak onun-“sosyalizm” denilen o anti kapitalist sistemin-özünde vardır. Ve insanlığın aşağıdan yukarıya doğal gelişme sürecinde kapitalizmle modern komünal toplum arasında “bir ara aşama olarak” bu türden bir toplum biçimine yer yoktur!..

Peki, eğer işçi sınıfı durumdan vazife çıkararak 1917’de iktidara el koymasaydı ne olurdu, daha mı iyi olurdu?..

Aslında bu soruyu, eğer hiç Marksizm diye bir şey olmasaydı ne olurdu diye sormak lâzım! Cevap mı? Kendi aralarında dünyayı paylaşmış, sonra tekrar- yeniden paylaşmak için birbirlerini yeyip duran 19 ve 20.yy'ların emperyalist ülkelerini düşününüz... İki büyük dünya savaşını düşününüz!.. Eğer işçi sınıfı 1917' de bu kısır döngüyü parçalamasaydı, herhalde daha iyi şeyler olmayacaktı!.. Bu nedenle, olaya bugünün içinden, 21.yy'dan bakınca şöyle diyebiliriz: İşçi sınıfı o günün koşulları içinde yapması gerekeni yapmıştır! Çünkü, tarihte olan şeyler o an başka türlü mümkün olamadığı için olanlardır... Bugünün dünün içinden çıkıp gelmesine yol açan da zaten bütün bu olup bitenlerin bileşkesi değil midir?..

19-20.YY'LAR VE "ULUSAL KURTULUŞ" SAVAŞLARI...

Bugünün dünün içinde olgunlaşıp ortaya çıkmasında rol oynayan bir başka diyalektik daha var: "Kurtuluş savaşları"nın diyalektiği; ya da, tekelci kapitalist ülkelerle bunlara bağlı sömürge-yarı sömürgelerden oluşan sistemin kendi içinde evriminin diyalektiği...

Tekelci kapitalist ülkelerle sömürge ve yarı sömürgeler arasındaki ilişkiden oluşan sisteme "sömürge sistemi" deniyordu . Sistemin egemen kutbunu tekelci kapitalist ulus devletler oluştururken, altta güreşen kutup da sömürge-yarı sömürge ülkeler idi. Çevreden alınan madde-enerji-informasyon, emperyalist ülkeler tarafından değerlendiriliyor, ortaya çıkan sonuçlar da motor sistem olarak sömürge ülke halklarına verilerek ne yapmaları gerektiği onlara dikte ediliyordu; onlar da tabi gereğini yapıyorlardı. Sistem böyle işliyordu...

Emperyalizm kapitalizmi geliştirir mi!?!..

Tekel egemenliği söz konusu olduğu için, tabi buralarda da gene, daha çok bilgi üretmek, üretici güçleri geliştirmek falan diye özel bir çaba sarfetmeye gerek duymuyordu kapitalistler!.. Ama, sömürge ülkedeki faaliyetleri esnasında, kendi çıkarları gereğince belirli bir bilgiyi de kullanmak zorunda kaldıkları için, üretim süreci içine sokulmuş olan bu bilgiler zamanla kaçınılmaz olarak buralarda üretici güçlerin gelişmesine yol açıyordu...

Örneğin, demiryolları yapıyordu tekelci kapitalistler. Pazarı genişletmek için çaba sarfediyorlardı. Hammadde kaynaklarına daha kolay ulaşabilmek istiyorlardı. Ucuz işgücünü kullanarak üretim yapabilecekleri fabrikalar kuruyorlardı. Bütün bunlar da zamanla, önce, "emperyalizme-sömürüye karşı" bir hareketi-reaksiyonu oluşturuyor, sonra da, emperyalizm-sömürge etkileşmesinin ürünü olan ulusal bir burjuvaziyi yaratıyor, ulusal irtuluş savaşlarını gündeme getiriyordu.

Lenin, bu süreci "Emperyalizm"de şöyle anlatır: "İthal edilmiş sermaye, yeni açılmış ülkelerdeki uzlaşmaz karşıtlıkları iyice derinleştirir; ulusal bilinçleri uyanmakta olan halklarda, o çağrısız konuklara karşı büyüyen direnmeyi uyarır; bu direnme, kolayca, yabancı sermayeye karşı tehlikeli birtakım önlemlere dönüşebilir. Eski toplumsal ilişkiler temelden değişikliğe uğrar; tarihin kenarında kalmış ulusların binlerce yıldan beri süregelen tarımsal yalnızlıkları bozulur; onlar da kapitalist girdaba sürüklenirler. Bizzat kapitalizm, yavaş yavaş, boyuneğmiş toplumlara kurtuluşun yollarını ve araçlarını hazırlar. Ve bu toplumlar, bir zamanlar, Avrupa uluslarının en yüce amacı olan bu amaca, iktisadi ve kültürel özgürlüğün bir aracı olarak, birleşmiş ulusal bir devlet kurmaya doğru yönelirler. Bu bağımsızlık hareketi, Avrupa sermayesini en değerli ve en umut veren sömürü alanlarında tehdit etmektedir ve Avrupa sermayesi, ancak askeri güçlerini durmaksızın arttırmak yoluyla egemenliğini koruyabilmektedir"(a.g.e).

Bir yanda, tekelci kapitalist ülkeler, diğer yanda da onların sömürge-yarı sömürge haline getirdikleri ülkeler, kendi içinde huzursuz, savaş halinde olan bir dünya. Sistemin her iki tarafı da fokur fokur kaynamaktadır! Bir yanda, kapitalist ülkelerde işçi sınıfı hareketi-sınıf

mücadeleleri içerdeki basıncı durmadan arttırırken, diğer yanda, sömürge ve yarı sömürge ülkelerde de, ulusal kurtuluş hareketleri gelişmeye başlıyordu. Tekel egemenliği, içerde üretici güçleri geliştirmede için, dışarda-sömürgelerde ise zorunlu olarak geliştirdiği için tehlike altındaydı! Bu durumda, eğer kapitalist ülkeler işçi sınıfının desteği olmasaydı, sömürgelerdeki ulusal kurtuluş savaşlarının başarı şansları da daha az olurdu. İçerden işçi sınıfı, dışardan da ulusal kurtuluş hareketleri, ancak çift yanlı kuşatarak durdurabiliyorlardı emperyalistleri...

1917 ve daha sonra da 1945'lerde dünyanın ikiye bölünmesi bu koşulların ürünü oldu. "Dünya Sosyalist Sistemi" bu koşulların sonunda ortaya çıktı...

İKİ DÜNYA SİSTEMİ...

Dünyanın ikiye bölünmesi olayı çok şeyi değiştirmişti. Bu olay, kapitalist ülkeler açısından dünya pazarlarının bölünmesinin, daralmasının çok daha ötesinde bir anlama sahipti. Ama kimse bunun farkına varamadı. Çünkü herkes iki sistem arasındaki mücadeleye odaklanmıştı. Şakası yoktu bu işin! Kapitalizm, dışardan "dünya sosyalist sistemi" tarafından, içerden de işçi sınıfı hareketi tarafından kısıkaç altına alınmıştı. Dünya pazarlarını paylaşmak için birbirleriyle didişip duran kapitalistler artık can telâşına düşmüşler, elde olanları da kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmışlardı.

Dünya, ikiye bölünmeden önce, bir ülkeler-ulus devletler- topluluğuydu. (İsterseniz buna "dağınık bir sistemdi" de diyebiliriz.¹⁸) Yani ortada, ne daha sonra olduğu gibi, kutuplaşmaya dayalı iki dünya sistemi, ne de şimdilerdeki gibi bütün ülkeleri içine alan küresel anlamda tek bir dünya sistemi vardı... Her ülke kendisi için vardı özünde. Ülkeler arasındaki ilişkilerin hiçbir kuralı yoktu. Bu ilişkileri belirleyen tek faktör çıkar ilişkisi, yeri geldiği zaman da güç-kuvvet dengesiydi. Her ülke kendi çıkarı üzerine oluşturduğu politikalarını sahip olduğu güç-kuvvet oranında etkili kılabilirdi. Hiçbir denge-ittifak kalıcı değildi. Bugün böyleydi, yarınsa başka türlü olabilirdi. Herkes birbirinin açığını, zayıf noktasını gözetiyor, bulduğu anda da hiç gözünün yaşına bakmadan darbeyi indiriveriyordu! Evet, büyük kapitalist ülkelerin nüfuz bölgelerini koruyan kalın duvarlar vardı ve bu duvarlar tekelci ulus devletin güvencesi altındaydı. Altındaydı ama, günü geldiği zaman **kapitalizmin eşitsiz gelişme kanunu** bu duvarları bile hükümsüz kıliveriyordu. Bugün zayıf denilen bir ülke bir de bakıyordun on-onbeş yıl sonra mevcut dengelere meydan okuyabiliyordu. Almanya ve Japonya örneklerinde olduğu gibi...

Yukarda, "dünya ikiye bölünürince çok şey değişti" demiştik. En önemli değişiklik, ortaya İki dünya sisteminin çıkışı oldu. Dünyanın can düşmanı kapitalist ülkeler, Sovyetlerin başı çektiği "Dünya Sosyalist Sistemi'ne" karşı ABD'nin liderliği altında biraraya gelmek zorunda kaldılar. Nükleer silahların bulunuşunu, ve her iki tarafın tepeden tırnağa kadar bu silahlarla donanmış olduğunu da buna eklersek, ortaya çıkan tabloyu şöyle özetleyebiliriz:

1-Nükleer silah dengesi, iki sistem arasında çıkması muhtemel bir savaşı engelliyordu. Çünkü, her iki taraf da biliyordu ki, böyle bir savaş sadece karşı tarafın değil, her iki tarafın da, hatta yeryüzündeki bütün insanların da yok olması anlamına gelecekti.

2-Sosyalist Sistem karşısında ABD'nin liderliği-koruyucu şemsiyesi altında toplanan kapitalist ülkelerin, dünyayı yeniden paylaşmak için, eskiden olduğu gibi, birbirleriyle savaşmaları olanaksız hale gelmişti. Çünkü, böyle bir durumda, dışardan sosyalist ülkeler, içerden de işçi sınıfı hareketi tarafından kuşatılmış olan kapitalist sistem tamamen çöküşe gidebilirdi. "Zincirin halkaları zayıflayınca" başlarına nelerin gelebileceğini görmüştü kapitalistler!..

¹⁸ "Dağınık sistemler" konusu için, <http://www.aktolga.de/t4.pdf>

3-İki sistem arasındaki çelişkiden yararlanan sömürge ve yarı sömürge birçok ülke, sırtını Sosyalist Sistem'e dayayarak "kurtuluş savaşına" başlamış, ya da "bağımsızlığını" ilân etmişti. Yani, tekel egemenliğinin hüküm sürdüğü eski nüfuz bölgeleri tek tek elden çıkmaya başlamıştı. Ve işin ilginç yanı da, buna karşı durmanın, bu süreci durdurmanın mümkün olmamasıydı. Vietnam savaşı, ABD gibi dünya kapitalist sisteminin lideri, dünyanın en büyük askeri gücü bile olsa, artık bu süreci durdurmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğini gösteriyordu...

Daha ileri gitmeden önce burada hemen bir parantez açmak istiyoruz.

SAVUNMA REFLEKSİ...

Varoluş sürecinin, çevrenin-dış dünyanın- etkilerini (madde-enerji-informasyon olarak) değerlendirip-işleyerek, çevreyi-dış dünyayı- etkileyecek bir çıktı-output oluşturma süreci olduğunu daha önce görmüştük.¹⁹ Bu sürecin iki boyutu vardır. Birincisi, çevreyle olan ilişkide mevcut durumu korumaktır. İkincisi de, mevcut-varolan güvenli zeminden yola çıkarak kendini üretmek. Bütün canlıların çevreyle olan ilişkileri bu esasa dayanır. Eğer bir canlı (bu tek bir hücre, ya da çok hücreli bir organizma, veya bir toplum da olabilir) çevreyle olan ilişkilerinde kendini güvende hissetmiyorsa, yani, ekstra bir çaba sarfetmeden mevcut durumunu koruyamıyorsa, ya da, objektif nedenlere dayanarak içinde böyle bir endişesi varsa (korku), bu onun bütün diğer ilişkilerini-etkileşimlerini de etkiler ve ön plana çıkar. Öyle olur ki, bu sorunun-güvenlik-varoluş sorununun çözülmesi için harcanılan çabalar bütün diğer çabaları da belirleyici hale gelir. Çünkü, ancak belirli bir "varoluş zemini", yani bir denge durumu varsa varolmaya devam etmek-kendini üretmek mümkündür. Varoluşun bu önkoşulu bütün canlılarda savunma refleksi diyebileceğimiz bilinçdışı bir mekanizmaya bağlanmıştır...

SOĞUK SAVAŞ...

İşte, dünyanın ikiye bölünmesinden sonraki dönemde, bu savunma-güvenlik sorunu, birbirinin can düşmanı iki sistem arasındaki ilişkileri olduğu kadar, her iki sistemin kendi içindeki ilişkileri de etkileyen en önemli unsur haline geldi...

Eskiden dünyayı kendi aralarında paylaşmak için birbirleriyle savaşan kapitalist ülkeler bu lükse sahip değillerdi artık! Peki ne olacaktı? Savaş, öyle iş olsun diye yapılan bir şey değildi ki! Tekel egemenliğini gerçekleştirmenin kaçınılmaz biçimiydi. Savaş olmadan, dünyayı yeniden paylaşma olanağı olmadan tekel egemenliğini sürdürmek de mümkün değildi (bu noktanın altını çiziyorum)...

Lâfı hiç uzatmayalım: Dünyanın ikiye bölünmesi ve iki dünya sistemi arasındaki nükleer denge, "soğuk savaş" adı verilen yeni bir savaş biçimini yaratırken, bu koşullar, kapitalist ülkeler arasındaki ilişkileri de etkileyerek, bu ilişkilerde, sonu savaşa kadar giden tekelci rekabetin yerine, güvenlik sorunu çıkarmaksızın usul usul üretici güçleri geliştirerek el altından sürdürülen bir rekabetin ortaya çıkmasına neden oldu...

Soğuk savaşın ne anlama geldiği açıktı. İki sistem arasında, hayatın her alanında, ilân edilmemiş bir savaş, amansız bir mücadeleydi bu. Herkes bir tek şeyi düşünüyordu,

¹⁹ <http://www.aktolga.de/t4.pdf>

bu savaş eninde sonunda iki sistemden birinin galibiyetiyle sona erecekti; belirleyici olan, iki dünya sistemi arasındaki çelişkiydi ve dünyanın kaderi de bu savaştan hangi tarafın galip geleceğine bağlıydı. Bu nedenle, bütün dikkatler bu mücadeleye yöneldiği için, kimse kapitalist ülkelerin kendi aralarındaki ilişkilere dikkat etmedi (en azından bu ilişkiler-çelişkiler-ön plana çıkarılmadı); hiç kimse, bu gerginliğin-çatışma ortamının içinde usul usul başka bir dünyanın, yeni-küresel bir dünya sisteminin gelişmekte olduğunu göremedi. Öyle ki, duvarlar yıkılıp da soğuk savaş-ve sosyalist sistem- sona erdikten sonra bile, ortaya çıkan bu yeni dünya sisteminin ne olduğunu kimse anlayamadı. Herkes sandı ki, ABD egemenliğindeki dünya kapitalist sistemi soğuk savaştan galip çıktı ve dünya da, ABD'nin liderliğinde "tek kutuplu" bir dünya haline geldi! Adına "globalizm" denilen "yeni dünya düzeninden" anlaşılın bu oldu!..

YENİ ESKİNİN İÇİNDE GELİŞİR...

Devam ediyoruz: Dünya ikiye bölünüp de, iki dünya arasındaki ilişkileri belirleyen temel unsur soğuk savaş haline geldikten sonra, kapitalist dünyanın kendi içindeki ilişkilerin de değişmeye başladığını söyledik. Ama, kapitalist dünya içindeki değişme sadece kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerle sınırlı kalmadı. Kayıtsız şartsız tekel egemenliğine dayanan eski tekелci kapitalizmin-emperyalizmin kendisi de değişmeye başladı. Çevrenin-dış dünyanın değişmesi, eski biçimiyle tekелci kapitalizmin varoluş koşullarını da yok etmişti. Dünyanın ikiye bölünmesi bunun için bir milad olmuştu adeta. Tekelci kapitalizmin, yeni koşullarda daha önceki varoluş biçimini gerçekleştirmesi-üretmesi artık mümkün değildi.

Peki değişen ne idi? Büyük kapitalist ülkeler yerli yerinde duruyordu. Finans kapital de duruyordu ortada! Değişen ne olmuştu?..

Değişen şu oldu: Eskiden tekел+ulus devlet bir bütündü. Egemenlik alanını genişletmek için bu ikili bir bütün olarak hareket ediyorlardı. Sermaye ulus devletin açtığı güvenli yolda yürüyerek dünya pazarlarını istilâ ediyordu. Ve bu da, aynı hedefi güden, herbiri diğerlerinin aleyhine olarak kendi nüfuz bölgesini genişletmek isteyen kapitalist-emperyalist ülkeler arasındaki çelişkileri ön plana çıkarıyordu. Ancak, bu sürecin ve bu sürece yön veren çelişkilerin, yeni dönemde de, yani ikiye bölünmüş dünya ortamında da eskiden olduğu gibi aynen sürmesi artık mümkün değildi. Çünkü bu, bütün bir insanlığı topyekün yok oluşa götürebilirdi. İş bu noktaya gelince, durum, bütün diğer yasaların üstünde olan yaşamı devam ettirme yasası (survive-überleben) açısından devam ettirilemez hale gelince, sermaye yavaş yavaş ulus devlet yükünü sırtından atmaya, dünya pazarlarına yayılmanın daha başka-barışçı yollarını aramaya başladı...

Ama ne olabilirdi bu "yeni-barışçı yollar":

Bir malı daha iyi kalitede, daha ucuza imal ederek rekabet etmek ve bu şekilde, daha çok satarak, dünya pazarlarında daha çok yer kapmak!

İşte, yeni dönemin, "soğuk savaş" döneminin, atom bombasından daha güçlü, en önemli "silâhı" bu oldu! Öyle bir silahtı ki bu, hem sosyalist sisteme karşı, hem de kapitalist ülkelerin kendi

aralarındaki rekabette birbirlerine karşı etkiliydi; üstelikte, hiçbir kullanma riski taşııyordu!..

Ama bu yeni birşey değildi ki! Eski “serbest rekabetçi” dönemin yöntemi (“işletme sistemi”) değil miydi bu! Tekellerin çoktan tarihin çöp sepetine attıkları eski “serbest rekabet” silahı değil miydi! Kapitalizmin gelişmesi, üretimin yoğunlaşması tekelleri yaratarak, serbest rekabetin eski varoluş felsefesini inkâr etmesine yol açmamış mıydı? Serbest rekabetin, üretimin yoğunlaşmasının sonucu olarak doğan tekel ise, egemenlik demektir. İstedğin malı, istediğin fiyata satabilmek demektir. Kapitalizm için önemli olan azami kâr’ı elde edebilmektir. Dün bunu serbest rekabetle, üretici güçleri geliştirerek elde ederken, bugün tekel egemenliğiyle elde ediyordu.

İşte, dünya ikiye bölünüp de, artık ulus devletle birlikte nüfuz bölgeleri yaratarak dünya pazarlarında daha çok yer kapma yöntemi imkânsız hale gelince, yani tekelci kapitalist işletme sistemi azami kâr elde etmek için elverişli olmaktan çıkınca, sırtında yumurta küfesi olmayan finans kapital, hiç düşünmeden bu sefer de ulus devleti sırtından atıverdi ve tekrar yeni gövdeye eski silâhlarını kuşanmaya başladı!

Önemli olan ne işletme sistemiydi, ne de ulus devlet, önemli olan azami kâr’ı elde edebilmektir; bu nedenle kapitalistler yeni koşullara uyum sağlayarak, eskiden olduğu gibi tekrar daha ucuza ve daha iyi kalitede mallar üretmeye, dünya pazarlarında bu yöntemle yer kapmaya yoğunlaştılar. Yeni koşullar altında bu yöntem onların hareket kabiliyetini çok daha fazla arttırıyordu. Üstelik, bu türden bir rekabetin, yani ulus devlet gücüne dayanmadan yürütülen bir rekabetin silahlı-sıcak savaflara yol açması, ve esas düşman olan sosyalist sistemin karşısında güvenlik zaafına neden olması riski de yoktu! Müthiş birşeydi bu! İşte, ikiye bölünmüş dünyada, soğuk savaş devam ederken yeni-küresel dünya sisteminin tohumu ana rahmine böyle düştü. Ve kimse farkına varmadan, usul usul böyle gelişmeye başladı orada.

“AVRUPA BİRLİĞİ” NEYİN ÇABASIYDI...

Örneğin, Avrupa Birliği’ni ele alalım, neyin çabasıydı bu girişim? Hep dendi ki, “Avrupa Birliği bir medeniyet projesidir”; demokrasi, insan hakları yolunda insanlığın kazanımlarının ürünüdür. Ve de, küresel yeni dünya düzenine geçerken, “ulus devletlerin sona erışı olayının en açık göstergesidir”. Doğrularla yanlışların içiçe olduğu, tamamen mekanik bir açıklama bu!

Birinci cümle doğru. Avrupa Birliği elbette ki bir medeniyet-bir yaşam tarzı projesidir. Yaşam tarzını belirleyen ise üretim biçimi, yani “işletme sistemi”dir. Demokrasi, insan hakları ve serbest rekabet de bu serbest rekabetçi kapitalist işletme sisteminin ürünü olan kapitalist yaşam tarzının unsurlarıdır. Bu açıdan AB projesi, Avrupalı ulus devletlerin kendi içlerinde serbest rekabetçi işletme sistemini yeniden yürürlüğe koyarak, soğuk savaş sonrası mevcut duruma bir çözüm getirme arayışlarıdır. Ama AB olayını kavramak için bu yeterli değildir. Avrupa Birliği, aynı zamanda, soğuk savaş döneminde, ikiye bölünmüş bir dünya ortamında, ABD’nin başı çektiği kapitalist sistem içinde kalan Avrupa’lı kapitalist ülkelerin (ulus devletlerin) içinde buldukları açmazı çözme çabalarıdır da. Serbest rekabetçi işletme sistemiyle ulus devleti bütünleştirerek bir taşla birkaç kuş birden vurma çabasıdır. Birakınız “ulus devletlerin gönüllü olarak kendilerini yok edecek bir oluşumu yaratmalarını” bir yana, (sürecin bu yönde gelişeceğinin o zaman farkında değildi kimse), tam tersine, bir açıdan AB, Avrupalı ulus devletlerin yok olmamak için, mevcut problemler karşısında kendi varlıklarını

daha güçlü bir Birlik çatısı altında daha etkin hale getirebilme çabalarıdır.²⁰ Bir yanıyla, dünya kapitalist sisteminin başını çeken ABD'ye karşı, "ona karşı çıkmadan" bir "denge oluşturma" girişimidir; tek başına pek birşey ifade edemeyen Avrupalı ulus devletlerin daha büyük bir "güç" oluşturarak daha etkili olabilme çabalarıdır; diğer yandan da, birlik içinde serbest rekabet ortamını yaratarak ne yarıdan (ulus devletten) ne de serden (azami kârdan) vazgeçmeden mevcut duruma uygun bir çözüm üretme olayıdır. Avrupalı ulus devletler Avrupa Birliği projesini oluştururlarken, bir gün dünyanın tekleşeceğini ve serbest piyasa yasalarının sadece kendi kontrolleri altındaki bölgeyle sınırlı kalmayacağını, bütün dünyayı kuşatan bir alan içinde geçerli hale geleceğini, Avrupa kökenli büyük sermayenin de, ulus devletleri ve AB'yı bir yana iterek dünyaya açılacağını hiç düşünmemişlerdi!..

O günün koşulları içinde dünya pazarları pratik olarak iki dünya gücünün denetimi altındaydı. Bir yanda Sovyetler, diğer yanda da ABD vardı. Serbest rekabet, demokrasi, insan hakları, kısacası "Kopenhag Kriterleri" bu iki kutuplu egemenliğe karşı Avrupalı kapitalistlerin silahı oluyordu. Avrupalı kapitalistler, birden bire imana geldikleri için değil, iki büyük gücün egemenliğine karşı kendi çıkarları, azami kâr yasasının işleyişi bunu gerektirdiği için demokrasi savunuculuğu yapıyorlardı. Ve bu da o dönemde eskinin, yani varolan sisteminin içinde gelişen yeni-küresel dünya sisteminin ilkeleriyle uyuyordu. Bu nedenle, küresel dünya sisteminin bayraktarlığını Avrupalı ulus devletlerin yapacağına, yapmakta olduğuna inanıldı!

Duvarlar yıkılana kadar, hatta yıkıldıktan sonra bile uzun bir süre, herkes daha duvar yıkıcılıkla meşgul olduğu için, bu anlayış devam etti! Çünkü, ne olup bittiğinin kimse farkında değildi halâ! Ne zaman ki ortalık sakinleşti, o zaman yıkıntıların altından bambaşka bir yeni dünya tablosunun ortaya çıkmaya başladığı görüldü. Tekleşmiş-küresel bir dünyada ulus devlet kabuğunu iyice kıran sermaye, daha ucuza üretim yapma olanağını nerede bulursa oraya gidiyordu artık. Azami kâr'ı gerçekleştirmek için ulus devlete bağımlı olmaktan kurtulan sermayeyle ulus devlet arasındaki en son bağlar da kopuyordu. Bu durumda, soğuk savaş koşullarının, o zamanki dengelerin ürünü olan Avrupa Birliği projesi de sallanmaya başladı. Avrupanın büyük sermayesine AB sınırları dar geliyordu artık. Maliyetlerin daha ucuz olduğu yerlerde, daha büyük pazarlara yakın yerlerde yapılıyordu yatırımlar. Avrupalı ulus devletler ise sap gibi ortada kalakalmışlardı! Yatırım olmayınca işsizlik de artıyordu. Böyle bir ortamda, Avrupa Birliği projesinin de artık eskimiş olduğu farkedilmeye başlandı. Yatırım ve büyüme olmadığı için, gittikçe azalmaya başlayan ulusal kaynaklarını AB için harcamayı kabullenemez hale geldi kurucu ulus devletler. "Ben burda işsizim, hergeçen gün durum daha da kötüye gidiyor, siz tutmuşsunuz yetmiş milyonluk Türkiye'yi de Avrupa Birliği'ne almaya kalkıyorsunuz" diyerek kendi liderlerine baskı yapmaya başladı sıradan insanlar...

Halbuki daha önce durum böyle değildi! O zaman AB'nin genişlemesi, ulus devletlerin denetimi altındaki bir alanda üretici güçlerin geliştirilmesi anlamına

²⁰ Bu anlamda, kelimenin tam anlamıyla, "denize düşenin yılanı sarılması"dır AB olayı! Eski tekelci kapitalist yöntemlerle iş yapamıyorlardı artık; üstelik bir de büyük patronun (ABD) koruyucu şemsiyesi altında yaşamak zorundaydılar! Yapılabilecek bir tek şey vardı ve onlar da onu yapmaya koyuldular: Eski sandıklarını açtılar ve çoktan tarihe gömdükleri eski silâhlarını yeniden kuşanmaya soyundular. Bugün başlarına gelenleri o günlerde görebilselerdi gene de aynı şeyleri yapabilirler miydi acaba? Ama başka çözüm yolları yoktu ki! Tarihin diyalektiği böyle işliyor işte!..

geliyordu. Ve bu, ulus devletleri dışında bırakmayan, onları da içine alan bir gelişmeydi. Bu durumda, AB ye yeni alınan bir ülkeye yapılan yardımlar da bir tür yatırım yerine geçiyordu. Pazarı genişletmeye yönelik bir yatırımdı bunlar. Nasıl olsa geri dönecek birşeydi yani. Evet, genişleme için Fransa, Almanya gibi büyük ülkeler daha çok kaynak ayırıyorlardı ama bu, onların AB pazarındaki paylarıyla orantılı olduğu için, onlara dokunmuyordu bu durum. AB içindeki satın alma gücü artacağından bu yardımlar nasıl olsa onlara gene geri dönecekti. Kaz gelecek yere ördek hediye edilmiş oluyordu en fazla! Kısacası, AB'li ulus devletlerin AB anlayışları-politikaları tamamiyle soğuk savaş dönemi dünya koşullarına göre oluşmuştu.

Duvarlar kalkıpta küreselleşme süreci dünyayı bütünleştirmeye başlayınca işler değişti!

Yeni ortaya çıkan koşullarda artık iç pazar (bu AB iç pazarı da olsa) - dış pazar ayrımı falan o kadar fazla bir anlam ifade etmez hale gelmişti. Avrupa Birliği bir bardağa benzetilirse, su, yani sermaye, eskiden aynı bardağın içinde kaldığı için kaybolmuyor, insanlar sadece daha büyük bir akvaryumun içinde, daha geniş hareket olanağına sahip oluyorlardı. Ama şimdi durum değişmişti. Sermayenin AB'nin kendisine sağladığı olanakları yetersiz bularak Avrupayı terketmesi, Çin'e, Hindistana, Türkiye'ye, gelişmekte olan diğer ülkelere yönelmesi Avrupalı ulus devletleri çileden çıkarıyordu! Bu resmen ihanetti! Sermayenin ulus devletlere ihanetiydi! Üretim maliyetleri daha ucuz diye sen git Çin'de üretim yap, sonra da gel bunu Avrupa'da pahalıya sat! Nerde kalıyordu o zaman AB olayı! AB içinde yatırımlar azalıyor, durma noktasına geliyor, işsizlik bir çığ gibi büyüyor, kitlelerin satın alma güçleri azalıyordu. AB projesinin sunduğu olanaklar sermayeyi AB içinde tutmaya yetmiyordu. Bu durumda, AB'li ulus devletler, Birliği genişletmenin, hele hele Türkiye gibi üretici güçlerin nisbeten daha geri olduğu bir ülkeyi de içlerine almanın anlamsız olduğunu düşünmeye başladılar. Üretici güçlerin gelişme seviyesini eşitlemek için bütün kaynaklarını akıtacaklardı da ne olacaktı. Kendilerine bir faydası yoktu ki artık bütün bunların. Bardak kırılmıştı artık. Dünyadaki bütün bardaklar kırılmıştı! Sermayeyi ulusal sınırlar içinde, ya da AB sınırları içinde kalmaya mecbur edecek hiçbir neden kalmamıştı. Ne içindi artık "Avrupa Birliği"ni genişletme ve ayakta tutma çabaları. Dünya birliğine giden yolda küreselleşme süreci, başka hiçbir birliğe yer bırakmıyordu!..

Bu konu burada bitmiyor! Hikâyenin bir de devamı var! Ancak, bunu daha sonraya bırakarak, biz şimdi tekrar soğuk savaş dönemine geri dönelim ve duvarların nasıl yıkıldığına konsantre olalım.

ÜRETİCİ GÜÇLER "SOSYALİST SİSTEM" ALTINDA NEDEN GELİŞEMEDİ...

Buraya kadar söylenenlerden ortaya çıkan sonuç şu: İkiye bölünmüş bir dünyaya uyum sağlama zorunluluğu kapitalistleri serbest rekabet'i yeniden keşfetmeye yöneltti! Aslında bununla, bir açıdan, yüz yıl önce "kaybettikleri eşeği tekrar bulmuş oluyorlardı" onlar! Ama bu kez ortada, küçük, birbirleriyle rekabet ederek, birbirlerini yutmaya çalışarak büyümeye çalışan kapitalistler değil, çeşitli ülkelerin-ulus devlet kabuğu içinde büyümüş kapitalistleri vardı. Rekabet de, eskiden tekel konumu, ayrı nüfuz bölgeleri olan bu büyükler arasında olacaktı. Ama rekabet rekabetti ve sonuçta üretici güçleri geliştirici bir çabaydı bu da! Kapitalizm mevcut koşullara uyum sağlayarak, kendini yeniden üretme sürecinde, yeni bir işletme sistemi ve yeni bir stratejiyle yoluna devam etmeyi başarıyordu...

Peki ya sosyalist sistem, o ne yaptı, o nasıl "uyum" sağladı bu yeni koşullara? Ya da sağlayabildi mi?..

Sağlayamadı! Nedeni ise çok yönlü, yani bir tane değil. Burada bunlardan en önemlisini ele almakla yetineceğiz.

Sosyalist sistem üretici güçleri geliştiremedi, çünkü, bunun en büyük engeli sahip olduğu dünya görüşüydü, dünyaya ideolojik bir gözlükle bakılmasıydı!...

Üretici güçlerin gelişmesi demek bilimin, bilgi üretme sürecinin gelişmesi demektir. Bilgiyi üreten ise son tahlilde insandır, insan beynidir. Siz tutarda insan beynine kilit vurursanız, orda ne bilgi üretilir ne de birşey. Peki insan beynine nasıl kilit vuruldu sosyalist sistemde?

Beyin bir informasyon işleme (bilişim) makinesidir²¹. Ve, her bilişim makinesinin olduğu gibi, bu makinenin de (bu bilgisayarın da diyelim) bir işletme sistemi vardır. Kapitalist toplumda üretici güçlerin gelişmesini sağlayan işletme sisteminin serbest rekabetçi kapitalizm olduğunu söylemiştik. Birey söz konusu olunca da bu işletme sistemi, bireyin gelişme yolunu açan, onun kendi inisiyatifi-karar verme mekanizmasını kullanarak, kendisi için, kendi varoluş koşullarını daha iyiye yöneltebilmek için özgürce çaba sarfedebilmesini sağlayan ortamdır. Yani, içinde yaşadığı toplumda, bireyin, kendisini temel alan koordinat sistemine göre özgürce düşünebilme ve özgürce hareket edebilme olanaklarının bulunmasıdır. Ama bunlar “sosyalist toplumda” bireyin sahip olmadığı şeylerdi!..

Çünkü “sosyalist toplum” farklı bir sistemdi. Ayı bir bilişim makinesi idi! Burada üretim araçlarının mülkiyeti devlete ait olduğu için, bireyin yerini devlet alıyordu. Yani bu sistem, otonom agentlerden oluşan bir “multiagent sistem” değildi. Merkezi otoriteye dayanan, informasyonun yukardan aşağıya doğru tek yönlü olarak aktığı ve işlendiği basit bir sistemdi. Informasyon merkezde işlenir (merkezi planlama ve karar mekanizmasıyla) ve sonra da hazırlanan üretim planı gerçekleştirilmesi için motor sistem olarak halka-çalışanlara verilerdi. Üretim sürecinin arkasında, itici güç olarak, daha iyiye, daha gelişmişe ulaşmak için, kökleri bireysel çıkara dayanan bir motivasyon mekanizması yoktu burada. Çünkü, neyin iyi, neyin gelişmiş olacağına karar veren merkezi otoriteyi oluşturan “devlet sınıfı” idi. “Toplum” oluşturan diğer insanların daha çok üretmek, daha iyisini yapmak için özel bir nedenleri yoktu.

Bireyin yerini “toplum”un aldığı söylenir burada, doğrudur; ama bu “toplum” denilen şey de kişisiz bırakılmış bir emir kulları ordusundan başka birşey değildir. Toplumsal kimliği temsil eden devlettir, devlet sınıfıdır. Bunu, ilkel komündeki durumla, bireyin toplumsal varlığın içinde yok olmasıyla karıştırmamak lâzım! Evet, ilkel komünde de birey değil toplumdur, toplumsal varlıktır esas olan; ama, komünde bireyin üstünde bir devlet yoktur! Özgür insanların topluluğudur burada toplum. Toplumsal varlığı temsil eden komün yönetimi ise sadece temsilci bir instanzdır o kadar.

Üretici güçlerin gelişmesi sürecinin, özünde, bilgi üretme süreci olduğunu söyledik. Bilgi üretme süreci ise, bilimsel gelişme sürecidir. Kapitalistler, azami kâr’a ulaşmak için muhtaçtırlar bilgiye. Onların üretici güçleri geliştirmelerinin altında yatan itici güç budur. Onlar sadece azami kâr peşinde koşarlar, kendi çıkarlarıyla ilgilenirler. Bunu yaparken de, sonuçta, kaçınılmaz olarak üretici güçleri, bilimi geliştirmiş olurlar.

Sosyalist devlet için önemli olan ise, hayatın belirli bir ideolojik çerçevenin içinde yaşanmasıdır. Üretici güçler, bilim, bütün bunlar hep bu çerçevenin içinde, yukardan aşağıya doğru tek yönlü olarak akan informasyon işleme süreci içinde değerlendirilirler. Yani, kendinden o kadar emindir ki “sosyalist devlet”, onun kendi

²¹ Aslında beyin bir „makine“ falan değildir tabii! Burada konuyu daha iyi açıklayabilmek için bu ifadeyi kullanıyoruz.

varlığı zaten ilerlemeyi, üretici güçlerin daha ileri bir gelişme seviyesini temsil etmektedir! İşte bu mantık, bu “dünya görüşü”dür ki batırdı “sosyalist sistemi”!..

Deniyor ki “sosyalist sistemde” ne aç vardı ne de açıkta kalan!..

Evet, doğrudur, ilk bakışta “sosyalist sistemde” ne işsizlik vardı ne birşey, sağlık, ulaşım falan da bedavaydı, herkes güven içindeydi, ne zengin vardı ne de fakir!.. Peki o zaman insanların Batı’ya kaçmasını engellemek için örülen o “duvarlar” ne idi ve niye yıktı insanlar kendi elleriyle o duvarları? Bütün bunlar hep “emperyalizmin oyunu”muydu? Hadi canım sende!..

Şu soruyu soralım: İkel komünal toplumdaki sınıflı topluma neden geçilmişti! Orada da ne aç vardı, ne de açıkta olan! Herşey, ne güzel hepbirlikte üretiliyor, hepbirlikte tüketiliyordu! İnsanları ne dürtmüştü ki sınıflı topluma geçilmişti? İnsanlar daha çok üretmeye mi başlamışlardı, neden bu üretimi komünal yapı içinde paylaşamadılar?..

Olaya mekanik-metafizik olarak bakarsak bu soruların cevabı yoktur. Hepsini bir yana, komünün kan-anayasası ne güne duruyordu, bu geçişe o nasıl mücadele etmişti?..

Bu konuyu daha önce yeteri kadar inceledik. Burada altını çizmemiz gereken nokta şu: Sınıflı topluma geçiş, üretici güçlerin gelişmesinin kaçınılmaz sonucu olmuştur. Bireyi ve özel mülkiyeti ortaya çıkaran da bu süreçtir. Bu sürecin sonunda tekrar sınıfsız topluma geçilebilmesi için, üretici güçlerin ve bireyin daha da gelişmesinden başka bir yol yoktur. İnkârın inkârı olayının özü budur. Pozitivist felsefeye dayanarak toplum mühendisliği faaliyetiyle bireyi-bireysel mülkiyeti “yok ederek” zorla- devlet gücüyle sınıfsız topluma geçilemez!..

Sonuç mu?..

Sonuç ortada değil mi!.. İkiye bölünmüş dünya ortamında kapitalist sistem üretici güçleri geliştirirken „sosyalist sistemin“ bu dinamiği yaratamaması, aradaki duvarlara rağmen insanları etkiledi. Ve öyle oldu ki, tam „sınıfsız topluma geçiyoruz“ falan derken bir de baktık sosyalist sistem içerden bizzat kendi insanların eliyle çökertildi gitti!..

Otuz altı yıldır Almanya’da yaşıyorum. „Büyük dönüşümle“ birlikte 90’lı yıllardan itibaren eski sosyalist sistemden Batı’ya gelen çok insanla konuştum. Bulduğum yer bu açıdan tam bir mozaik. Ve onlara hep şu soruyu sordum (halâ bugün bile bazan soruyorum): „Şimdi, aradan bunca zaman geçtikten sonra cevap verin bana, hangisi daha iyi“? „Burada çalışıyorsanız bile, bununla ancak geçiminizi sağlayabiliyorsunuz, daha önce ise ne işsizlik derdi vardı ne birşey. Sağlık sistemi bedavaydı, toplu taşımacılık bedavaydı, ev kirası derdi yoktu. Kısacası herşeyiniz güvence altındaydı. Ne dürttü ki sizi de o zaman bu sistemi devirdiniz? Mümkün olsa şimdi tekrar eski sisteme döner miydiniz“? İnanın, bu soruya bir tek kişi bile „evet dönerdim, hata etmişiz“ diye cevap vermedi! Evet diyorlar, yaşama koşulları eskiden-sosyalist sistemde daha iyiydi, burdaki sorunların hiçbiri yoktu!.. Peki diyorum, neydi o zaman sizi harekete geçiren! Çoğu susuyor, çünkü cevabını bilmiyorlar! Müthiş bir diyalektik!..

„Bilmiyorlar“, çünkü Türkçe’de nefis, benlik, İngilizce’de „self“, Almanca’da „selbst“ adı verilen insanın varoluşunun bilinçdışı temsilcisi instanz’ın „özgürlük“ mücadelesidir bu. Sınıflı toplumun ürünü olan bireyin varoluş kavgasıdır. Birey, ancak gelişmesinin bir üst aşamasındadır ki „kendini bilerek“, yani kendi „varlığını“ inkâr ederek „kendi gerçekliğinin bilincine varacaktır“. Zor’la, (bu zor, onlar adına, „onlar için“ bir zor da olsa) bireyi yok edemezsiniz. Birey ancak gelişerek “kendi varlığında yok olabilir”. O, bu şekilde kendi varlığında yok olmadan da sınıfsız topluma falan geçilemez!..

DUVARLAR NASIL YIKILDI?..

Evet, Soğuk Savaş dünyasının oluşturduğu duvarları yıkan, genel olarak üretici güçlerin kapitalist sistem içindeki gelişimi olmuştur bu açık; ama özel olarak, duvarlara öldürücü darbeleri vuran, üretici güçlerdeki bu gelişmeleri herkesin gözünün içine sokan da, bilgi teknolojilerindeki gelişmelerdir. Bu nedenle, duvarları yıkan, dünyayı küçük bir köy haline getiren, dünyanın hangi köşesinde yer almış olurlarsa olsunlar, bütün insanların birbirlerinin durumundan haberdar olabilmelerini sağlayan en önemli etken bilgi teknolojilerindeki gelişmelerdir diyebiliriz...

Kapitalistler azami kâr peşinde koştukları için, hiç ötesini düşünmeden, yani bu işin ucu nereye gider hesabını yapmadan, kuantum teorisindeki, sistem teorisindeki ve bilgi teknolojilerindeki gelişmelerden hemen kendi çıkarları için yararlanma yolunu seçtiler. “Teknolojik gelişmeler”de bunun sonucu oldu. Peki sosyalist sistem neden üretmedi bu teknolojiyi, çok zor olduğu için mi! Aya gitmeyi başarıyorlardı, o kadar nükleer silâh üretmeyi başarıyorlardı da neden bilgi teknolojisi alanında geri kaldılar? Geri kaldılar, çünkü kuantum teorisinden başlayarak, sistem teorisine ve bilgi teknolojilerine kadar bilimsel gelişmelere, kendi dünya görüşlerine uymuyor gerekçesiyle uzak kaldılar...

Evet, kapitalist dünya görüşü de mekaniktir-materyalisttir, kapitalistler de işin özüyle uğraşmayı pek sevmezler, ama onlar faydacıdırlar! “Sosyalistlerden” farklı olarak onların gelişmeyi, ilerlemeyi desteklemelerinin altında yatan da budur. “Kapitalistler, birgün boğazlarına geçecek olduğunu bilseler de, gene de o ip’in üretimini yapmaktan çekinmezler”! Çünkü, o an yaptıkları o iş onlara para kazandırmaktadır. Ama “sosyalistler”, bir düşüncenin doğru olduğunu görseler, onu hayatın içinde yaşasalar da, gene de, eğer o kafalarındaki programa (“dünya görüşüne”) uymuyorsa imkânı yok onu “kabul edemezler”!! Çünkü bu bir kimlik sorunudur onlar için, varoluş sorunudur!..

Peki, sadece “bilgi teknolojilerindeki” gelişmeler mi yıkmıştır duvarları?..

Duvarları yıkan aynı zamanda teknolojinin demokratikleşmesidir de. Eskiden, tekelci kapitalizm çağında bilgiye sahip olan tekeller, teknolojinin de mutlak sahibi olarak kalırlardı. Ama bu yeni dönemde, serbest rekabetçi işletme sistemi sayesinde bilgi olduğu kadar teknoloji de demokratikleşmişti. Artık herkesin aynı bilgiye, aynı teknolojiye ulaşabilmesi anlamına geliyordu bu da. Sosyalist sistemin etrafını çeviren kalın duvarlar elektromagnetik dalgalar için bir engel değildi artık!..

İşte duvarları yıkan ve dünyayı şeffaflaştıran bunlar oldu...

KÜRESEL DÜNYA SİSTEMİNİN DOĞUŞU...

Sermaye, ulus-devletle birlikte doğmuştu. Onun içinde, onunla etle tırnak gibi gelişmiş, büyümüşü. Onunla birlikte dünyaya açıldı. Dünya pazarlarını onunla birlikte paylaşma mücadelesine katıldı. Ve sonra, öyle oldu ki, tıpkı bir ipek böceğinin kendi kozasının içinde gelişip büyüyerek, kelebek haline gelmesi ve onu delerek uçup gitmesi gibi, sermaye de, ulus devlet kabuğunu delerek „küresel sermaye“ haline gelmeye, kanatlanıp uçmaya başladı, küresel dünya sisteminin esas oyuncusu oldu. İşte yeni dünya düzeninin-kapitalist küresel dünyanın belirleyici dinamiği budur...

Ama, bu böyledir diye, eski dünya da öyle hemen birden yok olup gitmiyordu tabii! İçindeki kelebek kanatlanıp uçup gitmeye başlamış olsa da, ulus-devlet kabukları halâ ortada duruyorlardı! Çünkü doğum süreci halâ devam ediyordu! Bu devletler arasındaki eski dünyaya özgü ilişkiler halâ sürüp gidiyordu. Eski dünya'nın en büyük „koruyucu“ gücü ABD halâ kendisini „yeni dünya düzeninin“ temsilcisi olarak görüyordu! Çünkü halâ ne olup bittiğini kavrayamıyordu eski dünyanın güçleri. Kavramaları da mümkün değildi zaten! İnsanlar ve toplumlar kendi “yokoluş” diyalektiklerini kavrayamazlar!.. Kavradıkları an da zaten “kendi varlıklarında yok olmuş”, yeniyile bütünleşmiş olurlar...

Şimdi, bu süreci, yani eski dünyanın içinden doğmakta olan yeni-küresel dünyanın doğumu sürecini mercek altına alıp biraz daha yakından incelemeye çalışalım:

İkiye bölünmüş dünya ortamında, soğuk savaş döneminde, kapitalizmin, „hayatı devam ettirme“ mücadelesini başarıyla sürdürdüğünü, mevcut duruma-çevreye uyum sağlayarak, tekelci kapitalizm işletme sistemi yerine tekrar serbest rekabetçi işletme sistemine sarıldığını söylemiştik. Doğu'yla Batı arasındaki duvarlar yıkılıp da „dünya tekleşince“, bir an için herkes şaşırды, kimse ne olduğunu anlayamadı! Tekrar soğuk savaş öncesi „tekelci kapitalizm“ dönemine, sömürgeciliğe geri dönüp, sil baştan dünyanın paylaşılması mücadelesine devam mı edilecekti? Ama bu mümkün değildi! Çünkü dünya artık başka bir dünyaydı. „Sosyalist sistem“, insanlığı „sınıfsız topluma“ götürmeyi başaramamış da olsa, en azından, birçok ülkenin sırtını kendisine dayayarak kurtuluş savaşlarını başarıyla sonuçlandırmalarına yardımcı olmuştu. Emperyalizme karşı bağımsızlık bilinci gelişmiş, „az gelişmiş“ de olsalar, birçok ülke kendi ayaklarının üzerinde durmayı başarır hale gelmişti. Bu yüzden, filmi geriye sarmak, dünyayı tekrar nüfuz bölgelerine ayırarak paylaşmak, sömürge politikasına, tekelci kapitalizme geri dönmek artık mümkün değildi!..

Ama, filmi geriye doğru sarmanın artık imkânsız oluşunun tek nedeni sadece bu değildir! Herşeyden önce, üretici güçlerdeki (“sosyalist sistemi” bile yıkan) gelişmeler engeldir buna. Bilginin, teknolojinin, informasyonun demokratikleşmiş olması engeldir. Tekeller için, üretici güçlerin gelişme sürecini kontrol etmek eskiden mümkündürdü belki, ama artık bu imkânsızdır. Bugün, dünyanın herhangi bir köşesinde elinde tek bir kişisel bilgisayar, kredi kartı, telefonu, modemi, renkli yazıcısı, internet bağlantısı, web sitesi olan herkes, evinin bodrum katında bilgisayarının başına geçip istediği işi yapabilir: Yayımcılık, parekenteçilik, katalog tasarımı, küresel tasarım veya danışmanlık, gazetecilik, reklâmçılık, dağıtımçılık, borsacılık, kumarhane işletmeciliği, videoculuk, bankacılık, kitapçılık, araba satıcılığı ya da giyim mağazacılığı, ya da tabii, yeni programlar yaparak bunları pazarlamak. İnsanlar bütün bunları bir gecede çok düşük bir maliyetle yapabilirler ve kurdukları şirket de, ertesi sabah, küresel rekabet içindeki yerini alabilir. **Böylesine yeni bir dünya'da kapitalizmin önünde tek bir yol vardı artık; ayakta kalarak azami kâr elde edebilenin, dünya pazarlarında daha çok yer tutabilmenin tek bir yolu vardı: bir malı sürekli olarak rakiplerinden daha iyi kalitede ve daha ucuza üretebilmek. Sermaye'nin ve gelişmiş kapitalist ülkelerin önündeki problem bu idi...**

Daha iyi kalitede mal üretmek hadi neyse, o, daha çok bilgiye sahip olmayla ilgili birşeydi. Ama ya daha ucuza üretmek, bu problemi nasıl çözecekti kapitalistler? Çünkü, iş bu noktaya gelince, işin içine direkt olarak üretim maliyetini etkileyen unsurlar giriyordu. İşçi ücretlerinden tutun da, sosyal devlet harcamalarına kadar, geride kalan “refah döneminin” mirası giriyordu! Tekelci kapitalizm, sömürgelerden elde edilen artı değerın bir kısmını da içerde kendi halkına, işçilerine dağıtarak belirli bir denge sağlamış, buna bağlı olarak da yaşam seviyesinin yükselmesine yol açmıştı. Tekel egemenliğinin sürdürülebildiği dönemde bu bir sorun teşkil etmiyordu. Bir

parmak bal da kendi halkının-çalışanlarının ağızına çalmışsın ne olacaktı ki. Nasıl olsa sömürgelerden geliyordu yeteri kadar! Ama şimdi bu bir sorun haline geliyordu. Çünkü, rekabet küresel bir boyut kazandığı halde, üretim, maliyetlerin yüksek olduğu ulusal sınırların içinde yapılıyordu. Bu sorun nasıl çözülecekti? Sermayenin önündeki problem bu idi.

Az gelişmiş, ya da gelişmekte olan ülkelere gelince: Buralarda işgücü bol ve ucuzdu; üretim maliyetini etkileyen diğer faktörler de çok düşüktü; ama buna karşılık, burada da “know-how”, yani bilgi birikimi ve sermaye yetersizliği vardı. İşte, gelişmiş kapitalist ülke kapitalistleriyle gelişmekte olan ülkeler kapitalistleri arasındaki ilişki ortamı böyle oluştu. Duvarlar yıkıldıktan sonra ortaya çıkan “tekleşmiş dünyadaki” küresel rekabet mücadelesi bu iki unsur arasındaki işbirliğini kaçınılmaz hale getirdi...

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ulus-devlet yöneticileri, kapitalistler arasında doğan bu yeni işbirliği ortamına başlangıçta memnuniyetle yaklaştılar. Sonuç olarak, her iki tarafın da kazançlı çıkacağı bir işbirliğiydi bu. Bir süre böyle, zafer sarhoşluğuyla, “tekleşen dünya’dan”, “kapitalizmin zaferinden” bahsedilerek geçti! Ama sonra, işler değişmeye başladı. Her iki tarafın ulus-devletleri de bu gidişten rahatsız olmaya başlamışlardı!

Önce, gelişmiş kapitalist ülkelerden başlayalım:

Fizik'teki “bileşik kaplar”ın ne olduğunu herkes bilir sanırım. İki kova düşününüz, öyle ki, bunlar bir boruyla alttan birbirine bağlı olsunlar. Bu kovalardan birini geliştirmekte olan ülkeler, diğerini de gelişmiş ülkeler olarak düşünelim. Sermaye, üretilen zenginlikler de kovaların içindeki su olsun. **“Yeni-küresel dünya düzeni” doğuncaya kadar bu su, şu ya da bu biçimde, hep az gelişmiş ülkelerin kovalarından gelişmiş ülkelerin kovalarına doğru akardı! Bu yüzden de, geliştirmekte olan ülkelerin kovaları hep boş dururken, gelişmiş ülkelerin kovaları dolar taşardı! Ulus-devletlerinin arkasına sığınan tekelci kapitalistler tekel egemenliği sayesinde az gelişmiş ülkelerin sütünü bir inek gibi sağarlardı adeta! Bu tekel kâr'ından gelişmiş ülkelerin halkı-çalışanları da alırlardı paylarını tabii! Buna bağlı olarak da toplumsal yaşam seviyesi buralarda bir hayli yükselmişti.**

Dünya tekleşip de, küresel rekabet mücadelesinde üstte kalabilmek için, sermaye üretim maliyetlerinin daha düşük olduğu az gelişmiş ülkelere doğru kaymaya

başlayınca işler değişti! Bu o kadar önemli bir gelişmeydi ki, birkaç yıl içinde gelişmiş ülkelerdeki yatırımlar bıçak gibi kesilmeye başladı. Sırtına dolarlarını eurosunu yükleyen kapitalistler Çin'e, Hindistan'a, Türkiye'ye, üretim maliyetleri nerede düşükse, kim kendisine daha elverişli yatırım olanakları sunuyorsa oraya gitmeye başladılar! İnfomasyon teknolojisinin bu kadar geliştiği, küçük bir köy haline gelmiş bir dünyada üretimin nerede yapıldığı hiç önemli değildi artık. Hatta öyle ki, bir malın bir parçasını Çin'de, bir parçasını Polonya'da yaptırarak, sonra da bütün bu parçaları örneğin Türkiye'de biraraya getirip monte etmek bile mümkündü. Önemli olan, rekabet mücadelesinde en iyi kalitede ve en ucuza üreterek azami kâr'ı gerçekleştirebilmektir. Üretimin, yatırımların hangi ülkede olacağını sermaye açısından başka hiç bir anlamı kalmamıştı. Sermaye, sırtındaki "ulusal" etiketini hiç düşünmeden çıkarıverdi! Gelişmiş ülkelerin ulus-devlet yöneticileri de sap gibi ortada kaldılar! Yatırım olmayınca işsizlik bir çığ gibi büyümeye başlamıştı. Devlet bütçesindeki açıklar gittikçe büyüyordu. Ve işin ilginç tarafı, iktidara kim gelirse gelsin artık hiç bir çözüm yolu da görünmüyordu ufukta! Hani öyle eskiden olduğu gibi, muhafazakârlar gider, sosyal demokratlar gelir, ya da tersi, işlemiyordu artık! Örneğin, bir işçinin Almanya'daki maliyeti ayda üç bin euro ise, bu, Çin'de yüz elli dolar, Polonya'da üç yüz dolardı. vb. Üstelik bir de bedava arsa ve ilk on yıl için vergi muafiyeti de elde ediyordu kapitalistler buralarda! Ulus devlet yöneticileri Almanya'daki işçi ücretlerini indirseler indirseler kaçta indirebilirlerdi ki! Bu yolla bir Çin'le rekabet edebilmenin imkânı yoktu!

Yapacak birşey kalmamıştı! Sermaye nerede ucuza üretebiliyorsa oraya gitmeye mecburdu. O gitmezse, rakibi gidecek, ondan daha ucuza ürettiği için de azami kârı o cebine indirecekti. Bırakınız azami kârı, iletişimin bu kadar geliştiği bir dünya'da rekabet mücadelesine ayak uydurmadan ayakta kalabilmek bile mümkün değildi artık. Ulus-devlet yöneticilerinin vatan-millet çılgınlıkları, "biraz da ülkenizi düşünerek yatırım yapın" çağrıları hiç yankı bulmuyordu. Sermayenin yeni vatani bütün dünyaydı artık. Ulus-devlet kabuğu çatlamış, kuş pır diye uçup gitmişti-gidiyordu. Kimse de onu tutamıyordu!

Sermayenin ulus devlet yükünü sırtından atarak gelişmekte olan ülkelere doğru yönelmesi (yani akış yönünü değiştirmesi), yukarıda bahsettiğimiz bileşik kaplarda, suyun (sermayenin) gelişmiş ülkelere doğru tek yönlü akmasına yol açan basıncın (ulus devlet+tekel egemenliğine dayanan emperyalist sömürü mekanizmasının) ortadan kalkmasının bir sonucuydu. Bu baskı ortadan kalkınca, su (yani sermaye) büyük bir hızla yön değiştirerek tersine doğru akmaya başladı!

Sonuç: Gelişmiş ülkelerde yatırımlar, ekonomik büyüme dururken, gelişmekte olan ülkelere kapitalizm-üretici güçler hızla gitmeye başladılar..

Şimdi, bir an için, gelişmiş ülke ulus-devletlerini iflâh olmaz dertleriyle başbaşa bırakarak gelişmekte olan ülkelere, buralardaki ulus-devletlere dönelim, ve bakalım buralarda neler oluyor. Herşey görünürde olduğu gibi güllük gülistanlık mı buralarda onu görelim!

ULUS-DEVLET KABUĞU GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE DE ÇATLIYOR...

"1923'den beri Türkiye'ye giren yabancı sermaye miktarı yirmi milyar dolar" kadarmış; bu rakama, özelleştirme gelirleriyle birlikte bu yıl (2005) sadece bir yıl içinde ulaşılması

bekleniyor"²²! Bu türden haberleri bugün birçok gelişmekte olan ülke basınında görebilirsiniz...

İyi güzel, sermaye geliyor, üretici güçler-kapitalizm geliyor, ülke büyüyor da, bütün bunlar nasıl oluyor? Sermaye öyle elini kolunu sallayarak, "ben geldim" deyip içeri girerek, kolları sıvayıp hemen yatırıma-üretime mi başlıyor? Hayır! O kadar kolay ve mekanik bir süreç değil bu! Onun da belirli koşulları var yerine getirilmesi gereken!

Dış dinamik olan küresel sermaye, herşeyden önce içerde kendisine uygun bir işletme sistemi ve işbirliği yapabileceği bir iç dinamik arıyor. Eski tekelci-ulusalcı-Devletçi işletme sisteminin yerine, ülkeyi küresel dünya sistemine bağlayacak serbest rekabetçi bir işletme sisteminin geçirilmesini istiyor. Eski Devletçi yapının ve işletme sisteminin içinde oluşmuş yerli burjuvazinin Devletçi kabuklarını kırarak, çağdaş, rekabetçi, liberal-demokrat bir yapıya kavuşabilmesinin yollarını açıyor. Yani küresel sermaye, işbirliği için değişimi şart koşuyor. Ve hiç de geri adım atmıyor bu talebinden! "Değişmek istemiyorsan, bu senin sorunundur" diyerek, çekip başka bir ülkeye gidiyor!..

Önce, küresel sermayenin gelişmekte olan ülkelerin önüne koyduğu ve işbirliği için olmazsa olmaz bir şart olarak gördüğü bu "değişim reçetesini" bir görelim, bakalım içinde neler var:

Özel sektörü ekonomik büyümenin temel motoru haline getirmek, enflasyon oranını düşük tutmak ve fiyat istikrarı sağlamak, devlet bürokrasisini küçültmek, bütçe fazlası sağlanamasa bile olabildiğince dengeli bir bütçe yürütmek, ithal ürünler üzerindeki gümrük tarifelerini kaldırmak veya düşürmek, kotalardan ve yerel tekellerden kurtulmak, ihracatı arttırmak, devlete ait sanayi kuruluşlarını ve kamu iktisadi teşebbüslerini özelleştirmek, sermaye piyasalarını serbestleştirmek, para birimini konvertibl hale getirmek, ülkedeki sektörleri, hisse senedi ve tahvil piyasalarını doğrudan yabancı mülkiyete ve yatırıma açmak, ülke içindeki rekabeti olabildiğince arttırmak üzere ekonomiyi devlet düzenlemelerinden arındırmak, kamusal yolsuzlukları, sübvansiyonları ve rüşveti olabildiğince azaltmak, bankacılık ve telekomünikasyon sistemlerini özel mülkiyete ve rekabete açmak, yurttışlara yerel ve yabancı emeklilik fonları ve yatırım fonları arasından seçim yapma fırsatını vermek. Yani, bütün kurum ve kurallarıyla küresel-serbest rekabetçi kapitalizm-işletme sistemini ülkeye yerleştirmek.

Dikkat edilsin, küresel-serbest rekabetçi kapitalist-işletme sisteminden bahsediyoruz! 17-18. yy'ların ulusal düzeydeki serbest rekabetçi kapitalizminden değil! Evet, bu iki sistemin de rekabet, açık olma, girişim özgürlüğü vs.yanları birbirine benziyor, ama arada çok önemli bazı farklar da var...

²² Bu satırlar "Bilişsel Tarih ve Toplum Bilimleri'nin Esasları'ndan" (2005), www.aktolga.de, 5. Çalışma. Bu tarihten sonra, dünya ekonomik krizinin etkileri görülmeye başlayana kadar-2008 sonuna kadar-her yıl ortalama 20-30 milyar dolar sermaye girdi Türkiye'ye... Şimdi, 2016'da bile, artık eskisi gibi olmasa da hala bu giriş devam ediyor... Bundan sonrası artık olayı 21.yy paradigmasını kavrayarak bilinçli hale getirebilmeye bağlı ki, bunun da yolu demokratikleşmeyi temel alan bir yeniden yapılanmadan geçiyor...

Ulusal düzeyde gelişen eski serbest rekabetçi kapitalizm, üretimin yoğunlaşmış merkezleşmesiyle birlikte kendi inkârını yaratarak tekelleşmeyi doğurup, ulus devletle bütünleşme sonucunu vermişti. Yeni-küresel serbest rekabetçi kapitalizm ise, ulus devlet kabuğunu çatlatarak dünyaya açılmayı, üretici güçlerin dünya çapında gelişmesini temsil ediyor. Küresel sermayenin gelişmekte olan ülkelere girerken koyduğu „küresel-serbest rekabetçi kapitalist işletme sistemini benimseme“ ilkesini bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Bunun anlamı açıktır: „Kabuklarınızı kıracaksınız“ diyor küresel sermaye! Hangi „kabuklardır“ bunlar? Hiç uzatmaya gerek yok! Bu kabuklar, ulus-devlet kabuklarıdır-daha başka bir deyişle de milliyetçilik, korumacılıktır; kalın gümrük duvarlarının arkasında yerli despotlarla birlikte ot gibi yaşayıp gitmektir. „Ulus-devlet duvarlarını yıkın ve ülkenizi küresel dünya sistemiyle bütünleştirin“ diyor sermaye. „Bunu yaparsanız ben de gelir ülkenize yatırım yaparım“ diye de ilave ediyor.

„KÜRESEL DEMOKRATİK DEVRİM“, „GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER“ VE TÜRKİYE...

Küreselleşme süreci nedir, bu süreç neden devrimci bir süreçtir?..

19 ve 20.yy'ların eski dünyası, "uluslararası ilişkiler" zemininde örgütlü bir sistemdi. İşte bu zeminin içinden, bir dünya sistemi olarak tek bir dünya toplumu doğuyor şimdi. Küreselleşme süreci bu doğumun gerçekleşme biçimidir. Daha başka bir deyişle, ulus-devlet duvarlarının yıkılması, bu duvarların içine hapsolmuş potansiyelin açığa çıkarak küresel süreçlerle birleşmesi olayıdır küreselleşme...

Tabii, bu küresel dünya toplumu da gene kapitalist bir toplumdur. Küresel serbest rekabetçi kapitalist işletme sistemiyle çalışan „dağınık bir sistemdir“. Sistem merkezini temsil eden bir yönetici yoktur yani. Her biri kendi içinde bir bütün olan, integre birçok parçalardan-alt sistemlerden oluşmaktadır. Bu „parçalara“ biz yerel unsurlar-toplumlar diyoruz. Bunlar, aynı bütünü (dağınık sistemin) birbirleriyle yarışarak-birbirini tamamlayan parçalarını oluşturuyorlar. İki yerine çok sayıda takımın, hep birlikte, futbola, ya da satranca benzer bir oyun oynadıklarını düşünün, bu takımların hepsi de oyunu kazanmak için birbirleriyle mücadele etmektedirler. İşte bunun gibi birşey küresel kapitalist dünya sistemi de. Ama tıpkı futbol gibi belirli kuralları var bu sistemin-oyunun da. Gerçi bu kurallara uyulup uyulmadığını belirleyen öyle tek bir hakem falan yok ortada, çünkü, herkes birbirinin hakemi. Birisi kurallara uymasa diğeri bunu hemen ortaya çıkarabilir. Ve esas olan bu kurallara uymak olduğu için de, kurallara uymayan oyun dışında bırakılarak cezalandırılacaktır.

Şimdi, bu küreselleşme sürecinin-devriminin „gelişmekte olan“ ülkelerde nasıl geliştiğini daha yakından incelemeye çalışalım:

Bugün, „gelişmekte olan“ dediğimiz ülkeler, yakın geçmişin sömürge-yarı sömürge ülkeleri idi. Bunlar, şu ya da bu şekilde „bağımsızlıklarını“ elde ettikten sonra, bu sefer de, soğuk savaş dengelerinden yararlanarak iktidarı elinde tutan "ulus devlet yaratıcısı", bu anlamda „ulusalci“ bürokratik elit bir tabakanın-devlet sınıfının yönetimi altına giren, üretici güçlerin gelişmesinin adeta dondurulduğu, kısır bir döngünün içinde debelenip duran ülkelerdi. Öyle ki, „ulusal bağımsızlığı temsil ettiğini“ iddia eden bu devlet sınıfı, artık ülkedeki üretici güçlerin gelişmesini engelleyen başlıca unsur haline gelmişti. „Ulus-devlet“, kapitalist-burjuva devlet demek olduğu halde, „ulusal bağımsızlıkçı“ bu devlet sınıfı, ülkede kendisinden bağımsız bir burjuva sınıfının gelişmesini istememekte, bu yöndeki gelişmeleri engellemekte idi. Devletçilik, devlet mülkiyeti, mülkiyete tasarruf yetkisine sahip bürokratlarla-devlet sınıfıyla- özdeşleştiği için, bunlar kendilerini „devletçi“ yeni bir sınıf olarak ilân etmişler, ülkede oluşturdukları devlet tekeliyle özel sektörün, bireysel kapitalistlerin yolunu tıkar hale gelmişlerdi...

Gelişmekte olan ülkelere dair bütün bu söylenenlerin en güzel örneği Türkiye'dir!²³

Türkiye'deki „Devlet sınıfı“da „ulusal bağımsızlıkçılığı“, ulus devlet savunuculuğunu kimseye bırakmaz! „Devletçilik“ onların „ulusalcılığının“ vazgeçilmez unsurudur! Öyle ki, bunlar, iktidarı ellerinde tutabilmek uğruna, „Marksist“ oldukları için „Devletçi“ olan „solcularla“ ve faşist-ırkçı oldukları için Devleti yücelten sağcılarla da kolkola girmişler, gelişmek, ilerlemek-zenginleşmek isteyen halkın, Anadolu kapitalizminin güçlerinin karşısında bir duvar örmüşlerdi. Bütün o „ulusalcı“, ya da „kızıl elmacı“ söylemlerin ardında yatan gerçek budur!

Üretim araçlarının ve toprakların yarıdan çoğunun Devlete ait olduğu bir ülkede, Osmanlının Devlet olma geleneğini de arkasına alan böyle bir ittifakı küçümsemek gerekir. Bugün artık eski konumlarını kaybetmiş olsalar da bunlar tepeden inmelidir ve halâ bir gece ansızın gelebiliriz hayaliyle yaşamaktadırlar!.. Bunlar için „halk“, „cahil“, güdülmesi gereken bir sürüden-Reaya- başka birşey değildir. Herşeyin en iyisini, doğrusunu onlar bilir! Çünkü onlar „vatan, millet kurtarıcı“ soydandırlar!..

Seksen yıldır bu Devlet sınıfına karşı demokrasi mücadelesi veren halkın, Anadolu kapitalizminin güçlerinin mücadelesi hep inişli çıkışlı olmuştur. Demokrasi cephesi, ne zaman biraz güçlense, hemen ardından bir darbeyle karşılaşmış, iktidarı „Devletin asıl sahiplerine“ terketmek zorunda kalmıştır. Hep iki adım ileri bir adım geri giderek ilerlemek zorunda kalmıştır. Anadolu kapitalizminin güçleri birkaç sefer iktidara gelmiş olsalar da hiçbir zaman Devlete sahip olamamışlardır. Çünkü „Devlet“ kutsaldır ve Devletin asıl sahiplerine aittir! Öyle bir „kapitalist ülke“ düşününüz ki, ülkenin burjuvazisi Devletin sahibi olamıyor! Türkiye budur işte! Burjuvaziye rağmen yoktan bir “ulus” yaratan “kahramanlar” ülkesidir Türkiye!..

Ya „ilericiler“, „solcular“ „demokrasi kahramanları“? Onların ne yaptıklarını mı merak ediyorsunuz? Onlar da bu oyuna-bu günaha ortak olmuşlardır. Ondan sonra da „bu halk bizi niye desteklemiyor“, neden Türkiye’de sol güçlenemiyor diye yakınır!.. Niye desteklesin ki halk sizi, siz „Devletsiniz“, Devlet Sınıfının müttefiklerisiniz; hem de, Osmanlı’dan bu yana o halka kan kusturmuş olan o „Devlet Sınıfının“ müttefikleri!

İnsanlar önlerindeki sorunlarla ilgilenirler, akşam eve götürecekleri ekmeğin kavgasıdır onların kavgası. Ve onlar bu kavgada kim nerede duruyor sadece ona bakarlar. İki tane referans noktası vardır onların kafalarında. Birisi “Devlet Sınıfı”nın durduğu noktadır, öteki de kendilerinin. Sen ne dersen de, eğer öbür tarafın bulunduğu yerde duruyorsan, ağzınla kuş tutsan bir işe yaramaz. Osmanlı’dan bu yana böyledir bu. Halkın kafasındaki pusula hiç şaşmaz! “Türkiye halkı, Türkiye seçmeni hep sağ’ı desteklemiş”! “Devletin ve Devlet Sınıfının” “solcu” olduğu bir ülkede buna hiç şaşmamak lâzım!..

İşte tam bu noktada, 2000’li yılların başlarında, küreselleşme sürecine bağlı olarak Özal’la birlikte zaten dışa açılmaya başlayan Türkiye’de “Avrupa Birliği”yle bütünleşme” süreci giriyor devreye; ve “ulusalcılığını” “baticılığının” ayrılmaz bir parçası olarak gören Türkiye Devlet Sınıfı’nı suçüstü yakalıyor! Ulusalcı, içe kapalı tekelci Devletçi bir sistemin temsilcileri oldukları için Avrupa Birliği’yle bütünleşme

²³ Ama sadece Türkiye değil! Alın bir Suriye’yi, Arap ülkelerini, Afrika ülkelerini, ya da Asya’daki birçok diğer ülkeyi, bunların hepsini genel olarak aynı “gelişmekte olan ülkeler” kategorisi içinde ele alabiliriz. Türkiye bunların belki de en ilerisidir. Bu ülkeler, kendini “ulusalcı”, ulus yaratıcısı olarak nitelendiren, ama diğer yandan da, ülkede kendilerinden bağımsız bir burjuva sınıfının gelişmesini istemeyen-bu yöndeki gelişmeleri engelleyen “nevi şahsına münhasır” bir devlet sınıfının yönetimindeki ülkelerdir.

sürecine karşı çıkmak zorunda kalmaları onların yüzündeki “çağdaşlık” “ilericilik” “baticılık” maskesini birden indiriveriyor! “Kral çıplak kalıyor”!²⁴

Ama bu sürece hazırlıksız yakalanan sadece onlar mı idi! Daha düne kadar koruyucu dinci kabuklarının içinde Devlete karşı ayakta kalabilme mücadelesi veren Anadolu kapitalistleri de şaşırıyorlardı bu işe! Ama onlar çabuk toparlandılar! Gökte aradıkları ilâhi yardımı birden yerde, “Avrupa Birliği’yle bütünleşme sürecinde” bulunca kısa zamanda toparlanıverdiler! Eski “dinci” Anadolu burjuvalarını birden bire küreselleşmeci yapan, “dinci” motiflerle yerel düzeyde burjuva demokratik devrim mücadelesi veren “Anadolu Kaplanlarını” küresel dış dinamiklerle birleştiren diyalektik budur işte!..

Kapitalistler elbette ki kendileri için demokrasi isteyerek ayağa kalkıyorlardı. Yani, özel olarak halkı, işçileri düşündükleri, onlara acıdıkları için, ya da ideolojik nedenlerden dolayı değil! Ama işte tam bu noktada, onların çıkarlarıyla halkın-işçilerin çıkarları da kesişiyordu zaten, ve demokrasi mücadelesi bütün halkın mücadelesi haline geliyordu. Üretici güçlerin gelişmesini engelleyen Devletçi işletme sisteminin yerine serbest rekabetçi bir işletme sisteminin geçmesi sadece kapitalistlerin işine yaramıyordu, bundan çalışanlar da yararlanıyorlardı. Kapitalist, azami kâr peşinde koştuğu için, özgürce üretim yaparak daha da zenginleşmek için istiyordu demokrasiyi; Devletçi sistemin önüne çıkardığı engellere bu yüzden karşı çıkıyordu. Ama bütün bunları gerçekleştirebilmesi için, işgücünü özgürce satabilen işçilere de ihtiyacı vardı onun. İşte onun herkes için özgürlüğü savunuyor olmasının nedeni buradan geliyor.

Evet burjuvazi Osmanlı’nın reayasını-köylüyü işçi yaparak özgürleştiriyordu! „Bu da bağımlılığın başka bir biçimi“ olsa bile gene de özgürleştiriyordu onu! İşçiler burjuvalara bağımlı hale gelmesinler diye köylülüğü mü savunacağız? O zaman ilkel komünal topluma geri dönelim bari, yoksa „İlericilik“ bu mudur!? Ya da, Devlete bağlı kamu iktisadi teşebbüslerinde, bir kişinin yapacağı iş için torpille işe alınan beş kişinin çalıştığı bir düzeni savunmak mıdır „ilericilik“? „Hangi sistem altında geliyor üretici güçler“, belirleyici olan budur başka birşey değil. “İlerici”, “devrimci”, “demokrat” olmanın ölçüsü bu soruya verilecek cevapla bağlantılıdır...

Küreselleşme devrimi ve kavramların içeriği...

-Dün, tekelci kapitalizme-emperyalizme karşı ulusal bir duruşla bağımsızlık mücadelesi vermekte ilericilik; bugünse, „ulusal bağımsızlığı“ savunmak adına Devletçi-çağ dışı bir düzenin bekçiliğini yapanlara karşı durmaktır; küresel demokratik devrime karşı ulusal duvarların arkasına gizlenenlere karşı durabilmektir...

-Dün, sermaye yetersizliğine çare olarak bulunan „kamu iktisadi teşebbüslerini“ desteklemek belki ilericilikti, ama bugün ilericiliğin ölçüsü Devlet tekelliliğine karşı özelleştirmeleri desteklemektir!..

-Kapitalizmin tekelci aşamasında-emperyalizm aşamasında sermaye ihracı sömürgeciliğin ayrılmaz parçası olduğu için, dün buna karşı çıkmak ilericilikti. Bugünse, tam tersine, „yerli-millî sermaye“ diye ulusal duvarların arkasına gizlenerek tekel kuran ve kendi halkını kendisine mecbur bırakan „ulusalcılığı“ savunmaktır gericilik!..

²⁴ Kırk yıl önce, “Kral çıplaktır” deyince herkes şaşkın şaşkın bakıyordu bana! Çünkü, herkes onu başka türlü tasarlıyordu kafasında! Kralın çıplak olduğunu sadece onun en yakın çevresinde olanlar biliyordu o zaman! Bu nedenle, bir tek Kralın etrafındakiler söylenenleri ciddiye aldılar ve hemen el ve ağız birliğiyle onun giyinik olduğunu “ispat” ettiler! Aksini söyleyenlerin de kafayı üşütmüş olduğuna ikna ettiler seyircileri!..

Ey, küresel bir dünya sisteminin doğmakta olduğunu göremeyen eski ilericiler, kapitalizm bir dünya sistemi haline geldi artık! Sermaye küreselleşti. Sermayenin ulus'u kalmadı! Artık ulusalcı nutuklarla sizi uyutanlar, sizin „ulusal-sermaye“ dedikleriniz, küresel rekabet mücadelesine girmek istemeyen, ulusal duvarların arkasına gizlenerek kendi tekel konumlarını muhafaza etmek isteyen yerli bezirgânlardır. Bugün, içinde yaşadığımız küreselleşme sürecinde, „kim ki bir taş üstüne bir taş koyuyor, niyeti, menşei, „ulusal kökeni“ ne olursa olsun hoş geldi sefa geldi“ ülkemize demeyi öğrenmeden artık ne devrimci olunabilir, ne de çağdaş. Çünkü, kendi ülkende üstüste konulan o taşlardır ki, hem yerel, hem de küresel düzeyde, üretici güçlerin gelişmesini ifade eden onlardır. Kapitalizmin kendini inkârı sürecinin köşe taşlarıdır onlar! Bu diyalektiği anlayamıyorsanız hiç olmazsa susun!..

HEM „ULUSALCI“, HEM DE KÜRESEL DEVRİMCİ OLMAK MÜMKÜN MÜDÜR?..

Hayır, hem „ulusalcı“, hem de küresel devrimci olunamaz! Küresel devrimci olmak demek sürece küresel bakabilmek demektir. „Ulusal sermaye“ „yabancı sermaye“ ayrımı yaparak küresel devrimci olunamaz! Ha, siz çok „zeki“ bir „ulusalcısınız“ belki ve halkınıza da diyorsunuz ki, „kapatın çenenizi, ben bütün o enayileri ülkemize toplayacağım, varsın yatırım yapsınlar. Üretim maliyetleri çok düşük olduğu sürece akın akın geleceklerdir buraya. Dışinizi sıkın biraz. Hele bir zenginleşelim, sonra bu kadar yatırımı yapmışken bırakıp bir yere de gidemezler, işte o zaman istediğimiz herşeyi dikte ettirebiliriz onlara. Aman çocuklar fazla ücretmiş, demokratik haklanmış, bütün bunları unutun, kapatın çenenizi de hep beraber ulusal çıkarlarımız için bu oyuna devam edelim!“ „Asya kriziyle“ tepetaklak giden bütün o Asya'lı uyanık diktatörlerden bahsettiğimizi anlamışsınızdır herhalde!..

Peki ya Çin?..

Ama bu arada bir de Çin var! O neresinde peki bu sürecin? Küresel sermayenin en gözde ülkesi Çin bugün! Bu bir çelişki değil mi! Nasıl oluyor da, Çin gibi, antika bir Devlet sınıfı tarafından yönetilen, demokrasinin adından bile söz etmenin mümkün olmadığı bir diktatörlük bu kadar yabancı sermayeyi çekebiliyor, nasıl oluyor da küreselleşme sürecinde bu kadar önemli bir rol oynayabiliyor? Diğer ülkeler de mevcut yapılarını koruyarak Çin gibi küreselleşemezler mi?..

Birincisi şu: Sovyetlerin ve „sosyalist sistemin“ çöküşü Çin için çok önemli bir uyarı oldu! Kendi geleceklerini gördüler adeta!.. Ve „denize düşen yılanı sarılır“ hesabı, bu süreci durdurmak için o güne kadar „yılan“ olarak gördükleri küresel sermayeye kapıları açtılar! Bir tür uzlaşma, kendini kurtarma çabasıydı bu. Çin Devlet sınıfı ülke içindeki tek hakim güç oluşuna da güvenerek küresel sermayeye serbest rekabetçi piyasa ekonomisinin bütün kurallarına uyacağına dair garantiler verdi. Ama en önemlisi de dedi ki, bakın iki milyar insan yaşıyor burada, ücretler çok düşük, üretim maliyetleri yok denecek kadar az, ülkenin tek hakimi benim, yani herhangi bir organize sivil toplum muhalefeti de yok, gelin bu olanakları değerlendirin! „Bakın duvarları açıyorum, bana dokunmanıza da gerek yok, sizinle birlikte çalışacağıma söz veriyorum“ dedi! Peki küresel sermaye aptal mı, onlar bilmiyorlar mı bütün bunları? Elbette ki biliyorlar! Ama kendisine güveniyor sermaye. Hangi gerekçeyle olursa olsun bir kere içeri adımını atıp da üretici güçleri harekete geçirmeyi başladımıydı ya, er ya da geç gerisinin geleceğini biliyor. Niye otursun da yıkılana kadar duvarların dışında beklesin ki! Hazır kapı açılmışken içeri girip orada çalışarak duvarların yıkılmasının daha da kolaylaştıracağını düşünüyor sermaye...

Unutmayalım, dış dinamik ne kadar güçlü olursa olsun, ulus-devlet duvarlarını yıkan son tahlilde o duvarların içindeki üretici güçlerin gelişmesi olayıdır, yani iç dinamiktir. Ve Çin gibi, üretici güçlerin gelişme seviyesinin çok geri olduğu bir ülkede dış dinamiğin sürece dışardan müdahale olanakları çok sınırlıdır. Ama bir kere içeri girip de sürecin-iç dinamiğin bir parçası haline gelirse işlerin çok daha kolaylaşacağı açıktır. Yani küresel sermaye sadece Çin

devlet sınıfının verdiği güvencelere kanıp da girmemiştir Çin'e! Herşeyden önce bir kendine güvendir bu. Bir an için Çin'in politika değiştirdiğini düşününüz, yani, Çinli bürokratların „yeter artık, milyarlarca dolar girdi içeriye, bu kadar para elimizde rehinken biz ne dersek onu yapmak zorundalar“ diye düşünmeye başladıklarını düşününüz! Ne mi olur, üç günde Çin'in altı üstüne gelir! Dışardan giren küresel sermaye akışıyla birlikte kurulan denge bir anda bozulur. Şu an için halâ sesini çıkarmayan ve ayda birkaç yüz dolara çalışarak karnını doyurmaya çalışan o iki milyar insan da bir anda ayağa kalkarak yerle bir ediverirler o duvarları!..

Çin olayı tamamen konjonktürel-kendine özgü bir durumdur... Yani örneğin, Türkiye gibi ülkelerde uygulanamaz!.. Buralarda Devlete bağlı bir kapitalizm yaratmaya çalışmış olan Devlet sınıfı zamanla içe kapalı Devletçi bir üretim ilişkileri sisteminin temsilcisi haline gelmiştir. Bu nedenle, küreselleşmeyle birlikte dışa açılmak inşa edilen bu tekelci yapının da çökmesi anlamına geleceği için Devlet sınıfı hep bu sürecin karşısında olmuştur...

KÜRESEL-TOPLUMSAL BİLEŞİK KAPLAR TEORİSİ...

Küresel-kapitalist dünya sisteminin oluşumu sürecinin-küreselleşme sürecinin-, ulus-devlet duvarlarının yıkılarak, ülkelerin aynen bileşik kaplarda olduğu gibi birbirlerine bağlanmaları süreci olduğunu, ülkeler arasında oluşan toplumsal bileşik kaplarda ülkeden ülkeye akan o suyun ise sermaye olduğunu söylemiştik²⁵. Şimdi buna bir şey daha ilâve etmek istiyoruz: Su (yani sermaye), bileşik kaplarda, daima, bütün kaplarda su seviyesinin eşitlenmesi yönünde akar. Buna toplumsal bileşik kaplar teorisi adını veriyoruz.

18-19. yy'larda, tekelci kapitalist ulus-devletlerin egemen oldukları dünyada, ülkeleri bu şekilde birbirine bağlayan bağlar henüz daha oluşmuş değildi. Her ülke, etrafını çeviren ulusal duvarlarının içinde, kendisi için varolan bir toplumsal sistemdi. Bu durumda, tekelci kapitalist ulus-devletler, sömürgecilikteki ve dünyayı paylaşma mücadelesindeki başarılarına paralel olarak, ulus-devletlerinin askeri gücünün de yardımıyla, tıpkı bir ineğin sütünü sağır gibi dünyadaki diğer halkları-ülkeleri sağmışlar, sermayenin getirilerinin kendi ülkelerinde-gelişmiş ülkelerde toplanmasını sağlamışlardı. Küreselleşme süreciyle birlikte oluşmaya başlayan toplumsal bileşik kaplar bu süreci şimdi tersine çeviriyor ve su-sermaye artık gelişmiş ülkelere doğru akmaya başlıyor. Buralarda azami kâr elde etme oranı çok daha yüksek olduğu için, elde edilen kazançlar da gene buralarda kalıyor. Yani, gelişmekte olan ülkelere elde edilen artı değerleri oturufta gelişmiş ülkelerde çıtır çıtır yemiyor kapitalistler! Yedikleri kadarı zaten var ellerinde! Muazzam miktarlarda sermayeden bahsediyoruz, öyle yenip yutulacak miktarlardan değil! Bir Çin, Hindistan, şimdi de Türkiye olayının-„mucizesinin“- altında yatan gerçek budur. Ve bu öyle bir „gerçek“tir ki, bugün bunu artık gözleri 19-20.yy'lardan kalma ideolojik gözlüklerle kapalı olanların dışında herkes görüyor!..

KÜRESELLEŞME-ÜRETİCİ GÜÇLERİN GELİŞMESİ-SINIF MÜCADELESİ...

Peki hepsi bu kadar mı? Küreselleşme, sadece, sermayenin küresel bir akışkanlığa kavuşması olayı mıdır? Yani bir ülkeye sermaye girince, bu hemen burada üretici güçlerin gelişeceği anlamına mı geliyor? Sorunun cevabı, „üretici güçler“ derken bundan ne anladığımıza bağlıdır. Bütün bunları daha önce ayrıntılı olarak inceledik, ama konuyla ilişkisi içinde bir kere daha bazı noktaların altını çizelim.

²⁵Peki sermaye nedir? Sermaye üretim ilişkisidir, kapitalist üretim ilişkisidir. O halde küreselleşme, kapitalist üretim ilişkisinin bütün dünyayı bir ağ gibi örmesidir. Dağınık, ama birbirine bağlı bir dünya sisteminin oluşmasıdır. Bu sistemde sistem merkezini temsil eden belirli bir “nokta”, yer, temsilci vb. yoktur. Sistem merkezini temsil eden sıfır noktaya yere ve zamana bağlı değildir, her yerde oluşabilir!..

Bir kapitalist için „üretici güç“ sermayedir. Bunun dışındaki bütün diğer unsurlar onun türevleridir. Koordinat sisteminin merkezi burjuvazi-sermaye olduğu zaman görünenlerin özeti budur. Burjuva dünya görüşünün çıkış noktası da budur.

Koordinat sisteminin merkezini işçi sınıfına doğru kaydırdığınızda ise bunun tam tersi bir tablo çıkar ortaya. Bu durumda artık üreten yaratan sadece işçilerdir, çalışanlardır. Üretim araçları, teknik vb.bunlar sadece yaratıcı emeğin ürünleridir. Sermaye, özel mülkiyetle birlikte, üretimin zorunlu bir faktörü değildir. Böyle olduğu için de, günü gelince işçiler özel mülkiyet düzenini ortadan kaldırarak sermayenin egemenliğine son vereceklerdir. Burjuvazinin egemen olduğu kapitalist toplumdaki işçi sınıfının egemen olduğu sosyalist topluma geçişin mantığı budur...

Üretici güç nedir?...

Gerçekte ise toplum, çevreden aldığı madde-enerjiyi-informasyonu kendi içinde işleyerek kendini üreten-yaratan canlı bir sistemdir. Kapitalist toplum söz konusu olduğu zaman, sermaye, sistemin içindeki üretim ilişkisidir; yani çevreden alınan madde-enerjiyi-informasyonu değerlendirip işleyen, üretici güçler arasındaki ilişkidir. Madde-enerji-informasyon „hammadde“ olarak çevreden alınıyor, sistemin içinde bulunan ve „sermaye“ adı verilen kapitalist üretim ilişkileriyle birbirlerine bağlı üretici güçler tarafından değerlendirilip işleniyor, ürün haline getiriliyor. Olay bundan ibarettir. Peki nedir, ya da kimlerdir, bu kapitalist sistemin-toplumun içinde bulunan ve sermaye ya da kapitalist üretim ilişkisi dediğimiz bağ'la birbirine bağlı olan üretici güçler? İşverenler ve işçilerdir (Toplumun çevreyle, yani doğayla ilişkisi söz konusu olduğu zaman da üretici güçler toplum ve doğa-çevre oluyor...)

Peki, nasıl üretiyorlar bu „üretici güçler“?

Üretim süreci, yani dışardan-çevreden alınan madde-enerjinin-informasyonun değerlendirilerek işlenmesi-ürün haline getirilmesi süreci iki aşamada gerçekleşir. Önce, ilk aşamada, üretilecek olan ürüne ilişkin bir üretim planı olmalıdır elde. Çünkü üretim bilişsel bir faaliyettir. Kim yapar, ya da yaptırır bu planı? Burjuvazi. Sistemin dominant unsuru olarak neyin üretileceğine „karar veren“ de o dur zaten. Sonra da, ikinci aşamada, bu plan, gerçekleştirilmesi için motor sistem olarak işçilere-çalışanlara verilir. Kollektif bir yaratık olarak „ürün“ böyle çıkar ortaya...

Ürün bir çocuk gibidir. Babası işverense anası da işçi olan bir çocuk! Bu çocuğu vareden bilgi baba ve ana'dan gelen bilgilerden-DNA'lardan oluşur. Bunların sentezidir. Kısacası, bir toplumun içindeki üretici güçler, genel olarak insanlardır. Özel olarak da, eğer sınıflı bir toplumdaki bahsediyorsak, o toplumsal yapı içinde, karşılıklı olarak zıt kutuplarda toplanmış olan insanlardır. Kapitalist toplumdaki bahsettiğimize göre, bu toplumun üretici güçleri işçiler ve işverenler oluyor. İşveren olmadan işçi olmaz ve tersi. Bu ikisi birden olmadan da toplum, kapitalist toplum olmaz. Üretim araçları, teknik vs. bütün bunlar son tahlilde insanın uzuvlarının uzantılarıdır. İnsan, doğayla etkileşerek yeni bilgiler üretir ve bu bilgileri de sonra tekrar yeni bilgiler üretmede kullanır. Üretim araçları bu süreç içinde üretilen bilgilerin maddi biçimleridir o kadar. Yani „araçlar“ üretmez, insanlar üretir. İnsanlar kendileri de bir ürün olan o araçları tekrar üretim faaliyetinde kullanırlar...

Şimdi, „küresel sermaye“, gelişmekte olan bir ülkeye girdi diyelim. Bu andan itibaren bu ülkede nelerin olacağını adım adım izlemek istiyoruz:

Sermaye niye geliyor o ülkeye? Azami kâr yasası gereğince mümkün olan en yüksek kazancı elde edebilmek için, öyle değil mi?.. Üretim faaliyetine ilişkin bütün hazırlıklar-yatırımlar yapılıyor, işçiler işe alınıyor ve üretim başlıyor. Üretim faaliyetinin başladığı bu ilk an'ın gerçekliğini bilişsel bilim terminolojisiyle „ilk durum“ olarak ifade ediyoruz. Daha başka bir deyişle bunu, o üretim birimine ilişkin üretici güçlerin ilk doğuş-oluşum hali-denge durumu-toplu sözleşme durumu olarak da ifade edebiliriz...

Süreç, üretim süreci başlıyor. Üretim faaliyeti kolektif bir faaliyettir. İşveren üretimin planını hazırlıyor, ya da hazırlatıyor, sonra da bunu gerçekleştirmeleri için işçilere veriyor, onlar da plana uygun bir şekilde ürünü gerçekleştiriyorlar. Çocuk doğdu! Ama işveren, üretim araçlarının sahibi olduğu için, „bu benim“ diyerek en sonda oluşan ürüne sahip çıkar! Ve ürün, piyasada satılarak gerçekleştirildikten sonra, üretim maliyetleri çıkarılınca, geriye kalan kısım-“artı değer”- kâr adı altında işverenin cebine girer.

Kapitalizmin gelişme sürecinin iç dinamiği nedir?..

Ne oluyor bu durumda? İşçiler, aldıkları ücretle üretim faaliyeti esnasında harcadıkları enerjiyi yerine koyarak, ancak o ilk durumlarını muhafaza edebilirlerken, işverenler, elde ettikleri artı değerle bir „üst duruma“ geçmiş oluyorlar. Yani işverenler ilk durumdaki dengeyi ihlâl ederek bir „üst duruma“ geçerlerken, işçiler halâ o ilk durumda kalmış oluyorlar. İşte, kapitalizmin gelişme sürecinin iç dinamiği bu çelişkidir. Neden mi? Çok açık! Kendileri bir üst duruma çıktıkları halde, azami kâr yasası gereğince „üretim maliyetlerini düşük tutmak için“, işçilerin halâ o ilk durumda kalmalarını, eski ücretle yetinmelerini isteyen işverenlere karşı işçiler mücadeleye başlarlar da ondan. Ve sonunda yeni bir „toplu sözleşme“ yapılır, işçiler de böylece bir üst basamağa çıkmış olurlar. Kapitalizmin gelişme sürecinin diyalektiği budur. Süreç bu şekilde basamak basamak çıkılarak gelişir. Eğer işveren üretim araçlarının özel mülkiyetine „sahip“ olmasaydı aradaki bu çelişki de olmazdı. Çelişki olmayınca da artı değer olmazdı, kapitalizm olmazdı, kapitalizmin gelişmesi diye bir şey de olmazdı tabii! Ya da eğer işçiler, artı değere el koyarak o ilk denge durumunu bozan işverene karşı mücadele etmeselerdi (veya köleler gibi, bir üretim aracı statüsünde olup da edemeselerdi) gene gelişme, ilerleme olmazdı. Çünkü bu durumda, işçilerin satınalma gücü hiç artmayacağından, ülke genelinde kapitalistlerin „sahip oldukları“ ürünlerin „satılarak gerçekleşmesi“ oranı da hiç değişmezdi ve bundan son tahlilde kapitalistler de zarar görürlerdi. İşçiler, ilk durumdaki dengeyi bozarak bir üst duruma geçen işverene karşı mücadele edip kendilerini de o üst basamağa taşıyarak, son tahlilde, kapitalistin de gelişmesine yardımcı olmaktadırlar. İşte, üretici güçlerin-iç dinamiğinin gelişme diyalektiği budur. Sınıf mücadelesinin kapitalizmin gelişmesinin itici gücü olmasının özü budur...

Bilgi üretimi sürecinin, üretilen bilgilerin tekrar üretim sürecine uygulanmasının diyalektiği de budur. Sürekli azami kâr peşinde koşan kapitalistler, daha iyi kalitede ve daha ucuza üretebilmek için daima yeni bilgilerin peşinde koşarlar. Bu, aynı zamanda, sınıf mücadelesinden kurtulmanın da tek yolu gibi görünür onlara! Birçok işçinin yapabildiği işi tek başına yapan yeni bir makine üretim maliyetini düşürmenin en kestirme, garantili yolu gibi görünür! Ama buna rağmen, aynı denge gene kurulur bir süre sonra! Çünkü o makineleri kullanacak olanlar da gene insanlardır! Böylece, üretimin giderekten daha az işçiyle, daha çok makineyle-robotla yapıldığı bir süreç başlar. İşte kapitalizmi kendini inkâra götüren süreç de budur zaten.

Şimdi geliyoruz bu sürecin, yani üretici güçlerin gelişmesi sürecinin küreselleşmeyle olan ilişkisine. Soru şudur: Sermayenin küreselleşmesiyle üretici güçlerin küresel düzeyde gelişmesi arasındaki bağlantı nedir?

Bugün Almanya’da (ve bütün diğer gelişmiş ülkelerde) çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve daha yüksek ücretlere sahip olmak isteyen işçilere işverenlerin verdiği cevap şu oluyor: „Oturun oturduğunuz yerde, biraz daha ileri giderseniz fabrikayı kapatır giderim. Sökerim makineleri, götürür işçilerin daha az ücret talep ettikleri, üretim maliyetlerinin daha düşük olduğu bir ülkeye kurarım. Örneğin Polonya’ya giderim. Daha olmadı Türkiye’ye giderim. O da mı olmuyor Çin’e, Hindistan’a giderim“! Bitti! Gerçekten de olay burada bitiyor! Ulusal düzeyde üretim sürecinin ayrılmaz parçası olan işveren veya işçilerden bir taraf olayı bu şekilde „çeker giderim“ diye koyabildiği an orada olay biter! Nitekim de öyle oluyor. Sendikalar sesini kesiyor, işçilerin sesi soluğu çıkmaz hale geliyor ve kuzu kuzu, daha az ücretle, daha uzun süre çalışmak için işlerinin başına dönüyorlar! Arada bir, „işverenlerden daha çok vergi alınarak, bunlarla yeni işyerlerinin açılmasını, işsizliğe çare bulunmasını“ savunanlar da çıkıyor, ama bunları da takan yok! Cevap hazır çünkü: „İşverenlerin küresel rekabette ayakta kalabilmeleri için onlardan böyle bir şeyi talep edemeyiz“! **Ulus devlet, hem sermaye tarafından terk edilmiş olmanın burukluğu içinde (hatta ihanete uğradığını bile düşünüyor zaman zaman), hem de daha fazla ileri gidemiyor ona karşı, çünkü halâ ona muhtaç!..**

Ama sadece gelişmiş ülkelerde mi böyle bu, örneğin bir Türkiye’de de benzeri şeyler söyleniyor çalışanlara! „Çin’e, Hindistan’a bakın“ deniyor, „işçiler orda ayda yüz elli dolara çalışırken siz burda dört yüz dolar alıyorsunuz da halâ memnun değilsiniz, susun yoksa fabrikayı kapatır gideriz“ deniyor! Ve işçilerin de boynu bükülüyor, „buna da şükür“ diyerek seslerini kısıyorlar.

Evet, sınıf mücadelesi kapitalizmin gelişmesinin itici gücüdür, iç dinamiğin motorudur; ama bunun da ön koşulu, işçi ve işverenlerin birlikte var oldukları sistem gerçekliğidir. Eğer ulusal düzeyde, işçi ve işveren arasındaki bağ her an kopabilir duruma gelmişse, yani taraflar kendi varlıklarını artık bu bağlaşım içinde görmek zorunda değilseler, orada ne sınıf mücadelesi olur, ne de birşey! İşte bugün durum aynen budur. Peki ne demek oluyor bütün bunlar?

Bugün artık, bir ülkeyi tek başına, sadece ulusal düzeyde ele alarak, o ülkedeki üretici güçlerin gelişmesi hakkında bir yargıya varamayız. Bugün, dünyanın herhangi bir ülkesinde, üretici güçlerin gelişmesini belirleyen esas unsur o ülkenin küresel-toplumsal bileşik kaplar içindeki yeridir. Yani belirleyici olan artık sadece „iç dinamik“ değil, küresel „dış dinamiktir“de! Ama buradan hemen, iç dinamiğin artık önemini kaybettiği sonucu da çıkarılmamalıdır! Evet, bugün ülkenizin kaderini belirleyen esas faktör onun küresel bileşik kaplar içindeki yeridir, ama bu sadece madalyonun bir yüzüdür, görünen yüzüdür. Bir de görünmeyen yan var tabi. Örneğin, neden Afrika değil de Çin, ya da Hindistan sorusunun cevabı da bununla ilgili! Evet, neden Afrika değil de Çin-Hindistan? Yani bugün küresel sermaye neden Afrika’ya akmıyor da Çin’e gidiyor? Neden Afrika değil de Çin küresel bileşik kaplarda suyun aktığı-su seviyesinin yükseldiği taraf haline geldi? İşte bu sorunun cevabı „iç dinamik“le-tarihsel gelişme süreciyle ilgili. Yani öyle rasgele oluşmuyor küresel bileşik kaplar. Hangi ülkenin daha önce bileşik kaplara dahil olacağı bir raslantı değil. Ve bu anlamda ele alınırsa iç dinamik gene ön plana çıkıyor, iç dinamiğin belirleyici yanı ağır basıyor; ve son tahlilde dış dinamiğin iç dinamikle bütünleşerek birlikte etkide buldukları sonucuna varıyoruz.

Bugün, küreselleşme sürecinin itici gücü olan, onu daha da genişletip yaygınlaştıracak olan, ama sadece bu kadar da değil, küresel düzeydeki bütün diğer gelişmeleri de birinci derecede etkileyecek olan en önemli faktör, küresel bileşik kaplarda su

seviyesinin en hızlı yükseldiği yerlerdeki sınıf mücadelesidir. Daha açık olmak gerekirse, önümüzdeki dönemde Avrupa'nın gelişmiş ülkelerindeki, veya Afrikanın henüz el değmemiş, yani henüz küresel bileşik kaplara dahil olmayan ülkelerindeki gelişmeleri birinci derecede etkileyecek en önemli faktör Çin ve Hindistan gibi küresel sermayenin gözdesi olan ülkelerdeki sınıf mücadeleleri olacaktır!

Bu sonuca nasıl mı varıyoruz: Bugün ancak Çin ve Hindistan gibi, küresel bileşik kaplarda su seviyesinin en hızlı yükseldiği ülkelerde gelişecek sınıf mücadeleleridir ki, biryandan buralarda çalışan insanların yaşam seviyelerinin yükselmesine katkıda bulunurken, diğer yandan da, buna bağlı olarak, sermaye için buraları eskisi kadar „çekici“ olmaktan çıkaracak, onu yeni, „daha çekici“ yerler aramaya mecbur edecektir. Niye Çin'e gidiyor bugün sermaye? Herşeyden önce, yetişmiş işgücü maliyeti düşük buralarda ve bir de tabii büyük bir pazar potansiyeli var buraların. Kitlelerin satın alma güçleri geliştikçe bu pazar da gelişecek, bunun hesabı yapılıyor. Ama yarın insanların gözü iyice açılır da „üretim maliyetleri“ yükselmeye başlarsa, o zaman sermaye açısından şu anki çekiciliği de azalacak buraların. Ve işte ancak o zaman sermaye kendisine yeni Çin'ler aramaya başlayacak. Geleceğin potansiyel Çin'i ise (diğer Asya ülkelerinin yanı sıra) Afrika'dır hiç şüphesiz. Dış dinamik, küresel bileşik kapların verimli suyu, kaçınılmaz olarak, Afrika ovalarını da basan bir sel gibi oralara doğru da akmaya başlayacak, buraları da bileşik kaplara bağlayacaktır.

Küresel serbest rekabetçi kapitalist işletme sistemi, dış dinamik olarak el attığı her ülkede benzer bir işletme sisteminin oluşmasını zorunlu kılıyor. Küreselleşme sürecini devrimci bir süreç haline dönüştüren de onun bu özelliğidir zaten. Çünkü, eski devletçi-ulusalcı işletme sistemi değişirken, onu ayakta tutan yapı da değişmek zorunda kalıyor bu arada. Dış dinamik hem yeni bir iç dinamiğin oluşmasının koşullarını hazırlamış oluyor, hem de onun gelişmesini hızlandırıyor. İşte, küreselleşme sürecinin, küresel bileşik kaplar teorisinin, üretici güçlerin küresel düzeyde gelişmesinin diyalektiği budur...

GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELER NE YAPACAK?..

Bu gelişme, bütün ülkeleri içine alıpta küresel bileşik kaplardaki suyun seviyesi eşitleninceye kadar bu şekilde devam edecektir. Bunun başka hiç yolu yoktur! İleri gelişmiş kapitalist ülkelerin ulus-devlet yöneticileri ne yaparlarsa yapsınlar, artık „ekonomik durgunluğa“, „işsizliğe çare“ bulmaları mümkün değildir. Küresel bileşik kaplarda akan suyun yönünü tersine çevirmeleri mümkün değildir. Peki o zaman „ne olacak bu gelişmiş ülkelerin hali“?..

Gelişmiş ülkelerin yapabileceği, yapmaları gereken iki şey var. Birincisi, her zamankinden daha çok demokrasi ve insan hakları savunuculuğu yapmak! İkincisi de bütün vergi yasalarını, yatırım politikalarını vb. değiştirerek, bilim ve eğitime, araştırma ve geliştirmeye daha çok yatırım yapmak, daha çok robotun üretim sürecine sokulması yönünde çaba sarfetmek. Önce birinciyi görelim.

Neden daha çok demokrasi ve insan hakları savunuculuğu? Çünkü, gelişmiş ülkelerin, küresel bileşik kaplarda sermayenin gelişmekte olan ülkelere doğru akışına karşı yapabilecekleri tek şey budur da ondan! Daha çok demokrasi ve insan hakları demek, gelişmekte olan ülkelerde insanların gözlerinin daha çok açılması demektir! Bu ise, kaçınılmaz olarak onların ekonomik taleplerine de yansıtacak, ücretlerinin artmasına yol açacaktır! Gelişmiş ülke yöneticileri, denize düşen yılanı sarılır hesabı umutlarını geliştirmekte olan ülkelerdeki sınıf mücadelelerine bağlamışlardır (bu satırların 2005'te kaleme alındığını hatırlatırım!!.) Buralarda sınıf mücadeleleri gelişecek, çalışanların ekonomik ve demokratik talepleri artacaktı ki, buraların küresel sermaye için eski çekiciliği kaybolsun, hatta mümkünse, sermaye bu ortamdan rahatsız olup tekrar eski anavatanlarına geri

dönsün! „Aç tavuk rüyasında darı görürmüş“ diye ne güzel söylemiş atalarımız! Bu rüya gerçek olmadı tabi. Çünkü, gelişmeden, ilerlemeden, zenginleşmeden herşeye rağmen gelişmekte olan ülkelerin halkları da –az da olsa- bir pay alıyorlardı. Bu nedenle, onlar daha çok demokrasi ve pay isterlerken, diğer yandan da gelişmeye ilerlemeye sahip çıkmaya, yatırım ortamını korumaya çalışıyorlardı. **Bu durumda, baktılar ki olmuyor, Batı'nın bütün o gelişmiş ülkeleri yavaş yavaş demokrasi şampiyonluğunu bir yana bırakarak umudu gelişmekte olan ülkelerdeki ulusalcı güçlerle demokrasi dışı işbirliğine bağladılar. İçinde yaşadığımız süreç bunun en açık delilidir. Alın bir Suriye'yi, bir Mısır'ı... Türkiye'ye karşı tavırları bile değişti artık!.. Daha önce Türkiye'de “Kopenhag Kriterleri” diye demokrasi şampiyonluğu yapan Batı'lı ülkeler şimdilerde artık demokrasiyi falan takmaz oldular; 15 Temmuz darbe girişimi konusundaki umursamaz tutumları bunun en açık örneğidir... Önemli olan gelişmekte olan ülkelerdeki huzuru-yatırım ortamını zedelemek olunca daha önceleri aralarına açık mesafe koydukları “terör” örgütlere bile “denize düşen yılana sarılır” hesabı bakışlarını değiştirmeye başladılar...**

Gelişmiş ülkeler neden eğitime, bilimsel araştırmalara daha çok ağırlık vermek, vergi yasalarını vb. değiştirerek üretim faaliyetinde daha çok robotun kullanılmasını teşvik etmek zorundadır?

Bugün artık, ne yapılırsa yapılsın bileşik kaplarda suyun akışını geriye çevirmenin mümkün olmadığı apaçık ortada duruyor. Yani, gelişmiş ülke yöneticileri ne yapsalar, ne etseler üretim maliyetlerini gelişmekte olan ülkelerdeki düzeye indiremezler. Bu alanda onlarla rekabet edemezler. Rekabet mücadelesinde geride kalmamak için gelişmiş ülkelerin yapabileceği tek şey, üretim faaliyetinde daha çok robotun kullanılmasını teşvik etmek olmalıdır. Çünkü, ayda yüz elli dolara çalışan bir işçiyle ancak bir robot rekabet edebilir! Evet, üretim sürecine daha çok robotun girmesi de „işsizliğe“ çare olmayacak, hatta onu daha da arttıracaktır; ama bu durumda en azından işsizleri doyuracak daha fazla gelir kaynağına sahip olacaktır toplum! Kısacası, eğitime, bilimsel araştırmalara ağırlık vererek, bu alanlara daha çok yatırım yapmak bugünü olmasa bile hiç olmazsa yarını kurtarmak için tek çıkış yoludur!..

KÜRESELLEŞMENİN ÖTESİ...

Küreselleşme sürecinin gelişme doğrultusunu azbuçuk görebiliyoruz artık. Küresel Bileşik kaplar Teorisi'ne göre, suyun seviyesi bütün dünyada üç aşağı beş yukarı eşitlenene kadar bu böyle devam edecektir. Çin, Hindistan derken, daha sonra Afrika'yı da içine alarak küreselleşme süreci tamamlanacaktır. Peki sonra ne olacak? Yani artık yeni bir Çin, ya da Afrika kalmayınca ortada, o zaman ne olacak? Azami kâr yasası ortada durduğuna göre, bir malı daha iyi kalitede, daha ucuza üretebilmek için o zaman ne yapacak sermaye? Rekabet mücadelesi o zaman nasıl gelişecek?

Bu işin iki yolu var! Birincisi şu: 18-19. yy'larda ulusal düzeyde gelişen serbest rekabetçi kapitalizm kendi içinde tekelleri yaratarak 20.yy da kendi zittına dönüşmüş, ulus devletle bütünleşerek tekeli kapitalizm haline gelmişti. Bugünse, gelişme ulusal düzeyde değil, küresel düzeyde oluyor, ama gene de şu soru ortada: **Serbest rekabet gene bir tekelleşmeye yol açar da, dünya bu sefer de küresel tekellerin egemenliği altına girer mi?**

Bir de tabi, benim gibi, artık bunun mümkün olmadığını, yolun bundan sonra düz olduğunu, serbest rekabetin yeni koşullarda da aynen devam edeceğini ve bu yolun kapitalizmi kendini inkâra götüreceğini düşünenler var. Önce birinci ihtimali ele alalım ve şu soruyu soralım kendimize. Bugün küreselleşme süreci, küresel serbest rekabet mücadelesi yeni tip küresel bir tekelleşmeye yol açabilir mi?

EVET, YENİ TİPTEN TEKELLER, BİLGİ TEKELLERİ OLUŞABİLİR Mİ?..

“Eğer küreselleşme bir spor olsaydı, durmadan tekrarlanan bir yüz metre koşusu olurdu” diyor Friedman!²⁶ Ve devam ediyor: “Soğuk Savaş’ın tanımlayıcı endişesi, dünya çapında sabit ve istikrarlı bir mücadelede çok iyi tanıdığınız bir düşman tarafından yok edilme korkusuydu; küreselleşmenin tanımlayıcı endişesi ise göremediğiniz, dokunamadığınız ve hissedemediği-niz bir düşmandan gelebilecek hızlı değişim karşısındaki korkudur- işinizin, topluluğunuzun ya da işyerinizin en küçük istikrar taşımayan, adı sanı konmamış ekonomik ve teknolojik kuvvetlerce her an değiştirilebileceği korkusu... Soğuk Savaş zamanında, Beyaz Saray’ı Kremlin’e bağlayan özel telefon hattına uzanırdık- bölünmüş de olsak, en azından birilerinin, yani bu iki süper gücün idareyi elinde tuttuğuna ilişkin bir semboldü bu. Küreselleşme çağında ise internete uzanıyoruz- hepimizin birbirine bağlı olduğuna, ama idarenin kimsenin elinde olmadığına ilişkin bir sembole”...

Küresel serbest rekabetçi kapitalist dünya sistemi nedir?..

Küresel serbest rekabetçi kapitalist dünya sisteminin “dağınık bir sistem” olduğunu söylemiştik. Belirli bir merkezi-yöneticisi olmayan bu “multiagent-çok kutuplu sistemin” oyuncuları sadece devletler olmadığı için bir tür birleşmiş milletler-devletler örgütü değildir bu! Devletleri, küresel faaliyet gösteren şirketleri, “süper güçlenmiş bireyleri”, hatta sivil toplum örgütlerini de saymak gerekir bu arada. Ama küreselleşme çağının esas aktörü-unsuru bireydir. Hem de “süper güçlenmiş birey”!

Bu ne mi demektir? Bu, bilginin ve teknolojinin bu kadar demokratikleştiği bir ortamda, birgün, hiç ummadığınız bir yerden birinin karşınıza yeni bir bilgiyle-buluşla çıkarak, çok kısa bir zamanda rekabet mücadelesinde sizin o ana kadar elde ettiğiniz bütün başarıları yok edebilecek bir güce erişebilmesi mümkündür demektir! “İntel’in eski patronu Andy Grove’un küreselleşme çağı için, bu çağda “Yalnız Paranoyaklar Ayakta Kalır” demesinin anlamı budur”!(a.g.e) Yani, o an için pazar payı en büyük şirket siz bile olsanız, gene de kendinize fazla güvenmeyeceksiniz diyor Andy Grove! Acaba birisi beni takip mi ediyor diye durmadan arkasına bakarak yürüyen paranoyaklar gibi, mecbursunuz bir gözü arkada yürümeye diyor! Yani, etrafınızda görünen bir rakip olmasa bile, sanki varmış gibi hareket etmeye, kendi kendinizle rekabet etmeye mecbursunuz bu sistemde! Çünkü, hiç umulmadık bir köşeden her an bir rakip ortaya çıkabilir. Böyle bir süreçte ayakta kalabilmenin tek yolu herkesten daha çok araştırmaya geliştirmeye para ayırmak, bilgi üretimi sürecinde her zaman en önde koşmaktır. Ama bütün bunları yapsan bile gene de yüzde yüz garantisi yoktur bu işin!

Bir örnek vereyim. Tam ben bu satırları yazıyordum ki (2005), o gün gazetede bir haber: 27 yaşındaki Ajlan Mengü adında bir Türk genci, sağır ve dilsizlerin iletişim kurmalarını sağlayan bir alet geliştirmiş. Sessizliğin sesi-SOS-adı verilen bu cihaz bileğe takılıyormuş. Tırnaklara yapıştırılan kum tanesi büyüklüğündeki nanoçipler de, sağır-dilsizin el hareketleri ile konuşmasını ses ve yazıya dönüştürebiliyormuş. Hadi gelin de siz böyle bir ortamda “bilgi tekeli” oluşturun bakalım! Bu gence üç-beş kuruş verip elinden buluşunun patent hakkını satın alsan ve sonra da bunu eskiden olduğu gibi çekmeceye atsan ne olacak, bu şekilde üretici güçlerin gelişme sürecini engelleyebilecek misiniz! Buna “kargalar bile güler”! Hadi A firması bunu yaptı diyelim, yani aldı bu bilgiyi ve çekmeceye attı! Bilginin bu kadar demokratikleştiği bir

²⁶ Friedman, T. (2000), “Küreselleşmenin Geleceği.”, Boyner Holding Yayınları, İstanbul

ortamda, benzer bir aleti bu sefer de Hans bilmem ne adında başka birinin geliştirmeyeceğini kim garanti edebilir? Onun da tutup bu bilgiyi B firmasına sattığını düşünelim. Ve diyelim ki, B firması da bu aleti üretilip satış rekorları kırmaya başladı, A'nın sahip olduğu eski teknolojiye dayalı eski ürünü piyasadan sildi süpürdü! Ne olacak şimdi A'nın hali! O bilgiyi alıp da çekmeceye atarken bütün bunların başına gelebileceğini hiç düşünmeyecek mi peki o! Eskiden bilgiyi çekmeceye attın mıydı ya iş bitiyordu. Çünkü üretici güçler daha bugünkü kadar gelişmemişti. Bilgi demokratikleşmemişti. Bilgiye ulaşabilenlerin sayısı sınırlıydı. Ve de en önemlisi, ulusal sınırlar içinde, ulus devlet gücünü kullanarak kontrol mekanizmasını çok iyi çalıştırabildiğin bir alanda olup bitiyordu bütün işler. Ulusal sınırların ötesindeki "dünya pazarları" denilen pazarlar ise "nüfuz bölgeleri"di. Buralarda da zaten bilginin değil ulus devletinin sözü geçiyordu!..

İçinde bulunduğumuz küreselleşme çağ'ında kendine o kadar fazla güvenmeyeceksin yani! En iyisi bende, onu ben üretiyorum, çünkü en yeni bilgilere sahip olan benim diyerek arkana bakmayı bıraktığın an'da bitersin bu çağ'da!

Ama biz gene de bir an için "küresel tekellerin" oluşmaya başladığını düşünelim! Böyle bir gelişme herşeyden önce küresel serbest rekabetçi kapitalist işletme sisteminin kendini inkârı anlamına gelirdi. Süreç geriye doğru işlemeye başlarken, önce buna karşı ulusal düzeyde reaksiyonlar oluşur, sonra da yıkılan eski duvarlar yeniden onarılmaya başlanırdı! Böyle birşey mümkün müdür? "Tarih bir tekerrürden mi ibarettir" yoksa!! Ha, belki mekanik düşünen burjuva "science fiction" yazarları bu türden senaryolar yazabilirler, ama gerçek hayatta „aynı ırmakta iki kez yıkanamazsınız“! Bill Gates, Microsoft'ta „tek bir şey bildiklerini“ söylüyor; o da, „dört yıl içinde yaptıkları her ürünün piyasadan silineceği! Tek sorun, onu piyasadan silen in Micosoft mu, yoksa rakipleri mi olacağıdır! Eğer Microsoft olursa şirket zenginleşecektir. Eğer rakipleri olursa Microsoft'un başı derde girecektir...

Son bir çabayla, gene bir an için, o "science fiction" senaryolarına dönelim ve örneğin bütün cep telefonu şirketlerinin birleşerek tek bir dünya tekeli oluşturduklarını düşünelim, öyle ki, yeni bir teknik geliştiren bile artık rakip firma kalmadığı için bu bir işe yaramıyor! Böyle bir şey mümkün değildir ama, az önce de belirttiğimiz gibi, iş bu noktaya gelirse eğer, yani film gerçekten geriye doğru sarılmaya başlanırsa, bu durumda hemen küresel reaksiyonlar oluşmaya başlar. Ve sonunda da şu ya da bu biçimde mutlaka yeni rakipler çıkar ortaya. Hiç kimse çıkmazsa, küresel sivil toplum örgütleri karşı çıkarlar böyle bir gelişmeye. Hangi küresel sivil toplum örgütleri mi diyorsunuz? **Siz gelecek için "küresel bilgi tekelleri" kehanetinde bulunursunuz da, ben, demokratikleşmenin bu kadar geliştiği-gelişmekte olduğu bir dünyada, gelecek, hem de yakın gelecek için, güçlenmiş küresel sivil toplum örgütleri öngörüsünde bulunamaz mıyım! Belirleyici olan ne yeni „küresel tekellerin“ oluşması tehlikesidir, ne de başka bir şey, belirleyici olan bilginin ve bilgi üretimi sürecinin demokratikleşmesidir. Ancak bunu engelleyebilirsiniz filmi geriye sarabilirsiniz! Haydi engelleyin interneti bakalım gücünüz yetiyorsa!..**

Merkeziyetçilik, adem-i merkeziyetçilik tartışmaları...

Ama hepsi bu kadar da değil! Serbest rekabetçi kapitalist bir işletme sisteminin gereklerine göre varolan, örgütlenen bir şirketle, tekeli kapitalist bir şirket arasında yapısal olarak çok büyük farklar vardır. Bu nedenle, bugün serbest rekabetçi işletme sistemine göre örgütlenmek zorunda olan küresel bir şirketin, yarın yapısal bir değişikliğe uğrayarak tekeli bir sistem haline gelebileceğini söylemek çok zordur. Üretici güçlerin, bilgi üretimi sürecinin gelişmesini değil, tekeli egemenliğini esas alan tekeli kapitalist bir şirket, yapısal olarak

merkeziyetçi olmak zorundadır. Çünkü bilgi yukardan aşağıya doğru tek yönde akar böyle bir şirkette. Çevre, merkezin aldığı kararları uygulamakla yükümlüdür. Serbest rekabetçi işletme sistemiyle çalışan küresel bir şirket ise, tam tersine, mümkün olduğu kadar demokratik olmak, karar verme mekanizmasını tabana yaymak zorundadır. Bilgi, yukardan aşağıya olduğu kadar, aşağıdan yukarıya doğru da akabilmelidir böyle bir yapıda. Çünkü, „günümüzün olağanüstü hızlı, olağanüstü karmaşık, olağanüstü geniş küreselleşme sisteminde, sorunların çoğunu çözmek için gerek duyulan bilginin büyük bölümü şirketlerin merkezlerinde değil, daha dış kademelerindeki insanların elinde bulunuyor...

Tekelci bir örgütün „sorun çözme“ anlayışı-yöntemi ise „dikte etmektir“. Demokratik bir ortamda olduğu gibi, etkileşerek sentez oluşturmak değildir. „İstenilen sonuç“ dikte edilerek elde edilir. Bilgiyi istediği gibi işleyen-değerlendiren merkez, yapılması gereken işleri belirler ve çevre de ancak kendisine verilen bu emirleri yerine getirmiş olur. Müşteriyle olan ilişkilerde de aynı esasa uyulur. Müşterinin hangi malı, hangi fiyata alacağını ona dikte eden tekelci şirkettir. Serbest rekabet ortamında gelişen küresel-demokratik bir şirkette ise, her düzeyde elde edilecek sonuçlar karşılıklı etkileşmelerle, sürece demokratik „katılım“la gerçekleşir. Çevreden alınan bilgi şirket içinde her düzeyde işlenerek merkeze doğru gider, öyle ki, gidereken böyle bir merkezin varlığı bile tartışmalı hale gelir! Pratik olarak merkez, bilgi işleme sürecinin koordine olduğu oynak bir „merkez“-instanz- haline gelir...

Buradan çıkan sonuç şu oluyor: Bugün artık sadece bilgiye ulaşmanın, onu işlemenin ve bilgi sahibi olmanın demokratikleşmiş olması açısından değil, küresel dağınık bir sistemin esas elementinin gelişmiş birey olması açısından da, tekelci-merkeziyetçi bir örgüt-şirket yapısını ayakta tutmak mümkün değildir. Küresel olarak örgütlü bir yapıda, yerel sorunlar ancak yerel düzeyde karar verme yetkisine sahip gelişmiş bireylerle çözülebilir. Tekelci bir örgütlenmede ise bireyin hiçbir önemi yoktur. Herşey merkezde başlar ve orada sona erer. Şirket hakkındaki bilgilerin şeffaf olduğu, en alttaki bir görevlinin bile bu bilgilere dayanarak kendi çapında karar mekanizmasına katıldığı bir yapıyla, bu bilgilerin bir sır gibi saklandığı tekelci bir yapı arasında uçurumlar kadar fark vardır. Bu yüzden, artık istenirse de, bugünkü rekabetçi küreselleşme sürecini kendi zıttına dönüştürerek, katı merkeziyetçi küresel tekelci yapılar yaratmak mümkün değildir!..

GERİYE TEK BİR YOL KALİYOR: BİLGİ TOPLUMU...

O zaman geriye tek bir yol kalıyor! Küreselleşme sürecinin tamamlandığını, yani şu ya da bu şekilde yeryüzündeki bütün ülkelerin küresel bileşik kaplara bağlandığını, ve suyun-üretici güçlerin gelişme seviyesinin- bütün ülkelerde aşağı yukarı eşitlendiğini düşününüz. Ne olacak bu durumda, küresel rekabet mücadelesi ve buna bağlı olarak da üretici güçlerin gelişme süreci nasıl gelişecek bundan sonra?..

Azami kâr yasası hala duruyor olacak mı yerinde? Evet! Rekabet duruyor olacak mı? Ona da evet! O halde kim bir malı daha ucuza ve daha iyi kalitede üretebilirse gene o kazanacak! Doğru mu bu tesbit? Doğru! Peki, böyle bir durumda bir malı daha ucuza nasıl üreteceksin? Artık ücretlerin düşük olduğu bir Çin yok! Afrika'nın keşfi de çoktan gerilerde kalmış! Ne yapacaksın? En başta söylediğimiz gibi „geriye bir tek yol kalıyor“! Bilgi ve teknoloji üretimine daha da hız kazandıracaksın! Çünkü bu durumda

artık, kim daha ileri teknik-daha çok robot kullanır hale gelirse onun üretim maliyetleri daha da düşecektir!

Bir hata var mı bu mantıkta! Varsa hemen duralım! Ben göremiyorum! Devam ediyoruz:

İşte kapitalizmi kendini inkâra götüren süreç budur. İşte „bilgi toplumuna“ giden yol budur...

Neden bilgi toplumu peki?..

Çünkü bu süreç, adım adım, bilginin sermayenin yerini alması sürecidir de ondan. Bilgi sermayenin yerini nasıl mı alacak? Bugün dünyada üretim sürecinde en çok robot kullanan ülkenin Japonya olduğunu, 2003 rakamlarıyla Japonya’da her on bin işçiye 350 robotun düştüğünü, söylemiştik. Daha sonra da 260 robotla Almanya geliyordu...

(2012 yılı rakamlarını içeren bir rapora göre²⁷: Japonya 310 bin 508 faal robot ile gene dünyada en çok robot kullanılan ülke ünvanına sahip. Raporda geçen yıl Nagasaki’de neredeyse tamamen robotların iş gördüğü bir otel açıldığına da yer veriliyor. Hiç şüphe yok ki bu durum Japonya’nın yaşlanan nüfusuyla ve elbette Japonların robot geliştirebilme yeteneğiyle ilişkili bir durum. Bir başka bilgiye göre ise şu anda dünyadaki robotların yarısı Japonya’da.

Listenin 2. sırasında ise 168 bin 623 robot ile Amerika Birleşik Devletleri, 3. sırada ise 161 bin 988 robot ile Almanya yer alıyor. Şu anki nüfus sayılarına oranladığımızda ise Almanya’nın 2. sıraya yükseleceğini söylemek mümkün. Güney Kore, Çin, Kanada, Birleşik Krallık ve Brezilya da listeye giren diğer ülkeler...)

Bu rakamlar bütün ülkelerde gittikçe artacak, bunun başka hiç yolu yok! Önümüzdeki beş-on yıl belki öyle astronomik oranlarda olmayacak bu artış, çünkü küresel bileşik kaplar henüz daha o eşitliği-dengeyi kurmakla meşgul bu arada. Sermaye henüz daha Çin’e-Hindistan’a-Türkiye’ye gidiyor! **Ama, suyun seviyesi eşitlendikten sonra, bu hız astronomik ölçülere varacak. Ve giderekten, ilk planda kol işçiliği diye birşey kalmayacak artık. Yani, proletaryanın yerini tamamen robotlar alacak!!** Sonra? Biliyorum hemen denecek ki, „evet kol işçiliği kalkacak ama, ya kafa-beyin işçiliği? O robotları programlayan kafa işçilerinin sayısı artacak bu sefer de. Ve kapitalizm sürüp gidecek“!

Şurası kesin: Gidebildiği yere kadar gidecek kapitalizm! Yani, artı değer elde etmek mümkün olduğu sürece kapitalizm ve kapitalistler yok olmayacaklar! Ama bu işin de bir sınırı var...

Bir kere az önceki mantık, yani kol işçilerinin yerini robotlar alırken kafa-beyin işçilerinin sayısının artacağı, böylece kapitalizmin de ilelebet sürüp gideceği mantığı doğru değildir. Doğrudur çünkü, bilgi üretimi sürecinin ileri aşamalarında, insanların günlük ihtiyaçları gibi „basit şeylerin“ üretildiği alanlarda kafa-beyin işçilerine de hiç ihtiyaç kalmayacak artık! Yani robotlar sadece kol işçilerini değil, bugünkü kafa işçilerini de işsiz bırakacaklar! Program yapan robotlar üretilecek. Robotlar robotları kontrol edip yönetecekler ve öyle olacak ki, insanların yeme, içme, giyim, barınma gibi temel ihtiyaçlarını artık tamamen robotlar üretir hale gelecekler. İnsanlar ne mi yapacaklar? Bir kere sürecin bu aşamalarında artık öyle ulus-devletler vs. gibi ilkel oluşumlar tamamen ortadan kalkmış olacaklar! Bir tek dünya toplumu-insanlığı

²⁷ <http://www.businessinsider.de/countries-with-greatest-number-of-robots-2016-3?r=US&IR=T>

kalacak ortada. Birey mi dediniz? Birey, kapitalizmin, özel mülkiyetin gelişimi süreci içinde gelişmesinin en yüksek aşamasına eriştikçe adım adım toplumsal varlığın içinde “kendi varlığında yok olacak”. Dünya vatandaşlığı onun en son bireysel varoluş biçimi olacak. Ondan sonra artık, tıpkı ilkel komünal toplum içinde bir insan birey olarak “varolmadan” nasıl varoluyorsa, modern komünal toplum insanı da o şekilde varolur hale gelecek. Yani, toplumsal varlığın içinde, kendi varlığını toplumsal varlıkla birlikte oluşturabilir hale gelecek. İkel sınıfsız toplumdan sınıflı topluma geçilirken özel mülkiyetle birlikte ortaya çıkan birey, özel mülkiyet yok olurken toplumsal varlığın içinde gene yok olacak...

Artı değer mi, kapitalizm mi? “Nedir onlar”? İnsanlar geriye doğru baktıkları zaman böyle düşünecekler! Çünkü, insanların temel ihtiyaçlarının robotlar tarafından üretildiği bir toplumda ne artı değer olur, ne de kapitalizm! Kapitalizmin, bireyin, özel mülkiyetin gelişerek yok olmasının, gelişerek kendini inkârının ürünüdür bilgi toplumu...

Burada sözü Amerikalı robotik uzmanı Moravec’e bırakıyorum. Aşağıdaki satırlar onun 2000 yılında yayınlanan makalesinden:

“Nasıl ki, sürüngenler içgüdüleri tarafından yönetilirler, bunun gibi, birinci nesil robotları da sadece, eksplisit olarak nasıl programlanmışlarsa onları yapabilecek yeteneklere sahip olurlar... İkinci nesilden robotlar ise, 100 000 MIPS’lik²⁸ zeka ile bir fare düzeyine çıkarlar. Birinci nesilden farklı olarak, bunlarda uyum ve öğrenme yetenekleri de bulunur... Üçüncü nesil robotları, 5 million MIPS’lik zeka ile bir maymunun düzeyine erişirler. Daha hızlı öğrenme, basit de olsa, plan yaparak bunları uygulama yetenekleri gelişmiştir... 100 milyon MIPS’lik zeka düzeyleriyle dördüncü nesil robotları, insanlar gibi soyutlama ve genelleme yeteneklerine kavuşacaklardır... Şuna inanıyorum ki, bu robotlar hem zihinsel, hem de fiziksel olarak hayatın her alanında insanlara yetişeceklerdir.

Böyle bir gelişme, tabii içinde yaşadığımız toplumu da temellerinden değiştirecektir. Sahibi olmayan, içinde işçilerin yerine robotların çalıştığı, insanların sadece karmaşık kurallarla ve yönetim sorunlarıyla ilgilendiği, ama bugünkü anlamıyla çalışmanın olmadığı firmalar düşününüz. İnsanların, bugün birçok zengin veya emeklinin yaptığı gibi, günlerini sosyal ve kültürel faaliyetlerle değerlendirdikleri bir toplum düşününüz. Bu gidişle, 2050 yılında, yapay zekanın insanları geride bırakacağını söyleyebiliriz.”²⁹

Bilgi toplumu nasıl bir toplumdur?...

Çok güzel değil mi, yukarda söylenenlere ben aynen katılıyorum! Sınıflı toplumlar sürecinin yok olduğu, geleceğin “bilgi toplumunu” çok güzel anlatıyor yazar. Buna göre, geleceğin bilgi toplumu artık kapitalist bir toplum değildir. Burjuvazinin yerini bilginin-beyin gücünün, işçi sınıfının yerini de robotların aldığı bambaşka bir toplumdur geleceğin bilgi toplumu. Onbinlerce yıl ilkel bir sınıfsızlık içinde yaşayarak gelişen insanlık, daha sonra içine girdiği (yedi bin yıl gibi çok kısa bir süreyi kapsayan) sınıflı toplumlar sürecini de geride bırakıyor. Bilgi toplumu, insanlığın evrimi sürecinde, sınıflı toplumların en son biçimi olan kapitalist toplumun yerini alan, modern anlamda sınıfsız bir toplum olacaktır...

Bütün bunlar hayal mi diyorsunuz!

²⁸ MIPS=Millions of Instructions per Second (bir saniyede kaç milyon işlemin yapıldığı).

²⁹ Moravec, H. (2000). Spektrum der Wissenschaft. Spezial, Nr. 01/2000: “Forschung im 21. Jahrhundert”; article: “Die Roboter werden uns überholen”.

Bugün insanlar, üretilen mal ve hizmetlerin sadece dörtte birinden yararlanabiliyorlar. Geriye kalan dörtte üçü ise başta silahlanmaya ayrılan pay olmak üzere çarçur olup gidiyor. Bir an için, sadece silahlanmanın önüne geçildiğini düşününüz, bugün bile ne aç kalır ortada ne açıkta olan. Varın siz bir de insanların temel ihtiyaçlarının robotlar tarafından üretildiği geleceğin bilgi toplumunu düşünün. Herkesin herşeyi olduğu için, benim senin kavgası bitecek bir kere. Ben, sen kavgası olmayınca da yalan, ikiyüzlülük olmayacak.

Peki, insanlar bilgi toplumunda ne yapacaklar? Temel ihtiyaçlarını robotlar üreteceğine göre, insanlar ne yapacaklar? Yan gelip yatacaklar mı? Ya da spor yapıp, hobileriyle mi uğraşacaklar!!..

Eğer Sistem Bilimi-İnformasyon İşleme Bilimi olmasaydı bu soruların cevapları en fazla bir tahmin, fantazi olarak kalırdı o kadar! Ama öyle değil işte. Bilimsel öngöründe bulunabilmek için iki önemli silah var artık bugün elimizde.

Şöyle düşünelim: İnsanlığın bilgi toplumuna erişmesi demek, elementlerini „dünya vatandaşı insanların” oluşturduğu bir toplum-sisteminin oluşması demektir. Böyle bir sistemde „varolan“ tek gerçek artık “kendisi için varolan bireyler” değil, toplumsal varlıktır; her insanın bilgi üreten bir toplumsal ağ'ın parçası haline geldiği bir ağ toplumunu getirin gözünüzün önüne!.. Bu durumda bilim, bilimle uğraşmak artık bugün olduğu gibi „biliminsanlarının“ uğraşı olmaktan çıkacak, herkesin uğraşı haline gelecektir. Yetmez mi bu kadarı! Örneğin, bugün ben ekmek parası kazanmak için gidip dönercilik yapmak zorunda kalıyorum (bu satırlar 2005'te kaleme alınmıştı ve ben de o zaman daha dönercilik yapıyordum!) eğer bunu yapmak zorunda kalmasam da bütün vaktimi bilgi üretmeye ayırabilseydim diye düşünüyorum da... ah bir ayırabilseydim!..

GELECEKTEN BAHSEDİYORDUK DEĞİLMİ...

Şu satırlar Ray Kurzweil'in 2001 de yayınlanan kitabından: "Gordon Moore... Intel'in kurucusu, aynı zamanda da integral devreleri bulan kişi. 1965 yılında, integral devrelerde kullanılan transistörlerin yüzeylerinin her oniki ayda bir (yeni bir chip generasyonunun devreye girmesiyle birlikte) %50 azalacağını söylüyordu. Daha sonra bunu 24 ayla düzeltti. Bugün "Moore Yasası" diye anılan bu gelişmeyi daha iyi kavrayabilmek için aşağıdaki rakamlara bir göz atalım: 1972 yılında Intel'in en yeni bilgisayar chipindeki transistör sayısı 3500 müş. Bu sayı 1974 de 6000'e, 1978 de 29000'e, 1982 de 134000'e, 1985 de 275000'e, 1989 da 1200000'e 1993 de 3100000'e, 1995 de 5500000'e ve 1997 de de 7500000'e çıkıyor"³⁰...

Buradan çıkan sonuç şudur: Her 24 ayda bir integral devrelerdeki transistör sayısı ikiye katlanıyor. Tabi buna bağlı olarak, bu devrelerin çalışma hızları da artmaktadır...

Peki bu gelişme nereye-ne zamana kadar böyle devam edecektir? Yapılan tahminlere göre bu sürecin daha en azından 15 yıl bu şekilde devam edeceği söyleniyor. Ama sonra zorunlu olarak bu paradigmanın sona ermesi gerekiyor. Çünkü artık bundan sonra transistörlerin izolasyon tabakaları ancak birkaç atom kalınlığına kadar inmiş olacaktır. Bunları artık

³⁰ Ray Kurzweil, (2001), "Homo Sapiens, Leben im 21. Jahrhundert Was bleibt vom Menschen? Econ Taschenbuch, Köln-Deutschland

alışlagelen yöntemlerle daha da küçültmek mümkün değildir³¹. Peki sonra? Moore Yasası'nın işlerliği sona mı eriyor artık bundan sonra?

Hayır! Bu tarihten sonra, şu an kullanılan digital bilgisayarlar yerlerini kuantum bilgisayarlarına bırakacaktır. İnfomasyon artık daha başka biçimlerde kayıt altına alınacak; sıfır ve birlerle, "on" ve "off" larla çalışan dijital bilgisayarların yerine bambaşka yöntemlerle çalışan kuantum bilgisayarları geçecektir. Daha şimdiden bu yönde çok önemli gelişmelerin olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumda gelişme çok daha hızlanıyor tabii, çünkü, digital bilgisayar tekniği kuantum tekniğinin yanında çocuk oyuncağı gibi kalıyor. (Burada bu sürecin ayrıntılarına girecek değiliz elbet, konumuz bu değil zaten; bu nedenle, kuantum bilgisayarlarını bir yana bırakarak biz gene klasik yönetime dönelim, ve sanki, gelişme 2020 lerden sonra da, digital teknikle-Moore Yasası'na göre devam edecekmış gibi düşünerek işin nerelere varabileceğine bakalım... Kuantum tekniğinin bu süreci çok daha kısaltacağını şu an için hesaba katmıyoruz)..

"İnsan beyinde takriben 100 Milyar nöron bulunuyor. Bir nöronun başka bir nöronla en azından 1000 sinaptik bağlantıya sahip olduğunu da düşünürsek, beyinde aşağı yukarı 100 trilyon bağlantı olduğu ortaya çıkar. Bu bağlantıların hepsinin belirli bir anda işlem yeteneğine sahip olduğunu gözönüne alırsak da, beyinde, 100 trilyon işlem yeteneği olan bağlantının bulunduğunu söyleyebiliriz. Paralel çalışma yeteneği beyinin en büyük avantajıdır (örneğin, bir nesnenin tanınması esnasında, çeşitli alt sistemlerin nesneye ilişkin farklı özellikleri aynı anda değerlendirebilmeleri), bu nedenle, bu kadar bağlantının paralel çalışma açısından hiçte küçümsenecek bir rakam olmadığı söylenebilir. Ama, seri çalışma yöntemiyle çözülebilecek bir problem ortaya çıktığı zaman durum değişiyor; bu durumda artık beyinin oldukça yavaş çalışan bir bilgisayar olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü beyindeki her bir bağlantı-sinaps- ancak saniyede 200 operasyon yapabilir. Bu, paralel çalışma için belki yeterli bir rakamdır, ama seri çalışma açısından öyle değil".

Şöyle düşünelim: "Beyindeki 100 trilyon bağlantının-sinapsın- herbirinin saniyede 200 işlem yapabileceğini düşünürsek, beyinin bir saniyede yapabileceği toplam işlem sayısının $20 \cdot 10^{15}$ olduğunu buluruz. Bu durumda, şu anki sürece bakarak, normal bir bilgisayarın bu rakama 2020-25 yıllarında erişeceğini söyleyebiliriz. Yani, en geç 2025 yılında, normal bir bilgisayarın işlem kapasitesi-yeteneği insan beyinin işlem yeteneğine yetişiyor. Bunun, bu tarihten itibaren her on yılda bir, 2^{10} kat daha artacağını da hesaplarsak, 2030-35 lerde bir bilgisayarın işlem yeteneğinin normal bir köyde bulunan insanların toplam beyin kapasitesine, 2050 de ABD de bulunan insanların toplam beyin kapasitesine, 2099 da da (dünyanın o zaman 10 milyar olacağını düşünürsek), dünyadaki bütün insanların beyin kapasitelerinin toplamından bir milyar kez daha fazla olacağını söyleyebiliriz" (a.g.e).

Bu rakamlar ne anlama geliyor? Bütün bunlardan, 21.yy'ın sonlarına doğru insanın yok olacağı, yerini her açıdan daha gelişmiş robotlara-bilgisayar makinelerine-bırakacağı sonucunu mu çıkarmak gerekiyor! Kurzweil gibi bu şekilde düşünen biliminsanları çok! Yapay Zeka'da "kuvvetli çözüm" deniyor buna. Şöyle düşünüyorlar:

Bir A-B sistemi olarak doğa-insan sistemini ele alalım. Burada da gene, doğayla (A) insan (B) arasındaki çelişki (aynen feodallerle köylüler, ya da burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki çelişki gibi) sistemin kendi içindeki bir çelişkidir. Yani bunlar birbirlerinden ayrı olarak düşünülemezler. Bir "doğa" var da, bir de onun dışından, ondan bağımsız bir "insan" var diye düşünemeyiz! Organizma söz konusu olduğu zaman da bu çelişki beyinle organlar arasındaki çelişkidir. Diğer organlardan ayrı bir beyin, ya da tersi düşünülebilir mi? Doğa-İnsan sisteminde dominant kutup doğa iken, sistemin içindeki karşıt kutup da insandır (organizma açısından da bu beyin ve diğer organlar şeklinde oluyor).

³¹ Kurzweil böyle diyor ama daha geçenlerde bir haber vardı gazetelerde, hem de iki Türk biliminsanı yüzlerce filmi tek bir CD ye kaydedebilecek yeni bir teknik geliştirmişler diye... Artık o kadar olağan hale geldi ki bu tür haberler kimsenin dikkatini çekmedi bile..

Peki bu durumda, insanın evriminden, insanın doğayı keşfetmesinden ne anlayacağız?.. Sistemin içindeki karşıt kutup olan insanın “doğayı egemenliği altına almasını” mı!? (“Diyalektik materyalizm” böyle söylüyordu?) Sistemin (doğa-insan sisteminin) içindeki zıt kutbu insan temsil ettiği için, gelişmenin belirli bir noktasında sistem kendi zıttına dönüşecek ve insan doğayı egemenliği altına alacaktır!! İşçi sınıfı nasıl ki gelişmenin belirli bir noktasında burjuvaziyi altederek kendi egemenliğini ilan edecekse, aynı diyalektikle, birgün insan da doğa üzerinde egemen olacaktır!.. Materyalist-diyalektiğin mantığı budur! Bilgisayarlar, makineler, robotlar öyle büyük bir hızla geliíyorlar ki, günün birinde robotlar insanı egemenliği altına alacak, insan kendi yarattığı zıttı tarafından yok edilecektir!.. Bu da aynı “diyalektiğin” sonucu!..

Peki işin doğrusu ne?..

Doğa-insan sisteminde insan, sistemin içindeki karşıt kutup olarak, aynı zamanda sistemin ana rahmini de temsil eder. Bu yüzden, sistemin diyalektik inkârı olan bebek (benim “bilinçli doğa” adını verdiğim o varlık) onun, yani insanın içinde gelişir. Bu “yeni oluşum”, yani “bilinçli doğa”, insanın yerini alan bir bilgisayar değildir! O bir sentezdir. Doğa-İnsan etkileşmesinin sentezidir-ürünüdür. Kendi bilincine varmış Doğadır o! Ne kadar gelişmiş olursa olsun, kendi başına bir bilgisayar son tahlilde hala bir makinedir. Ve bütün makineler gibi o da insanın organlarının bir uzantısıdır. Bilinçli doğa ise, bu anlamda bir makine olmuyor. Evet o, bugünkü klasik anlamıyla bir insan da değildir artık, ama “bir bilgisayar-makine” hiç değildir. Babasının “insan” annesinin de bilgisayar olduğu yarı biyolojik, yarı makine olan bir çocuktur o. Doğa'nın kendi bilincine vardığı “bilinçli doğa”dır...

Bilinçli doğa'yla bir makineyi-bir robotu, çok gelişmiş bir bilgisayarı- birbirinden ayıran temel özellik bunların bir saniyede yaptıkları işlem sayısı olamaz! Evet, bir bilgisayar 21.yy'ın ortalarına doğru bu açıdan insanı çok gerilerde bırakacaktır. Bu açık! Ama bu, bilgisayarın-robotların insanın yerini alacağı anlamına gelmiyor! Neden mi? Ne kadar gelişmiş olursa olsun bir bilgisayar-robot için yaşamı devam ettirme mücadelesi diye birşey söz konusu değildir de ondan!..

Evet, enerjisi biten bir robot da gidip bunu yenileyebilir, yani bu şekilde programlanmış olabilir, ama yaşamı devam ettirmek sadece bu değildir ki! Yaşamı devam ettirmek dediğimiz süreç varoluş sürecinin kendisidir. İnsan (ve bütün diğer canlılar) çevreyle-doğayla etkileşerek (buna yaşamı devam ettirmek diyoruz) varoluyorlar; kimliklerini bu mücadele içinde oluşturuyorlar. Bir robotun ise, ne bir kimliğe, ne de varolmak için böyle bir mücadeleye ihtiyacı vardır, olmayacaktır da! Herşeyi bilen ve insanın yerini alacağı söylenen bir robot ortaya çıktığı-üretildiği-zaman, bu robot, hangi yaşamı devam ettirme mücadelesiyle kendine bir kimlik oluşturacaktır ki? Örneğin, böyle bir robotun çevre sorunu diye bir sorunu mu olacaktır, iklim değişikliğine karşı mücadele mi edecektir bu robotlar? Neden etsinler ki, iklim sıcak olmuş, soğuk olmuş ne farkedecek bir robot için; ya da hava kirli olmuş temiz olmuş ne farkedecek?..

Bence olay çok açık! Makineler-robotlar, bilgisayarlar insanın uzuvlarının uzantısından başka birşey değildir. İnsan doğayı bildikçe doğa-insan sistemi kendini üreterek gelişiyor; sistemin ana rahmini temsil eden insan da kendi içinde bu gelişmeyi taşıyor. Ve bu sürecin belirli bir aşamasında da doğum gerçekleşerek artık klasik

anlamıyla insan diye birşey kalmıyor ortada; doğayı-ve kendini- bilen insan, doğa-insan sisteminin çocuğu olarak adeta kendini doğuruyor, insan, doğan çocuğun-“bilinçli doğanın”- varlığında yok oluyor. Olay budur...

Bundan sonra tartışacağımız konular artık bu çocuğun nasıl doğacağına yönelik olacaktır!...

KÜRESEL MUHALEFETİN DOĞUŞU-BUGÜNÜ YARINA BAĞLAYAN YOLLAR...

Çalışmanın bu kısmını sona bırakmamın nedeni önce büyük tabloyu ortaya koyabilmektir. Çünkü ancak o zaman, yani ancak büyük tablo gözümüzün önünde olursa ve nereye doğru gittiğimizi bilirsek bugünü yarına bağlayan yolları bulabiliriz.

Ne demek bu onu açalım: Bilişsel faaliyet, bir hedefe ulaşmak için plan yaparak problem çözmek demektir. Günlük hayatın içinde plan yaparak ulaşmak istediğimiz amaçlarımız, yaşamı devam ettirme mücadelesinde, o anın içinde oluşan zorunluluklardan ve imkânlardan kaynaklanır. Ve biz bu yolda yürürken, her zaman öyle büyük tabloya falan bakmayız! Çünkü, o büyük tablodaki hedefle o an içinde bulunduğumuz nokta arasındaki mesafe o kadar çok basamaklara ayrılmıştır ki, merdivenin en tepesini görmek, hatta kafamızı kaldırıp bakmak bile anlamsız görünür! Problem o an önümüze nasıl çıkıyorsa onu çözmekle uğraşırız. Ve onu çözerken de ister farkında olalım, ister olmayalım hedefe doğru giden o merdivenin bir basamağını daha çıkmış oluruz. Peki, madem ki ne yaparsan yap, yani hangi problemi çözmekle uğraşırsan uğraş, hangi yoldan gidersen git, bütün yollar aynı yere çıkıyor, o zaman ne lüzum var büyük tabloyla uğraşmaya? Madem ki nereye gittiğimizi bilsek de bilmesek de hep aynı hedefe doğru yürüyoruz, o halde niye uğraşıyoruz illâ ki bu yolu aydınlatmaya? Nereye gittiğimizi bilmek için neden o kadar çaba sarfediyoruz? Hedefe vardığımız zaman nasıl olsa göreceğiz onu! Öyle değil mi!..

Bir amaca ulaşmak için yapılması gereken işlerin toplamına program deniliyor. Bir bilgisayar programının esası da budur. Yol basamaklara ayrılır. Her basamağı çıkmak için nelerin yapılması gerektiği belirlenir ve sonra da bütün basamaklara ilişkin yapılan bu planlar biraraya getirilerek program ortaya çıkarılır. Bu açıdan bakarsak her insan, kendi yaşam süresi boyunca, insanlığın bir büyük programı gerçekleştirme mücadelesinde, bundan kendi payına düşen küçük bir kısmı gerçekleştirmeye çalışmakla meşguldür. Bütün insanların, ne yaparlarsa yapsınlar, nasıl yaşarlarsa yaşasınlar, son tahlilde yaptıkları budur. **Özgürlük, zorunlu olarak gerçekleşmesi gereken sonuca giden yolda, sayısız ihtimallerin bireyler tarafından tesadüfen gerçekleştirilerek ilerlenilmesi değil midir...** Yani, nereye doğru gittiğini bilsen de bilmesen de gittiğin yer aynı. Aradaki fark, nereye gittiğini bilen insanın yolunun kısa olmasında, ya da, yanan bir meşale gibi yolunu aydınlatarak ilerlediği için onun önünü görerek gitmesinde. Yoksa, karanlıkta da yol alsan, o geniş çerçeve içinde sağa sola saparak da gitsen tek bir yol var gidecek. İnsanlar, „dere tepe düz gittik“ diyerek bütün hayatları boyunca dönüp dolaşıp „bir arpa boyu yol“ da gitmiş olabilirler, önünü görerek çok daha fazla mesafe almış da olabilirler. Ama, gerçek olan şudur ki, hiç kimse o hedefe tek başına varamaz! Çünkü ancak bir bütün olarak ulaşılabilir oraya. Bu nedenle, hedefi görüpte o hedefe doğru gidenlerin aydınlattıkları yol, diğer insanlar için de yol gösterici olur o kadar. Yoksa kimse kimseyi zorla yola sokamaz!..

Şimdiye kadar, bu yolun neresinde bulunuyoruz sorusuna cevap aramakla uğraştık. Ve artık nerede bulunduğumuzu biliyoruz. Küreselleşme sürecinin tam göbeğindeyiz. Bu yolun bizi nereye götürdüğünü de gördük. Varacağımız yer modern komünal bilgi toplumu, bütün yollar oraya çıkıyor! Bu hedefe ulaşmaya karşı da çıksan gene oraya gidiyorsun! Yani kimisi gerisin geri yürüyerek, “hayır olmaz” diyerek gidiyor, kimisi de güle oynaya! Burjuvaziyi düşünelim! Azami kâr hedefine doğru koşarken biryandan da bilgi toplumuna doğru koştuğunun farkında değil ki o! Yani bugünün içindeki varoluş

mücadelesinin kendi yokoluşunu hazırladığının farkında değil ki! Ama farkında olsa, nereye gittiğini bilse, gitmiyorum mu diyecek sanki? Diyemez ki! Azami kâr'dan, artı değerden vazgeçerse yapabilir bunu ancak!.. Kent kurucu feodaller kendilerini yok etmek, burjuva yaratmak, kapitalizmi geliştirmek için mi yapmışlardı bunu!?..

KÜRESELLEŞMEYE KARŞI MUHALEFET...

Ama sadece burjuvazi midir, istemeye istemeye o hedefe doğru ilerleyen! Bir de „küreselleşme karşıtları“ var! Küreselleşme sürecinin mülksüzleştirdiği insanların direniş-reaksiyonu var. Onlar da, direnerek, karşı çıkarak bu sürecin içinde yer alıyolar... Nasıl mı?

Arabaya biniyorsunuz, kontak anahtarını çevirip çalıştırıyorsunuz, niyetiniz alışverişe gitmek. Tam, gaz verip de ilerleyeceğiniz an, oturduğunuz koltukta geriye doğru itildiğinizi hissedersiniz. Bir durumdan başka bir duruma geçerken atalet direnciyle bu geçişe karşı direnir vücudunuz... Bir yanda sizi ileri doğru iten kuvvet, diğer yanda da eski durumu muhafaza etmek için buna karşı direnen „atalet kuvveti“. Aslında „atalet kuvveti“ diye gerçek bir kuvvet yok ortada tabi! Bu, “kuvvet olmayan kuvvet”, sizi ileri doğru iten kuvvete karşı mevcut durumu muhafaza etmek isterken izafi olarak ortaya çıkıyor. Sonuç: eski denge durumu dirense de arabanız hızlanıyor ve diyelim ki, sonra saatte elli kilometrelik bir hıza ulaşıyorsunuz ve artık hep bu hızla yolunuza devam ediyorsunuz. O an artık koltukta geriye doğru itilmediğinizi hissedersiniz. Çünkü artık yeni bir denge oluşmuştur. Bir durumdan bir başka duruma geçerken ortaya çıkan direnç- reaksiyon ortadan kalkmıştır...

Bir durumdan bir başka duruma geçişin diyalektiği evrenseldir. Toplumsal düzeyde de geçerlidir. Belirli bir üretim ilişkisiyle karakterize olunan bir toplum biçiminden bir başka toplum biçimine geçerken, ya da, her biri kendi içinde kapalı bir kutu olan ulus-devletlerden oluşan bir dünyadan, bütün ülkeleri birbirine bağlayan küresel bir dünya sistemine geçilirken de hep aynı diyalektiktir karşımıza çıkan... Şöyle ifade edelim:

Ulus-devlet, belirli bir tarihsel dönemde ortaya çıkan toplumsal bir denge durumudur. Sistemin kendi içindeki dengeyi sağlayan da devlettir tabi. Yoksa eşitlikçi bir sistem olduğu için bir denge hali değildir söz konusu olan! Sistemin kendine göre bir mantığı, bir kendini yeniden üretim biçimi vardır. Devlet de bu sürecin içinde oluşur. Üretim ilişkisi genel olarak kapitalist üretim ilişkisidir, ama bu giderekten, ulusal duvarların içinde, devletçi-tekelci bir işletme sistemi haline dönüşür. **Küreselleşme süreci ortaya çıkıpta bu süreç ulusal duvarları yıkmaya başlayınca-eski tekelci-devletçi işletme sisteminin yerini küresel serbest rekabetçi bir işletme sistemi almaya başlayınca- kendi varlıklarını eski denge içinde oluşturan unsurlar-güçler toplumsal bir atalet direnciyle bu sürece karşı çıkarlar.** Karşı çıkanların başında da, eski denge durumu içinde egemen sınıf konumunda olan, devletle bütünleşmiş sınıf gelir tabi. Nasıl karşı çıkmasınlar ki, toprak hızla ayaklarının altından kaymaktadır bunların. Sahip oldukları iktidarı, gücü kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Bir an için, koordinat sisteminin merkezini bunların üzerine koyarsak, yani dünyaya onların gözüyle bakarsak olay apaçık çıkar ortaya. Onlara göre “ülke elden gitmekte, emperyalizme, yabancılara satılmaktadır “!..

Ama sadece onlar değildir bu sürece karşı çıkanlar. Devlete bağlı işyerlerinde çalışan işçileri, mevcut devletçi düzen içinde çağdışı sübvansiyonlara alışmış köylüleri, hantal bir devlet yapısı içinde “salla başını al maaşını çalışan “ memurları, ve bir de tabi, “yerli malı yurdun malı her Türk onu kullanmalı” mantığıyla ulusal sınırlar içinde kalmaya-varolmaya alışmış, küçük burjuva grupları da saymak gerekir bu arada; bütün bunların hepsi ortak bir cephe oluşturarak küreselleşme karşısındaki yerlerini alırlar!..

Gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıkan ve çağ dışı eski ulus-devlet yapısını korumaktan başka hiç bir amacı olmayan bu muhalefet

gerici bir muhalefettir ve hiç bir şansı yoktur. Yoktur, çünkü küreselleşme süreci ve küresel bileşik kaplar aslında bu ülkelerin, bu ülkelerde yaşayan insanların lehine işlemektedir. Çünkü evet, küreselleşme eski yapıyı yıkıyor ama, bunun yerine yeni, daha modern bir yapıyı da beraberinde getiriyor. Evet, küreselleşme ilk planda birçok insanı mülksüzleştiriyor, ama kısa zamanda bu insanları yeni alanlarda iş-güç sahibi de yapıyor. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerdeki direnç uzun soluklu olamaz. Yeni sürecin nimetleri kitlelere ulaşmaya başladıkça eskiyi muhafaza etmek isteyenlerin gücü azalacaktır...

Gelişmiş ülkelerde ise durum biraz daha farklı...

Ama, direnişin özü aynı aslında. Aradaki fark şu ki, sermaye geliştirmekte olan ülkelere yöneldiği için buralarda yeni yatırım olmuyor, her geçen gün daha da büyüyen bir işsizler ordusu ortaya çıkıyor. Buna bir de, robotların işinden ettiği işsizleri de eklersek, durumun vahameti daha da anlaşılır hale gelecektir. Ve işin ilginç yanı, bu işsizler ordusu için hiçbir umut ışığı da görünmemektedir ortada. Yani, küreselleşme süreci geliştirmekte olan ülke insanları için yeni iş olanakları yaratırken, gelişmiş ülke insanlarını işsiz güçsüz durumuna sokmaktadır. Ve bu insanlar da tabi buna karşı tepki duyuyorlar. Bunun nedeni açık:

Birincisi şu: Yatırım olmayınca yeni iş yerleri de açılmıyor. Alıyor adam fabrikayı sırtına, götürüyor başka yere kuruyor! Ne yapacaksın buna karşı! Gitme deyip önünü kesemezsin ki!

İkinci nedense tarihsel, belki biraz da suçluluk duygusu var bunun altında! Bugün gelişmiş ülkelerdeki yaşam düzeyinin yüksek olmasında tekeli kapitalizm-sömürgecilik- döneminde sömürgelerden elde edilen artı değerlerin de payı olduğu biliniyor. Çünkü, bir biçimde gelişmiş ülke halkları-işçileri de alıyorlardı bu sömürüden paylarını! Ve o zaman kimsenin de fazla sesi çıkmıyordu! Şimdi çark tersine dönüpte sermaye alıp başını gitmeye başlayınca, kendi kaderlerini sermayeye bağlamış olan bu insanlar bir tür terkedilmişlik duygusu içine girdiler! Bu durum ne kadar sürer belli değil, ama en azından şimdilik böyle. Yakın zamanda büyük kitlesel gösteriler falan da beklemiyorum ben! Kim yapacak ki bunu? Halâ elinde iş olanları unutun! Onlar kendilerini şanslı sayıyorlar. İşsizler mi direnecek? Direnseler neyi değiştirecekler ki! Sermayeyi geri mi getirebilecekler! En fazla bir lumpen tepkisine dönüşebilir bu, kuru öfkeye, yakıp yıkma şekline! Ulus devlet, ülke dışında yatırım yapan küresel firmalardan-zenginlerden daha çok vergi almaya kalksa, bu sefer ülkeyi hepten terkeder gider bunlar diye korkuyor! Gider de yani! Ne olacak ki, gider Çin vatandaşı olurlar Siemens'in patronları! Yani öyle eskisi gibi ulusal bağ falan kalmadı ki artık! Almanya'da SPD'nin başkanı Müntefering "zenginler biraz da vatan sevgisiyle hareket etsinler, ülkeye yatırım yapsınlar" diyecek oldu da kıyamet koptu!..

20.YÜZYILDAKİ ANLAMLARIYLA "SAĞ"-“SOL” KALMADI ARTIK!...

Eskiden, yani 20.yy da, "sağ" deyince, bundan kapitalist sistemi temsil eden burjuva siyasetini anlardık. "Sol" da tabi, buna karşı, işçi sınıfının başı çektiği toplumsal muhalefeti temsil ederdi. Küreselleşmeyle birlikte bunların hepsi tarih oldu! Çünkü bugün artık tek bir kriter var ortada: Kendi varlığını küresel zincirin bir parçası olarak üretmeye çalışanlarla, ulusal sınırlar içinde kalarak bu sürece karşı direnenler arasındaki çelişki... Günümüzde siyasetin tek belirleyici unsuru artık bu çelişki haline geldi. Toplumun bütün sınıf ve tabakaları, kendini küresel zincirin bir parçası olarak görenler ve buna karşı direnenler şeklinde yeni mevziler oluşturmaya başladılar. Burjuvaziden işçi sınıfına, köylülükten küçük burjuvaziye kadar bütün sınıf ve tabakalar buna göre ayrışıyorlar. Küreselleşmeye karşı olan burjuvalar, ya da işçiler artık aynı cephedeler. Bunlardan biri kendini "milliyetçi sağ" olarak görürken, diğeri "ulusalcı sol" diyor artık kendine!

Milliyetçilik kavramının patenti burjuvaziye ait olduğundan, ulusalcılık-utangaç bir milliyetçilik olarak solculuğa daha yakın görünüyor!

Peki ya Marksizm-Marksist sol, o ne yapıyor, nerede duruyor bu süreçte? Küreselleşme sürecini kapitalizmin gelişmesinde basit bir evre, yüzeysel bir biçim değişikliği olarak görenler için bu soru anlamsız gelebilir. Çünkü, bunlara göre, ne olursa olsun, kapitalizm kapitalizmdir. Ve burjuvazi var olduğu sürece işçi sınıfı da varlığını sürdürecektir. Bu yüzden, işçi sınıfının dünya görüşü olarak Marksizm de bazı küçük rotuşlarla da olsa yerini-fonksiyonunu korur-muhafaza eder...

Ben bu görüşe katılmıyorum tabii! Bana göre Marksizm işçi sınıfının delikanlılık döneminin dünya görüşüdür. O dönemin koşulları içinde, burjuva saldırısına karşı, onun-işçi sınıfının kendini bulma-koruma, kendi kimliğini kabul ettirme mücadelesinin bir ürünüdür o. Ama artık bu dönem çoktan sona erdi. Şimdi artık işçi sınıfının gelişimini etkileyen başka süreçler var ortada. **Bunlardan birisi globalleşme süreci, bu açık; diğeri ise, bunu da aşan, bilgi toplumuna-modern sınıfsız topluma geçiş süreci.**

Birincisi, toplumun bütün sınıf ve tabakalarını olduğu gibi, bu arada işçi sınıfını da, küreselleşmeye karşı çıkanlar ve onu destekleyenler olarak ayarıştıran bir süreç. İşçi sınıfı içinde Marksizmden etkilenen sol, bu ayrışmada küreselleşmenin karşısında ulusalcı cepheye yer alıyor. Nedeni açık: Küreselleşmeyle birlikte işçi sınıfı ulusal düzeyde kalmaya devam ederken, karşı tarafta yer alan burjuvazi global zincirin bir parçası haline gelerek daha da güçlenmiş durumda. Buna bir de, burjuvazinin temsil ettiği karşı cephenin daha oynak hale gelmesini eklersek durum daha iyi anlaşılır! Ne de olsa, eskiden karşıda, ulusal sınırların içinde gelişen sınıf mücadelesi ortamında, sana bağlı bir burjuvazi vardı; ama artık öyle değil. Azıcık sıkıştırdın mıydı ya, "fazla üstüme gelersen, pılımı pırtımı toplar giderim" diyen ve gerçekten de bunu yapma yeteneğine-potansiyeline sahip bir burjuvazi var ortada. Ki bu da sınıf mücadelesinin etki gücünü sınırlayan bir faktör. Denebilir ki, bu şu an belki böyle, ama giderekten, taşlar yerine oturmaya başladıkça işler tekrar eskiden olduğu gibi bir dengeye kavuşacaktır, çünkü kapitalizm kapitalizm olarak varlığını sürdürüyor sonunda...

Ama öyle değil işte, bu kez de işin içine, giderekten, işçi sınıfının yerini robotlara terketmesi süreci giriyor. Yani globalleşmeyle bilgi toplumuna geçiş süreçleri içiçe ilerliyorlar. Biri diğeri daha da hızlandırıyor-etkiliyor. **Bu durumda ne yaparsan yap, eskiden olduğu gibi bir "işçi sınıfı devrimciliğine" yer kalmıyor artık! Bir yanda, güneşin altındaki kar gibi eriyerek yok olma sürecini yaşayan bir sınıf var ortada, öte yanda ise, sen, sübjektif idealist bir yaklaşımla, onu, gelişen, geleceği temsil eden bir sınıf olarak değerlendiriyorsun ve izlediğin bütün siyaseti de bu değerlendirmenin üzerine, yani bu sınıfı iktidara getirme üzerine oturtuyorsun! Olmaz, olmadığını hayat da gösteriyor zaten. Bunun için de klasik-eski-sol siyaset artık ulusalcı cephenin içinde, globalleşmeye-bilgi toplumuna geçişe ayak direyen bir akım olarak yerini alıyor...**

Gelişmiş kapitalist ülkeleri ele alalım. "Sermaye dışarıya mı gidiyor, iyi işte güzel, bu şekilde burjuvazi içerde daha da zayıflamış oluyor, böylece, onu devirmek, iktidarı ele almak işçi sınıfı için artık daha kolay hale gelecektir" diye mi düşünüyorsunuz!

Hayal bunlar hep! Süreç tek yanlı olarak işlemiyor ki! Almanya'yı ele alalım. Evet sermaye dışarıya gidiyor, yeni yatırım yapılmıyor Almanya'da; ama buna rağmen Alman ekonomisi dış ticarete-ihracata bağımlı bir yapı. Yani sen tutupta onu global zincirden koparmaya kalktın mıydı ya, sap gibi kala kalırsın ortada; malını kimseye satamayınca Castro'nun Küba'sı gibi

olursun! (Küba deyince, daha yeni geçenlerde Handy kullanımı serbest bırakılmış! Ne büyük yenilik! Haydi aynı şeyi Almanya'da yapın bakalım siz! Hiç atı bilmeyen insanları belki eşekle idare etmeye ikna edebilirsiniz, ama insanları attan indirerek eşeğe bindirmek kolay değildir!!) Bırakınız Almanya'yı bir yana, alın Türkiye'yi! En son global kriz bile felç etti ekonomiyi. İşsizlik %15 lere tırmanıverdi birden. Niye? Çünkü Türkiye ekonomisi de artık ihracata bağlı bir ekonomi de ondan. Sen gel de şimdi Türkiye'de işçi sınıfı devrimi yap bakalım, millet açlıktan ölür; ama daha önce de tabi kendisini bu duruma getirenlerden sorar hesabı!

SİSTEMİN KENDİ İÇİNDEKİ MUHALEFET...

Küreselleşmenin bir süreç olduğunu söyledik. Bütün ülkeleri, insanları birbirine bağlayan tek bir dünya sisteminin-toplumunun oluşumu süreci bu. Bu sürece karşı oluşan "duygusal reaksiyonların"-direnmelerin diyalektiğini de yukarda ele almaya çalıştık. Bunların küreselleşme sürecinin mülksüzleştirdiği kesimlerin eski ulus-devlet zeminini muhafaza etmeye yönelik çabaları olduğunu söyledik. **Ama bir de, sistemin kendi içindeki, kendi iç çelişkilerinden kaynaklanan muhalefet var. Küreselleşmenin, üretici güçlerin gelişmesinin kaçınılmaz sonucu olduğunu gören, bu anlamda da ona sahip çıkan, onu destekleyen; ama öte yandan da, onun kendi iç çelişkilerinden yola çıkarak onu eleştiren; küreselleşmenin sadece sermayenin küreselleşmesi olayı olmadığını, bir bütün olarak üretici güçlerin küreselleştiğini ortaya koyan, yapıcı, sahip çıkarak eleştirirken sistemi geliştirici, küresel kapitalist sistemin ana rahminde gelişen bilgi toplumu güçlerinin muhalefeti var. Ne demek bu, "eleştirirken geliştirici muhalefet" onu görelim:**

Serbest rekabetçi kapitalizm bir toplumsal işletme sistemidir, çok basit birkaç kuraldan oluşur demiştik: Rakiplerinden daha ucuza ve daha iyi kalitede mallar üreterek daha çok satmak, azami kâr elde etmek...

Bugün küresel düzeyde iş yapmak isteyen bir kapitalistin dünya görüşünü belirleyen ilkeler bunlardır. Üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olduğu için ürünün de sahibi olan kapitalist amacını gerçekleştirebilmek için "üretim maliyetlerini" mümkün olduğu kadar düşük tutmak zorundadır. Yani hammaddeyi mümkün olduğu kadar ucuza elde edebilmeli, işçi ücretlerini mümkün olduğu kadar az tutmayı başarmalıdır vb. Bunun dışında hiçbir şey ilgilendirmez onu. Üretim faaliyeti esnasında oluşan atıklarla doğa mahvoluyormuş, işçiler aldıkları ücretle geçinmiyorlarmış bütün bunlar onun sorunu değildir. Onun görevi üretimin maliyetini minimuma indirebilmektir.

Öte yandan ürün kolektif olarak elde edilen bir sonuçtur, bir sentezdir. Onu bir çocuğa benzetirsek, babası doğaysa anası da toplumdur onun. Ama o aynı zamanda toplumsal olarak sistem içi bir oluşumdur da; yani, işveren ve işçinin birlikte ürettikleri bir çocuktur. Sonra, çocuğu birlikte yapıyorsun ama, ürün ortaya çıktıktan sonra birlikte ürettiğin sistemin diğer kutbunu yok varsayıyorsun, ya da onu sana bağlı bir uzuv, bir üretim aracı, bir alet olarak görüyorsun. Üretmek için hammaddeyi işleme lazım. Hammadde ise doğada. Ama bir yandan da onu tahrip ediyorsun. Çünkü o anki çıkarını düşünüyorsun sadece. O an rakibinden daha ucuza üretebilmen lâzım, sadece bunu düşünüyorsun. İşi uzatıp da doğa'yı da düşünmeye kalksan, zehirli gazlara karşı filtre falan taktırsan, kirli atıkları rasgele doğaya bırakmayı arıtma tesisleri kursan, bunlar hep masraf, üretimin maliyetini artırıcı şeyler olarak maliyete yansıtacak. Ve de sen bunlarla uğraşmaya kalkarsan rakiplerin seni geçebilir. Bu nedenle, sen sadece kendini düşünmek zorundasın, yoksa bu işi götüremezsin. Serbest rekabetçi kapitalist işletme sisteminin ilkeleri bunlardır...

Sistemin kendi içindeki muhalefet işte tam bu noktada ortaya çıkıyor. Çünkü, üretimin toplumsal karakteriyle, yani üretim faaliyetinin kolektif bir faaliyet

olmasıyla, üretim araçlarının ve ürünün özel mülkiyeti arasındaki çelişki sürece tam bu noktada damgasını vuruyor. Sonuç:

1.Küresel sorunların çözümü için küresel boyutlarda yeni tip bir sınıf mücadelesi pratiği ortaya çıkacaktır.

2-Doğa'yla olan ilişkilerde de, doğa'nın ağız dili olmadığı için, onun çevre kirliliği, yaşamın ve üretim faaliyetinin doğal koşullarının bozulması gibi reaksiyonlarına sahip çıkan, bunları sınıf mücadelesi süreciyle birleştiren çevreci bir muhalefet çizgisi gelişecektir. Gelişiyor da zaten.

17-20.yy'larda kapitalizmin gelişimi ulusal düzeyde olduğu için sermaye ile emek (ve insanla doğa) arasındaki ilişki de ulus-devlet çerçevesi içinde kendine bir yol çiziyordu. Bir yanda azami kâr peşinde koşan sermaye, bunun karşısında da, sınıf mücadelesi yoluyla kendi çıkarlarını koruyan çalışanlar vardı. Bu iki karşıt kutup arasındaki etkileşme belirli bir denge oluşturuyor, gelişme sürecinin basamakları bu şekilde çıkılıyordu. Sistem politik olarak da bu gelişme diyalektiğine uygun bir yapıya sahipti. Bir yanda sermayenin çıkarlarını savunan ulusal "sağ" partiler, diğer yanda da, çalışanların haklarını savunan ulusal "sol" partiler vardı.

Bugün ise, küreselleşme süreciyle birlikte durum artık tamamen değişmiştir. Değişmiştir, çünkü artık kapitalizmin gelişme platformu farklıdır. Sermayenin küreselleşmesiyle birlikte problemlerin çözümü de küresel bir karakter kazanmıştır. Bugün artık, küresel boyutları içinde ele almadan, sadece ulusal düzeyde kalarak, ne sınıf mücadelesine ilişkin problemleri çözmek mümkündür, ne de global düzeyde ortaya çıkan çevre sorunlarını çözmek. Karşında oynak bir sermaye varken, azıcık sıkıştırdın mı, "fazla üstüme gelmeyin alır fabrikayı götürür başka yerde kurarım" diyebilen, ve gerçekten de bunu yapabilen bir sermaye varken, sadece ulusal düzeyde kalarak ne sınıf mücadelesini başarıya ulaştırabilirsiniz, ne de çevre sorununun çözümünde ileriye doğru adım atabilirsiniz. Diyelim ki sen tek başına çevre dostu bir politika izlemeye karar verdin, ama diğerleri bunu takmıyor. Ne olacak bu durumda? Sen nasıl ödeyeceksin bunun maliyetini. Sen fabrikana filtre takıyorsun, bu senin üretim maliyetini arttırıyor, ama diğerleri takmadığı için aynı malı senden daha ucuza satabiliyorlar ve bu yüzden de senin önüne geçiyorlar... Olmaz ki bu! Bu iş böyle yürümez! Bütün ülkeleri kucaklayan bir çevre politikası olması lazım, ve herkesin de buna uyması gerekir. Kim uymuyorsa da onu tecrit edeceksin. Bütün gücünü bu noktada yoğunlaştıracaksın. Küresel-çevreci bir muhalefetin fonksiyonu burada ortaya çıkıyor.

Deniyor ki, "evet bugün sermaye küreselleşmiştir, ama, emek halâ ulusal sınırların içindedir". Bu yüzden de küreselleşme tek yanlıdır, adil değildir. Bu şekilde düşünmek yanlıştır, olaya mekanik olarak yaklaşmaktır, halâ, ulusal sınırların ötesinde düşünememenin bir sonucudur! Atı alan Üsküdar'ı geçmiş, sermaye küresel bileşik kapları yaratarak ülkeleri birbirine bağlamış, Brezilya'da öksürsen Türkiye'de sarsılıyorsun, Çin'de üşütsen Amerika'da doktora gidip grip aşısı yaptırıyorsun da, "sol" halâ "emeğin serbest dolaşım hakkının olmamasından", bu yüzden de ulusal sınırlar içinde kaldığından bahsediyor! Bunun adı çağ dışı kalmaktır, tükenmektir, körlüktür!

Çok açık koyalım olayı: "Üstüme fazla gelmeyin, alır fabrikayı götürür Çin'e kurarım" diyen, ve bu dediğini de yapabilen bir işverene karşı hangi ulusal-sol politikayla sorun çözebilirsiniz bugün? "Emekçilerin çalışma koşullarını düzeltmek"mi? Nasıl? Elinde sınıf mücadelesi silâhin olmadan hiçbir şey yapamazsın! İşçiler, sendikalar da bunu bildikleri için sesleri solukları çıkmıyor! Böyle bir ortamda "sol"-muhalefet olur mu? Almanya'da yeni sol parti kuruldu gördük! Hepsi palavra, biz iktidara gelince zenginlerden daha çok vergi alıp herkese

iş sağlayacağız diyorlar! Kulağa hoş gelen, boş, ulusalcı-“solcu” lâflar bunlar! Nasıl alıyorsun fazla vergiyi! Adam açıkça ilân ediyor, üstüme fazla gelerseniz çeker giderim diyor! Polis zoruyla mı durduraksınız sermayeyi!

Emeğin küreselleşmesi demek, işçilerin ülkeler arasında serbest dolaşımı demek değildir! Bir Çinli işçiyle bir Alman işçi arasında ne fark var ki! Ulusal aidiyetleri mi farklı? Görüyorsunuz olay gelip ulusalcılığa, ulusal sınırlar içinde düşünmeye varıyor! Önce bunu değiştireceğiz. Küresel düşüneceğiz. Çinliyim, Almanım, Brezilyalıyım, Türkmüş demeden küresel emek kavramına alıştıracacağız kendimizi. **“Emeğin serbest dolaşımı” söz konusu olsaydı bugünkünden daha farklı bir durum mu olacaktı sanki?** Bu türden ulusalcı sızlanmalar bir yana bırakılmalıdır artık! Çünkü, sızlanmaya değil, ülkelerin küresel bileşik kaplar içindeki yerlerini gözönüne alarak oluşturulacak yerel politikaları küresel politikalarla birleştirecek küresel bir muhalefete ihtiyacımız var.

Yeni tipten küresel-sol bir muhalefet ihtiyacı...

Küresel sermayenin karşısında yerel zeminlere dayanarak küresel düzeyde sınıf mücadelesini örgütleyecek küresel bir muhalefetten bahsediyoruz. Kapitalizmin-üretici güçlerin gelişmesine karşı çıkararak kolaycılığa kaçan reaksiyoner- ulusalcı “sol” bir muhalefet- değildir bu! Tam tersine, küreselleşme sürecine sahip çıkan, hatta bu yoldaki gelişmeleri yetersiz bulup, yolun daha da açılması için gerekirse ulusalcı derebeylerine karşı küresel dinamiklerle işbirliği bile yapabilen, ama bunu yaparken de, dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun sermayenin karşısında çalışanların haklarını savunan, küresel boyutta mücadeleleri örgütleyebilen yeni tipte küresel sol bir muhalefetten bahsediyoruz. Sermayenin, serbest rekabetin doğayı tahrip edişine karşı küresel olarak mücadele eden bir çevreci bir soldan bahsediyoruz. Küresel düzeyde silahlanmaya karşı çıkan, küresel barışı savunmayı temel politika haline getiren bir sol dan.

Peki illaki “sol” mu olmalıdır bu muhalefetin adı-çizgisi; eğer öyleyse neden? Bu durumda, ulusalcı sol la küresel sol arasındaki farklılık ne olacaktır?

Yukardaki iki şekil herşeyi anlatıyor aslında! 20.yy da kalan eski sol, üretim araçlarının mülkiyetinin devlete ait olduğu bir düzeni savunurken, modern komünal topluma geçişi yönetmeye çalışan yeni sol, kapitalist toplumun içinde oluşan modern sınıfsız topluma ait sivil toplum güçlerine dayanır. Kapitalist devletin yerine, modern komünal toplumun örgütlü gücünü temsil edecek olan, yeni tipten-devlet olmayan bir toplumsal örgütlülüğü savunur o. Modern sınıfsız toplumun merkezi varoluş instansını temsil edecek bu insiyatif, kapitalist toplum zemininde belirli bir sınıfın-burjuvazinin

egemenlik aracı olan devletin yerine, sivil toplum zemininden doğan-temsil gücünü bu zeminden alan yeni tipten bir örgütlenme olacaktır...

NEREDEN BAŞLAMALI...

Bizim kuşağın gençliği “emperyalizme karşı mücadeleyle” geçti. “Ho Ho Hoşiminh, daha fazla Vietnam Ernesto’ya bin selam” diye bağırarak geçti!.. Bütün bunların o zamanın ruhu içinde bir anlamı vardı... Sonra, sosyalist sistem yıkılınca derin bir sessizlik sardı ortalığı! Bu muydu yani mesele?

Hadi sosyalizm falan bir yana, bugün dünyamız her geçen gün mahfoluyor. Buzullar eriyor, doğal felâketler bir çığ gibi büyüyor, neden bu kadar duyarsızız! Sosyalist sistem çöktü diye “batsın bu dünya” deyip oturup ağlamak mı kalıyor geriye! Hani nerde “sol”? Bütün küresel sorunların çözümünü içeren, küresel anlamda demokratik devrimci yeni bir paradigmaya sahip olmadan, eskiden olduğu gibi ulusal sınırların içinde kalarak, kendi ulus devletinin kuyruğuna takılıp “küreselleşme karşıtlığı” adı altında “anti-emperyalizm” sosuyla üzeri örtülmüş çağ dışı milliyetçi söylemlerle solcu falan olunamaz artık!..

Ama sadece eski tip sol partiler mi, sendikalar da acınacak durumda! Ulusal sınırların ötesini göremedikleri için, sınıf mücadelesinin küresel boyutlarını göremedikleri için, onlar da ulus devlet sınırları içine hapsolmuş haldeler bugün. Ulus devletle birlikte güneşin altındaki kar gibi eriyip gidiyorlar onlar da! Kimse görmüyor mu bütün bunları?

Çin’de bir işçi ayda birkaç yüz dolara çalıştırılırken senin Almanya’da daha iyi çalışma koşulları için vereceğin mücadele ne kadar sonuç alıcı olabilir artık, kimse görmüyor mu bu gerçeği! Sınıf mücadelesine küresel olarak bakabilen sendikal örgütlenmelere ihtiyaç var bugün. Elindeki bütün olanakları seferber ederek Hindistan’daki, Çin’deki vb. emekçilerin yardımına koşacaksın! Kendi ülkedeki sendikal mücadeleyle gelişmekte olan ülkelerdeki demokrasi, insan hakları mücadelesi arasındaki bağı görmek zorundasın çünkü. Halâ kış uykusunda olan o “Uluslararası Çalışma Örgütlerini” bir an önce uyandırmak gerekiyor. Küresel kitlesel gösterilere destek olmak gerekiyor. **Ama öyle bazı “küreselleşme karşıtlarının” yaptıkları gibi sağa sola saldırarak, teröre, siddet kullanımına arka çıkarak, küresel bir lumpen kültür yaratarak değil!.. Gelişmeye, ilerlemeye karşı çıkmadan, “elimizden işimizi alıyorlar” diyerek robotlara karşı savaş ilân etmeden, “niye kendi ülkende değil de başka yerlerde yatırım yapıyorsun” diyerek ulus devletçi milliyetçi bir duruşla sermaye düşmanlığı yaparak ideolojik körlüğe saplanmadan yapmamak gerekiyor bütün bunları...**

NASIL YAPMALI-KÜRESEL BİR SOL HAREKETİN ÖRGÜTLENME İLKELERİ...

Peki, küresel düzeyde etkinlik gösterecek böyle bir sol, insanı temel alan küresel bir emek hareketi nasıl örgütlenecektir? Kim örgütleyecek bunu? Nasıl bir örgütlenme olacak bu? Yeni tür bir internasyonele mi ihtiyaç var!?..

Çok karmaşık gibi görünen bu sorunun cevabı çok basittir aslında! Küreselleşme sürecine bakınız, küresel sermayeye bakınız! O nasıl örgütleniyorsa, küresel emek hareketi de öyle örgütlenmelidir!..

Küresel sermaye sistemi dağınık bir sistemdir. Elementlerini ülkelerin, şirketlerin ve sermaye sahibi bireylerin oluşturduğu dağınık bir sistemdir. Öyle katı merkezi bir yapısı, merkezde oturan tek bir yöneticisi falan yoktur bu sistemin. Sistemin her unsuru, kendi içinde bağımsız-otonom faaliyet gösteren bir agent’tir. Bunların bütün yaptığı küresel serbest rekabetçi bir işletme sisteminin kurallarına göre hareket etmektir. Tıpkı, gene dağınık bir sistem olan internet kullanıcısı bireylerin yaptıkları gibi. Ortak bir bilgi temeli var

sistemin, tek tek elementler de bu ortak bilgiyi kullanarak informasyonu işleyip sonuçlar üretiliyorlar.

İşte, küresel emek hareketinin yapması gereken de aynen budur. Nasıl sermayeyi örgütleyen-birleştiren ortak küresel bir kapitalist kültür-işletme sistemi varsa, küresel emek hareketi de aynı şekilde küresel bir emek kültürü-işletme sistemi etrafında dağınık bir sistem olarak örgütlenmelidir. Bu örgütün üyeleri bütün dünyanın çalışan insanları, sivil toplum örgütleri, ulusal düzeyde faaliyet gösteren siyasi partiler olacaktır. Bunların her biri kendi içinde bağımsız-otonom agentler olduğu için yapılacak tek iş küresel ortak bir bilgi-ilkeler temeli yaratılmasından ibarettir. Bu bilgi-bu bilinç herkesin hafızasında olduğundan başka hiçbir özel merkeze-merkezi bir örgüte de ihtiyaç duyulmayacaktır. Şüphesiz küresel bir eylem örgütlenirken şu ya da bu sivil toplum örgütü, ya da siyasi parti veya birey-bireyler grubu buna öncülük yapabilir, yapmalıdır da. Ama bu o eyleme özgü bir merkezi örgütlenmedir. Eylem sona erince bu “merkez”de ortadan kaybolur. Gerçek merkez her agentin hafızasındaki küresel bilginin içindedir. Ve bu da küresel olarak internette temsil olunmalıdır. Böylece, kendiliğinden her zaman eyleme hazır, bireylerin tamamen özgürce sahiplendiği, katıldığı, küresel bir örgütün dağınık sistem yapısı içinde, küresel bir merkezi oluşacaktır...

Küreselleşme sürecinin başlangıcının çok eskilere uzandığını söylemiştik. Bu süreç aynı zamanda küresel bir emek kültürünün-bilgi birikiminin yaratılması sürecidir de. Bu nedenle, bugün artık ulusal kabuklarını kırarak küresel bir güç haline gelen burjuvazinin karşısında emekçilerin-bütün insanlığın da aynı yolu izlemesi gerekiyor! Kelebeğin kozasını delip dışarıya bakması gerekiyor artık! Bütün ülkelerin emekçilerinin, çalışanlarının ulusal zincirlerini kırıp, küresel dünyaya küresel bir bilinçle bakmayı öğrenmesi gerekiyor! Bilgi toplumu küresel mücadele ortamının içinden doğacaktır!

MARKSİZM VE BİLGİ TOPLUMUNU YARATMANIN DİYALEKTİĞİ...

“Allah peygamberleri arkasında asabiyyet-aşiret gücü olanlardan seçer” diyordu İbni Haldun! Ne demek mi istiyordu bununla? Şöyle cevap verelim: Her çocuğun bir anası vardır!..Hiçbir çocuk kendinde şey olarak-kendiliğinden varolmaz; bir önceki sürecin içinden çıkar, onun sonucu olur! Annenin görevi ise sadece ana rahminde çocuğu doğuma hazırlamakla sınırlı değildir. Doğumdan sonra da bir süre onun koruyucusudur o. Ama daha sonra, çocuk büyüse de ana gene anadır, çünkü çocuğu, onun varlığında yok olduğu geleceğidir! Varoluşunun amacını, yaşamı boyunca verdiği bütün mücadelelerin sonucunu görür onda...

Bilgi toplumu-modern sınıfsız toplum da öyle kendiliğinden ortaya çıkmıyor! Çünkü, küresel kapitalist sistemin ana rahminde oluşan bir bebektir o da! O bebeği kendi içinde taşıyan, katlanılması zor doğum sancularına göğüs gererek onu yaratan-doğuran ise küresel emek güçleridir; kolay değil, yedi bin yıllık inkârın inkârını doğurmak! Eğer bugün işçi sınıfı bilgi toplumu doğarken güneşin altındaki kar gibi eriyerek yok oluyorsa, bu “yokoluş” onun zaferidir. Çünkü o üretirken, doğururken- yokolurken yeniden varoluyor...

Emekçi sınıfların baskıya, sömürüye karşı mücadelesi toplumsal varlığın ve gelişmenin itici gücüdür. Bilişsel Toplum Bilimi terminolojisiyle bunlara Toplumsal Duygusal Reaksiyonlar diyoruz. Duygusal reaksiyonlar bütün canlıların kendilerini gerçekleştirme biçimidir. Yaşamı devam ettirme sürecinin ürünü olan bu reaksiyonları gerçekleştirirken, gerçekleştirebildikleri için varolur bütün canlılar. Bu, insanlar için de, hayvanlar için de böyledir. Bu nedenle duygusal reaksiyonları varoluşun gerçekleşme biçimi olarak ifade edebiliriz.

Ama insanları ve insan toplumlarını diğer canlılardan-hayvanlardan ayıran bir diğer özellik daha var ki, o da bilgi üretimi süreci. Eğer duygusal reaksiyonları bir evin temeline benzetirsek, bilgi üretimi süreci de bu evin üst katıdır. Her an, başka bir nesneye ilişkin

olarak yeniden üretilen nefis-benlik, bu nesneye ilişkin olarak gelen informasyonun işlenilmesi sonucunda organizmanın mevcut durumunu muhafaza edebilmek için oluşturduğu bir reaksiyondan başka birşey değildir. Yani, varoluş binasının temeli böyle atılır. İnsanlar ve insan toplumları, bunu takiben, bu temelin üzerine bir kat daha çıkarak, buna ek olarak bir de bilişsel kimlik oluştururlar.

Duygusal reaksiyonlardan neyin kastedildiği açık. Özü, etkiye karşı tepki bunun. Etki, işimize gelen birşeyse bu "sevinmek" şeklinde gerçekleşir, yok eğer organizmamız için kötü-olumsuz birşeyse de buna da "kızarız"! Bazan üzülmürüz, bazan heyecanlanırız, bazan sinirleniriz, bazan birşey hoşumuza gider, bazan birşeyden öğreniriz vb. Bütün bunların hepsi duygusal reaksiyonlardır. Bilgi üretimi süreci (cognitive processing) ise plan yapmak ve problem çözmektir. Ama kim yapıyor bu planı, kim çözüyor problemi? Ben! Ben kimim? Benliğimiz, "self"- "selbst" adını verdiğimiz nefsimiz, ki bu da duygusal reaksiyonlarla atılan o ilk temeldir. Bu temel üzerinde, plan yapıp problem çözerek üst katı inşa ederken oluşan kimliğimiz ise bizi insan yapan bilişsel kimliğimiz oluyor.

İnsanların ya da toplumların çocukluk, gelişme, olgunluk çağlarından bahsederken bunun altında yatan şey, onların kimliklerinin oluşmasında bilişsel sürecin ne oranda belirleyici hale geldiğidir. Çocukluk ve delikanlılık çağları daha çok duygusal reaksiyonların geliştiği çağlardır. İnsanlar, bu reaksiyonlar içinde, duygusal deneyimlerle kendi kimliklerini ararlar. Olgunluk çağı ise bilişsel kimliğin, yani duygusal reaksiyonlar üzerinde bilişsel kontrolün ağır basmaya başladığı çağ oluyor...

Marxizm, işçi sınıfının delikanlılık çağı ideolojisidir diyoruz. İşçi sınıfının kimliğini oluşturan duygusal reaksiyonlarla bilişsel süreç arasındaki ilişkilerde, bu dönemde duygusal reaksiyonlar daha ağır basar. Baskıya, sömürüye karşı kurtuluşun yolu belirlenirken duygusal reaksiyonlar öne çıkar. Ama bu son derece normaldir! Kim anasının karnından bilgi üreterek doğuyor ki, bilgi üretimi sürecine giden yol duygusal deneyimlerden geçiyor. İnsanlığın varoluş süreci de zaten doğa'nın kendi bilincini üretmesi sürecinin duygusal reaksiyonlarla örülen altyapısı değil midir? Yani bilme sürecinin diyalektiği böyledir genel olarak. Önce etkileşerek varoluyorsun. Senin "varlığım" dediğin şey, her objeye-nesneye karşı yeniden oluşan bir reaksiyon; bu anlamda bir reaksiyonlar zinciri varoluş. Sonra da bu süreç içinde bilgi üretmeye başlıyorsun. Olay bundan ibarettir.

Bu nedenle Marxizm bizim, emekçilerin delikanlılığımızdır! Ona, dün olduğu gibi bugün de sahip çıkıyoruz. Bizim kişiliğimizin oluşmasının temelidir o, bizim duygularımızın özlemlerimizin ufkudur. Onunla ayakta kaldı emekçi sınıflar. Onunla kurtuluşun rüyalarını gördüler, onunla yarınları yaratmak umuduyla mücadele ederek varoldular. Emekçi sınıflar bilgi toplumu bebeğini onun içinde geliştirip büyüttüler. Marxizm bizim anamızdır. Ama biz de artık onun inkârı olarak doğan ve kendi ayakları üzerinde yürüyebilir hale gelen o çocuk olmalıyız; bilgi toplumunun bilimini yaratabilmeliyiz.

DEVİRİMİN ÖNCÜ GÜCÜ BİLİM İNSANLARIDIR...

Çocuğu doğuran ve büyüten ananın verdiği-vereceği mücadeleler bilgi toplumuna geçişte devrimin altyapısıdır; ama devrimin öncü gücü, onu temsil eden, yaratan ve örgütleyen esas bilişsel güç, bu temel üzerinde yükselen bilim insanlarının gücüdür.

Kimdir bu biliminsanları, ne yapıyor bugün bunlar?

Bilim insanları bilgiyi üreten insanlardır. Ama, kim üretiyor bilgiyi, sadece üniversitelerdeki öğretim üyeleri, profesörler, ya da Silikon Vadisinde çalışanlar mı? Onlar da üretiyorlar tabii; ama bilginin ve teknolojinin demokratikleştiği bugünkü dünyada, bilim insanları artık akademik kariyer sahibi insanlarla sınırlı değildir. Çünkü bilim artık bütün insanlığın malı haline gelmiştir. Sıradan, hiçbir akademik kariyeri olmayan bir insan bile bugün isterse

dünyanın her yerinde üretilen bilgileri bir anda bilgisayarının ekranına indirebilir. Bir MIT de, bir Oxford'da yapılan çalışmalara anında birinci elden sahip olabilir. Tek birşey yeter bunun için: Önünü görebilmek ve motivasyon! Yani istemek, bilgiye açlık duymak, bilginin nelere kadir olduğunu görebilmek yeter. Ama birşey daha gerekli tabi: Korkmamak, cesur olmak, bilgiyle kuşanarak bilgi toplumunun bir savaşçısı olunabileceğinin bilincine varmak. Bu insanlar dünyanın her yerinde var bugün. Harıl harıl bilgisayarlarının başında kafa patlatan, bilgi üretmeye çalışan insanları kastediyorum. Kapitalistlerin milyarlarca dolar harcayarak kurdukları araştırma-geliştirme enstitülerinde çalışan insanlardır bilgi toplumunun öncüleri. Bütün mesele, bu insanların yaptıkları işin bilincine varabilmelerinde yatıyor. Bugün, ürettikleri bilgiyi kapitalistlere satan bu insanların çabaları aydınlatıyor bilgi toplumuna giden yolu. Ve ben diyorum ki, ey bilim insanları, üretmeye, yaratmaya devam edin, ama bunu yaparken dünyamızı yok olmaya götüren kapitalist çılgınlığı da görün! Madem ki üreten, yaratan sizlersiniz, politik gerçeklere karşı da ilgisiz kalmayın! Unutmayın ki, bu dünya herkesten çok sizindir, bilginin gücünü kullanarak, onu yok etmek isteyenlere karşı durmayı öğrenin!..